

Inhoud

1. De provinciale begroting

1.1 Leeswijzer	4
1.2 Hoofdpijnen programmabegroting	5
1.3 De provinciale financiën	11
1.4 De beleidscyclus	17

2. Programmaplan

2.1 Programma 1 – Bestuur	21
2.2 Programma 2 – Cultuur & samenleving	29
2.3 Programma 3 – Milieu	37
2.4 Programma 4 – Ruimtelijke omgeving	45
2.5 Programma 5 – Water	55
2.6 Programma 6 – Natuur en landschap	61
2.7 Programma 7 – Economie	69
2.8 Programma 8 – Mobiliteit	79
2.9 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	89

3. Paragrafen

3.1 Provinciale heffingen	97
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	101
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	105
3.4 Financiering	113
3.5 Bedrijfsvoering	119
3.6 Verbonden partijen	123
3.7 Grondbeleid	147

4. Financiële begroting

4.1 Baten en lasten per programma	153
4.2 Baten en lasten meerjarig	154
4.3 Toelichting mutaties reserves per programma	155
4.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma	159
4.4 Meerjarenperspectief per doelstelling inclusief doeluitkeringen	160
4.5 Meerjarenperspectief per doelstelling exclusief doeluitkeringen	162
4.5.1 Toelichting meerjarenperspectief per doelstelling	164
4.6 Uiteenzetting van de financiële positie	165
4.7 Beheer en ontwikkeling saldo lasten per programma meerjarig	171
4.8 Beheer en ontwikkeling saldo baten en lasten per programma meerjarig	173
4.9 Incidentele en structurele baten en lasten	175

5. Bijlagen

5.1 Staat van activa	176
5.1.1 Toelichting staat van activa	181
5.2 Staat van verloop investeringskredieten	182
5.2.1 Toelichting staat van verloop investeringskredieten	185
5.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva	186
5.3.1 Toelichting op balansmutaties per reserve, voorzieningen en overlopende passiva	191
5.4 Schema beleidsnota's	199

1.1 Leeswijzer

In het inleidende hoofdstuk 'Hoofdpijnen programmabegroting' is een korte inleiding opgenomen van de ontwikkelingen in Zeeland en de belangrijkste ontwikkelingen in het provinciaal beleid.

Vervolgens gaan we bij 'De provinciale financiën' in op de financiële positie van de provincie en de belangrijkste inkomsten en uitgavenstromen; daarmee geven we een samenvattend beeld van de financiële kaders voor de komende jaren.

In 'De beleidscyclus' gaan we nader in op de systematiek die we in de programmabegroting hanteren, de planning- en controlcyclus en het hanteren van SMART-doelstellingen.

Het onderdeel 'Beleidsbegroting' bevat de acht programma's.
Dat zijn:

1. Bestuur (onder andere bestuurlijk profiel, bestuurlijke samenwerking, toezicht, veiligheid)
2. Cultuur & Samenleving (cultuurbeleid, leefbaarheid, jongerenparticipatie, demografische ontwikkeling)
3. Milieu (onder andere vergunningen bedrijven, milieuklachten e-communicatie, bodemagenda, zwemlocaties, Thermphos)
4. Ruimtelijke omgeving (onder andere planologisch beleid, bedrijventerreinen, woningbouw, watersport, gebiedsprojecten Kanaalzone, Marinierskazerne, Waterdunen, Zuid-Westelijke delta, Oosterschelde, Perkpolder)
5. Water (onder andere grondwater, overstromingsrisico's, keringen)
6. Natuur en Landschap (onder andere natuurbeheer, natuurontwikkeling, natuurherstel, plat-telandsontwikkeling)
7. Economie (Economische Agenda, inclusief duurzaamheid, topsport, hotspot Breskens, recreatie, onderwijs)
8. Mobiliteit (onder andere openbaar vervoer, verkeersveiligheid, wegeaanleg, goederen-vervoer).

Het onderdeel Beleidsbegroting wordt afgesloten met informatie over 'Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien'.

Daarna komen de voorgeschreven 'Paragrafen'. Dit onderdeel is op lichtgeel papier afgedrukt.

Het volgende hoofdonderdeel van de begroting is meer technisch van aard en is op lichtgroen papier afgedrukt.

Hier komen allereerst de 'Financiële begroting' met toelichtingen en tabellen over baten en lasten, het meerjarenperspectief en de beheer- en ontwikkeltaken.

Het laatste onderdeel van deze begroting zijn de 'Bijlagen'. Dit zijn de staat van activa, staat van verloop investeringskredieten en staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva. Elk van deze tabellen is van een toelichting voorzien.

In de definitieve digitale versie zijn bladwijzers en snelkoppelingen opgenomen.

Daarmee is een specifiek onderdeel in de begroting snel te vinden.

(De digitale versie heeft overigens voor het gehele bestand een witte achtergrond.)

1.2 Hoofdlijnen begroting

Inleiding

Met de vaststelling van de begroting voor 2015 leggen Provinciale Staten de inhoudelijke en financiële kaders vast voor het laatste deel van de collegeperiode 2011-2015.

De resultaten van de afgelopen periode liggen goed in lijn met de voornemens uit het collegeprogramma. Er is nadruk gelegd op de ontwikkeling van de economische kracht van Zeeland en ingezet op het realiseren van een compacte organisatie die zich in hoofdzaak richt op de kerntaken. Wel zal er in de Zeeuwse context altijd aandacht moeten bestaan voor de leefbaarheid en de specifieke sociaal-geografische omstandigheden, zoals de lage mate van verstedelijking. De komende periode gaan we met de bijzondere kenmerken van Zeeland verder aan de slag door de visie Zeeland 2040 te concretiseren. We doen dat met behulp van de thema's van 'Kwaliteit van leven', 'Open Zeeland', 'Economische kansen' en 'Sociale Innovatie'.

De economische tegenwind van de laatste jaren heeft ook in Zeeland sporen nagelaten. Dat is in het bijzonder zichtbaar in het verlies van werkgelegenheid in diverse grote en kleinere bedrijven. Bij de voorbereiding van de begroting voor 2015 hebben we er opnieuw voor gekozen om zoveel mogelijk in te zetten op de economische programma's en middelen vrij te maken voor Europese cofinanciering, zodat we in Zeeland Europese middelen kunnen inzetten voor zaken die goed zijn voor Zeeland. Die focus op economische ontwikkeling, groei en innovatie houden we vast, zelfs als dat leidt tot frictiekosten zoals bij Scoop en Zeeuwse Bibliotheek.

De Zeeuwse economie is aan het herstellen. Dat zien we terug in een aantal economische cijfers. Zo heeft Zeeland de laagste werkloosheid van alle Nederlandse provincies en is Zeeland de enige regio met economische groei in de periode 2008-2013. Waar mogelijk willen we ook de komende tijd onze bijdrage leveren aan een verdere versterking.

De Zeeuwse economie heeft evenwel ook kwetsbare punten, zo blijkt onder meer uit de Staat van Zeeland 2013. Daarom omarmen we innovatieve voorstellen zoals Smart Delta Resources, of een rapport zoals 'de Slimme kracht van Zeeland', spelen we in op bevolkingskrimp, en geven we prioriteit aan de digitale agenda.

Alhoewel het gevoerde beleid vruchten lijkt af te werpen, zien we dat de economische crisis negatief doorwerkt in de begroting van de Provincie. Dat zien we allereerst aan de *inkomsten*. De energiemarkt is zodanig verslechterd, dat de winstgevendheid en zelfstandigheid van DELTA belangrijke aandachtspunten vormen. Omdat het DELTA-dividend een belangrijke bron vormt voor de dekking van het collegeprogramma hebben we ook moeten ingrijpen in de beschikbare budgetten voor 2015.

Aan de andere kant heeft bijvoorbeeld het faillissement van Thermphos mogelijk nog impact op de *uitgaven* kant van de provinciale begroting: gezien de handhavende taken van de Provincie zijn ook de sanering en/of de beheerkosten een belangrijke zorg. Zolang daarover nog onzekerheid bestaat, is de Provincie extra behoedzaam in het plannen van nieuwe uitgaven.

In het laatste jaar van het collegeprogramma pakken we daarom ook geen nieuwe initiatieven meer op, maar zetten we in om het collegeprogramma af te ronden en de organisatie voor te bereiden voor een nieuwe collegeperiode.

Dat betekent in elk geval dat we:

- een begroting willen voorleggen die structureel sluit;
- inzicht willen geven in de risico's en de nog te verwerken verplichtingen;
- de algemene reserve op een voldoende niveau houden van 25 miljoen tot en met 2015 en daarna op basis van de benodigde weerstandscapaciteit;

- het toekomstige DELTA-dividend niet willen belasten met verplichtingen, maar beschikbaar willen houden voor een nieuw collegeprogramma 2015-2019.

Verder stellen we een end term review op die we toezenden aan Provinciale Staten.

Een aandachtspunt daarbij is wel dat we een *structureel* sluitende begroting hebben, maar dat we ook in 2015 nog uit de reserve putten om enkele incidentele uitgaven te dekken.

Het financiële beeld is op basis van een budgetronde geactualiseerd in de Najaarsnota, die gelijktijdig met deze begroting wordt behandeld. Verder doen we daarin tenslotte enkele voorstellen om enkele uitgaven in de begroting te verwerken.

Algemene beschouwingen 2015

We hebben ter voorbereiding van de begroting 2015 in januari 2014 al een heroverwegingsvoorstel voorgelegd, gevolgd door de voorjaarsnota in april 2014. Die voorstellen hebben tot besluiten in Provinciale Staten geleid en zijn in deze begroting verwerkt. Dat betekent dat de DELTA-dividend-inkomsten die tot en met 2015 waren geraamd voor de uitvoering van het collegeprogramma zijn afgeroomd met 6 miljoen.

De op 6 juni 2014 door Provinciale Staten behandelde Voorjaarsnota is in deze begroting verwerkt. Daarnaast zijn de mutaties tot en met de 10e begrotingswijziging (inclusief meicirculaire) verwerkt in de begroting 2015.

Vooruitblik 2015

Alhoewel we terughoudend zijn met het doen van nieuwe uitgaven, is al wel duidelijk dat zich in 2015 belangrijke ontwikkelingen voor Zeeland en voor de Provincie zullen voordoen, ontwikkelingen die ook de agenda van het college van Gedeputeerde Staten en van Provinciale Staten voor een belangrijk deel bepalen.

Voor de *langere* termijn hebben de inzichten en de kaders uit Zeeland 2040 een belangrijke plaats in de beleidsontwikkeling. Daarmee geeft de Provincie met haar partners invulling aan haar identiteit en benut ze de kansen die zich voordoen. De wijze waarop de provincie die visie verder vorm geeft, is nog een onderwerp van bespreking met Provinciale Staten.

Voor de *korte* termijn wordt de agenda ook en vooral met andere onderwerpen gevuld. De belangrijkste daarvan benoemen we kort hieronder.

Samenwerking tussen de overheden

In overheidsland zijn de afgelopen jaren grote wijzigingen doorgevoerd (decentralisaties, vorming RUD, bezuinigingen). Structuurveranderingen in de zin van herindelingen zijn echter niet doorgevoerd; we zien daarin ook niet de oplossing voor de huidige bestuurlijke problematiek en de grote uitdagingen die er voor het bestuur liggen. Met onverminderde aandacht willen we daarom blijven bijdragen aan het verbeteren van samenwerkingsprocessen tussen de Zeeuwse overheden en aldus aan een doelmatig, transparant en democratisch functioneren van de overheid.

Met onze buurprovincies geven we verder invulling aan samenwerkingsverbanden, gericht op het versterken van de Delta, zowel voor economie als voor natuur, voorzieningen en mobiliteit.

Takendiscussie

Met de huidige budgettaire ontwikkelingen wordt de Provincie met de vraag geconfronteerd welke taak- en rolopvatting zij wenst te hanteren. Een eventuele nieuwe takendiscussie laten we over aan een volgend college.

Deelnemingenbeleid

Nog in 2014 leggen we aan Provinciale Staten een voorstel voor met een strategie rond DELTA; deze effectueren we naar verwachting in 2015. Hierin ligt een belangrijke keuze over de toekomst van een bedrijf dat sterk met Zeeland verbonden is, maar dat de ogen moet richten op de toekomst (elk) van haar activiteiten en haar werkgelegenheid.

Hoewel we aandeelhouder zijn van het havenbedrijf, hebben we geen directe rol in het havenbeleid; dat is de statutaire bevoegdheid van het havenbedrijf zelf. Wel kan de Provincie stimuleren en faciliteren. Een goed voorbeeld daarvan is containerisatie, waarvoor we de ruimtelijke kaders hebben gecreëerd en een businesscase inrichten voor de economische stimulering.

We treffen voorbereidingen om een aandeelhoudersstrategie op te stellen en voor te leggen aan Provinciale Staten.

Ook ten aanzien van de Westerscheldetunnel, waarvan de Provincie 100% aandeelhouder is, zal een aandeelhoudersstrategie geformuleerd worden.

Economische ontwikkeling en PAS

In een aantal Zeeuwse N2000-gebieden wordt de Kritische Depositie Waarde (KDW) voor stikstof-uitstoot op dit moment overschreden. Via een Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) kunnen vergunningen worden verleend en kunnen negatieve consequenties voor de economie (inclusief natuur) worden beperkt. Door het treffen van zogenaamde herstelmaatregelen in natuurgebieden (bijvoorbeeld plaggen) komt economische ontwikkelingsruimte beschikbaar. De PAS is nu nog niet in werking getreden, besluitvorming vindt naar verwachting begin 2015 plaats.

Staat van Zeeland

Met het uitbrengen van 'de staat van Zeeland' hebben Scoop en ZB een waardevolle invulling gegeven aan de monitor-rol die essentieel is voor een signalerende provinciale rol en voor het formuleren van beleid, zowel voor de provincie als voor gemeenten en andere partijen in Zeeland. De basisinzichten geven we mee aan een volgend college voor het formuleren van een nieuw collegeprogramma.

Scoop en Zeeuwse Bibliotheek

De integratie van Scoop en de Zeeuwse Bibliotheek leidt tot de vorming van het nieuwe kennis- en informatiecentrum voor Zeeland, dat naar verwachting in 2015 zijn beslag krijgt. Voor de met deze integratie samenhangende frictiekosten stellen we een bedrag van maximaal € 4,5 miljoen beschikbaar; in 2015 nemen we een besluit over de uitkering daarvan. Het bedrag van de frictiekosten is verwerkt in de najaarsnota.

Besluitvorming Deltacommissaris

Het Deltaprogramma bestaat uit vijf deltabeslissingen. Dit zijn plannen in grote lijnen om Nederland te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor genoeg zoetwater. De komende jaren staan er grote investeringen van de Rijksoverheid op het programma in relatie tot deze deltabeslissingen. Ieder jaar op Prinsjesdag verschijnt een nieuwe editie van het Deltaprogramma, die vooruitkijkt naar het jaar daarop. Op Prinsjesdag 2014 verschijnt dus het Deltaprogramma 2015. De Deltabeslissingen die van belang zijn voor Zeeland zijn de deltabeslissingen Waterveiligheid; Zoetwaterstrategie en Ruimtelijke adaptatie. Voor Zeeland is in relatie tot de deltabeslissingen de Rijksstructuurvisie Grevelingen/Volkerak-Zoommeer daarbij uitermate van belang. Deze visie wordt in samenwerkingsverband binnen de Zuidwestelijke delta door het Rijk synchroon met de deltabeslissingen voorbereid en omhelst afwegingen over een wel of geen getij op de Grevelingen, wel of geen waterberging op de Grevelingen en een wel of geen zout Volkerak-Zoommeer. De afgelopen jaren hebben we financiële inspanningen gedaan en menskracht ingezet om voor Zeeland goede en veilige maatregelen voor elkaar te krijgen, die ook gecombineerd kunnen worden met verbeteringen voor natuur, recreatie of verkeer.

Thermphos

De afwikkeling van het faillissement van Thermphos is complex en dynamisch. De inzet is erop gericht om met andere betrokken partijen (het Rijk, Europa, aandeelhouders Zeeland Seaports, curatoren) tot een redelijke afwikkeling te komen van het vervuilde terrein zodat heruitgifte kan gaan plaatsvinden.

Grote projecten

Het college heeft sterk ingezet op de uitvoering van een aantal grote projecten. Die lopen ook in 2015 door. Het gaat daarbij om Waterdunen, Perkpolder, N62 Sloeweg, N62 Tractaatweg, Sluiskiltunnel en de Marinierskazerne. Over de voortgang wordt afzonderlijk gerapporteerd aan Provinciale Staten bij Voorjaars- en Najaarsnota.

Ontwikkeling organisatie

Met ingang van 1 maart 2015 verwelkomen we in het kader van de decentralisatie van het natuurbeleid als organisatie ook een aantal medewerkers van de voormalige Dienst Landelijk Gebied (DLG).

Tegelijkertijd vervallen taken op het gebied van de jeugdzorg als gevolg van decentralisatie van taken naar de gemeenten.

De taakvermindering jeugdzorg omvat een reductie van 5 FTE bij het werkveld Beleid. Voor de DLG gaat het om een structurele uitbreiding van de formatie met 18 FTE, verspreid ondergebracht bij diverse afdelingen.

Daarnaast werken we in de organisatie verder aan een cultuur die gericht is op samenhang, samenwerken en op 'buiten' presteren. Drie aanjaagteams, ondersteund door diverse projecten, moeten zorgen voor de juiste randvoorwaarden bij de gewenste cultuur; zij doen dit aan de hand van het programmaplan 'dat doen we... samen voor Zeeland'.

Indeling begroting 2015

Zoals we al bij de begroting 2014 aankondigden streven we naar een vergroting van de inzichtelijkheid en leesbaarheid van de begroting. Bovendien willen we onderscheid aanbrengen tussen de beheertaken en de ontwikkeltaken van de provincie. Dat streven heeft ertoe geleid dat we het aantal programma's uit de begroting hebben teruggebracht van 13 naar 8 programma's:

1. Bestuur
2. Cultuur & Samenleving (Cultuurnota, Nieuwe wegen)
3. Milieu (Integraal Omgevingsplan, IOP)
4. Ruimtelijke omgeving (IOP)
5. Water (IOP)
6. Natuur en Landschap (IOP)
7. Economie (Economische Agenda, EA)
8. Mobiliteit (Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, PVVP)

Voor elk van de programma's is een zogenoemde doelenboom opgesteld. Daarin wordt in één oogopslag duidelijk hoe de opbouw van elk van de programma's is.

Bij ieder programma wordt onderscheid gemaakt naar:

- Beoogd maatschappelijk effect (hoofddoel van beleid, aansluitend bij de beleidsnota's, provincie is veelal slechts één van de partijen);
- Doelstelling (beïnvloedbaar door provinciaal beleid, meetbaar, specifiek);
- Met de acties (indicatoren) wordt beoogd aan te geven wat gemeten moet worden en wordt de beoogde waarde beschreven.

De provincie kan verschillende rollen vervullen. De provincies onderscheiden de volgende rollen:

- beleidsbepaler en leider;
- kwaliteitsbewaker en scheidsrechter;
- ontwikkelaar en investeerder;
- belangenbehartiger.

Afhankelijk van de rol die de provincie in een programma invult, verschilt ook het karakter van de programma's. Om die reden wordt bij ieder programma ook kort ingegaan op de rol van de Provincie. Ten opzichte van eerdere jaren is niet alleen het aantal programma's maar ook het aantal doelstellingen teruggebracht van 65 naar 40. Het autorisatieniveau van Provinciale Staten is op het niveau van de programma's en doelstellingen gebracht. Daardoor hebben Provinciale Staten meer invloed op de provinciale uitgaven: het verschuiven van budgetten tussen verschillende doelstellingen kan alleen worden doorgevoerd als zij daarmee hebben ingestemd.

Integrale projecten en programma's

Met de acht begrotingsprogramma's beogen we tot een logische indeling van de provinciale taken en opgaven te komen. Niettemin is er ook altijd sprake van activiteiten (projecten en programma's) die betrekking hebben op verscheidene begrotingsprogramma's. Juist in de dwarsverbanden tussen begrotingsprogramma's ligt een ontwikkelende rol van de provincie. Het is daarom steeds een dilemma hoe de integrale projecten worden georganiseerd, hoe ze in de begroting worden gepresenteerd en hoe de samenhang tussen sectoren ook duidelijk wordt gemaakt. Ten behoeve van de overzichtelijkheid hebben we er in de begroting 2015 voor gekozen elk van deze onderwerpen op slechts één begrotingsprogramma integraal te beschrijven.

Bij sommige projecten en werkprogramma's bestaat er een duidelijk inhoudelijk zwaartepunt. Zo ligt bij Promotie een duidelijk zwaartepunt bij economie; in dat geval is het ondergebracht bij Economie. In andere gevallen is dat minder duidelijk en zit de meerwaarde juist in de sectoroverstijgende aanpak, zoals bij een gebiedsproject Waterdunen. Om pragmatische redenen hebben we de gebiedsgerichte projecten waar geen duidelijk sectoraal zwaartepunt aanwezig is, geordend onder het programma Ruimte. Het werkprogramma Plattelandsontwikkeling (Zeeuws Platteland 2.0), dat onder meer beoogt met Europese middelen een multiplier te bewerkstelligen voor verschillende beleidsprogramma's, is beschreven bij het beleidsprogramma Natuur en landschap, nu het zwaartepunt van de huidige inzet bij natuurontwikkeling ligt.

Met deze benadering is in de begroting van 2015 sprake van een groeimodel. Naar de toekomst beogen we het intersectorale karakter van de verschillende beleidsonderwerpen, de beschikbare instrumenten en de monitoring, nog meer tot hun recht te laten komen.

De budgetten voor de integrale projecten en programma's kunnen zijn ondergebracht in verschillende beleidsprogramma's; zo wordt vanuit het programma Ruimte bijgedragen aan het integrale programma 'nieuwe wegen'.

Overzicht integrale projecten en programma's

naam	inhoudelijk zwaartepunt bij begrotings-programma
Programma Nieuwe wegen	Cultuur & Samenleving
Thermphos	Milieu
Project Waterdunen	Ruimtelijke omgeving
Project Marinierskazerne	Ruimtelijke omgeving
Programma Delta Wateren en Kust	Ruimtelijke omgeving
Programma Kanaalzone	Ruimtelijke omgeving
Programma Plattelandsontwikkeling	Natuur en landschap
Natuurpakket Westerschelde	Natuur en landschap
Programma Marketing en Promotie	Economie
Project Tour de France	Economie

Onderscheid beheer- en ontwikkeltaken

Bij de invulling van de programma's wordt in de Begroting 2015 voor de eerste keer onderscheid gemaakt tussen beheer en ontwikkeltaken. Dit gebeurt op basis van de typering zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties die hanteert. Met die ontwikkeltaken komt onze nieuwe rol beter tot uitdrukking, de rol we bij de kerntakendiscussie in 2012 beoogden: die van investeerder in de ruimtelijke en economische opgaven. Tevens geven we daarmee uitvoering aan de daarbij behorende investeringsagenda. De komende jaren willen we verdere verbeteringen aanbrengen in die systematiek, zodat het onderscheid tussen beheer- en ontwikkeltaken verder wordt aangescherpt en verduidelijkt.

1.3 De provinciale financiën

Uitgangspunten financieel beleid

In de Voorjaarsnota 2011 zijn de uitgangspunten van financieel beleid voor de komende vier jaar geactualiseerd en vastgesteld door Provinciale Staten.

De volgende uitgangspunten van financieel beleid worden gehanteerd:

1. De Provincie hanteert bij het opstellen van de begroting en meerjarenraming het criterium van een duurzaam financieel evenwicht. Dit houdt in dat de meerjarenbegroting geen structurele tekorten heeft en er voldoende middelen aanwezig zijn om risico's op te vangen.
2. Incidentele en structurele meevallers vloeien terug naar de algemene middelen; de zogeheten 'budgettaire ruimte'.
3. Alleen in uiterste noodzaak nieuwe structurele verplichtingen aangaan, die de looptijd van het collegeprogramma en/of de beleidsnota's overschrijden. Bij het aangaan van deze verplichtingen zal de dekking voor de gehele looptijd geregeld moeten worden.
4. Het resultaat na bestemming (de budgettaire ruimte) wordt zoveel als mogelijk ingezet voor incidentele zaken dan wel voor de dekking van extra inzet gedurende de gebruikelijke looptijd van de beleidsnota's van vier jaar.
5. Bij het overnemen van taken van andere overheden zal de Provincie Zeeland alleen dan deze nieuwe taken op zich nemen, indien de kosten volledig worden vergoed. Bij het afstoten of verminderen van provinciale taken worden de betreffende budgetten verlaagd.
6. In verband met de beperking van langdurige risico's worden geen nieuwe garanties of geldleningen verstrekt.
7. Voor het realiseren van gewenste ontwikkelingen binnen de Provincie Zeeland, al dan niet met cofinanciering van provinciale middelen, zoveel mogelijk extra externe middelen aantrekken. De beschikbare externe middelen worden zoveel mogelijk eerst aangewend en daarna de provinciale middelen.
8. Jaarlijks wordt aan de hand van een analyse van risico's de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit vastgesteld en daarmee de minimaal vereiste hoogte van de algemene reserve. Dit is aanvullend op de eisen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zoals in *Stuwende krachten* is opgenomen willen wij de 'vrije' stand van de algemene reserve in de collegeperiode 2012-2015 op tenminste € 25 miljoen te houden per ieder jaareinde voor het opvangen van risico's en het benutten van kansen.
9. De hoogte en de noodzaak van handhaving van de bestemmingsreserves zal jaarlijks worden beoordeeld.
Binnen de begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 250.000 per jaar. Voornemens tot bestedingen boven de € 25.000 ten laste van deze post dienen met een apart statenvoorstel aan Provinciale Staten voorgesteld te worden, voordat deze opgenomen worden in een begrotingswijziging.
10. De uitgangspunten financieel beleid worden tenminste eenmaal per jaar geëvalueerd bij de analyse van de jaarrekening en zo nodig aangepast.

De hierboven genoemde uitgangspunten worden gehanteerd in de uitvoering van het financiële handelen van de Provincie Zeeland. Dit sluit aan en is opgenomen in de interne en externe wet- en regelgeving, onder meer:

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
- Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten
- Wet Fido
- Financiële Verordening Provincie Zeeland
- Regeling budgetbeheer, inclusief de richtlijnen overboeken budgetten
- Treasurystatuut.

Begroting in één oogopslag

Financiële positie

De financiële positie heeft te maken met de beoordeling van het provinciale vermogen op de balans in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de risico's. De financiële positie is een breder begrip dan het vermogen dat kan worden afgeleid van de balans. Voor inzicht in de financiële positie zijn alle onderdelen van de begroting van belang.

In deze begroting zijn de financiële consequenties naar aanleiding van bestaand en nieuw beleid verwerkt.

Hieronder worden beknopt de belangrijkste onderdelen die invloed hebben op de financiële positie opgesomd:

- Provinciale Staten hebben besloten dat het dividend van Delta vanaf 2012 wordt ingezet voor het collegeprogramma en als incidenteel beschouwd wordt. Voor 2016, 2017 en 2018 is tegenover deze incidentele bate een incidentele last van gelijke omvang als stelpost opgenomen;
- Er zijn voldoende reserves aanwezig om de risico's op te vangen. Voor de risico's en de weerstandscapaciteit en de relatie ertussen wordt verwezen naar de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing';
- Het risico op onvoorzien achterstallig onderhoud is zeer klein. Alle vervangingsinvesteringen worden direct in de exploitatie meerjarig geraamd, terwijl onderhoud kapitaalgoederen wordt uitgevoerd en meerjarig geraamd overeenkomstig de actuele beheersplannen (zie paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen');
- Er worden geen structurele lasten gedekt met incidentele baten. Dit blijkt uit de meerjarenraming in de bijlage 'staat van incidentele en structurele baten en lasten' (bijlage 4.9).

Conclusie

De provinciale begroting voldoet meerjarig aan de criteria van duurzaam financieel evenwicht en structureel en reëel evenwicht.

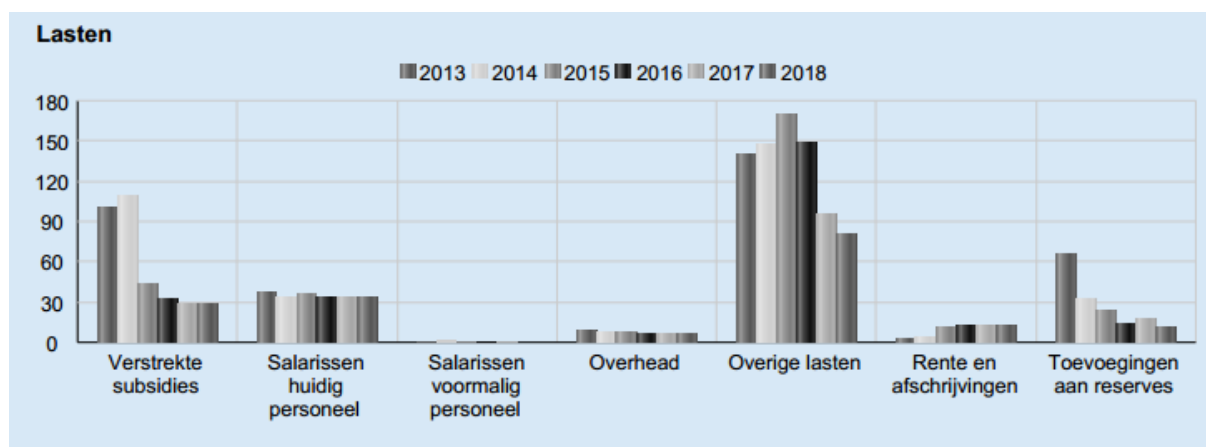
In hoofdstuk 4 financiële begroting in het onderdeel 'Uiteenzetting van de financiële positie' gaan we onder andere verder in op balanszaken.

Lasten

Van de lasten van de Provincie bestaan de subsidies uit twee onderdelen: subsidies waarvoor van het Rijk zogenaamde doeluitkeringen worden verkregen ten behoeve van specifieke beleidstaken, zoals openbaar vervoer (via de brede doeluitkering) en het Natuur Pakket Westerschelde (NPW).

Daarnaast worden op veel gebieden subsidies verleend in het kader van onder andere natuur, economische en toeristische ontwikkeling, infrastructuur en gebiedsprojecten.

De provinciale lasten muteren als volgt:			(bedragen x €1 mln)
	2015	%	
Verstrekte subsidies	44	15,1	
Salarissen huidig personeel	36	12,2	
Salarissen voormalig personeel	1	0,4	
Overhead	8	2,8	
Overige lasten	169	57,6	
Rente en afschrijvingen	11	3,8	
Toevoegingen aan reserves	24	8,2	
Totaal	294	100,0	

- De subsidies lopen in 2013 en 2014 op. In 2015 dalen deze in verband met de Natuurpakket Westerschelde (NPW), decentralisatie van Jeugdzorg naar de gemeenten en afloop Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing.
- De salarissen nemen af per 2013 in verband met de reorganisatie waardoor het personeelsbestand is teruggebracht naar 512 formatieplaatsen. In 2015 is er een lichte verhoging in verband met de vakantiegeldverplichting, zie Voorjaarsnota 2014.
- Salarissen voormalig personeel betreft onder andere de rentetoevoeging van de non-activiteitsregeling en de PSD.
- De overhead vermindert onder andere door het wegvallen in 2016 van de stelpost voor het reorganisatiebudget.
- De overige lasten laten een stijgende lijn zien in de jaren tot en met 2015. Deze worden met name veroorzaakt door de uitgaven van de aanleg van de N62 en de aanleg van de Sluiskiltunnel en de uitvoering van gebiedsprojecten zoals NPW en Waterdunen. Vanaf 2016 worden nagenoeg al deze projecten afgerond en vallen die uitgaven na 2015 dus weg.
- De rente en afschrijvingslasten laten een oplopende lijn zien tot en met 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat de Provincie een rentedragende lening moet aantrekken voor het project Sluiskiltunnel. Daarnaast wordt vanaf 2015 jaarlijks een bedrag van € 5 miljoen afgeschreven op de investering in de Sluiskiltunnel.

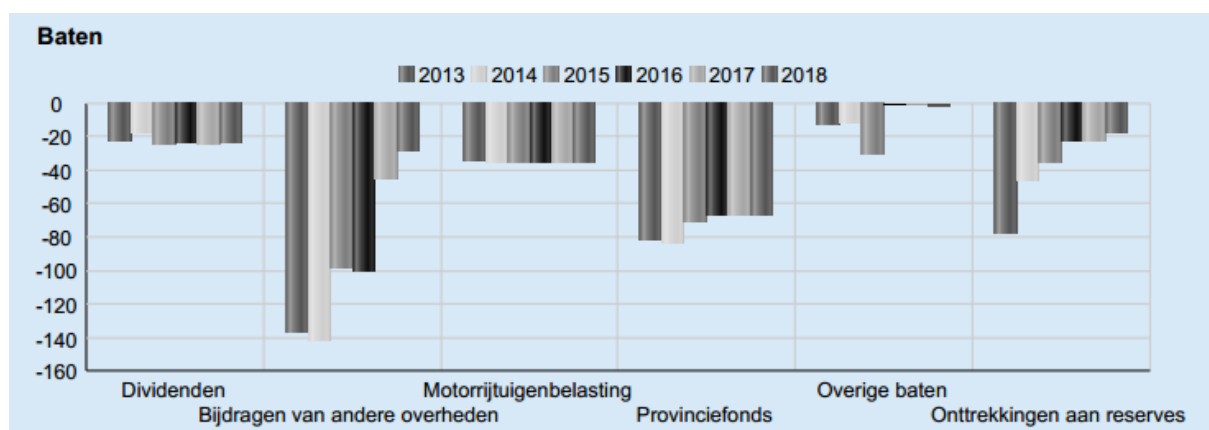
Baten

De baten van de Provincie bestaan uit twee onderdelen: de uitkering van het Rijk en eigen baten zoals opcenten op motorrijtuigenbelasting, dividend, rente en overige baten.

In de uitkeringen van het Rijk wordt een onderscheid gemaakt tussen de uitkering uit het provinciefonds, die vrij besteedbaar is en doeluitkeringen, die verkregen worden ter besteding aan een bepaalde beleidstaak, zoals openbaar vervoer & infrastructuur, jeugdhulpverlening (eindigt in 2014) en decentralisatie natuur.

Overigens zijn er bij de doeluitkeringen ook baten op projecten die de EU subsidieert.

De provinciale baten muteren als volgt:		(bedragen x €1 mln)
	2015	%
Dividenden	-24	8,1
Bijdragen van andere overheden	-99	33,6
Motorrijtuigenbelasting	-36	12,1
Provinciefonds	-71	24,1
Overige baten	-30	10,0
Onttrekkingen aan reserves	-36	12,1
Totaal	-294	100,0

- De dividendopbrengsten zijn met name het Delta-dividend en de dividenduitkering Westerscheldetunnel.
- De baten uit doeluitkeringen in exploitatie stijgen tot 2014. Dit komt door de stijging van de overlopende passiva uitgaven, met name natuurcompensatie Westerschelde (NPW inclusief Waterdunen), de aanleg van de N62 en de Sluiskiltunnel. Deze uitgaven verminderen vanaf 2015 door uitvoering van deze projecten en de decentralisatie van Jeugdzorg naar de gemeenten.
- De uitkering provinciefonds fluctueert door de tijdelijke decentralisatieuitkeringen: deze worden toegelicht bij 'Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien'.
- Rente en overige baten: in de overige baten zitten ook incidentele baten in verband met verkoop gronden Perkpolder en Waterdunen en incidentele bijdragen derden op projecten die de Provincie uitvoert.

Begroting 2015 per programma

(bedragen in € 1 mln)

Programma	Lasten	Baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Resultaat
1 Bestuur	7	0	0	0	7
2 Cultuur & Samenleving	24	-1	0	0	23
3 Milieu	6	0	0	0	6
4 Ruimtelijke omgeving	49	-30	0	0	18
5 Water	4	0	0	0	4
6 Natuur en landschap	52	-27	0	-5	20
7 Economie	16	0	1	-3	14
8 Mobiliteit	106	-69	2	-9	30
Totaal beleid programma's	264	-128	3	-17	122
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	7	-131	22	-18	-121
Totaal lasten en baten	271	-259	24	-36	1

Meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

bedragen in € miljoen

Budgettaire ruimte	2014	2015	2016	2017	2018
Stand najaarsnota 2013	0	0	0	0	0
Mutaties na de najaarsnota 2013 (details voorjaarsnota 2014 blz. 13)	-0,02	-3,29	-1,08	-1,26	-2,00
Mutaties voorjaarsnota 2014					
Bedrijfsvoering	-0,05	-0,56	-0,34	-0,22	-0,22
Verkiezingen 2015	0	-0,14	0	0	0
Uitkoop vergunningen vast vistuigvisserij	0	-0,25	0	0	0
Aanvulling subsidie VVV Zeeland	-0,17	-0,17	0	0	0
Strategic Board	0	-0,08	0	0	0
BB training Centre	-0,05	-0,05	-0,1	-0,1	-0,1
Technische bijstand Interreg / OP Zuid	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Cofinanciering Europese projecten	-0,25	-1,75	0	0	0
Uitzendapparatuur Statenvergaderingen	-0,17	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Beheer en onderhoud	0	-0,16	-0,39	-0,39	-0,39
Eindstand voorjaarsnota 2014	-0,91	-6,69	-2,15	-2,21	-2,95
Provinciefonds meicirculaire	0,74	-0,73	0,39	0,29	0,18
Subtotaal	-0,17	-7,42	-1,76	-1,92	-2,77
Onttrekking algemene reserve (VJN 2014)	0,91	6,69	2,15	2,21	2,95
Budgettaire ruimte	0,74	-0,73	0,39	0,29	0,18

De ontwikkeling van de algemene reserve ziet er als volgt uit:

bedragen in € miljoen					
Algemene reserve	2014	2015	2016	2017	2018
Beginstand	50,3	40,1	30,9	26,9	26,1
Onttrekkingen	-33,9	-22,5	-7,8	-7,8	-3,4
Toevoegingen	23,7	13,3	3,9	6,9	0,5
Eindstand algemene reserve	40,1	30,9	26,9	26,1	23,1

1.4 De beleidscyclus

Het collegeprogramma 'Stuwende Krachten' geeft de ambities van de provincie weer voor de periode 2011-2015. Samen met de provinciale taken zoals die in wet- en regelgeving vastliggen, vormt dit het uitgangspunt voor het provinciale beleid. De Provincie legt dit beleid vast in beleidsnota's.

In het dualistisch systeem worden de beleidskaders vastgesteld door Provinciale Staten.

Voorbeelden van dergelijke kaderstellende en meerjarige nota's zijn het Integraal Omgevingsplan, de Economische Agenda, het provinciaal Verkeers- en Vervoersplan en de nota 'Nieuwe Wegen'.

In deze nota's worden de visie en de hoofddoelstellingen van het beleid vastgelegd.

De begroting bestaat uit 8 beleidsprogramma's. Deze beleidsprogramma's zijn gebaseerd op de beleidsnota's. De beleidsprogramma's zijn als het ware een concretisering daarvan, vooral omdat in de begroting de financiële kaders zijn vastgelegd en vrijgegeven om tot uitvoering te komen.

Alle beleidsprogramma's hebben een uniforme presentatie: zij hebben een SMART¹-formulering van doelstellingen (met een streefwaarde uit de beleidsnota's, ondersteund met indicatoren). Per programma is een doelenboom opgesteld, waardoor in één oogopslag zichtbaar is wat de beoogde maatschappelijke effecten en de beleidsdoelen zijn.

SMART formuleren van beleid is een gezamenlijk en continu proces van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Verhoging van het niveau van SMART formuleren rekenen we ook in 2015 tot onze doelstellingen.

Indeling van de programma's

De beleidsprogramma's hebben de volgende indeling:

- Inleiding, met daarbij aandacht voor de taken, de provinciale rol en de speerpunten in het beleid
- Het benoemen van de relevante provinciale beleidskaders voor het programma
- Wat willen we bereiken, met daarbij aandacht voor de het beoogd maatschappelijk effect, de doelstelling
- Wat gaan we daarvoor doen (waarbij ook indicatoren zijn benoemd)
- Wat mag het kosten

Met het vastleggen van de kaders in de beleidsnota's en het vaststellen van de beleidsprogramma's is het aan Gedeputeerde Staten om uitvoering te geven aan het vastgelegde beleid. Dat wordt uitgewerkt in uitvoeringsnota's en jaarplannen.

Deze plannen richten zich op de uitvoering van het beleid uit de beleidsnota's en worden in beginsel ter kennisneming aan Provinciale Staten gezonden. Deze nota's geven op activiteitsniveau invulling aan het beleid. Een voorbeeld daarvan is het jaarplan van het IOP.

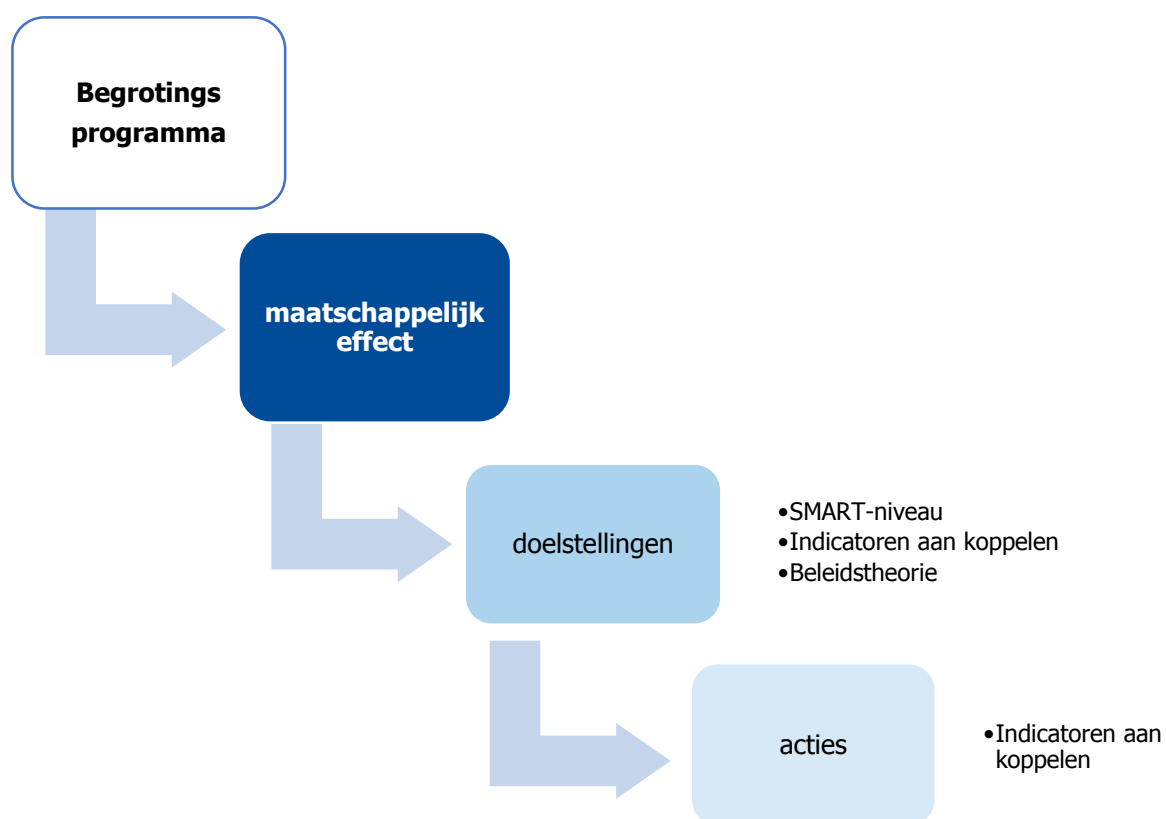
In sommige jaarplannen en uitvoeringsnota's zijn belangrijke kaders vastgelegd. Om die reden worden enkele van deze nota's in 2015 nog ter vaststelling of goedkeuring aan Provinciale Staten gezonden. Voorbeelden daarvan zijn het Jaarplan voor de Economische Agenda en het beleidsplan goederenvervoer.

Een overzicht van de vigerende beleidsnota's is opgenomen in de bijlage 5.4 Schema beleidsnota's.

De Provincie beoogt met haar beleid bepaalde maatschappelijke effecten te bereiken voor de langere termijn. Maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld 'een veilig en betrouwbaar openbaar vervoer') zijn veelal visionair van aard. Veelal kan de Provincie bijdragen aan dat effect, maar zij kan het resultaat niet alleen bepalen. Maatschappelijke effecten zijn daarom niet SMART.

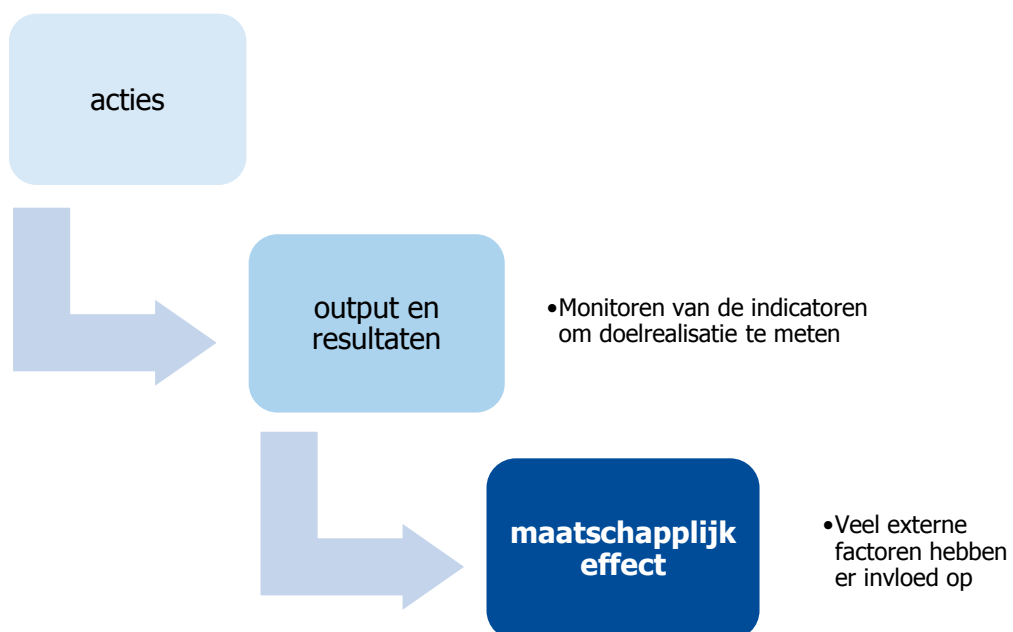
De doelen waar de provincie direct aan werkt worden wel SMART geformuleerd. Zij dragen bij aan maatschappelijke effecten. De doelen zijn te vertalen in activiteiten, acties en projecten die door de provincie kunnen worden uitgevoerd om de doelen te realiseren. Een goede beleidstheorie is nodig om de relatie tussen acties, doelen en maatschappelijke effecten te kunnen verantwoorden.

¹ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden

Doelrealisatie

Uitgevoerde acties leiden tot resultaten. De resultaten zijn te vergelijken met de vooraf geformuleerde doelen.

Een essentieel onderdeel van de programma's is het onderdeel 'Wat mag het kosten?'

Provinciale Staten stellen het financiële kader voor het begrotingsjaar vast op programmaniveau en op subprogrammaniveau (doelstellingen). De toelichting wordt gegeven op verschillen in de meerjarenraming in historisch perspectief ten opzichte van het begrotingsjaar. De vergelijkende cijfers 2013 zijn de cijfers uit de jaarrekening. De vergelijkende cijfers van de begroting 2014 zijn de wijzigingen tot en met de door Provinciale Staten vastgestelde 10e begrotingswijziging. De jaren 2016 tot en met 2018 plaatsen 2015 en haar beleid in het toekomstperspectief.

Het saldo van baten en lasten genereert het resultaat voor bestemming, hier worden de baten van doeluitkeringen en overige inkomsten vermeld. Het resultaat na bestemming geeft het resultaat na mutaties op specifieke reserves. Het resultaat na bestemming wordt daarna per doelstelling weergegeven en van een toelichting voorzien, hier worden de uitgaven en fluctuaties in grote lijnen op dit programma per doelstelling beschreven. Een meer gespecificeerd overzicht voor de baten en lasten per doelstelling is te vinden in de financiële begroting (meerjarenperspectief begroting 2015, in en exclusief doeluitkeringen).

Tenslotte worden de beheer en ontwikkeltaken meerjarig weergegeven, in- en exclusief doeluitkering; zie de uitleg over beheer- en ontwikkeltaken hieronder.

Onderscheid beheer – en ontwikkeltaken

Bij de reorganisatie in 2012 heeft de Provincie gekozen voor een nadrukkelijke rol als investeerder en ontwikkelaar. De provincie geeft daarmee ook invulling aan de criteria zoals die bij de verdeling van het provinciefonds worden gehanteerd. Het onderscheid tussen beheer- en ontwikkeltaken laat zich als volgt typeren:

beheer- en ontwikkeltaken en de (sub)clusters van het provinciefonds

Een belangrijk nieuw element bij het vormgeven van de verdeling van het provinciefonds, is het onderscheiden van beheer- en ontwikkeltaken en een daarop afgestemde wijze van verdelen.

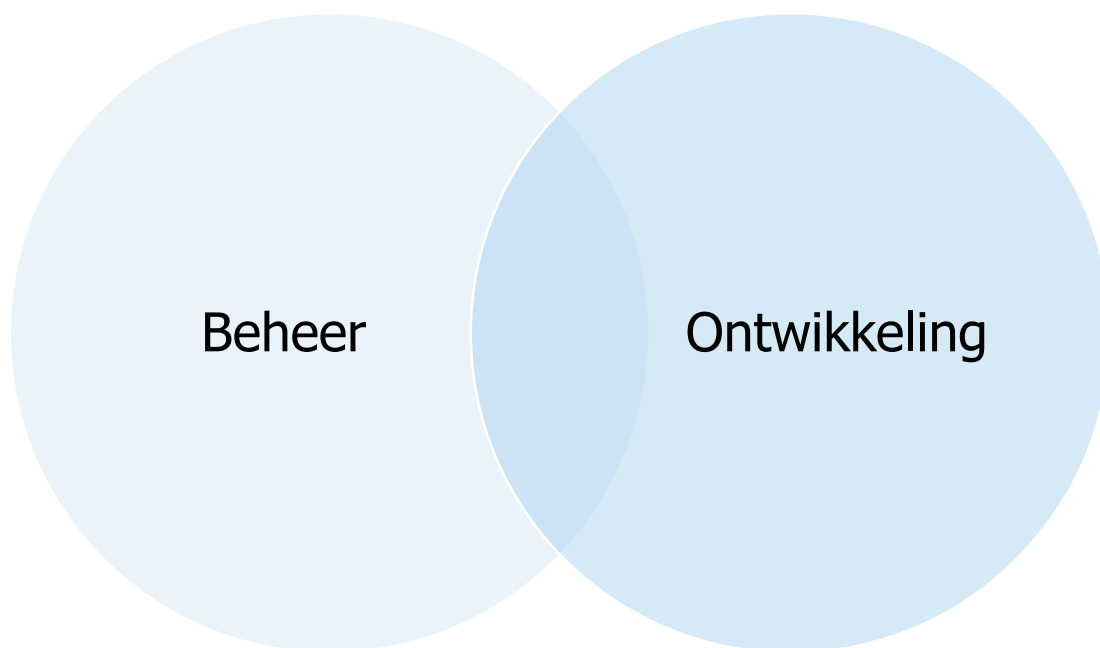
Daarbij worden de uitgaven voor beheer en ontwikkeling als volgt onderscheiden:

- beheer: het in stand houden /onderhouden of vervangen van bestaand 'areaal' (voorbeelden: beheer en vervanging wegen, natuurbeheer, beleid, inclusief de bijbehorende ambtelijke capaciteit);
- ontwikkeling: het aanleggen van nieuw 'areaal' of het aanbrengen van structuurveranderingen in bestaand 'areaal' (voorbeelden: aanleg nieuwe wegen, aanleg rotondes/ongelijkvloerse kruisingen, het verwerven/inrichten van nieuwe natuur, bodemsaneringen, herstructureren bedrijventerreinen, inclusief de bijbehorende ambtelijke capaciteit).

(bron: het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

Door dit onderscheid kan de provincie beter keuzes maken om de ontwikkelende rol van de Provincie te versterken. Bovendien kan zij beter anticiperen op de verdeelmaatstaven uit het Provinciefonds.

In de praktijk blijkt het onderscheid tussen beheer- en ontwikkeltaken nog niet altijd eenduidig en soms zelfs discutabel. Zo is landschapsbeheer volgens deze indeling een beheertaak, maar kan het een belangrijke stimulans zijn voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme, en dus beschouwd worden als een ontwikkeltaak. Cultuureducatie en de subsidieverlening aan het Zeeland Nazomer Festival zijn beheertaken, maar richten zich op culturele ontwikkeling. Er bestaat dus een behoorlijk 'grijs gebied' tussen beheer- en ontwikkeltaken.

Figuur 1 'grijs gebied'

De komende jaren is daarom nog een verdere verfijning mogelijk in dit nu voor de eerste keer in de begroting toegepaste onderscheid.

De provincie Zeeland heeft in 2012 een eigen verdeling van de kerntaken gemaakt in lijn met de landelijke uitgangspunten, waarbij de normbedragen per taak anders verdeeld zijn. Zie voor een verdere toelichting de overzichten over beheer- en ontwikkeltaken bij het onderdeel financiële begroting 4.7 Beheer en ontwikkeling saldo lasten per programma meerjarig en 4.8 Beheer en ontwikkeling saldo baten en lasten per programma meerjarig.

De beheertaken sluiten aan bij het 'historische' takenpakket van de provincies. Dit betreft het in stand houden/onderhouden of vervangen van bestaand 'areaal' (bijvoorbeeld het beheer en vervanging van wegen, natuurbeheer, beleid, inclusief de bijbehorende ambtelijke capaciteit).

Ontwikkeltaken passen goed binnen het provinciale profiel, waarin de provincies een rol krijgen als gebiedsregisseur in het ruimtelijke domein, zoals ook het regeerakkoord Rutte II dat aangeeft. De provinciale ontwikkeltaken zijn door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties afgestemd op het landelijk gewenste beleid, zoals dat met de beheerders van het provinciefonds en de vakdepartementen is afgestemd.

Programma 1

Bestuur

Inleiding

Vanuit de kerntaak Kwaliteit Openbaar Bestuur zijn we verantwoordelijk voor een goed functionerend openbaar bestuur in Zeeland. We willen de openbaar-bestuurlijke randvoorwaarden scheppen, die nodig zijn om de maatschappelijke opgaven voor Zeeland te realiseren.

Een openbaar bestuur in dienst van een krachtige, duurzame regionale economie, in dienst van het verbeteren van de bereikbaarheid en de leefbaarheid in en tussen steden en landelijk gebied, in dienst van het behoud en de ontwikkeling van onze ruimtelijke, sociale en culturele kwaliteiten. Kortom in dienst van het versterken van de Kracht van Zeeland in het belang van de Zeeuwse samenleving. We doen dit mede op grond van en met behulp van onze wettelijke (toezicht)taken en de uitvoering van de rijkstaken van de commissaris van de Koning.

De zorg voor een goed functionerend openbaar bestuur in Zeeland is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de provincie, de Zeeuwse gemeenten, het waterschap en de onze provincie omringende overheden. Een goede samenwerking en een gedeelde analyse van onze opgaven en individuele rolopvattingen zijn daarvoor van wezenlijke betekenis. Dit geldt evenzeer voor de Zeeuwse burgers, het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en andere maatschappelijke partners. Alleen in gezamenlijkheid kan meerwaarde voor de Zeeuwse samenleving worden gecreëerd.

Het programma Bestuur draagt bij aan een goed functionerend bestuurlijk bestel voor Zeeland (provincie, gemeenten, waterschappen) en is daarmee voorwaardenscheppend voor (de uitvoering van) andere programma's. Daarnaast faciliteert het programma de Haagse en de Brusselse lobby, grensoverschrijdende samenwerking en het benutten van Europese programma's en middelen.

Het programma omvat de onderwerpen Provinciale Staten en overige bestuursorganen, bestuurlijke samenwerking en financieel toezicht, en openbare orde en veiligheid.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader – Kwestie van evenwicht!

Ruimte voor verbeelding – Bestuurskrachtmeting van het provinciebestuur van Zeeland

Zeeuws bestuurlijk profiel

[Veiligheidsregio Zeeland, Beleidsplan 2012-2015 – Bestuursvisie op fysieke veiligheid in Zeeland](#)

[Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan commissaris van de Koning in Zeeland](#)

Jaarplan IBT 2014

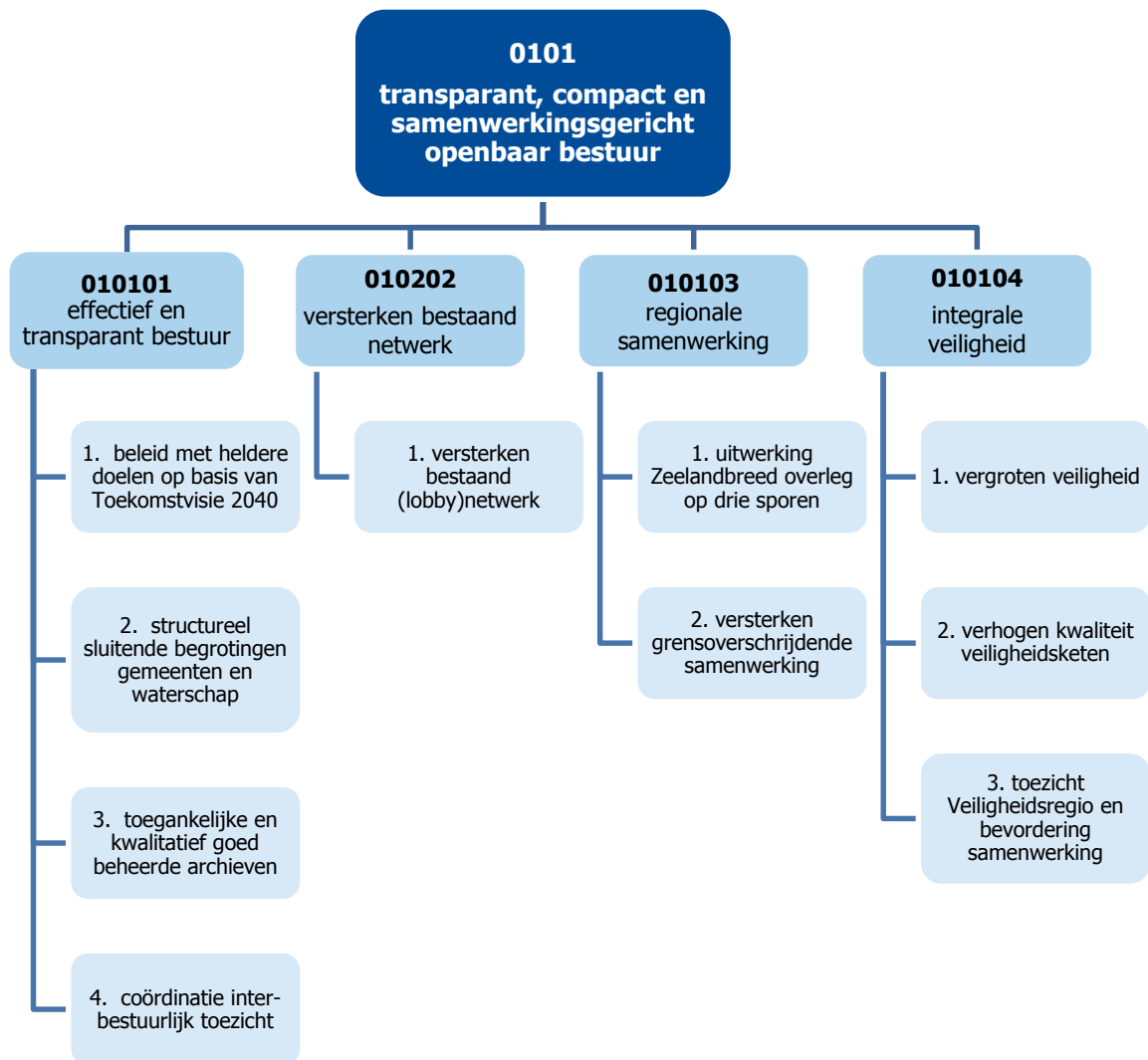
[Verordening systematische toezichtinformatie Zeeland](#)

Relevante speerpunten

De relevante speerpunten voor het komend jaar zijn:

- bevorderen dat het opkomstpercentage bij de provinciale verkiezingen in 2015 in de provincie Zeeland behoort tot de hoogste drie in Nederland
- samen met de dertien gemeenten en het waterschap een antwoord formuleren op de vraag welke maatregelen noodzakelijk zijn om ook in de toekomst een krachtige en dienstverlenende provincie te kunnen waarborgen
- bij het financieel toezicht op gemeenten bijzondere aandacht besteden aan de financiële risico's van decentralisaties in het sociale domein en de actieve grondpolitiek

- het interbestuurlijk toezicht terughoudend en risicogericht uitvoeren door tegelijkertijd de horizontale verantwoording te stimuleren
- versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming
- optimale benutting van de budgetten van Europese programma's in de programmaperiode 2014-2020
- de veiligheid in Zeeland en de positieve beleving daarvan bevorderen, onder andere door de kwaliteit van de veiligheidsketen te verhogen

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0101

Met een transparant, compact, daadkrachtig en op regionale samenwerking gericht openbaar bestuur en met oog voor maatschappelijke initiatieven behalen wij resultaten voor de burgers en bedrijven in Zeeland.

doelstellingen

010101

effectief en transparant bestuur

Provinciale Staten en overige bestuursorganen

De Provincie Zeeland streeft naar een grotere betrokkenheid van de samenleving bij het provinciebestuur en de provinciale politiek. Daar draagt een goed, betrouwbaar en duaal Zeeuws provinciaal bestuur aan bij. Dit vraagt om een heldere profilering van het provinciebestuur. Provinciale Staten hebben drie rollen: volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur. Gedeputeerde Staten richten zich op de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Ook de concentratie van de besturende en uitvoerende taken bij Gedeputeerde Staten zijn gericht op een grotere inbreng van Provinciale Staten. De Commissaris van de Koning heeft een zelfstandige rol als Rijksorgaan en is daarnaast de schakel tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Zeeuwse gemeenten en waterschap

Sterke gemeenten en een sterk waterschap, zowel bestuurlijk als financieel, zijn van essentieel belang voor het functioneren van de Zeeuwse samenleving. Tussen de verschillende overheidslagen is sprake van een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling. De gemeenten pakken zelfstandig zaken op vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en zij doen dat vooral via onderlinge samenwerking. De Provincie draagt taken over als zij daartoe goede redenen heeft vanuit de focus op kerntaken en doelmatigheid. Uitgangspunt is dat de Provincie Zeeland de belangen van de Zeeuwen behartigt en dat gezamenlijk met de andere Zeeuwse overheden doet, ook buiten de provinciegrenzen.

010102

versterken bestaand netwerk

Vanuit Zeeuws perspectief is vroegtijdige beïnvloeding en signalering van besluitvormingstrajecten over nieuwe Europese regelgeving en overig beleid cruciaal. De Provincie Zeeland draagt zorg voor een goede positionering van de Zeeuwse belangen ten opzichte van het Rijk en Europa.

Hiervoor is ook versterking noodzakelijk van de transnationale en grensoverschrijdende samenwerking met andere regio's in Europa, maar vooral in Euregioonaal verband (Euregio Scheldemond).

010103

regionale samenwerking

De zorg voor een goed functionerend openbaar bestuur in Zeeland is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de provincie, de Zeeuwse gemeenten, het waterschap, en de onze provincie omringende overheden.

Samenwerking blijft in Zeeland de kernopgave. Via de 'tafel van 15' – een initiatief van alle Zeeuwse overheden gezamenlijk – wordt getracht samen een antwoord te formuleren op de vraag welke maatregelen noodzakelijk zijn om ook in de toekomst een krachtige en dienstverlenende overheid te kunnen waarborgen.

010104

integrale veiligheid

Een provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en die staat voor het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0101 transparant, compact en samenwerkingsgericht openbaar bestuur

doelstelling

010101 effectief en transparant bestuur

acties

1. Op de Toekomstvisie Zeeland 2040 gebaseerd beleid dat helder is vastgelegd met duidelijke doelstellingen

Beleid is vastgelegd in beleidsnota's met SMART-doelstellingen

Grotere betrokkenheid burgers en meer bekendheid van de verkiezingen bij de Zeeuwse bevolking door:

- continuering rechtstreekste uitzendingen van vergaderingen van Provinciale Staten en statencommissies;
- inzet social media;
- extra aandacht voor provinciale verkiezingen
- faciliteren van Provinciale Staten in de rollen van volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.
- Provinciale Staten via planning & controlcyclus, beleidscyclus en adviezen tijdig en voldoende te informeren

De inzet is erop gericht dat het opkomstpercentage bij de provinciale verkiezingen in 2015 in de provincie Zeeland behoort tot de drie hoogste in Nederland.

2. Structureel en reëel sluitende (meer)begrotingen van gemeenten en waterschap.

Wij toetsen de begrotingen en de meerjarenramingen van de 13 Zeeuwse gemeenten, 20 gemeenschappelijke regelingen en het waterschap op structureel en reëel evenwicht. Op basis van deze toetsing bepalen wij de toezichtvorm uiterlijk voor aanvang van het jaar waarvoor de begroting geldt. De decentralisaties op sociaal domein van Rijk naar gemeenten vergen bijzondere aandacht bij het beoordelen van de begrotingen.

Onverminderd blijft de aandacht voor de gevolgen van de actieve grondpolitiek van gemeenten.

1. In 2015 alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen onder repressief toezicht houden; dit was in 2014 ook al zo.

3. Toegankelijke en kwalitatief goed beheerde archieven

De Provincie Zeeland draagt in 2015 zorg voor toegankelijke en kwalitatief goed beheerde papieren en digitale archieven van de provincie, de dertien gemeenten, het waterschap en twintig gemeenschappelijke regelingen. Dat houdt in dat beheer van die archieven voldoet aan wettelijke eisen. Uit de tweejaarlijkse rapportage over de inspecties blijkt dat nog niet alle instellingen volledig voldoen aan de wettelijke eisen. De archiefinspectie blijft deze verbeterpunten nauwlettend volgen.

1. In 2015 is het horizontaal toezicht door gemeenten en waterschap geïmplementeerd. De provinciale toezichtstaak richt zich op een beperkt aantal Kritische Prestatie Indicatoren (KPI). Deze informatie wordt gebruikt voor onze risicoanalyse en is bepalend voor de intensiteit van het archieftoezicht jegens specifieke gemeenten.

4. Coördinatie Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Eind 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden. Gelet op de uitgangspunten van deze wet hebben we ingezet op versterking van de horizontale verantwoording tussen college van b en w en de gemeenteraad. Het verticale toezicht kan hierdoor meer op afstand worden geplaatst. In 2012 zijn hiervoor door het college van GS op basis van een risicoanalyse de volgende toezichtvelden vastgesteld waarop we actief toezicht houden:

- ruimtelijke Ordening
- vergunningverlening

- handhaving
- financieel toezicht gemeenten
- archiveren.

Aan de hand van de toezichtinformatie over deze beleidsvelden stellen we een totaalbeeld van de uitvoering van deze medebewindstaken op.

▼ *doelstelling*

010102 versterken bestaand netwerk

▼ *Acties*

1. Versterken bestaand (lobby)netwerk

Vanuit Zeeuws perspectief is vroegtijdige beïnvloeding en signalering van besluitvormingstrajecten over nieuwe Europese regelgeving en overig beleid cruciaal. De Provincie Zeeland draagt zorg voor een goede positionering van de Zeeuwse belangen ten opzichte van het Rijk en Europa. Hiervoor is handhaving en uitbreiding van het bestaande netwerk noodzakelijk. De Provincie Zeeland probeert daarbij gericht te participeren in overlegorganen.

Voor het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel, door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming, is het belangrijk om vroegtijdig op de hoogte te zijn van bepalende factoren in het proces, het krachtenveld en de planning.

1. Voor 2015 geldt handhaving van het bestaande netwerk door vertegenwoordigd te zijn in de volgende overlegvormen of organisaties:
 - Interprovinciaal Overleg (IPO)
 - Raad van Europa (CLRAE)
 - Comité van de Regio's
 - Scheldemondraad
 - Conferentie van Perifere en Maritieme Regio's (CPMR)/North Sea Commission)
 - Huis Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel
 - Werkgemeenschap van Europese grensgebieden (WVEG)
2. uitvoering van het eind 2014 vast te stellen meerjaren-lobbyplan 2014-2019 Brusselse lobbyist
3. uitvoering lobbyplan Haagse lobbyist
4. uitvoering lobbydoelstellingen van de stuurgroep IJzendijke

▼ *doelstelling*

010103 regionale samenwerking

▼ *acties*

1. Uitwerking Zeeland ZO

Samenwerking blijft in Zeeland een kernopgave. Op bestuurlijk terrein hebben we de afgelopen periode sterk ingezet op het organiseren van Zeeland-breed overleg over samenwerking tussen alle overheden via de 'tafel van 15'. Hiermee willen we gezamenlijk een antwoord formuleren op de vraag welke maatregelen nodig zijn om ook in de toekomst een krachtige en dienstverlenende overheid te kunnen waarborgen.

Na verwerking van de ingediende zienswijzen op het plan van aanpak 'Zeeland ZO' in het najaar van 2014 streven we ernaar om in gezamenlijkheid in 2015 een vervolg aan het proces te geven.

Dit zal een door de volksvertegenwoordigingen geaccordeerde aanpak zijn.

▼ 2. Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking

Versterking van de transnationale en grensoverschrijdende samenwerking met andere regio's in Europa, maar vooral in Euregionaal verband (Euregio Scheldemond).

- benutten (rest)budgetten Europese programma's met deelname van Zeeuwse partijen in projecten
- actief participeren in de voorbereiding van de nieuwe operationele programma voor de programmaperiode 2014-2020

- stimuleren van investeringen in Zeeland vanuit Europese middelen, breder dan alleen subsidies
- verbinden van gestelde Zeeuwse doelstellingen (Collegeprogramma, Strategische Agenda) binnen de nieuwe Operationele Programma's
- uitvoering jaarplan 2014 Scheldemondraad
- consulteren en informeren van stakeholders voor de volgende programmaperiode
- binnenhalen van EU-middelen, breder dan de tot nu toe aangeboorde subsidiebronnen zoals de bekende structuurfondsen
- het sluiten en onderhouden van strategische (grensoverschrijdende) partnerschappen

▼ *doelstelling*

010104 integrale veiligheid

▼ *acties*

1. Vergroten veiligheid

Binnen hun bevoegdheden en met het (beperkte) beschikbare instrumentarium, zoals toezicht, stimuleringsprogramma's en communicatie, beogen de commissaris van de Koning (CdK) en Gedeputeerde Staten de veiligheid in Zeeland en de beleving daarvan positief te beïnvloeden, in het besef dat vele actoren en factoren van invloed zijn op die veiligheid en de beleving ervan.

Vanuit het project Samenwerken & Slagkracht, dat erop gericht is de veiligheid op de Westerschelde te vergroten, zijn eind 2013 specialistische teams opgezet die bij incidenten op het water snel en adequaat kunnen optreden. Voor dit project nam de provincie deel aan het Europees project MIRG (Maritime Incident Response Groups), ook in het interregprogramma 2 Zeeën. Voor 2015 en 2016 stimuleren wij dat deze teams hun deskundigheid kunnen behouden en verder grootschalig kunnen oefenen.

▼
2. Verhoging kwaliteit veiligheidsketen

Gedeputeerde Staten en de CdK zijn, in hun onderscheidende rollen, schakels in de veiligheidsketen. Zij zijn erop gericht om de kwaliteit van (de organisatie van) die keten te verhogen.

In 2015 continueert de Provincie haar participatie in het Regionaal Informatie Expertise Centrum door vertegenwoordiging in de stuurgroep en door financiële en personele ondersteuning. Dit centrum is erop gericht te voorkomen dat criminelen door de overheid worden gefaciliteerd en dat er vermenging van onder- en bovenwereld ontstaat. Daarnaast is het de bedoeling om economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal dat met criminele activiteiten is verdiend

In 2015 toetst de Provincie alle aanvragen die daarvoor in aanmerking komen aan de Wet BIBOB (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur).

▼
3. Toezicht Veiligheidsregio en bevordering samenwerking

Als rijksorgaan houdt de commissaris van de Koning (CdK) toezicht op de Veiligheidsregio en bevordert de bestuurlijke samenwerking in Zeeland.

De CdK overlegt regelmatig formeel en informeel met de burgemeesters en andere partijen binnen het veiligheidsspectrum, zowel in Zeeland als grensoverschrijdend. Periodiek brengt de CdK ook rapport uit aan de Minister van Veiligheid en Justitie.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	8.234	8.092	7.367	6.709	6.571	6.652
Baten	-625	-287	-201	-201	-206	-206
resultaat voor bestemming	7.609	7.805	7.165	6.508	6.365	6.446
toevoeging reserve	53	87	0	0	0	0
onttrekking reserve	-50	-44	0	0	0	0
resultaat na bestemming	7.612	7.848	7.165	6.508	6.365	6.446
Per Doelstelling						
010101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur	2.124	1.692	1.476	1.078	1.007	1.078
010102 Versterken bestaand netwerk:	552	722	598	598	598	598
010103 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking	-32	100	100	155	100	100
010104 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland	112	274	99	98	98	98
019999 Ambtelijke inzet en overhead	4.853	5.017	4.893	4.579	4.563	4.573
Totaal	7.609	7.805	7.165	6.508	6.365	6.446

Toelichting:

010101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur

In deze doelstelling zijn de lasten van provinciale staten opgenomen. De lasten nemen vanaf 2015 af in verband met de taakstelling politieke ambtsdragers. In 2015 is er een incidentele post à € 194.000 opgenomen in verband met de statenverkiezingen.

010102 Versterken bestaand netwerk

Dit betreft de uitgaven voor de lobbyist en IPO gerelateerde onderdelen. Deze doelstelling laat geen noemenswaardige verschillen zien.

010103 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking

Uitgaven voor de Scheldemondraad en HNP te Brussel. Deze doelstelling laat geen noemenswaardige verschillen zien.

010104 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland

Dit betreft uitgaven voor rijkstaken CdK en de Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC).

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken bestuur (saldo lasten)												(bedrag x € 1.000)
2015			2016			2017			2018			
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	
7.367	0	7.367	6.709	0	6.709	6.571	0	6.571	6.652	0	6.652	

Beheer- en ontwikkeltaken bestuur (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming)												(bedrag x € 1.000)
2015			2016			2017			2018			
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	
7.165	0	7.165	6.508	0	6.508	6.365	0	6.365	6.446	0	6.446	

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 7,2 miljoen naar € 6,5 miljoen in 2018. Geen budget voor ontwikkeling in dit programma.

Budgetten betreffen met name Provinciale Staten en IPO (beide € 0,5 miljoen), pensioenen voor oud-leden Gedeputeerde Staten (€ 0,3 miljoen) en salarislasten en overhead ambtelijke organisatie (€ 4,9 miljoen). De salarislasten nemen in de periode 2015 naar 2018 af met € 0,3 miljoen.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 2

Cultuur en samenleving

Inleiding

Het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving is belangrijk om niet alleen burgers, maar ook bezoekers en bedrijven te binden aan een regio. Investeren in leefbaarheid zorgt voor een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat en daarmee voor de economische ontwikkeling van Zeeland.

Cultuur is een van de beeldbepalende onderwerpen als het gaat om het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland. Het geheel van organisaties en activiteiten die het Zeeuwse cultuuraanbod verzorgen en/of ondersteunen en daardoor cultuurparticipatie mogelijk maken zien wij als de culturele infrastructuur.

In de Nota provinciaal cultuurbeleid 2013-2015 is het beleid opgenomen op de deelterreinen bibliotheekwerk, cultureel erfgoed, cultuureducatie, kunsten (inclusief grote festivals en talentontwikkelingen amateurkunst) en media. Inzet is gericht op een sterke(re) Zeeuwse culturele basisinfrastructuur, die toegankelijk is voor een breed publiek. Hierbij is de afstemming en samenwerking met de Zeeuwse gemeenten steeds intensiever geworden, zoals onder meer blijkt uit de regionale arrangementen. De Zeeuwse (culturele) organisaties en het bedrijfsleven in Zeeland hebben hierin eveneens een taak.

De hoofdlijnen en bijbehorende keuzes en prioriteiten van het cultuurbeleid zijn:

- De Provincie is samen met gemeenten verantwoordelijk voor regionale culturele infrastructuur
- De Provincie is verantwoordelijk voor het deel dat de lokale en regionale culturele infrastructuur overstijgt
- Niet alles hoeft in Zeeland én niet alles hoeft in elke regio
- Prioriteit ligt bij de beleidsterreinen cultureel erfgoed, cultuureducatie en grote festivals.

De samenleving verandert door: de bevolkingsontwikkeling, schaalvergroting, digitalisering, de ontwikkeling naar redzame burgers en de veranderde behoefte van mensen om werk, zorg en vrije tijd op elkaar af stemmen. We realiseren ons dat deze veranderingen vaak autonoom en structureel van aard zijn. Tegelijkertijd biedt het kansen om beleid op een andere manier te organiseren en te vernieuwen. De opgave is om de veranderingen te begeleiden en te benutten door in te zetten op een samenhangend en integraal leefbaarheidsbeleid. Deze inzet is verwoord in de door de Staten van april 2014 vastgestelde Nota Leefbaarheid & Bevolking 2014-2018 (het programma Nieuwe Wegen).

Vertrekpunt is de vraag of er een goede match is tussen de leefomgeving en de behoeften van de inwoners van Zeeland. We doen dat vanuit twee belangen. Allereerst heeft de Provincie Zeeland een belang bij een goede basiskwaliteit van het Zeeuws vestigingsklimaat op de terreinen wonen, werken en leven. Ten tweede hebben we op die terreinen belang bij een goed en ook onderscheidend aanbod op de provinciale schaal van Zeeland. Duidelijk is dat voor de uitvoering samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties, instellingen, bedrijven en burgers onontbeerlijk is.

Bij onze inzet gaan wij uit van vier typen inspanningen: structuur (structurele inbedding), top met Zeeuwse identiteit (onderscheidend voor en passend bij Zeeland), innovatieve projecten en de provinciale schaal.

Bij dit alles vinden wij participatie van jongeren belangrijk om zo een betere aansluiting tussen provinciaal beleid en de leefwereld en werkelijke behoeften van jongeren te kunnen realiseren. Jongeren maken, door deel te nemen aan diverse activiteiten, kennis met allerlei normen en waarden en ontwikkelen vaardigheden en inzichten, die hen helpen om op een goede en sociaal verantwoorde manier in de maatschappij te kunnen functioneren.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

Nota provinciaal cultuurbeleid 2013-2015

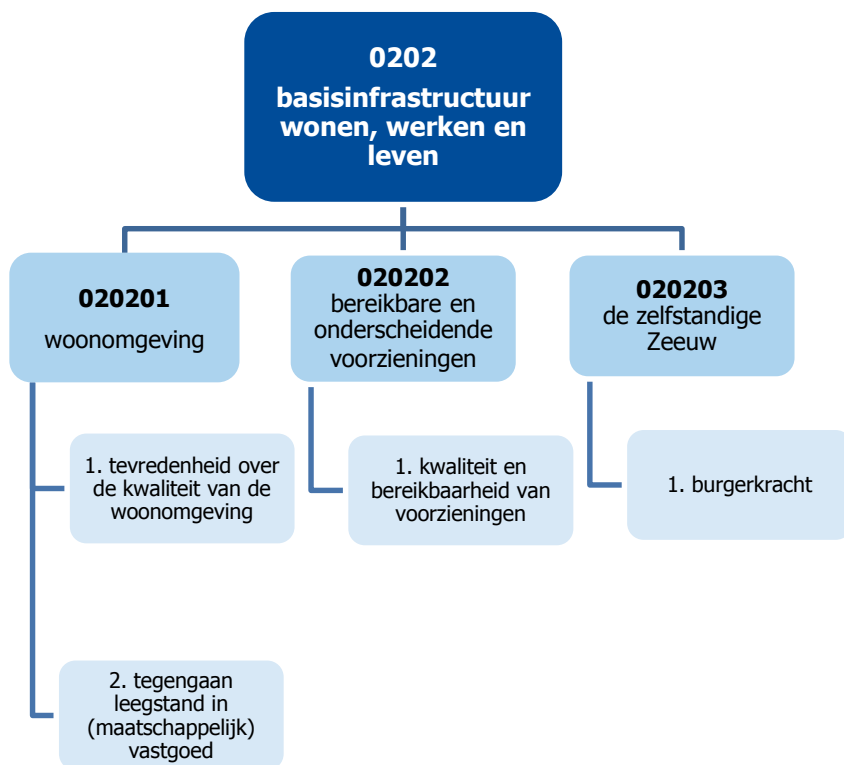
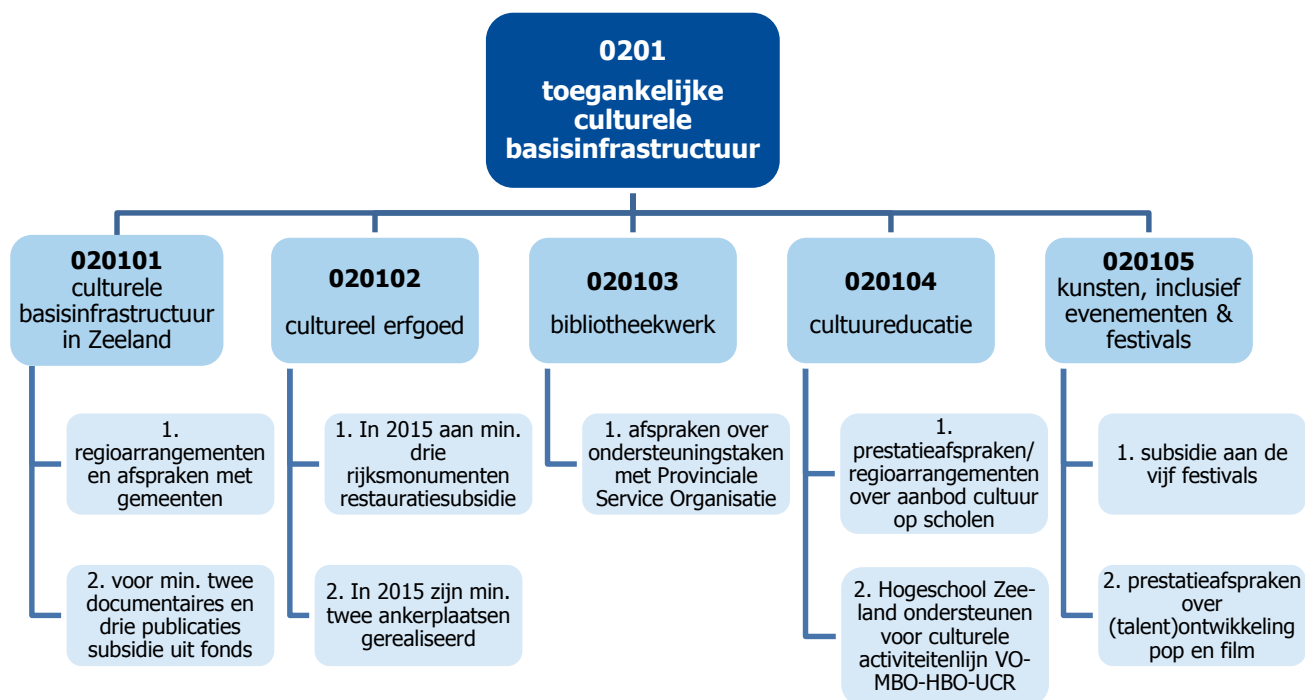
Nieuwe Wegen – Nota Leefbaarheid & Bevolking 2014-2018

Uitvoeringsnotitie Jongerenparticipatie 2015

Relevante speerpunten

- Bij cultureel erfgoed gaat het om aardkunde, archeologie, cultuurhistorie, monumenten, immaterieel erfgoed, musea en archieven. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma is opgenomen waar het bij deze beleidsonderdelen om gaat, zoals het met de jaarlijkse financiële steun van het Rijk subsidies verlenen voor de restauratie van rijksmonumenten.
De Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) is bij het realiseren van het provinciaal erfgoedbeleid onze belangrijkste partner. Voor de inhoudelijke samenhang bij cultureel erfgoed wordt ingezet op de realisering van Zeeuwse Ankers, de culturele biografie van Zeeland waarin het aanbod van informatie uit verleden en heden in samenhang wordt gebracht en verbonden aan specifieke activiteiten, plekken en verhalen.
- Ons cultuureducatiebeleid voor het primair onderwijs (4-12 jarigen) gaat om het vergroten van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen en de verankering daarvan in netwerken. Wij werken hierbij samen met gemeenten en culturele instellingen en nemen deel aan de matchingsregeling met het Rijk, 'Cultuureducatie met Kwaliteit, 2013-2016'. Bij het voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs richten wij ons op zowel binnenschoolse als buitenschoolse activiteiten. Daarmee is tevens de relatie met amateurkunst en talentontwikkeling jongeren gelegd en wordt invulling gegeven aan ons beleid jongerenparticipatie. HZ-Cult is hiervan een goed voorbeeld: leerlingen en studenten van het voortgezet en hoger onderwijs (incl. University College Roosevelt) maken buiten schooltijd gebruik van een voor hen geselecteerd actief en receptief aanbod aan culturele activiteiten.
- We ondersteunen de vijf grote Zeeuwse festivals vanwege het hoge artistieke niveau, het promotionele bereik dat tot (ver) buiten de provincie reikt en de aantoonbare grote economische waarde. De festivals dragen ieder op eigen wijze uit dat juist de unieke locaties die Zeeland biedt, een meerwaarde aan hun festival geven. Verder stimuleren bijvoorbeeld de combinatiearrangementen van festival en verblijf rondom Concert at Sea en Zeeland Nazomerfestival het toerisme en is de interesse voor Zeeland als filmlocatie nog steeds groeiende, mede dankzij Film by the Sea. Het Bevrijdingsfestival Zeeland wordt, als cruciaal onderdeel van het landelijk netwerk ter viering van de bevrijding, ook ondersteund.
- Onze inzet bij programma Nieuwe Wegen is gericht op drie gewenste maatschappelijke effecten:
 - Kwaliteit van het wonen en de woonomgeving. Een aantrekkelijk woonklimaat is niet alleen van groot belang voor de ervaren leefbaarheid maar ook voor ons vestigingsklimaat;
 - Kwaliteit van voorzieningen en goede bereikbaarheid van voorzieningen en werk. Het is van belang dat burgers hun werk en hun voorzieningen goed kunnen bereiken. Ten eerste dient er aanbod te zijn van basisvoorzieningen, van onderscheidende voorzieningen en van werk. Ten tweede dienen deze in fysiek en digitaal opzicht goed bereikbaar te zijn;
 - De zelfstandige Zeeuw: redzaam en actief in sociale netwerken. Burgers worden geacht meer zelfredzaam te zijn en tegelijk ook in sociale netwerken gezamenlijk redzaam te zijn.
- Bij jongerenparticipatie gaat het om het provinciaal netwerk van jongeren, Jouw Zeeland (ongeveer 200 jongeren in de leeftijd van 12-23 jaar) actief betrekken bij het invullen en uitvoeren van ons beleid.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0201

Een culturele basisinfrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar is aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

0202

Er is een zodanige match tussen de leefomgeving en de behoeften van de inwoners dat sprake is van een basisinfrastructuur voor het Zeeuwse vestigingsklimaat op de terreinen wonen, werken en leven.

Op basis van de Nota provinciaal cultuurbeleid 2013-2015 stellen wij jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast, dat ter informatie naar de Staten wordt gestuurd. In dit programma worden de structurele en incidentele activiteiten en acties opgenomen voor het betreffende jaar, inclusief de daarbij behorende middelen. Ter uitwerking van het programma Nieuwe Wegen stellen wij ieder jaar een jaarplan vast. Hierin worden de inzet en acties op de verschillende doelen voor dat jaar opgenomen.

Om voor jongerenparticipatie een werkbaar kader te creëren stellen wij jaarlijks een uitvoeringsnotitie vast waarin wij inzetten op Jouw Zeeland en op de leerlijn jongeren. Deze notitie wordt ter informatie naar de Staten gestuurd.

Doelstellingen

020101

culturele basisinfrastructuur in Zeeland

In samenwerking met gemeenten en betrokken organisaties bijdragen aan een duurzame culturele basisinfrastructuur in Zeeland, die toegankelijk is voor een breed publiek.

020102

cultureel erfgoed

Verduurzaming van behoud beheer en ontsluiting van cultureel erfgoed (aardkunde, archeologie, gebouwd erfgoed, immaterieel erfgoed, archieven en musea). Leidend voor de inhoudelijke samenhang is Zeeuwse Ankers, de culturele biografie van Zeeland.

020103

bibliotheekwerk

Samen met gemeenten (verder) vormgeven van bibliotheekwerk in Zeeland zodat burgers, bedrijven en onderwijs zo veel mogelijk kunnen profiteren van de bij bibliotheken aanwezige kennis en informatie.

020104

cultuureducatie

Vergroten van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen, op de verankering daarvan in netwerken en op het stimuleren van de doorgaande leerlijn cultuureducatie zowel binnen als tussen de onderwijssoorten (van Primair Onderwijs tot en met Universitair Onderwijs).

020105

kunsten, inclusief grote culturele evenementen & festivals

Bij de professionele kunsten worden vanwege het (boven)provinciale belang, het artistieke niveau en het promotionele bereik ingezet op de ondersteuning van vijf grote(re) festivals en op de totstandkoming van nieuwe organisaties voor 'serieuze' muziek en beeldende kunst. Bij de amateurkunsten beperkt de directe inzet zich tot (talent)ontwikkeling voor jongeren.

020201

woonomgeving

Een vitale en aantrekkelijke woonomgeving door een kwantitatieve en kwalitatieve afstemming tussen vraag en aanbod van woningen en het verminderen van de leegstand van woningen en vastgoed.

020202

bereikbare en onderscheidende voorzieningen

Een kwantitatieve en kwalitatieve match van vraag en aanbod van basisvoorzieningen (inclusief werk) die fysiek en digitaal bereikbaar zijn.

020203

de zelfstandige Zeeuw

Toename van de individuele en collectieve zelfredzaamheid in de netwerksamenleving, waarbij we streven naar innovaties in burgerkracht; bij collectieve redzaamheid vertrouwen inwoners van een bepaald gebied elkaar en zijn zij bereid samen te werken om bepaalde problemen op te lossen of bepaalde doelen te bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0201 • toegankelijke culturele basisinfrastructuur

▼ doelstelling

020101 culturele basisinfrastructuur in Zeeland

▼ acties

1. regioarrangementen en afspraken met gemeenten

In het kader van de regioarrangementen cultuur 2013-2015 met gemeenten in de regio's Oosterschelde, Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen, worden voor 2015 ten minste afspraken gemaakt over (onderdelen van) de beleidsterreinen kunsten, bibliotheekwerk, cultuureducatie en restauratie Rijksmonumenten.

2. Voor minimaal twee documentaires en drie publicaties subsidie uit fonds

In 2015 ten minste aan twee documentaires en vijf publicaties subsidie verlenen uit het samen met het Prins Bernhardfonds Zeeland ingestelde Documentaire- en Publicatiefonds.

▼ doelstelling

020102 cultureel erfgoed

▼ acties

1. In 2015 aan minimaal drie rijksmonumenten restauratiesubsidie verlenen

In 2015 zijn als uitwerking van het behoud en beheer van gebouwd erfgoed aan ten minste drie rijksmonumenten subsidie voor restauratie verleend.

2. In 2015 zijn minimaal twee ankerplaatsen gerealiseerd.

In 2015 zijn als uitwerking van Zeeuwse Ankers ten minste twee openbaar toegankelijke ankerplaatsen gerealiseerd.

▼ doelstelling

020103 bibliotheekwerk

▼ acties

1. Afspraken over ondersteuningstaken met Provinciale Service Organisatie

Via de prestatieafspraken met de Provinciale Service Organisatie (PSO) uitvoering geven aan de ondersteuningstaken (dienstverlening in het fysieke domein zoals innovaties en interbibliotheekair leenverkeer) voor alle basisbibliotheken in Zeeland zijn opgenomen in de nieuwe bibliotheekwetgeving per 1 januari 2015.

▼ doelstelling

020104 cultuureducatie

▼ acties

1. Prestatieafspraken/regioarrangementen over aanbod cultuur op scholen

Bevorderen dat culturele instellingen (via prestatieafspraken) een op de kerndoelen afgestemd aanbod voor scholen PO verzorgen.

2. Hogeschool Zeeland ondersteunen voor culturele activiteitenlijn VO-MBO-HBO-UCR

Bijdragen aan een doorgaande culturele activiteitenlijn VO-MBO-HBO-UCR, door ondersteuning Hogeschool Zeeland (HZ-Cult).

▼ *doelstelling*

020105 *kunsten, inclusief grote culturele evenementen & festivals*

▼ *acties*

1. Subsidie aan de vijf festivals

In 2015 aan vijf festivals subsidie verlenen - Zeeland Nazomerfestival, Film by the Sea, het Festival van Zeeuws-Vlaanderen, Concert at Sea en het Bevrijdingsfestival Zeeland.

2. Prestatieafspraken over (talent)ontwikkeling pop en film

Via de prestatieafspraken met ZB/Scoop (Kunstbende en Pop aan Zee) en Cavak (Filmstarz) wordt uitvoering gegeven aan de trajecten voor (talent)ontwikkeling op gebied van Pop en Film.

effect

0202 *basisinfrastructuur wonen, werken en leven*

▼ *doelstelling*

020201 *woonomgeving*

▼ *acties*

1. Tevredenheid over de kwaliteit van de woonomgeving

Ter voorkoming van leegstand, verpaupering en waardedaling van (particulier) vastgoed wordt de Provinciale Impuls Wonen gericht ingezet op terugdringen van de ongewenste woningvoorraad. In 2015 willen we minimaal 25 ongewenste particuliere en 200 sociale woningen onttrekken aan de voorraad.

2. Tegengaan leegstand in (maatschappelijk) vastgoed

In 2015 is er concreet inzicht in de aard en omvang van de leegstand in (maatschappelijk) vastgoed (nulmeting) en worden op basis daarvan gerichte acties ingezet.

▼ *doelstelling*

020202 *bereikbare en onderscheidende voorzieningen*

▼ *acties*

1. Kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen

In 2015 zetten we samen met de Zeeuwse onderwijspartijen, andere overheden en ondernemers in op het realiseren van het 'Centrum voor Onderwijs Excellentie' (excellentieonderwijs voor de beste leerlingen en onderwijsexcellentie voor iedereen).

▼ *doelstelling*

020203 *de zelfstandige Zeeuw*

▼ *acties*

1. Burgerkracht

Stimuleren van initiatieven en/of het vergroten en faciliteren van het zelfoplossend vermogen van burgers en hun directe omgeving ter verbetering van de eigen leef- en woonomgeving. In 2015 stimuleren en/of faciliteren worden aan ten minste drie burgerinitiatieven gestimuleerd en/of gefaciliteerd.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	68.041	58.824	24.185	19.456	19.075	19.083
Baten	-33.999	-35.299	-1.211	-1.237	-1.237	-1.237
resultaat voor bestemming	34.042	23.525	22.974	18.218	17.838	17.846
toevoeging reserve	39	39	39	39	0	0
onttrekking reserve	-574	-355	-355	-355	-355	-355
resultaat na bestemming	33.507	23.209	22.658	17.902	17.483	17.490
Per Doelstelling						
020101 Culturele basisinfrastructuur in Zeeland	1.020	737	582	894	900	900
020102 Cultuur erfgoed	6.476	6.628	7.809	5.849	5.780	5.780
020103 Bibliotheekwerk	13.696	4.292	3.984	3.683	3.721	3.721
020104 Cultuureducatie	245	299	214	0	0	0
020105 kunsten, inclusief grote culturele evenementen & festivals	1.881	1.778	1.802	154	154	154
020201 Woonomgeving	264	498	100	100	100	100
020202 bereikbare en onderscheidende voorzieningen	6.088	5.035	4.290	3.675	3.332	3.332
020203 De zelfstandige Zeeuw	789	496	521	425	425	425
029999 Ambtelijke inzet en overhead	3.583	3.763	3.673	3.438	3.425	3.433
Totaal	34.042	23.525	22.974	18.218	17.838	17.846

Toelichting:

020101 Culturele basisinfrastructuur in Zeeland

De oplopende uitgaven kunnen verklaard worden doordat tot 2015 in de cultuurnota de uitgaven zijn vastgelegd; vanaf 2016 wordt een nieuwe verdeling van de algemene cultuurmiddelen uitgevoerd. In 2015 betreft het voornamelijk uitgaven ten behoeve van de regioarrangementen.

020102 Cultuur erfgoed

De aflopende uitgaven kunnen verklaard worden doordat tot 2015 in de cultuurnota de uitgaven zijn vastgelegd, daarna loopt de prioriteit cultuur af. Uitgaven betreffen € 2,2 miljoen aan Zeeuws Museum, restauratie rijksmonumenten € 1,4 miljoen en cultureel erfgoed € 1,4 miljoen.

020103 Bibliotheekwerk

Dit betreft subsidiëring Zeeuwse Bibliotheek. Door de gefaseerde ombuigingen laat deze doelstelling een neergaande lijn zien.

020104 Cultuureducatie

De aflopende uitgaven kunnen verklaard worden doordat tot 2015 in de cultuurnota de uitgaven zijn vastgelegd, daarna loopt de prioriteit cultuur af.

020105 Kunsten, inclusief grote culturele evenementen & festivals

De aflopende uitgaven kunnen verklaard worden door dat tot 2015 in de cultuurnota de uitgaven zijn vastgelegd, daarna loopt de prioriteit cultuur af. Dat geldt voornamelijk voor professionele podiumkunsten € 0,5 miljoen en festivals € 0,7 miljoen.

020201 Woonomgeving

Op deze doelstelling is het budget voor leefbaarheid opgenomen van € 0,1 miljoen.

020202 Bereikbare en onderscheidende voorzieningen

Op deze doelstelling is onder andere opgenomen de toegekende prioriteit demografie van € 0,3 miljoen en leefbaarheid € 0.3 miljoen. Deze doelstelling laat een dalende lijn zien in verband met de gefaseerd ingevoerde ombuigingen voor de stichting Scoop en het Klaverblad.

020203 De zelfstandige Zeeuw

Op deze doelstellingen zijn de budgetten voor Jeugdbeleid en SportZeeland opgenomen. Het budget voor jeugdbeleid is toegekend tot 2015 en de ombuigingstaakstelling voor SportZeeland is vanaf 2015 geheel gerealiseerd.

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken cultuur & samenleving (saldo lasten)											
2015				2016				2017			
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
18.863	5.322	24.185	14.638	4.817	19.456	14.258	4.817	19.075	14.266	4.817	19.083

Beheer- en ontwikkeltaken cultuur & samenleving (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming)											
2015				2016				2017			
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
17.652	5.322	22.974	13.401	4.817	18.218	13.020	4.817	17.838	13.028	4.817	17.846

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 18,8 miljoen naar € 14,2 miljoen in 2018. Het budget voor ontwikkeling gaat van € 5,3 miljoen in 2015 naar 4,8 miljoen in 2018.

Budgetten voor beheer betreffen met name subsidies aan Regionale Historische Centra € 0,5 miljoen, Zeeuws Museum € 1,8 miljoen, Zeeuwse Bibliotheek € 3,9 miljoen, restauratie rijksmonumenten € 1,9 miljoen, en salarislasten € 3,7 miljoen. Onder ontwikkeling is opgenomen SCEZ € 1,7 miljoen, leefbaarheid € 0,6 miljoen en Scoop € 2,9 miljoen. De hiervoor genoemde bedragen hebben betrekking op het budget in 2015, deze laten een afnemend verloop zien in de jaren 2016 t/m 2018. De salarislasten nemen in de periode 2015 naar 2018 af met € 0,3 miljoen.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 3

Milieu

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar actief aan bij als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen. Het beleid en de financiering van die onderwerpen hebben wij uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en beleidsagenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen terug bij andere programma's zoals , 04 ruimtelijke omgeving, 05 water, 06 natuur en landschap 07 economie en 08 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Europese en landelijke regelgeving en normen zijn de basis voor het provinciaal milieubeleid dat primair door de Provincie en de gemeenten wordt uitgevoerd. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Wij hebben een aantal doelstellingen uit het omgevingsplan nader uitgewerkt in specifieke uitvoerings- en actieplannen.

Op 15 januari 2013 is de 'Nulmeting' voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In deze nulmeting zijn voor de subdoelen en indicatoren de beginwaarden aangegeven bij de start van de uitvoering van het Omgevingsplan. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Door het treffen van zogenoemde herstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden wordt economische ontwikkelruimte gecreëerd. Naast deze opgave in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) worden ook maatregelen getroffen in de Natura2000 gebieden om de internationale doelen te halen. Hiervoor wordt verwezen naar Programma 6 Natuur en Landschap.

Uitvoering beleid door RUD-Zeeland

De Regionale Uitvoeringsdienst-Zeeland (RUD-Zeeland) is op milieugebied de uitvoeringsorganisatie van de Provincie Zeeland; deze is op 1 januari 2014 van start gegaan. Naast de 13 Zeeuwse gemeenten en het waterschap Scheldestromen is de provincie één van de opdrachtgevers van de RUD-Zeeland. Voorts is de provincie mede-eigenaar van de RUD.

De gemeenten en het waterschap hebben voornamelijk de zogenaamde basistaken naar de RUD-Zeeland overgezet. Het gaat daarbij om het verlenen van de omgevingsvergunningen en het toezicht en de handhaving op alle milieugerelateerde terreinen.

De provincie heeft bovendien de zogenaamde plustaken overgebracht. Dit zijn de werkzaamheden in het kader van onder andere vuurwerk, luchtvaart, zwembaden, externe veiligheid, geluid, lucht en bodemsanering.

De provincie sluit elk jaar een dienstverleningsovereenkomst met de RUD-Zeeland waarin de financiële bijdrage wordt opgenomen die zij aan de RUD-Zeeland overmaakt. Voorts worden daarin prestatieafspraken opgenomen waarop de RUD-Zeeland aan het eind van het jaar zal worden afgerekend.

Sinds april 2013 is er een samenwerkingsovereenkomst tussen de provincie Zeeland en de DCMR Milieudienst Rijnmond. In die overeenkomst zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden vastgelegd van beide partijen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) - en Richtlijn industriële emissies categorie 4-bedrijven (Wabo-breed). De

werkzaamheden op dat werkterrein worden voor de provincie Zeeland uitgevoerd door de RUD-Zeeland onder verantwoordelijkheid van de DCMR Milieudienst Rijnmond.

Het provinciale beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) en de plustaken worden binnen de provincie vormgegeven. Het uitvoeringsbeleid op het gebied van VTH-taken en specialistisch beleid voor de plustaken wordt door de RUD-Zeeland opgesteld.

Het jaar 2015 wordt door de RUD-Zeeland benut om realistische kengetallen op te bouwen en om daarvoor draagvlak bij de deelnemers te verkrijgen. Het is de bedoeling om met een productendienstencatalogus te gaan werken. Door producten voor alle deelnemers op een zelfde wijze te leveren wordt gewerkt naar één kwaliteitsniveau en kan efficiënter worden gewerkt.

De RUD-Zeeland zal ook moeten voldoen aan de wettelijk vastgelegde en voor een bepaald gedeelte nog vast te leggen landelijke kwaliteitseisen.

Thermphos

In november 2012 is het faillissement uitgesproken over de fosforfabriek Thermphos. Er zijn verschillende pogingen ondernomen om te komen tot een doorstart van het bedrijf of een doorstart op de locatie.

Inmiddels is duidelijk geworden dat een doorstart niet haalbaar is en zijn de inspanningen gericht op het saneren van het terrein. De Provincie is daar primair bij betrokken vanuit haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving vanuit de milieuwetgeving. Gezien de hoge kosten die ermee gemoeid zijn om het terrein onder de huidige omstandigheden veilig te houden zet de Provincie zich in om zo spoedig mogelijk te komen tot de sanering.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

[Omgevingsplan Zeeland 2012-2018](#)

['t Zeeuws bodemvenster – Bodemagenda en stimuleringsprogramma 2010-2014](#)

[Oog op Zeeland – Nota handhaving natuur en milieu](#)

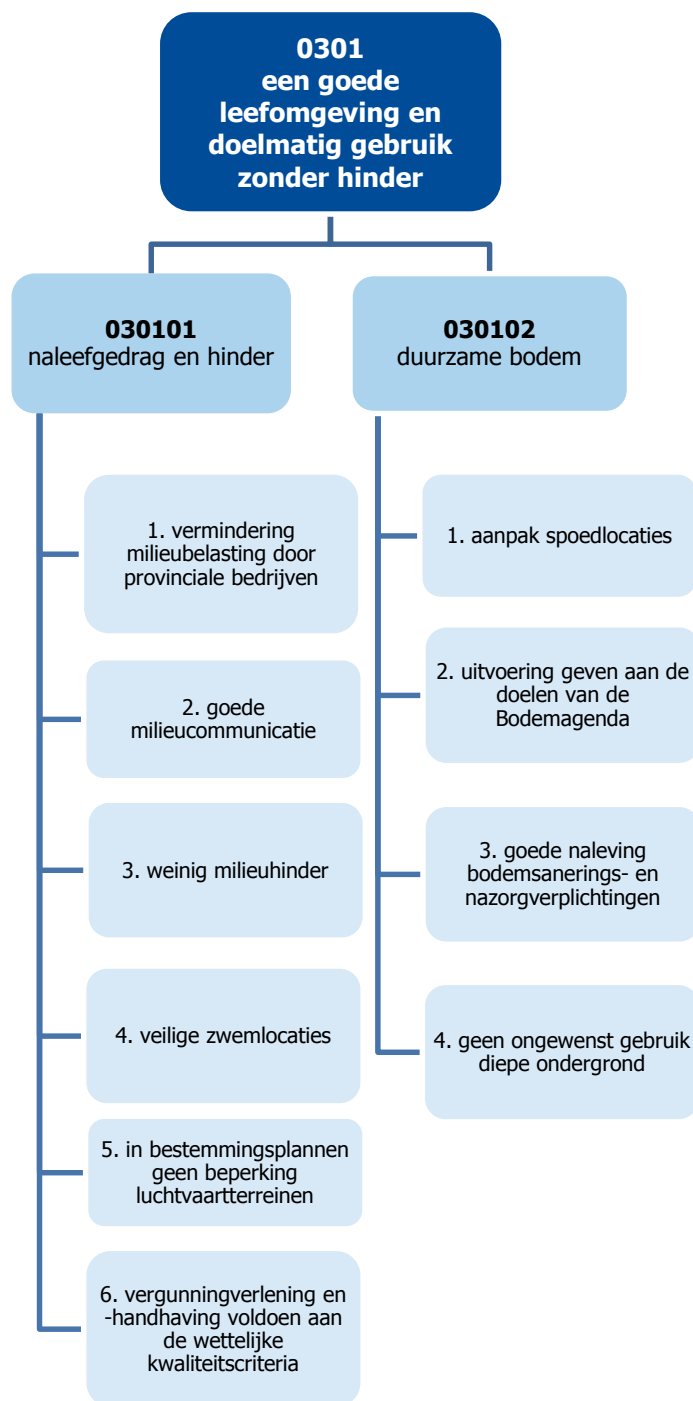
[Provinciale Milieuverordening Zeeland 1993 \(laatste wijziging 2012\)](#)

Relevante speerpunten

Milieu

- De RUD-Zeeland gaat voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen. Het daarvoor op te stellen verbeterplan wordt uitgevoerd. Voorts worden er Zeeuwse kwaliteitscriteria ontwikkeld.
- Regelmatig worden metingen en controles van de luchtkwaliteit, indirecte lozingen, bodemsaneringen, zwemwater en geluid worden uitgevoerd om te kunnen nagaan of een en ander binnen de gehanteerde normen blijft.
- Het aantal klachten wordt tot een minimum beperkt. En op de klachten wordt adequaat gereageerd.
- Zorgdragen voor een goede communicatie over milieu-informatie.
- De spoedeisende bodemverontreinigingen met humane risico's zijn in 2015 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.
Met de bodemsanering van de voormalige stortplaats Kanaalpolder te Philippine wordt voortvarend verder gegaan.
- Er vindt, voor zover het binnen de invloedssfeer van de provincie ligt, geen ongewenst bodemgebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats voor permanente opslag van radioactief afval en CO₂ en winning van schaliegas.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0301

Een gezonde, veilige leefomgeving en een doelmatig gebruik daarvan, waarbij geen ernstige hinder door transport en bedrijvigheid optreedt.

Doelstellingen

030101

naleefgedrag en hinder

De provincie is samen met gemeenten verantwoordelijk voor een goede milieukwaliteit. Bij de milieukwaliteit gaat het vooral om het bewaken van een optimale scheiding van woningen en bedrijven die geluid produceren, veiligheidsrisico's geven of verontreinigingen uitstoten.

030102

duurzame bodem

De bodem en de diepere ondergrond moeten op duurzame (goede balans tussen beschermen, versterken en benutten) en integraal afgewogen wijze worden ingezet bij ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energiehuishouding, vergroening van de economie, inrichting en functie-toekenningen in landelijk en stedelijk gebied, de identiteit en herkenbaarheid van de leefomgeving en een schone en gezonde leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0301 een goede leefomgeving en doelmatig gebruik zonder hinder

▼ *doelstelling*

030101 naleefgedrag en hinder

▼ *acties*

1. Vermindering milieubelasting door provinciale bedrijven

- Milieubelasting voor wat betreft lucht van bestaande bedrijven is in 2018 verminderd ten opzichte van 2006. Dit op basis van de uitkomsten van de emissiemetingen door de bedrijven zelf.
- Bij vergunningverlening worden de best beschikbare verlichtingstechnieken verplicht gesteld.
- Afvalverwerkers voldoen aan de wettelijke eisen. Het aantal overtredingen in 2015 door afvalverwerkers en hoe daartegen is opgetreden.
- Het percentage hergebruik van afval is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.
- Bedrijven houden zich beter aan de milieuregels waardoor het aantal geconstateerde overtredingen in 2018 is afgenomen ten opzichte van 2012.
- Het aantal controles dat is uitgevoerd en hoe dit aantal zich verhoudt tot het aantal in 2012.
- Het percentage gecontroleerde bedrijven waarbij overtredingen geconstateerd zijn.

▼

2. Goede milieucommunicatie

- De provincie communiceert met omwonenden van het Sloegebied en de Kanaalzone in de periode tot 2018.
- De provincie publiceert milieu-informatie op internet.

▼

3. Weinig milieuhinder

- Het aantal klachtensituaties over de milieusituatie is in 2018 lager dan in 2012.
- Het percentage klachten dat per percentage klagers is ingediend.
- Het aantal klachten dat terecht was.
- Voor alle regionale industrieterreinen zijn beleidsmaatregelen opgesteld waardoor de geluidsruimte optimaal wordt verdeeld;

- Knelpunt geluidsoverlast Oostelijke Kanaaloever is opgelost in 2018. Fasering hiervan aangeven.
- Binnen geluidszones rond industrieterreinen in Zeeland bevinden zich in 2013 nog 12 woningen waarvoor ook na de uitvoering van saneringsmaatregelen de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden. De bedoeling is dit aantal in 2018 nog kleiner te laten zijn.
- Goede luchtkwaliteit: in 2018 wordt voldaan aan de wettelijke normen en streefwaarden.

- In 2018 zijn er geen nieuwe locaties met geuroverlast ten opzichte van 2012.
- Het aantal geurklachten bij het aantal situaties met geurklachten dat is geregistreerd.
- Het aantal geurklachten en het aantal klagers dat die klachten indiende.
- Het percentage klachten en het aantal bedrijven waarop die klachten betrekking hebben; hoe die geurklachten zijn afgehandeld.
- In de planperiode blijven de risico's door bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarde (10-6). Binnen die contour zijn er geen kwetsbare objecten.

4. Veilige zwemlocaties

- Alle zwembaden en zwemgelegenheden waar in oppervlaktewater wordt gezwommen, voldoen in de planperiode aan de veiligheidseisen.
- Het aantal locaties dat bezocht en getoetst is aan deze eisen.
- Wat de uitkomsten zijn en wat is gedaan met de overtredingen.

5. In bestemmingsplannen geen beperking luchtvaartterreinen

- Gemeentelijke bestemmingsplannen geven in de planperiode 2012-2018 geen beperkingen voor vliegverkeer, zend- en ontvangststations en radiobakens.

6. Vergunningverlening en -handhaving voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria

- Alle Zeeuwse overheden voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria voor vergunningverlening en -handhaving, die voor een gedeelte nog wettelijk vastgelegd moeten worden. Voorts voldoen zij aan de nog te ontwikkelen Zeeuwse kwaliteitscriteria.

doelstelling

030102 duurzame bodem

acties

1. Aanpak speedlocaties

- Uiterlijk in 2015 zijn alle humane spoedeisende locaties gesaneerd of beheersbaar gemaakt. Overige gevallen van ernstige bodemverontreiniging worden voor 2030 door eigenaren of initiatiefnemers aangepakt.
- De provincie zet zich in om het terrein van Thermphos onder de huidige omstandigheden veilig te houden en tracht zo spoedig mogelijk te komen tot de sanering van het terrein.

2. Uitvoering geven aan de doelen van de Bodemagenda

- Vanaf 2012 wordt via www.zeeuwsbodemvenster.nl actuele bodeminformatie beschikbaar gesteld. Deze website wordt ook in 2015 continu geactualiseerd, uitgebreid en geoptimaliseerd.
- Het belang van duurzaam bodemgebruik zal in 2015 (VN-jaar van de bodem) prominent voor een breed publiek voor het voetlicht worden geplaatst.
- In 2015 komt een risicokaart gereed met gebieden waar zich funderingsproblemen (paalrot) kunnen voordoen.
- In 2015 zal in samenwerking met de agrarische sector en andere provincies voorlichting aan agrariërs worden gegeven over de problematiek van bodemverdichting.
- In het kader van een toekomstbestendige agrarische sector wordt samen met partners gezocht naar de mogelijkheid van een dekkende kartering van zoet-zout voorkomens in de bodem voor heel Zeeland.

▼

3. Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen

- Iedere sanering is minimaal eenmaal bezocht. Het aantal controlebezoeken dat in totaal is afgelegd, het aantal gevallen waarbij sprake was van een overtreding en de wijze waarop daar tegen is opgetreden.
- Het aantal controles bodemonderzoek dat is uitgevoerd.

▼

4. Geen ongewenst gebruik diepe ondergrond

- Er vindt, voor zover het binnen de invloedssfeer van de provincie ligt, in de periode 2012-2018 geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats voor permanente opslag van radioactief afval en CO₂ en winning van schaliegas.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	13.162	7.634	5.957	5.868	5.865	5.836
Baten	-1.262	-542	-101	-101	-101	-101
resultaat voor bestemming	11.899	7.093	5.856	5.768	5.764	5.735
toevoeging reserve	47	21	54	0	0	0
onttrekking reserve	-431	-301	-396	-94	-94	-89
resultaat na bestemming	11.515	6.812	5.515	5.674	5.670	5.646
Per Doelstelling						
030101 Naleefgedrag en hinder	1.639	5.311	4.536	4.543	4.543	4.517
030102 duurzame bodem	703	741	305	275	275	270
039999 Ambtelijke inzet en overhead	9.557	1.040	1.015	950	946	948
Totaal	11.899	7.093	5.856	5.768	5.764	5.735

Toelichting:

030101 naleefgedrag en hinder

Op deze doelstelling zijn met name de lasten voor de RUD Zeeland opgenomen. Daarnaast is er 0.5 miljoen geraamd voor de prioriteit omgevingsplan tot en met 2018. Door het aflopen van het programma Externe Veiligheid in 2014 van € 0,8 miljoen is het budget voor deze doelstelling vanaf 2015 lager.

030102 duurzame bodem

Dit betreft voornamelijk uitgaven voor bodemsanering bedrijventerreinen, verschil ten opzichte van 2014 is te verklaren door aflopen bodemsaneringsprogramma 2011-2014 en verminderde uitgaven voor de bodemsanering Kanaalpolder.

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken milieu (saldo lasten)											
(bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
5.298	659	5.957	5.140	728	5.868	5.136	728	5.868	5.112	723	5.836

Beheer- en ontwikkeltaken milieu (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming)											
(bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
5.200	656	5.856	5.042	726	5.768	5.038	726	5.764	5.014	721	5.735

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 5,2 miljoen naar € 5 miljoen in 2018. Totaal ontwikkeling van 2015 € 0,7 miljoen; dit blijft nagenoeg constant naar 2018.

Budgetten beheer betreffen met name de bijdrage aan de RUD € 4,2 miljoen en salarislasteren € 1 miljoen. Qua ontwikkeling zijn met name middelen beschikbaar voor omgevingsplan 2012-2018 € 0,4 miljoen en de waterbodemsanering Kanaalpolder € 0,2 miljoen.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 4

Ruimtelijke omgeving

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar, als regionaal bestuur, met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen. Wij hebben het beleid en de financiering van die onderwerpen ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 2 cultuur en samenleving (leefbaarheid), 7 economie en 8 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het ruimtelijk beleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal benutten van de ligging van Zeeland aan diep vaarwater, de kust en de Deltawateren. Daarbij wordt de economische ontwikkeling van Zeeland gefaciliteerd in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving met behoud van waardevolle gebieden. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied. In het beleid is dit onder meer uitgewerkt door toepassing van de duurzaamheidsladder. Voorts krijgt de kwaliteit van de leefomgeving uitdrukkelijk aandacht in programma 3 milieu.

In hoofdstuk 5 van het Omgevingsplan hebben Provinciale Staten alle doelen, indicatoren, acties en prestaties van het Omgevingsplan kort samengevat weergegeven.

Op 15 januari 2013 is de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In deze nulmeting zijn de beginwaarden aangegeven voor de subdoelen en indicatoren bij de start van de uitvoering van het Omgevingsplan. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

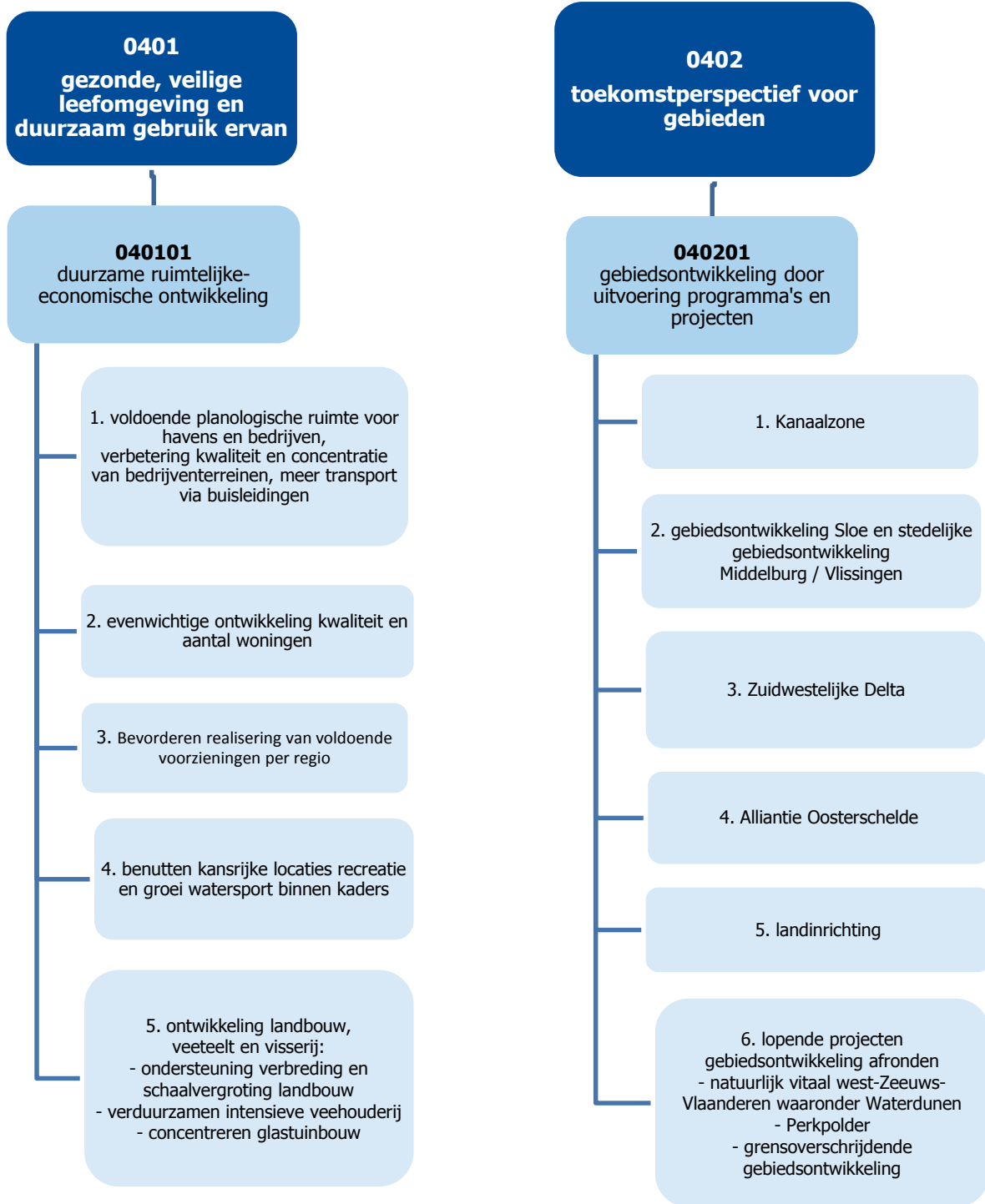
Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

[Omgevingsplan Zeeland 2012-2018](#)

Relevante speerpunten

- Er is blijvende inzet op het in stand houden en ontwikkelen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor wonen, bedrijvigheid en recreatie.
- Er worden meerjarig substantiële bedragen beschikbaar gesteld voor de Impuls Woningmarkt waarmee goede herstructureringsprojecten en investeringen in de goedkope woningvoorraad worden ondersteund. Een gedeelte van de middelen is beschikbaar voor particuliere woningverbetering. Hiermee krijgt ook de Zeeuwse bouwsector een impuls.
- Het Zeeuwse bedrijfsleven krijgt ruimte om te ondernemen en te groeien met behoud van een gezonde leefomgeving. Het is belangrijk dat er voldoende ruimte aan haventerrein en overig bedrijventerrein beschikbaar is. Zorgvuldig ruimtegebruik, kwaliteit en onderlinge afstemming zijn blijvende aandachtspunten. In verband daarmee wordt ingezet op herstructurering (opknappen en revitaliseren van verouderd bedrijventerrein) en het beschikbaar stellen van nieuwe ruimte op basis van regionale bedrijventerreinprogramma's.
- Er wordt ingezet op uitbreiding en nieuwvestiging in het glastuinbouwontwikkelingsgebied Kanaalzone. Mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van glastuinbouw worden onderzocht.
- Tal van gebiedsprojecten dragen bij aan ruimtelijke kwaliteit en versterking van de vitaliteit van de Zeeuwse samenleving.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0401

Een gezonde, veilige leefomgeving en een doelmatig, duurzaam gebruik daarvan waarbij geen ernstige hinder wegens bedrijvigheid en transportactiviteiten optreedt.

0402

Zorgvuldig ruimtegebruik, nieuw toekomstperspectief bieden aan gebieden ter versterking van de samenleving.

Doelstellingen

040101

duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling

Het bevorderen van een gezonde regionale economie. In de Economische Agenda zijn de door Zeeland gekozen topsectoren verder uitgewerkt. Het ruimtelijk beleid geeft voldoende ruimte aan economische ontwikkelingen en bevordert een duurzame groei.

040201

gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten

Gebiedsontwikkeling is een integrale benadering waarbij binnen een gebied diverse opgaven van verschillende partijen met elkaar worden verbonden en gezamenlijk worden aangepakt. Binnen de gebiedsontwikkeling is sprake van verschillende typen programma's en projecten. Bij een programma is er een samenhangend geheel van activiteiten en projecten zoals het gebiedsprogramma Kanaalzone en het programma Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen. Bij projecten is er sprake van een op uitvoering gerichte oplossing zoals bij de projecten Waterdunen en Perkpolder.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0401 gezonde, veilige leefomgeving en duurzaam gebruik daarvan

▼ *doelstelling*

040101 duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling

▼ *acties*

1. Voldoende planologische ruimte voor havens en bedrijven alsmede verbetering kwaliteit en concentratie bedrijventerreinen en meer transport via buisleidingen

- In de jaren 2012-2018 is voldoende planologische ruimte aan haventerrein beschikbaar (meer dan honderd procent van de vraag). Doel voor 2015 is dat de voorraad aan zeehaventerrein voldoende is om in de vijfjarige behoefte te voorzien. Er is thans, exclusief glastuinbouw, 292 hectare zeehaventerrein vrij uitgeefbaar. Voor 2015 en komende jaren is dan ook voldoende ruimte beschikbaar (bron Zeeland Seaports mei 2014).
- Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door de duurzaamheidsladder vanaf 2013 in bestemmingsplannen toe te passen: aantonen van behoefte, inbreiding voor uitbreiding, nieuwe locaties goed bereikbaar. Dit wordt in 2015 voortgezet.
- Alle regio's (Schouwen-Duiveland, Tholen, Bevelanden, Walcheren, Zeeuws-Vlaanderen) baseren hun planning in 2015 op een actueel en realistisch regionaal bedrijventerreinprogramma.
- Er is voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod aan bedrijventerreinen in alle regio's maar er is geen overaanbod als gevolg waarvan kwaliteit en vestigingsklimaat afnemen. Dit is met de jaarlijkse IBIS-enquête meetbaar. Het benodigde aanbod voor heel Zeeland is 131 hectare voor de komende tien jaar.
- In 2018 is tenminste 100 hectare bedrijventerrein in herstructurering genomen (ten opzichte van 2010, de start van de uitvoering convenant bedrijventerreinen). Doel van 100 hectare in herstructurering is reeds bereikt.

- In verband met schaalvoordelen, betere bereikbaarheid en een optimaal economisch nut wordt tenminste 80% van nieuwe oppervlak aan bedrijventerrein gerealiseerd op de (in het Omgevingsplan) aangewezen grootschalige bedrijventerreinen (zie ook programma 7, doelstelling excellent economisch vestigingsklimaat).
- Het aandeel transport van stoffen per buisleiding is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.

2. Evenwichtige ontwikkeling kwaliteit en aantal woningen

- In 2015 werken alle regio's met de in 2013 / begin 2014 vastgelegde regionale woningbouwafspraken over het aantal en typen te bouwen woningen voor de komende tien jaar. De woningbouwprogramma's worden gemonitord en er vindt periodiek overleg plaats met de gemeenten. Herstructurering en investeringen in de woningvoorraad worden in 2015 ondersteund vanuit de Provinciale Impuls Wonen.
- Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door de duurzaamheidsladder vanaf 2013 in alle bestemmingsplannen toe te passen. Dit wordt in 2015 voortgezet.

3. Bevorderen realisering van voldoende voorzieningen per regio

- Voorzieningen voor de detailhandel worden vooral gerealiseerd in de kernwinkelgebieden. Detailhandel in doelgerichte, laagfrequente aankopen en nieuwe grootschalige detailhandelsvoorzieningen worden in de periode 2012-2018 geconcentreerd op de aangewezen perifere detailhandelslocaties (PDV-locaties).

4. Benutten kansrijke locaties voor recreatie en groei van watersport binnen kaders

- De recreatiekansenkaart geeft kansrijke gebieden en ontwikkelingen aan. In 2018 is een zo groot mogelijk deel van deze kansen benut. In de Economische Agenda en het jaarprogramma Economische Agenda is dit nader uitgewerkt in de businesscases Breskens en recreatieve infrastructuur. Hieraan wordt tevens aandacht besteed in programma 7.
- Het aantal kampeereenheden in Zeeland mag in 2018 niet zijn toegenomen ten opzichte van 2012.
- Het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal wordt in 2016 afgerond met als effect de realisatie van kavelruil, kwaliteitsverbetering van de verblijfsrecreatie, aanleg van recreatienatuur en landschapsverbetering.
- Het aantal ligplaatsen en watersportvoorzieningen is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. In 2012 waren er in Zeeland een totaal van 11553 ligplaatsen, op basis van de Deltagids 2012. (Deltagids 2014: 12110 ligplaatsen). De daadwerkelijke groei van het aantal ligplaatsen en watersportvoorzieningen is afhankelijk van marktontwikkelingen.
- Watersportontwikkelingen hebben geen significant negatief effect op de natuur of de beroeps-scheepvaart. Het effect op de natuur wordt aangetoond door toetsing aan de doelen van de Natura 2000 beheerplannen. Het effect op de beroepsscheepvaart wordt beperkt door rekening te houden met de bestaande scheepvaartroutes. Voor de Westerschelde worden watersportontwikkelingen getoetst aan het nautisch toetsingskader dat door de vaarwegbeheerder is opgesteld.

5. Ontwikkelen landbouw, veeteelt en visserij waaronder:

- ondersteuning van verbreding en schaalvergroting in de landbouw
- verduurzaming van de intensieve veehouderij (IV)
- concentreren glastuinbouw

Zie ook Programma 7 – Landbouw en visserij.

- In het kader van het programma platteland speelt de provincie in op de mogelijkheden die worden geboden in het Gemeenschappelijk Landbouw-beleid (GLB) van de Europese Unie. Dit geldt ook voor het in voorbereiding zijnde POP-3 steunkader.
- Voor het landinrichtingsproject Oost-Zeeuws-Vlaanderen is in 2013 besloten een landbouw effectrapportage te starten, een inventarisatie uit te voeren en overleg te voeren met betrokken overheden en maatschappelijke organisaties. Aansluitend wordt beoordeeld welke rol de provincie wil vervullen bij de verdere uitvoering.

- In de periode 2012-2018 is er geen nieuwvestiging van IV-bedrijven.
- Bestaande IV bedrijven voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van milieu en dierenwelzijn.
- Het areaal glastuinbouw in het ontwikkelingsgebied Kanaalzone is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012. (Uitgangspunt is dat in het ontwikkelingsgebied 200 hectare netto aan kassen zal worden gebouwd (bruto omvang gebied: 300 hectare). Er is een goede voortgang geboekt bij de invulling van het ontwikkelingsgebied. Begin 2014 was nog ongeveer 60 hectare grond beschikbaar. Uit recente informatie (voorjaar 2014) van Zeeland Seaports blijkt dat vrijwel alle gronden in optie zijn uitgegeven. Er vinden voorbereidende werkzaamheden plaats voor onderzoek naar de wenselijkheid van een verdere ruimtelijke ontwikkeling van glastuinbouw in Zeeland. De werkzaamheden krijgen een vervolg in 2015.
- Het areaal solitaire glastuinbouw in Zeeland is in 2018 niet toegenomen ten opzichte van 2012.

effect

0402 toekomstperspectief voor gebieden

▼ *doelstelling*

040201 gebiedsontwikkeling door uitvoering van programma's en projecten

▼ *acties*

1. Kanaalzone

In dit gebiedsprogramma werken Zeeland Seaports, gemeente Terneuzen en de Provincie Zeeland samen. Het programma is gericht op de economische ontwikkeling en de leefbaarheid (waaronder ook de landschappelijke ontwikkeling) van de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone. Binnen het gebiedsprogramma wordt onder meer gewerkt aan de Sluiskiltunnel, de verbetering van de N61 en de voorbereiding van de aanleg van een nieuwe grote zeesluis bij Terneuzen. Voorts is gestart met samenwerking op het gebied van acquisitie van nieuwe bedrijvigheid. Tevens vinden werkzaamheden plaats voor het Maintenance Value Park en het verder versterken van de biobased economy. Ook wordt invulling gegeven aan het Landschapsuitvoeringsplan. De genoemde werkzaamheden krijgen een vervolg in 2015. Voor de verschillende onderdelen van het gebiedsprogramma wordt een gedetailleerde planning gehanteerd die periodiek wordt aangepast.

2. Gebiedsontwikkeling Sloe en stedelijke gebiedsontwikkeling Middelburg / Vlissingen

- De belangrijkste onderdelen van de gebiedsontwikkeling Sloe zijn de realisatie van een Westerschelde Containerterminal, de realisatie van een estuariën natuurgebied Welzinge- en Schorerpolder in combinatie met de functie van stedelijk uitbreidings- en uitloopgebied. Het initiatief ligt bij Zeeland Seaports. Voor 2015 worden geen concrete ontwikkelingen voorzien. Wel wordt via de businesscase containerisatie (programma 7) ingezet op groei van de containeroverslag in Zeeland.
- De nieuwe marinierskazerne, de Michiel Adriaanszoon de Ruyterkazerne (MARKaz), is een ontwikkeling van provinciaal belang. De Provincie is de regionale initiatiefnemer en uitvoerder en doet de grondaankopen. Tevens heeft de provincie als doel om de sociaal-economische effecten van de kazerne voor Zeeland te bevorderen. Het inpassingsplan voor MARKaz is door PS vastgesteld. De werkzaamheden gericht op de vestiging van de kazerne, die de Provincie in samenwerking met de gemeente Vlissingen en Defensie uitvoert, krijgen in 2015 een vervolg.
- Het Admiraal de Ruyterziekenhuis (ADRZ) heeft het plan zich op een centrale plek op Walcheren te vestigen. Voor het ADRZ is de voortgang van het project afhankelijk van besluitvorming door de directie van het ADRZ en de betrokken gemeenten. In de loop van 2014 (ten tijde van voorbereiding van deze begroting) wordt definitieve duidelijkheid verwacht over de voortgang van het project.

3. Zuidwestelijke Delta

Binnen dit samenwerkingsverband van Rijk en de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland staat de driehoek vitaal, veerkrachtig, veilig centraal. Het doel hiervan is de integrale ontwikkeling van de economie, natuur- en waterkwaliteit, visserij en recreatie. Uitvoering vindt plaats conform het Voortschrijdend Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015+ (VUP). Inmiddels heeft de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta in 2014 drie van de vier "deltasporen" afgerond:

- De integrale regionale voorkeursstrategie is aangeleverd aan de nationale stuurgroep Delta-programma.
- Het eindadvies over de Rijksstructuurvisie Grevelingen-Volkerak-Zoommeer is aangeleverd aan de minister IenM.
- Aan de drie provincies is, in samenhang met het advies aan IenM, geadviseerd over het Programma Gebiedsontwikkeling Grevelingen-Volkerak-Zoommeer, waarin een financieringsstrategie is ontwikkeld voor de ambities om getij terug te brengen op de Grevelingen en zout in het Volkerak-Zoommeer.

Het vierde spoor, het VUP, wordt jaarlijks, dus ook in 2015, geactualiseerd.

Na de rijksbesluiten, eind 2014, zal het accent in de volgende fase vooral liggen op uitvoering en deels nog nadere uitwerking. De prioritering en programmering van de uitvoeringsprojecten wordt in het eerste kwartaal van 2015 afgerond, een en ander afhankelijk van de benodigde en beschikbare middelen. Ook de 'governance' zal in 2015 worden geënt op het meer uitvoerende karakter van de uitvoeringsfase.

4. Alliantie Oosterschelde

Gebruikers van het gebied, zoals organisaties voor de recreatie, visserij en natuur, het Nationaal Park Oosterschelde en overheden, hebben samen de Alliantie Oosterschelde opgericht.

De Alliantie Oosterschelde realiseert een duurzaam ruimtegebruik in de Oosterschelde. Via gebiedsontwikkeling en innovaties worden zowel de ecologie als de economie van de Oosterschelde versterkt, zoals is opgenomen in de Oosterscheldevisie 2012-2018. Een evaluatie van de werkwijze en verrichte werkzaamheden heeft in 2014 plaatsgevonden.

In 2014 wordt de op de evaluatie gebaseerde uitvoeringsagenda vastgesteld, die in 2015 en volgende jaren wordt uitgevoerd.

De uitvoeringsagenda omvat ondermeer projecten op het gebied van innovaties in beleving en recreatieve infrastructuur en voorzieningen, visserij, vis-, schaaldier- en schelpdierkweek.

Er wordt toegewerkt naar één organisatie voor het gehele gebied van het Oosterscheldebekken, waarin zowel het Nationaal Park Oosterschelde als de Oosterschelde Alliantie zijn geacommodeerd en waarbij zo veel mogelijk wordt aangesloten bij de governance-principes die momenteel binnen de structuur van de Zuidwestelijke Delta worden ontwikkeld.

5. Landinrichting

Voor het landinrichtingsproject Oost-Zeeuws-Vlaanderen is in 2013 besloten een landbouw effectrapportage te starten, een inventaristie uit te voeren en overleg te voeren met betrokken overheden en maatschappelijke organisaties. Aansluitend wordt beoordeeld welke rol de Provincie wil vervullen bij de verdere uitvoering.

6. Lopende projecten gebiedsontwikkeling

Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen, waaronder het project Waterdunen

- De natuuropgave is beëindigd wegens de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het accent verschuift enerzijds naar kavelruil, herstructurering van de verblijfsrecreatie, de aanleg van recreatienatuur en landschappelijke ontwikkelingen. Er wordt afstemming gezocht met het programma leefbaarheid/krimp in deze regio. Dit betekent dat de opgave voor het gebied moet worden aangepast. Het streven is het project in 2016 af te ronden.

- Binnen het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal valt ook het project Waterdunen. Realisatie hiervan is voorzien in 2016. De werkzaamheden bevinden zich in de uitvoeringsfase en liggen op schema.

Perkpolder

- Het project Perkpolder bestaat uit een buitendijks estuarien deel waarvoor Rijkswaterstaat verantwoordelijk is en een binnendijks recreatief- en woondeel waarvoor de Provincie en de gemeente Hulst verantwoordelijk zijn. In Perkpolderbeheer B.V. participeren de provincie en de gemeente Hulst met elk 50% van de aandelen. Er is een start gemaakt met de aanleg van buitendijkse natuur en het ophogen van het veerplein. Realisatie loopt tot 2024.
In 2015 worden voorzien:
- Oplevering van in 2013 gestarte werkzaamheden door de aannemer (Van Oord);
- Start werkzaamheden Westelijke Perkpolder

Grensoverschrijdende gebiedsontwikkeling

- Linieland van Waas en Hulst is een grensoverschrijdend gebiedsontwikkelingsproject. De Provincie Zeeland participeert hierin. Binnen deze structuur wordt gewerkt aan samenwerking op vier domeinen: haven en economie, mobiliteit, natuur, recreatie en cultuurhistorie alsmede wonen en leefbaarheid. In een actieplan zijn elf verschillende projecten aangewezen. De werkzaamheden worden in 2015 voortgezet.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	25.984	42.414	48.586	8.985	8.973	8.555
Baten	-9.977	-6.087	-29.973	0	0	0
resultaat voor bestemming	16.007	36.328	18.613	8.985	8.973	8.555
toevoeging reserve	1.923	791	32	0	0	0
onttrekking reserve	2.029	-4.283	-407	0	-425	0
resultaat na bestemming	19.959	32.835	18.237	8.985	8.548	8.555
Per Doelstelling						
040101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling	9.120	11.197	8.405	4.555	4.555	4.555
040201 Gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten	3.382	21.262	6.528	986	986	561
049999 Ambtelijke inzet en overhead	3.506	3.869	3.680	3.444	3.431	3.439
Totaal	16.007	36.328	18.613	8.985	8.973	8.555

Toelichting

040101 Duurzame ruimtelijke economische ontwikkeling

Het verschil ten opzichte van 2014 wordt voornamelijk verklaard door het aflopen van voor het Investeringsprogramma Stedelijke Vernieuwing 3 (€ 5,7 miljoen). Daarnaast zijn er uitgaven voor het project herstructurering stadshaven Vlissingen van € 1,4 miljoen in 2014 en € 2,1 miljoen in 2015. En het project vitaal platteland zeeland € 0.5 miljoen in 2014 en € 2.0 miljoen in 2015.

040201 nieuw toekomstperspectief voor gebieden

Op deze doelstelling zijn met name de afschrijvingslasten voor de marinierskazerne Vlissingen van € 0,5 miljoen en de omgevingskwaliteit Borsele van € 0,4 miljoen opgenomen tot en met 2017. In 2015 is er € 0,4 miljoen opgenomen voor het project Waterdunen. De totale uitgaven voor het project Waterdunen bedragen € 4,0 miljoen in 2014 en € 12,5 miljoen in 2015 welke de provincie grotendeels via een decentralisatie-uitkering terugontvangt. Daarnaast het project perkpolder voor 8.8 miljoen.

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken ruimtelijke omgeving (saldo lasten) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
3.802	44.784	48.586	3.505	5.480	8.985	3.492	5.480	8.973	3.500	5.055	8.555

Beheer- en ontwikkeltaken ruimtelijke omgeving (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
3.802	14.811	18.613	3.505	5.480	8.985	3.492	5.480	8.973	3.500	5.055	8.555

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 3,8 miljoen naar € 3,5 miljoen in 2018. Totaal ontwikkeling van 2015 € 14,8 miljoen, aflopend in 2016 naar 5,4 miljoen.

Budgetten beheer betreffen met name de salarislasten van € 3,7 miljoen aflopend naar 3,5 miljoen in 2018. Qua ontwikkeling zijn met name middelen beschikbaar voor omgevingsplan 2012-2018 en vitaal platteland zeeland, beiden € 2 miljoen, herstructurering stadhavens Vlissingen € 2,1 miljoen, Waterdunen 5,4 miljoen, de Economische Agenda 2012-2015 ad € 2,2 miljoen en de provinciale Impuls Woningmarkt van € 2,2 miljoen.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 5

Water

Inleiding

Water is een provinciale kerntaak. Water is overal en kan vanwege heersende randvoorwaarden bijdragen aan (nieuwe) economische impulsen en het faciliteren van landbouw-, recreatie-, natuur- en stedelijke functies. Water biedt echter niet alleen kansen. Met de Ramp uit 1953 in het achterhoofd en met het oog op de klimaatverandering (waaronder de zeespiegelstijging) is het helder dat we niet lichtzinnig met water en waterveiligheid om moeten gaan. Duinen, dammen en dijken moeten kwalitatief op orde gehouden worden en meer dan ooit moeten we in onze ruimtelijke ordening rekening gaan houden met overstromingsrisico's. Daarnaast is het van groot belang dat het overstromingsbewustzijn wordt vergroot; bij calamiteiten moet er voor alle burgers een handelingsperspectief op maat aanwezig zijn.

Binnen het waterdomein fungeert de provincie als kadersteller en als gebiedsregisseur voor het implementeren van Nationale en Europese richtlijnen zoals de kaderrichtlijn water, de overstromingsrichtlijn, de zwemwaterrichtlijn en de Deltaprogramma's, zoals het deelprogramma zoet water en waterveiligheid. Als gebiedsregisseur brengt de provincie partijen bij elkaar voor het uitvoeren van maatregelen en wordt met sectoren gezocht naar het voldoen aan wettelijke normen en eisen zonder dat dit ten koste gaat van gewenste economische ontwikkelingen. Daarnaast voert de provincie toezicht uit op het waterschap. Het waterschap is namelijk primair als functionele overheid verantwoordelijk voor het uitvoeren van maatregelen die één op één gekoppeld zijn aan het behalen van provinciale waterdoelen.

De provinciale rol bij het zwemwaterbeheer bestaat in een toezichts- en regisseursrol. De monitoring, de bewaking van de zwemwaterkwaliteit en het uitvoeren van maatregelen bij aangewezen binnendijkse- en buitendijkse zwemwaterlocaties wordt uitgevoerd door het waterschap en Rijkswaterstaat. De Provincie houdt hierover toezicht, communiceert naar burgers over veiligheid en waterkwaliteit en stelt jaarlijks de zwemwaterlocaties vast. De handhaving bij de zwemwatertaak wordt uitgevoerd door de RUD.

Voor het diepe grondwater fungeert de Provincie als beheerder en is het verantwoordelijk voor de bescherming van de kwaliteit hiervan. Daarnaast fungeert de Provincie als toezichthouder op het waterschap dat als functionele overheid door het uitvoeren van maatregelen primair verantwoordelijk is voor het behalen van de gestelde provinciale- (en nationale) kaders. Het provinciaal waterbeleid is vastgesteld in het omgevingsplan Zeeland 2012-2018, inclusief de bijbehorende partiële herziening voor de Europese Kaderrichtlijn Water 2010-2015 en omvat de provinciale kaders voor de beleidsvelden waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid. Beleid voor waterkwaliteit en waterkwantiteit is daarbij verder onderverdeeld in grond- en oppervlaktewaterbeleid. De provinciale kaders zijn van toepassing op het regionale binnendijkse gebied van Zeeland.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

[Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 – beleid voor ruimte, milieu, water en natuur](#)
paragrafen 3.2.9 (hoogwaterveiligheid), 3.3.1 (oppervlaktewater) en 3.3.2 (grondwater)
[Planherziening omgevingsplan – Europese kaderrichtlijn water 2010-2015 \(hoofdrapport\)](#)
met [plantekst](#) en [bijlagenrapport](#)

[Integrale voortgangsrapportage Waterbeheer Zeeland, incl. herziening Regionale Bestuursakkoord Water \(waterschap-provincie\)](#)

[Natte ecologische verbindingzones Zeeland 2010](#)

[Kustvisie provincie Zeeland – De gouden rand van Zeeland](#)

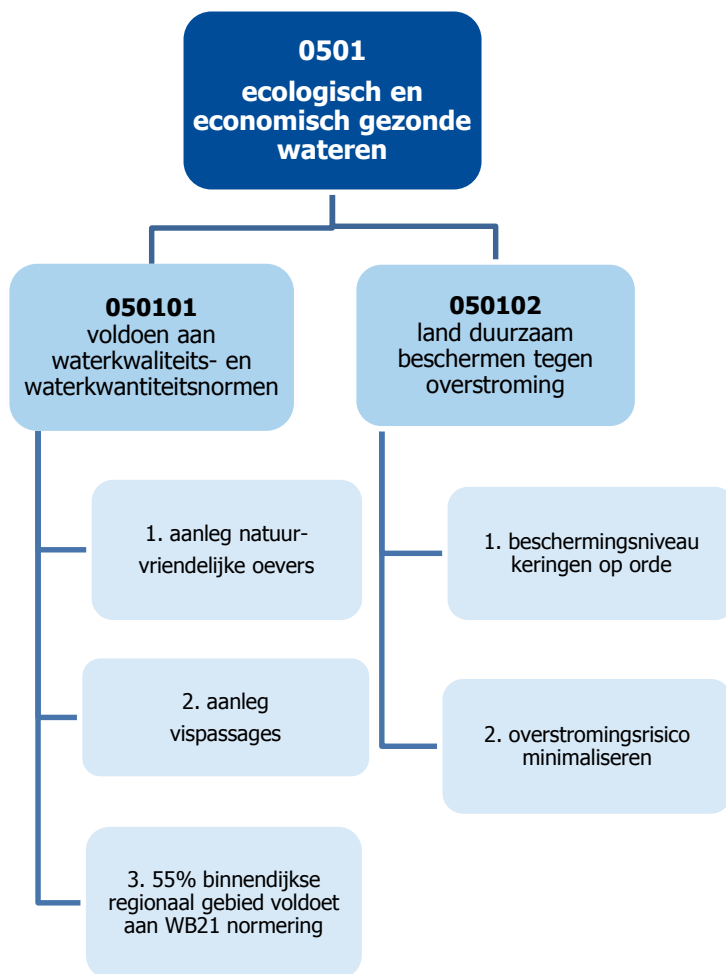
[WATERVERORDENING 2009](#)

[WATERVERORDENING 2014](#) (partiële wijziging Waterverordening 2009)

[Rijksstructuurvisie Grevelingen-Volkerak/Zoommeer](#) (plan van aanpak)

Relevante speerpunten

- Op het gebied van waterveiligheid stuurt de provincie aan op het voorkomen van overstromingen. De inzet is dat het beschermingsniveau op het huidige niveau moeten blijven. Daarnaast kan het risico op schade en slachtoffers op overstroming verder beperkt kan worden door regionale waterkeringen en door bij nieuwe bebouwing en infrastructuur rekening te houden met het overstromingsrisico.
- Vanuit het waterbeleid wordt ingezet op het tijdig behalen van doelen voor de Europese kaderrichtlijn water en voor het terugdringen van wateroverlast. Eind 2027 dienen de aangewezen kaderrichtlijn oppervlaktewateren te voldoen aan de zogenaamde Ecologische Kwaliteits Ratio's (EKR) gekoppeld aan milieukwaliteitseisen. De provincie heeft als speerpunt het inzetten op zoveel mogelijk synergie tussen opgaven zoals de koppeling van de realisatie van het robuuste natuurnetwerk zoals de aanleg van natte ecologische verbindingzones en de te nemen kaderrichtlijn watermaatregelen door het waterschap. Verder draagt de provincie bij aan het behalen kaderrichtlijn waterdoelen overeenkomstig de afspraken uit het decentralisatieakkoord natuur, en door prioriteit geven aan de realisatie van internationale verplichtingen.
- Bij het terugdringen van chemische belasting van het grond- en oppervlaktewater ondersteunt de Provincie economische sectoren en overheden bij het ontwikkelen van kostenefficiënte innovatieve maatregelen voor het realiseren van de landelijke doelen. Daarnaast wil de Provincie de bewustwording bij verscheidene doelgroepen vergroten.
- De provincie zet zich in voor een zout Volkerak-Zoommeer. Bij externe ontwikkelingen zoals de Rijksstructuurvisie Grevelingen-Volkerak/Zoommeer wordt binnen de samenwerking Zuidwestelijke delta door Zeeland daarbij als speerpunt gehanteerd 'Eerst het zoet, dan het zout'. Mocht het Rijk in het kader van de Rijksstructuurvisie Grevelingen-Volkerak besluiten tot het zout maken van het Volkerak-Zoommeer, dan dient er een alternatieve zoetwatervoorziening voor Tholen, St-Philipsland en de Reigersbergsche polder te worden gerealiseerd die gericht is op compensatie van het huidige en toekomstig gewenste voorzieningenniveau. Een extra speerpunt daarbij is het klimaatrobuust maken van deze voorziening als onderdeel van het Deltaplan zoet water. Als voorbeeld daarvan heeft de provincie al besloten te investeren in een belangrijke doorvoerkraan van zoet water door de kern van Zevenbergen (project Roode vaart, € 1,5 miljoen met uitloop) en bij te dragen in een alternatieve zoetwatervoorziening vanaf de Roode Vaart door West-Brabant naar Tholen en St-Philipsland en een alternatieve zoetwatervoorziening voor de Reigersbergsche polder.
- De provincie Zeeland houdt toezicht op het verkrijgen van gezonde en veerkrachtige samenhangende stelsels van sloten, watergangen, kreekrestanten. Beheer- en ontwikkeltaken liggen voor oppervlaktewateren bij het waterschap en voor het grondwater op basis van kerntaken bij de provincie. Waar mogelijk zet de provincie zich actief in voor het oplossen van 1768 hectare bestaande verdroogde natuurgebieden binnen het provinciale robuuste natuurnetwerk.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0501

Ecologisch en economisch gezonde wateren, waarbij het land duurzaam is beveiligd tegen overstroming.

De beoogde maatschappelijke effecten zijn ecologisch- en chemisch gezonde regionale oppervlakte- en grondwateren en veilig leefgebied, dat wil zeggen dat wateren voldoen aan de vastgestelde chemische- en ecologische normen en dat primaire keringen voldoen aan de gestelde overstromingsnormen.

Doelstellingen

050101

voldoen aan waterkwaliteits- en kwantiteitsnormen

Zeeland moet eind 2027 voldoen aan de gestelde eisen voor de Europese Kaderrichtlijn Water. Dit betreft chemische doelen en afgeleide ecologische doelen voor aangewezen waterlichamen als rapportage-eenheden voor de kaderrichtlijn water en overig oppervlaktewater die direct of indirect qua waterhuishouding de kwaliteit van kaderrichtlijn waterlichamen beïnvloeden. Deze doelen zijn uitgewerkt in een partiële herziening omgevingsplan Zeeland 2010-2015. Deze partiële herziening zal gedurende 2014 worden herzien als voorbereiding voor de 2^e generatie kaderrichtlijn plannen voor 2016-2021 waaronder het rijksplan stroomgebiedbeheerplan Schelde 2016-2021.

Uiterlijk 2020 dienen binnendijkse gebieden te voldoen aan de normering voor wateroverlast. Deze doelstelling komt voort uit de beleidslijn Waterbeheer 21^e eeuw. Aanleiding hiervoor was de wateroverlast van 1998. Het Waterbeheer 21^e eeuw beleid is uitgewerkt in de rijksnota 'Anders omgaan met water' uit 2000. De wateroverlastnormering is gebaseerd op landelijke bestuurlijke afspraken en gekoppeld aan gebiedsfuncties.

050102

bescherming tegen overstromingen

Voor de provincie Zeeland gelden de primaire keringen als eerste veiligheidslaag, het op orde houden van deze keringen heeft als doel om de kans op overstromingen zo beperkt mogelijk te houden. Aanvullend hierop heeft de provincie als standpunt dat slachtoffers en schade bij een eventuele dijkdoorbraak verder kunnen worden beperkt door het effectief inzetten van regionale waterkeringen en door bij (her)ontwikkeling van functies al in een zo vroeg mogelijk stadium rekening te houden met het overstromingsrisico.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0501 ecologisch en economisch gezonde wateren

▼ *doelstelling*

050101 voldoen aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsnormen

▼ *acties*

1. Aanleg van 100 km natuurvriendelijke oevers tot eind 2015

Betreft aanleg van natuurvriendelijke oevers langs begrensde kaderrichtlijn waterlichamen door het waterschap. Voortgang wordt gemonitord in de jaarlijkse integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland.

▼

2. De aanleg van 31 vispassages tot eind 2015

Betreft de aanleg van binnendijkse vispassages in begrensde waterlichamen en vispassages tussen buiten- en binnendijkse kaderrichtlijn oppervlaktewaterlichamen door het waterschap. Voortgang wordt gemonitord in de jaarlijkse integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland.

▼

3. Eind 2015 voldoet 55% van het binnendijkse regionaal gebied aan de WB21 normering

Betreft maatregelen die door het waterschap worden genomen om ernstige wateroverlast te voorkomen. Dit betreft maatregelen zoals het verhogen van gemaalcapaciteiten, verbreding van duikers en watergangen zodanig dat gebieden voldoen aan de in het provinciaal omgevingsplan (en waterverordening) opgenomen wateroverlastnormeringen. Voortgang wordt gemonitord in de jaarlijkse integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland.

▼ *doelstelling*

050102 bescherming tegen overstromingen

▼ *acties*

1. Beschermingsniveau keringen op orde

Zeeland wenst zo robuust mogelijke primaire waterkeringen. Uiterlijk in 2017 worden de normen hiervoor definitief bepaald door het Rijk, Zeeuwse inzet is zo scherp mogelijke normen. Vanaf 2017 zullen deze keringen getoetst worden in de eerstvolgende wettelijke toetsronde.

▼

2. Overstromingsrisico minimaliseren

De provincie en andere overheden werken via drie sporen aan meerlaagsveiligheid:

1. Door sterke waterkeringen voorkomen dat overstromingen plaatsvinden (zie hiervoor beschreven actie).
2. Het gebied zo inrichten dat schade en slachtoffers bij een doorbraak beperkt blijft.
3. Een doeltreffende organisatie van de rampenbestrijding.

Het tweede spoor is voor een belangrijk deel de verantwoordelijkheid van de provincie. Acties zijn gericht op herijking en normering van het stelsel van regionale (secundaire) keringen, dat naar verwachting in 2017 afgerond zal zijn. De Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie roept alle overheden op om in de ruimtelijke ordening meer rekening te houden met overstromingsrisico's. Voor de provincie zijn het nieuwe Omgevingsplan en de bijbehorende Ruimtelijke Verordening de podia waar dit kan worden opgepakt. De in de Omgevingswet op te nemen Watertoets biedt hiervoor aanknopingspunten.

Het derde spoor is grotendeels een verantwoordelijkheid van veiligheidsregio en gemeenten. Niettemin kan de provincie hier ook een rol in spelen door middel van aanlevering van overstromingsberekeningen voor desbetreffende gemeenten.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	3.242	3.977	3.829	3.720	5.209	3.715
Baten	-264	-126	-15	-15	-15	-15
resultaat voor bestemming	2.978	3.851	3.814	3.705	5.194	3.700
onttrekking reserve	0	-129	0	0	0	0
resultaat na bestemming	2.978	3.722	3.814	3.705	5.194	3.700
Per Doelstelling						
050101 Voldoen aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsnormen	135	551	582	679	2.189	689
050102 Bescherming tegen overstromingen	284	241	13	13	3	3
059999 Ambtelijke inzet en overhead	2.559	3.059	3.219	3.013	3.002	3.009
Totaal	2.978	3.851	3.814	3.705	5.194	3.700

Toelichting

050102 Voldoen aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsnormen

Vanaf 2015 en verdere jaren betreffen dit uitgaven van het omgevingsplan € 0,6 miljoen, in 2018 is er € 1,5 miljoen gereserveerd voor de Roode Vaart.

050102 Bescherming tegen overstromingen

Structurele middelen voor ondersteuning waterkeringszorg

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken water (saldo lasten)											
(bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
3.307	522	3.829	3.048	672	3.720	3.037	2.172	5.208	3.043	672	3.715
Beheer- en ontwikkeltaken water (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming)											
(bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
3.292	522	3.814	3.033	672	3.705	3.022	2.172	5.194	3.028	672	3.700

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 3,3 miljoen naar € 3,0 miljoen in 2018. Totaal ontwikkeling van 2015 € 0,5 miljoen naar € 0,6 miljoen in 2018.

Budgetten beheer betreft met name de salarislasten € 3,3 miljoen. In 2017 is een incidenteel budget beschikbaar voor Roode Vaart van € 1,5 miljoen. Qua ontwikkeling zijn middelen beschikbaar voor omgevingsplan 2012-2018 € 0,5 miljoen.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 6

Natuur en landschap

Inleiding

De Zeeuwse natuur is de natuur van het deltagebied. Onder invloed van water en wind ontstonden uitgestrekte natuurlandschappen met duinen, estuaria en veenmoeras. Restanten hiervan zijn de Ooster- en Westerschelde, de duinen van Schouwen en Walcheren en enkele oudlandreservaten zoals de Yerseke Moer. Het zijn bijzondere natuurgebieden van internationale betekenis met een fraai landschap en een rijk planten- en dierenleven.

Vanaf de Middeleeuwen hebben de bewoners van Zeeland in toenemende mate hun stempel op het landschap gedrukt. Als gevolg van bedijkingen, overstromingen, ontginningen en grondgebruik werd het natuurlandschap omgevormd tot het cultuurlandschap zoals we dat nu kennen. Akkers, weilanden en bebouwing worden afgewisseld met binnendijkse natuurgebieden en cultuurlandschappen zoals dijken, kreken, zilte graslanden en bosgebieden. Voorbeelden zijn het Dijkwater, de Schenge, de Passageule en het Groot-Eiland. Het gaat om natuurgebieden en landschappen van formaat, met een grote cultuurhistorische betekenis en met een karakteristieke Zeeuwse uitstraling.

Sinds het Deelakkoord Natuur (2011) is natuur één van de kerntaken van de provincie. Het Rijk stelt middelen beschikbaar, de provincie voert de taken, zoals vastgelegd in het Natuurpact en de Overeenkomst Manifestpartijen (2013) uit.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

Natuurbeheerplan Zeeland 2013-2018
Nota toegankelijkheid natuurgebieden (Natuurlijk genieten in Zeeland)
Nota Wandelnetwerk Zeeland (Ontdekkingsreis te voet over het Zeeuws platteland)
Nota Faunabeleid Zeeland
Beheerplannen "Natura 2000" (informatie provinciaal beleid, Gebiedendatabase)
Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en
Verordening Ruimte Provincie Zeeland (VRPZ)
Programma Zeeuws Platteland 2.0

Relevante speerpunten

- Bescherming van de bestaande natuurgebieden en natuurwaarden gebeurt met bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Natuurbeschermingswet, wet op de Ruimtelijke Ordening, Flora en Faunawet en het opstellen van beheerplannen voor de aangewezen Natura2000 gebieden.
- Voor het beheer van de bestaande natuurgebieden heeft de Provincie met terreinbeherende organisaties (Staatsbosbeheer, Het Zeeuws Landschap, Natuurmonumenten en particulieren) overeenkomsten voor het beheer van natuurgebieden op basis van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en sluit zij lumpsumcontracten met de beheerders af, waarin de prestaties worden vastgelegd. Daarnaast is de provincie verantwoordelijk voor het Agrarisch Natuurbeheer (ANB). Vanaf 2016 geldt een nieuw stelsel voor agrarisch natuurbeheer, waarbij wordt gewerkt met collectieven voor het afsluiten van overeenkomsten binnen kerngebieden ter bevordering van de stand van akker- en weidevogels.

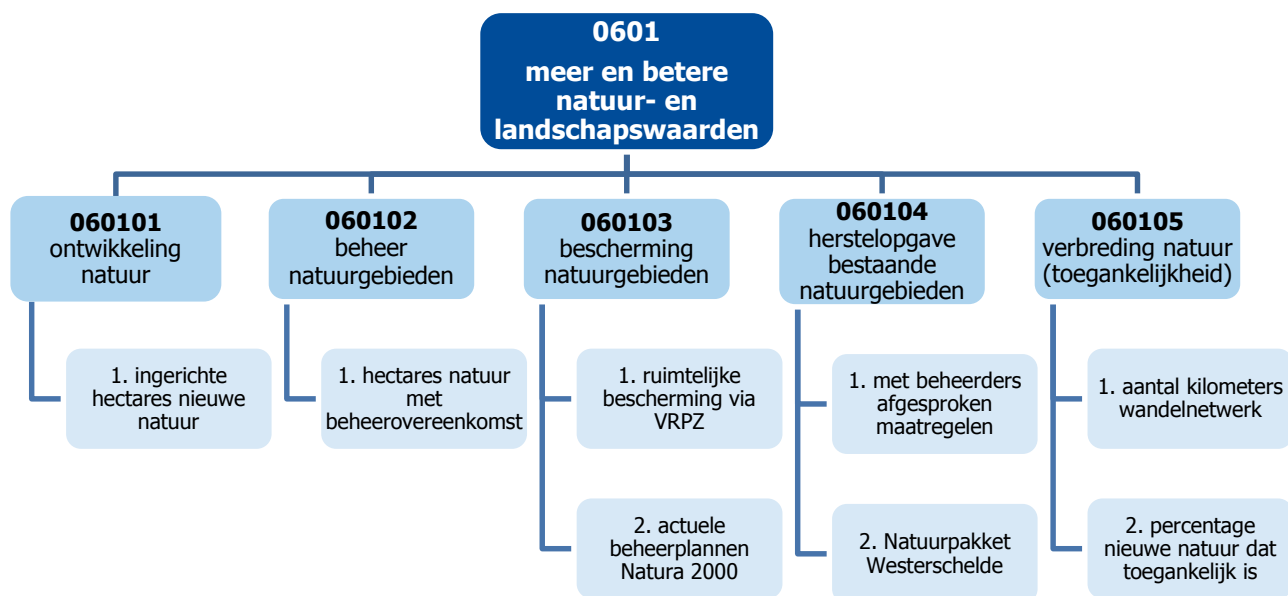
- Door het treffen van zogenaamde herstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden, wordt economische ontwikkelruimte gecreëerd. Naast deze opgave in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) worden ook maatregelen getroffen in de Natura2000 gebieden om de internationale doelen te halen.
- In het algemeen is de Provincie Zeeland terughoudend met nieuwe natuurontwikkeling; Zeeland beperkt zich tot de realisatie in 2027 van het in 2013 vastgelegde Robuuste Natuurnetwerk (herijkte EHS). De opgave voor Zeeland is in totaal 5713 hectare nieuwe natuur, die is vastgelegd op de kaart van het Natuurbeheerplan Zeeland. Omdat al circa 80% is gerealiseerd, betekent dit dat circa 80 ha per jaar aan nieuw natuurgebied nog moet worden ingericht. Natuurontwikkeling op de slechte landbouwgrond draagt via kavelruil tevens bij aan de structuurverbetering van de landbouw.
- Voor de verbreding van de natuur en versterking van de relatie mens-natuur wordt gezocht naar meekoppelkansen om te komen tot ecosysteemdiensten. Een voorbeeld hiervan is de wateropgave: waterberging vindt plaats in natuurgebieden, natuurontwikkeling op slecht ontwaterde grond ontlast het watersysteem en nieuwe natuur wordt gecombineerd met de opgave voor een verbetering van de waterkwaliteit (Kader Richtlijn Water, KRW).
Speerpunt van de provincie blijft het vergroten van de toegankelijkheid van natuurgebieden en de ontsluiting van het platteland via het wandelnetwerk.
- Het programma Zeeuws Platteland 2.0 (ZP 2.0) beoogt het vastgesteld beleid voor het landelijk gebied in samenhang tot uitvoering te brengen. In de fysieke werkelijkheid zijn natuur en landschap, landbouw, water, recreatie etc. met elkaar verbonden en beïnvloeden zij elkaar. Die samenhang en afhankelijkheid willen wij via de uitvoering van het programma ZP 2.0 bevorderen en daarbij staat 'verbinden' centraal. In de Begroting worden per begrotingsprogramma op beleidsdoelen en budgetten opgenomen en in de beleidscyclus wordt per programma gerapporteerd.

Het programma ZP 2.0 is op dit moment in opbouw, de komende periode zal gebruikt worden om:

- samen met mede-overheden, maatschappelijke organisaties en ondernemers te bekijken of verbinding mogelijk is tussen de provinciale doelstellingen en acties en de doelen en acties die de externe partners de komende jaren willen realiseren op het Zeeuwse platteland;
- de verschillende, sectorale provinciale beleidsdoelen en –acties met elkaar te verbinden om ze zo-doende in onderlinge samenhang, geïntegreerd uit te kunnen voeren;
- te onderzoeken in hoeverre verbinding mogelijk is met de mogelijkheden en kansen die vanuit Europa geboden worden.

Er is een duidelijke relatie met het programma ZP 2.0. Een belangrijke pijler binnen dit programma is het inregelen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Binnen het GLB wordt gezocht naar mogelijkheden om biodiversiteit te bevorderen door de koppeling met agrarisch natuurbeheer.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0601

Meer en betere natuur-en landschapswaarden door ontwikkeling, beheer, bescherming, herstel en verbreding.

Doelstellingen

060101

[natuurontwikkeling](#)

In 2027 moet het nieuwe Robuuste Natuurnetwerk (de herijkte Ecologische Hoofdstructuur – EHS) zijn voltooid. De opgave voor Zeeland is in totaal 5713 hectare nieuwe natuur, die is vastgelegd op de kaart van het Natuurbeheerplan Zeeland. Omdat al ongeveer 80% is gerealiseerd, betekent dit dat ongeveer 80 hectare per jaar aan nieuw natuurgebied nog moet worden ingericht. Natuurontwikkeling op de slechte landbouwgrond draagt via kavelruil tevens bij aan de structuurverbetering van de landbouw.

060102

[beheer natuurgebieden](#)

De provincie heeft met terreinbeherende organisaties (Staatsbosbeheer, Het Zeeuws Landschap, Natuurmonumenten en particulieren) overeenkomsten voor het beheer van natuurgebieden op basis van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en sluit met de beheerders lumpsumcontracten af, waarin de prestaties worden vastgelegd.

Daarnaast is de provincie verantwoordelijk voor het Agrarisch Natuurbeheer (ANB). Vanaf 2016 geldt een nieuw stelsel voor agrarisch natuurbeheer, waarbij wordt gewerkt met collectieven voor het afsluiten van overeenkomsten binnen kerngebieden ter bevordering van de stand van akker- en weidevogels.

060103

[bescherming natuurgebieden](#)

Dit gebeurt middels de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Natuurbeschermingswet, wet op de Ruimtelijke Ordening, Flora en Faunawet en het opstellen van beheerplannen voor de aangewezen Natura2000-gebieden. Landschapselementen worden ook beschermd via de wet op de Ruimtelijke Ordening.

060104

herstelopgave bestaande natuurgebieden

Door het treffen van zogenaamde herstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden, wordt economische ontwikkelruimte gecreëerd. Naast deze opgave in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) worden ook maatregelen getroffen in de Natura2000 gebieden om de internationale doelen te halen. Onder deze doelstelling is ook het Natuurpakket Westerschelde opgenomen.

060105

verbreding natuur (toegankelijkheid)

Er wordt gezocht naar meekoppelkansen om te komen tot ecosysteemdiensten. Een voorbeeld hiervan is de wateropgave: waterberging vindt plaats in natuurgebieden, natuurontwikkeling op slecht ontwaterde grond ontlast het watersysteem en nieuwe natuur wordt gecombineerd met de opgave voor een verbetering van de waterkwaliteit (Kader Richtlijn Water, KRW).

Speerpunt van de provincie blijft het vergroten van de toegankelijkheid van natuurgebieden en de ontsluiting van het platteland via het wandelnetwerk

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0601 meer en betere natuur- en landschapswaarden

▼ *doelstelling*

060101 natuurontwikkeling

▼ *acties*

1. Ingerichte hectares nieuwe natuur.

In 2013 was 4.560 hectare natuur ingericht. Om het Robuust Natuurnetwerk in 2027 gerealiseerd te hebben wordt jaarlijks gemiddeld 80 hectare nieuwe natuur ingericht, zoals begrensd in het Natuurbeheerplan Zeeland.

▼ *doelstelling*

060102 beheer natuurgebieden

▼ *acties*

1. Hectares bestaande natuur met een beheerovereenkomst SNL (Subsidieregeling Natuur en Landschap).

Ingerichte natuur moet beheerd worden. Jaarlijks wordt gemiddeld 80 hectare toegevoegd aan SNL (gelijk aan de opgeleverde natuur). In 2013 had 17.899 hectare een beheerovereenkomst. In 2014 zal eenmalig het areaal met beheerovereenkomst afnemen en zal ongeveer 17.000 hectare een beheerovereenkomst hebben omdat de provincie (anders dan het Rijk) geen vergoeding geeft voor het beheer van Grote Wateren. Tot 2014 viel dit onder beheer van het Rijk. Monitoring gebeurt via de Natuurmeting op kaart (NOK).

▼ *doelstelling*

060103 bescherming natuurgebieden

▼ *acties*

1. Ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen op grond van de VRPZ.

Alle natuurgebieden zullen via de Verordening Ruimte Provincie Zeeland (VRPZ) beschermd worden. In 2013 was dit al 100% en dit zal zo blijven.

▼

2. Actuele beheerplannen Natura 2000 gebieden

In 2013 waren er geen natura 2000 beheerplannen van kracht. Voor de provinciale Natura 2000 gebieden zijn vanaf 2015 actuele beheerplannen (5) van kracht. In 2014 worden de beheerplannen voor de 'Yerseke en Kapelse Moer' en 'Zwin en Kievittepolder' ter visie gelegd. In 2015 worden deze vastgesteld. Het beheerplan 'Drie Kreken' gaat in maart 2015 ter inzage en na de zomer van 2015 volgen 'Kop van Schouwen' en 'Manteling van Walcheren'. Dit resulteert in vijf

actuele beheerplannen in 2016. Na zes jaar (volgende beheerplanperiode) is duidelijk of de kwaliteit van de Natura2000 gebieden is verbeterd.

▼ *doelstelling*

060104 herstelopgave bestaande Natuurgebieden

▼ *acties*

1. Met beheerders afgesproken maatregelen

Alle maatregelen zijn opgenomen in vastgestelde beheerplannen met een tijdplanning voor zes jaar en voor de uitvoering van de herstelmaatregelen zijn met elke verantwoordelijke beheerder in 2015 de afspraken vastgelegd.

▼
2. Natuurpakket Westerschelde

Natuurpakket Westerschelde

- Hedwige: in het regeerakkoord is aangegeven dat de ontpoldering van de Hedwigepolder ter hand wordt genomen. De provincie verricht werkzaamheden in het kader van het rijksinpassingsplan. Dit wordt in 2015 voortgezet. Start van de uitvoering is voorzien in 2016.
- Het Zwin: de provincie is betrokken bij de voorbereiding van het rijksinpassingsplan voor uitbreiding van het Zwin. Het ontwerp inpassingsplan is in procedure. Er wordt tevens samengewerkt met Vlaanderen. Start van de uitvoering is voorzien in 2015.
- Middengebied: voor het middengebied is in 2009 een pakket alternatieve maatregelen afgesproken bestaande uit een deel van de estuariene natuur van het plan Perkpolder, de getijdennatuur van plan Waterdunen en een gefaseerde realisatie van buitendijkse verbeteringsmaatregelen op vijf geselecteerde locaties. De werkzaamheden worden in 2015 voortgezet.

▼ *doelstelling*

060105 verbreding natuur (toegankelijkheid)

▼ *acties*

1. Aantal kilometers (wandelnetwork)

In 2014 is een wandelnetwork gerealiseerd in de gehele provincie van 2.100 km. De doelstelling is dit netwerk in stand te houden en goed te onderhouden. Op de website van het Routebureau Zeeland wordt het wandelroutenetwork getoond.

2. Percentage nieuwe natuur dat toegankelijk is

Voor nieuwe natuur geldt dat gemiddeld 80% toegankelijk is. Dit wordt gemeten door het aantal hectares waarvoor op grond van SNL recreatietoeslag wordt uitgekeerd.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	23.222	66.428	51.968	56.355	32.000	25.064
Baten	620	-45.592	-27.008	-34.642	-10.325	-3.373
resultaat voor bestemming	23.842	20.836	24.960	21.713	21.675	21.691
toevoeging reserve	33.075	0	0	0	0	0
onttrekking reserve	-23.018	-14.449	-4.844	0	0	0
resultaat na bestemming	33.898	6.387	20.115	21.713	21.675	21.691
Per Doelstelling						
060101 Ontwikkeling natuur	5.724	3.411	5.973	3.210	3.210	3.210
060102 Beheer natuurgebieden	6.400	10.507	7.839	7.829	7.829	7.829
060103 Bescherming natuurgebieden	-2	74	74	74	74	74
060104 Herstelopgave bestaande natuurgebieden	5.334	547	2.751	2.773	2.773	2.773
060105 Verbreding natuur (toegankelijkheid)	1.095	1.134	685	679	667	667
069999 Ambtelijke inzet en overhead	5.292	5.164	7.637	7.148	7.121	7.137
Totaal	23.842	20.836	24.960	21.713	21.675	21.691

Toelichting

060101 Natuurontwikkeling herijkt EHS

De provincie ontvangt voor de afronding van de EHS middelen van het Rijk. In 2014 en 2015 is op deze middelen bezuinigd, maar in 2016 en 2017 wordt dit gecompenseerd met extra geld. Dit is nog niet in de meerjarige begroting opgenomen. De bedoeling is om in die jaren in elk geval een bedrag van 500.000 euro per jaar te reserveren voor de zandsuppletie van de Roggenplaat en in te zetten voor verbreding van natuur buiten het Robuust Natuurnetwerk en koppeling met andere doelen zoals de KRW. Wanneer de beloofde middelen niet komen zullen deze extra doelen niet bereikt kunnen worden.

060102 beheer natuurgebieden

Op deze doelstelling zijn structurele middelen opgenomen voor faunaschade (waaronder ganzenschade) en agrarisch natuurbeheer. Ook het beheer van bestaande natuurgebieden door Staatsbosbeheer, Stichting Het Zeeuwse Landschap en Natuurmonumenten maakt onderdeel uit van deze doelstelling.

060103 Bescherming natuurgebieden

Dit betreft middelen voor uitvoering van de Nb-wet en de FF-wet. Budget voor het opstellen van beheerplannen is deels opgenomen onder doelstelling 4 (N2000/PAS).

060104 Herstelopgave bestaande Natuurgebieden

Op deze doelstelling zijn PAS-projecten (inclusief het project Zeepduinen) opgenomen en het Natuurpakket Westerschelde.

060105 Verbreding natuur

Op deze doelstelling zijn de gelden voor het onderhoud van het wandelnetwerk en de boerenlandpaden opgenomen. Tevens zijn de subsidies voor het Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en de Stichting Terra Maris opgenomen.

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken natuur en landschap (saldo lasten) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
19.464	32.503	51.968	18.939	37.416	56.355	18.761	13.239	32.000	18.650	6.414	25.064

Beheer- en ontwikkeltaken natuur en landschap (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
19.002	5.958	24.960	18.548	3.165	21.713	18.509	3.165	21.675	18.525	3.165	21.691

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 24,5 miljoen naar € 21 miljoen in 2018. Totaal ontwikkeling van 2015 € 8,3 miljoen naar € 0,7 miljoen constant vanaf 2016.

Budgetten beheer betreffen met name de verdeling natuur € 9,7 miljoen, plagproject Zeepeduinen € 1,7 miljoen, decentralisatie natuur+vitaal platteland € 4 miljoen en salarislasteren € 7,6 miljoen. Qua ontwikkeling zijn met name middelen beschikbaar voor het afronden zuidkust Schouwen Oost € 1,2 miljoen en het Zeeuws Landschap € 0,6 miljoen. Van deze ontwikkelbudgetten is vanaf 2016 alleen nog het budget voor het Zeeuws Landschap beschikbaar.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 7

Economie

Inleiding

In deze collegeperiode ligt de centrale focus op economische ontwikkeling, groei en innovatie. Om de gewenste economische groei te realiseren wil het college dat het Zeeuwse bedrijfsleven de ruimte krijgt om te ondernemen en te groeien. De provinciale rol is dan vooral te omschrijven als stuwende kracht. We stimuleren en faciliteren economische ontwikkelingen en ondernemerschap, maken deze planologisch mogelijk met het Omgevingsplan, doen aan promotie en nemen onnodige en ongewenste belemmeringen in de regelgeving waar mogelijk weg. Daarnaast zetten we in op een toekomstgerichte samenwerking tussen bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en de Zeeuwse overheden.

We zijn een provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dit vereist een gezonde economie die werk biedt aan ieder die kan en wil werken. De Zeeuwse economie heeft van oudsher een aantal sterke sectoren, zoals logistiek, procesindustrie, recreatie, landbouw en visserij. Die bouwen we verder uit en versterken we. Dit doen we vooral met de cofinanciering van projecten die gebruik maken van subsidies uit Europese fondsen.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

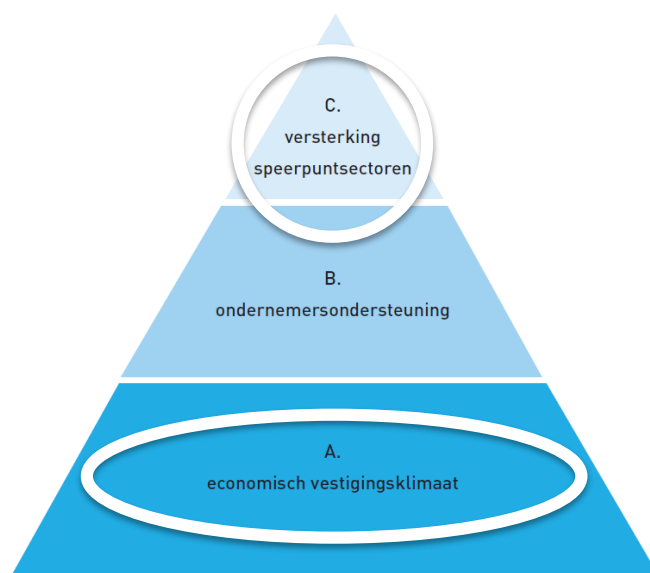
Economische agenda 2013-2015 (inclusief [jaarplannen](#))

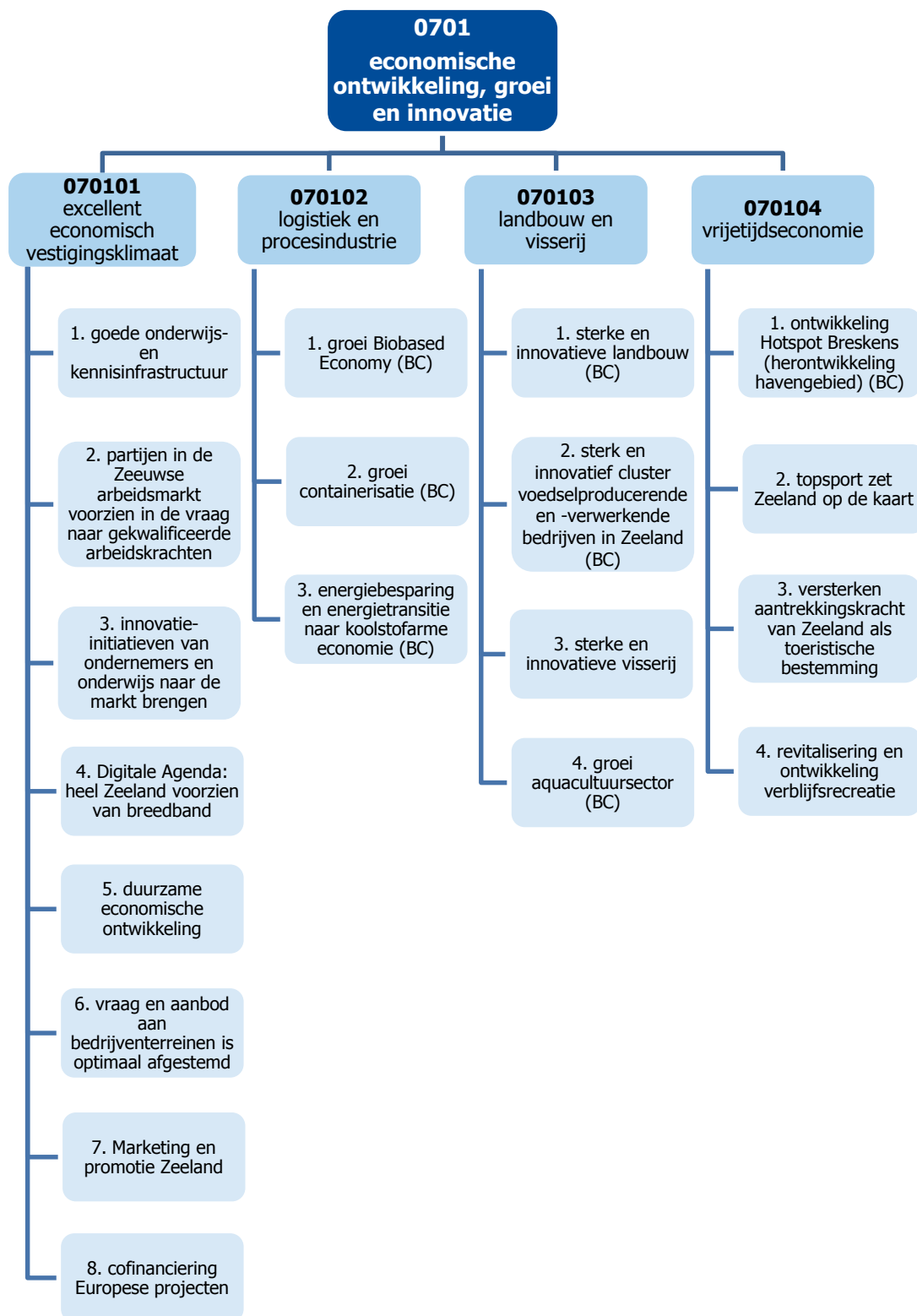
[Energie als stuwende kracht! 2013-2015 – Beleid voor Energie en Klimaat](#)

Relevante speerpunten

Ons economisch beleid heeft ruwweg twee speerpunten: enerzijds werken we aan een goed economisch vestigingsklimaat en anderzijds ondersteunen we de topsectoren waarin Zeeland uitblinkt. Ondernemersondersteuning gebeurt o.a. door Economische Impuls Zeeland en andere organisaties zoals KvK, BZW en MKB. De Zeeuwse topsectoren zijn logistiek en procesindustrie (inclusief biobased economy en energie), landbouw, visserij en de vrijetijdseconomie. Een deel van het vestigingsklimaat wordt vanuit andere beleidsterreinen beschreven (zoals ruimte en mobiliteit); in dit begrotingsprogramma focussen we op de economische kant van het vestigingsklimaat, zoals onderwijs- en kennisinfrastructuur, de Zeeuwse arbeidsmarkt, digitalisering, startende ondernemingen, bedrijventerreinen en een Zeelandbrede marketing en promotie.

Schematisch ziet onze focus binnen het economische domein er zo uit:

BC = businesscase

Onder een businesscase wordt verstaan een samenhangend publiek-privaat samenwerkingsarrangement die door diverse partijen gezamenlijk worden geconcretiseerd door middel van een aantal concrete projecten.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0701

Economische ontwikkeling, groei en innovatie.

Doelstellingen

070101

excellent economisch vestigingsklimaat

We investeren in een excellent economisch vestigingsklimaat met als doel bestaande bedrijven en werkgelegenheid te behouden en nieuwe aan te trekken. Bij economisch vestigingsklimaat kan worden gedacht aan fysieke ruimte voor bedrijvigheid (zeehavens, bedrijventerreinen), goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en promotie en acquisitie. De provincie heeft grotendeels een voorwaardenscheppende en faciliterende rol.

070102

logistiek en procesindustrie

Verbeteren van de concurrentiepositie met betrekking tot (duurzame) energie en grondstoffen en de transitie naar een biobased economy. Ook stimuleren en faciliteren we dat onze havens meegaan in de containerisatie die wereldwijd gaande is. De havengebieden met hun industrie zijn een belangrijke motor van de Zeeuwse economie en in omvang de grootste sector. Om de industrie op de toekomst voor te bereiden, zetten we in op biobased economy en duurzame energie.

070103

landbouw en visserij

Vergroten van innovatiekracht in de landbouw-, agro-, visserij- en aquacultuursector. Om deze sectoren concurrerend te houden, stimuleren we de transitie van traditioneel naar innovatief. Daarbij kan worden gedacht aan de toepassing van nieuwe technieken of productiemethoden, en samenwerking tussen voedselproducerende en voedselverwerkende bedrijven.

070104

vrijtijdseconomie

Versterken van de aantrekkingskracht van Zeeland als toeristische bestemming. Om de vrijetijdsector aantrekkelijk en concurrerend te houden zetten we o.a. in op de herontwikkeling van toeristische hotspots, marketing en promotie (w.o. topsportevenementen) en kwaliteitsverbetering in de verblijfsrecreatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0701 economische ontwikkeling, groei en innovatie

▼ *doelstelling*

070101 excellent economisch vestigingsklimaat

▼ *acties*

1. Goede onderwijs- en kennisinfrastructuur

- Via het programma Kerend Tij stimuleren en ondersteunen wij dat de onderwijsinfrastructuur (onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en bedrijfsleven) in Zeeland adequaat, kwalitatief goed en betaalbaar is. In 2015 wordt het programma Kerend Tij geëvalueerd (Kerend Tij loopt tot september 2015).
- De provincie participeert in samenwerking rond de Kenniswerf in Vlissingen. In 2015 komt de Kenniswerf tot een samenwerkingsstructuur gefinancierd door alle participanten (overheid, bedrijfsleven, onderwijs).

2. Partijen in de Zeeuwse arbeidsmarkt voorzien in de vraag naar gekwalificeerde arbeidskrachten.

- Via de Zeeuwse arbeidsmarktmonitor vindt structurele monitoring plaats van de ontwikkelingen op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Deze is medio 2014 met de eerste resultaten gekomen. Op

basis hiervan zullen in het arbeidsmarktoverleg Zeeland (30 Overleg) beleidsdoelen en indicatoren worden bepaald.

3. Innovatie-initiatieven van ondernemers en onderwijs naar de markt brengen.

- In 2015 zijn minimaal 400 bedrijven actief betrokken bij innovatieprojecten van intermediaire organisaties zoals NV Economische Impuls Zeeland, Smart Service Boulevard en Dok41. Innovatievermogen is lastig te meten. De meest duidelijke indicator is het aantal bedrijven dat actief betrokken is bij innovatieprojecten. Deze bedrijven zijn namelijk bovengemiddeld bezig met groei en vernieuwing en dragen daardoor bij aan de hoofddoelstelling. Door middel van periodieke afstemming en contacten met intermediaire en belangenorganisaties (en het ondersteunen van projecten, programma's of regelingen van deze intermediaire organisaties) die ondernemers stimuleren aan de slag te gaan met innovatie, stimuleren we innovatie-initiatieven van ondernemers. Denk hierbij aan de intermediaire organisaties die wij financieren, zoals NV Economische Impuls Zeeland. Hiermee geven we ondernemers ondersteuning bij het realiseren van hun idee, bijvoorbeeld door middel van het verbinden en aanvullen van revoluerende fondsen.

4. Digitale Agenda: heel Zeeland voorzien van breedband

- Van de 12.000 adressen (particulieren, recreatie- en landbouwbedrijven, en MKB op bedrijfsterreinen) nog niet zijn voorzien van een breedband internetaansluiting zijn er in 2015 3.000 betrokken in een vraagbundelingstraject. (bron: Stratixrapport februari 2014)
De Provincie Zeeland pakt een stimuleringsrol in dit vraagstuk. Wij organiseren samen met andere partijen in 2015 ten minste 2 vraagbundelprojecten met als doel dat het voor marktpartijen haalbaar wordt te investeren in breedbandinfrastructuur in het buitengebied.

5. Duurzame economische ontwikkeling

- De Zeeuwse Milieufederatie (ZMF) voert projecten uit ter versterking van de relatie economie en ecologie en participeert in relevante samenwerkingsverbanden (via prestatieafspraken subsidie).
- Het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) voert programma's uit die zich richten op het verbinden van groene initiatieven met maatschappelijke thema's (via prestatieafspraken subsidie).
- Switch voert programma's uit die zich richten op het verbinden van maatschappelijk betrokken ondernemerschap en ondernemersvaardigheden.
- Via kennisoverdracht en enthousiasmering van economische spelers stimuleert de provincie de overgang naar een circulaire economie. De circulaire economie is een economisch systeem dat erop is gericht om het hergebruik van grondstoffen en producten te borgen.

6. Vraag en aanbod aan bedrijventerreinen is optimaal afgestemd

- Verwezen wordt naar subdoel 2 onder doelstelling 040101 (duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling) in programma 4.

7. Marketing en promotie Zeeland

- Door middel van een brede aanpak van gebiedsmarketing, gebaseerd op de onderscheidende identiteit van Zeeland, bijdragen aan het vergroten van de opbrengsten van Zeeland als toeristische bestemming, Zeeland als vestigingsregio voor wonen, werken en ondernemen en Zeeland als relevante bestuurlijke eenheid.
- NV Economische Impuls Zeeland trekt door haar acquisitieactiviteiten ten minste 15 nieuwe bedrijfsvestigingen aan die werkgelegenheid bieden aan tenminste 200 arbeidsplaatsen (prestatieafspraken).

Nota bene: Toeristische promotie valt in de begroting onder doelstelling 070104 vrijetijdseconomie (subdoel 3). De acties voor Zeeland als relevante bestuurlijke eenheid zijn opgenomen onder doelstelling 010103 (regionale samenwerking) in programma 1.

8. Cofinanciering Europese projecten

- Om innovatieve en structuurversterkende projecten te realiseren met financiën uit de Europese Programma's is provinciale cofinanciering nodig. Via de Europese Programma's streven wij ernaar onze ambitie en doelstellingen uit Provinciale beleidsplannen te realiseren. De Europese Programma's waarin de provincie een belangrijke rol heeft, zijn:
 - OP-Zuid (met Brabant en Limburg);
 - Interreg A (Vlaanderen-Nederland, 2-Zeeën)
 - Interreg B (North-West Europe, Noordzee)
 - Interreg C (Interregionaal);
 - POP 3 (met Brabant en Limburg);
 - Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij.

doelstelling

070102 logistiek en procesindustrie

acties

1. Groei biobased economy (BC)

- Ontwikkeling, teelt en verwaarding van groene grondstoffen. In 2015 worden ten minste 10 nieuwe projecten uitgevoerd (waaraan de provincie subsidieert).
- Vergroening van de procesindustrie waaronder het sluiten van kringlopen. In 2015 worden 3 nieuwe projecten uitgevoerd (waaraan de provincie subsidieert) en worden via InnoGo en innovatievouchers tenminste 20 MKB's ondersteund.

Om de biobased economy te stimuleren op bovenstaande doelstellingen ondersteunt de Provincie Zeeland projecten onder andere door financieel bij te dragen; we doen dat bijvoorbeeld door cofinanciering van projecten die gebruik maken van subsidies uit EU-fondsen, of door met ondernemers mee te denken bij het doen van EU-subsidieaanvragen. Tevens ondersteunt de provincie de biobased ontwikkeling in nauwe samenwerking met Impuls door het beschikbaar stellen van revolverende middelen en begeleiding van startende en doorgroeïende ondernemingen. Tot slot stelt de provincie samen met de drie O's in Zuidwest-Nederland (Biobased Delta) en Vlaanderen ontwikkelingsstrategieën op, werkt die uit in deelprogramma's en draagt zorg voor communicatie- & lobbyactiviteiten.

2. Groei containerisatie (BC)

- Faciliteren dat in 2016 het totale volume overgeslagen containers in de zee- en binnenvaart in het Sloegebied en de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone is gestegen tot 400.000 TEU (TEU - Twenty-foot Equivalent Unit). Nulmeting 2012: 250.000 TEU.

De provinciale rol is randvoorwaardescheppend; veel zaken worden uitgevoerd door Zeeland Seaports en het bedrijfsleven. De provincie ondersteunt processen. Denk bijvoorbeeld aan het uitvoeren van onderzoek waarop vervolgens acties kunnen worden gebaseerd, vergunningverlening en het organiseren van structureel overleg tussen belangrijke partners.

3. Energiebesparing en energietransitie naar koolstofarme economie (BC).

- Stimuleren energie uit water, wind op zee, energiebesparing in de gebouwde omgeving en duurzame energie in de grootschalige industrie. Landelijk is afgesproken dat in 2023 16% van de energie in Nederland op een duurzame manier wordt opgewekt. Zeeland wil hieraan bijdragen. Er wordt bijvoorbeeld onderzoek uitgevoerd naar innovatieve technieken voor wind op zee en getijdenenergie.

- Energie- en grondstofbesparing: ondersteunen en faciliteren het industrieplatform Smart Delta Resources waarin bedrijven hun concurrentiepositie verbeteren door samen slimme oplossingen te zoeken voor energie en grondstoffen.

▼ *doelstelling*

070103 landbouw en visserij

▼ *acties*

1. Sterke en innovatieve landbouw (BC)

- Stimuleren high sensing technieken in de akkerbouw. In 2015 nemen ten minste 48 Zeeuwse ondernemers deel aan het door de Provincie ondersteunde project High Sensing in de akkerbouw en zijn hiermee koplopers in Nederland.
- Stimuleren teelt van nieuwe, hoogrenderende, biobased gewassen voor de circulaire economie. In 2015 is voor tenminste 50 gewassen de economische beoordelingen en toepasbaarheid voor Zeeuwse akkerbouwers beschikbaar. De door de Provincie ondersteunde Biobased Garden (bij het Agrarisch Innovatie en Kenniscentrum 'De Rusthoeve') is de kraamkamer voor deze activiteiten.
- De Provincie ondersteunt de opzet van een praktijkproef voor eiwitteelt (bijvoorbeeld soja) in Zeeland financieel. Hiermee ondersteunen we de duurzame ontwikkeling van met name de melkveesector.

2. Een sterk en innovatief cluster van voedselproducerende en voedselverwerkende bedrijven in Zeeland (BC).

Door middel van het ondersteunen van (onder andere) de Stichting Foodport Zeeland werkt de Provincie aan:

- Samenwerkingsprojecten. In 2015 ontstaan tenminste vijf nieuwe samenwerkingsprojecten tussen bedrijven in de Zeeuwse Foodsector;
- Innovatiestimulering. In 2015 nemen tenminste vijf MKB bedrijven in de Foodsector deel aan een innovatiestimuleringsprogramma;
- Inspiratie en kennis. In 2015 worden tenminste vijf inspiratie- of kennisbijeenkomsten voor Zeeuwse Foodbedrijven gerealiseerd.

3. Sterke en innovatieve visserij

- Ontwikkelen van nieuwe producten en productiemethoden. In 2015 worden met steun van de Provincie tenminste drie innovatieve producten of productiemethoden ontwikkeld.
- Versterken van relatie visserij-toerisme. In 2015 wordt met steun van de Provincie de relatie visserij-toerisme versterkt door het opstarten van ten minste één nieuw initiatief.

4. Groei aquacultuursector (BC).

- Ontwikkelen van binnendijkse aquacultuur. In 2015 wordt met steun van de Provincie de binnendijkse aquacultuur ontwikkeld door de opstart van drie innovatieve projecten.
- Alle gemeenten bieden in 2015 ruimte voor aquacultuur in de bestemmingsplannen, overeenkomstig het provinciaal beleidskader

▼ *doelstelling*

070104 vrijetijdseconomie

▼ *acties*

1. Ontwikkeling Hotspot Breskens (herontwikkeling havengebied) (BC)

- Uitbreiding jachthaven Breskens.
- Implementatie dagattractie Visserijexperience.
- Uitbouwen Breskens als internationaal centrum voor zeezeilen (conceptontwikkeling, nieuwe bedrijvigheid en promotie onder meer via internationale zeilevents).
- Realisatie van een leisureboulevard met onder meer appartementen.
- Verbeterde kustverbinding met Knokke.

De Provincie heeft een stimulerende rol bij de herontwikkeling van het havengebied Breskens. Dit project is een samenwerking tussen de gemeente Sluis, marktpartijen en de Provincie.

2. Topsport zet Zeeland op de kaart

- Mede mogelijk maken en aan Zeeland verbinden van topsportevenementen passend bij Zeeland (kernsporten), zoals in 2015: de Tour de France, WK Onderwaterfotografie, de Kustmarathon, GrandSlams Eredivisie Beachvolleyball.
- Profileren van Zeeland als sportprovincie onder de noemer van 'Zeeland daagt je uit!'
- Versterking en verbreding van de regionale kernsporten (beach-, wiel- en watersport).

De provinciale inzet in dit verband is primair gericht op topsport als middel voor de profilering van Zeeland en het economisch rendement (spin-off).

3. Versterken van de aantrekkingskracht van Zeeland als toeristische bestemming

- Strategische marktwerking en promotie. 2015 is het derde jaar van de realisatie van de integrale strategische marktwerking van toeristisch Zeeland. Beoogde resultaten zijn een nog verdere toename van het aantal bezoekers op vvvzeeland.nl met ten minste 10% zodat het totale aantal bezoeken over de 2,5 miljoen behaald wordt, ten minste vijftig organisaties en ondernemers ZIDS informatiepunten afnemen zodat in totaal 150 informatiepunten in Zeeland staan en er ten minste tien Zeeuwse deelnemende organisaties (samenwerkingsverbanden, bedrijven en/of gemeenten) meedoen aan de landelijke TV commercial. De Provincie is medeopdrachtgever en denkt mee over de inhoudelijke positionering.
- Kennisontwikkeling en -transfer. In 2015 is het verzamelen van cijfers en het bundelen van kennis gericht op toepasbare kennis. Kennisvragen gaan dit jaar vooral in op de gast. Er worden drie ideeën uit de sector ondersteund en tot uitvoering gebracht. De provincie geeft opdracht voor kennisontwikkeling en transfer.
- De ketensamenwerking tussen kennis, onderwijs, innovatie, productontwikkeling, ondernemerschap en promotie en marktwerking moet tot ten minste vijf samenwerkingsprojecten leiden op het gebied van onder andere vermarkting van de recreatieve infrastructuur als product, toeristische mobiliteit, beleving van natuur, vernieuwend digitaal product (ZeelandPas) dat aansluit bij of onderdeel is van de digitale agenda.

4. Revitalisering en ontwikkeling verblijfsrecreatie

- Kwaliteitsverbetering in de verblijfsrecreatieve sector. In 2015 worden vijf pilots afgerond waarbij de kwaliteitsverbetering in combinatie met het laten afnemen van het aantal eenheden doelstelling is. NV Economische Impuls Zeeland vormt samen met de Provincie het projectteam dat verantwoordelijk is voor de procesaanpak.
- De gemeenten, provincie en Economische Impuls Zeeland werken samen aan de revitalisering en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie in Zeeland en van Brouwerseiland (Brouwersdam). Projecten op het gebied van revitalisering en ontwikkeling verblijfsrecreatie zijn in Schouwen-Duiveland, Sluis en Vlissingen in voorbereiding of in uitvoering. Het project Brouwerseiland bevindt zich nog in een voorbereidende fase. In 2014 wordt, naar verwachting, een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarna zal een voorontwerp bestemmingsplan en een milieueffectrapport worden opgesteld. Deze procedures worden in 2015 voortgezet en zo mogelijk afgerond.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	19.079	19.434	16.202	9.485	9.920	8.376
Baten	-2.216	-1.511	-47	-26	-26	-1.026
resultaat voor bestemming	16.863	17.923	16.154	9.459	9.894	7.350
toevoeging reserve	500	500	529	0	0	0
onttrekking reserve	-483	-1.000	-2.694	-1.028	-1.500	0
resultaat na bestemming	16.880	17.423	13.989	8.430	8.394	7.350
Per Doelstelling						
070101 Excellent economisch vestigingsklimaat	5.766	5.425	5.726	3.568	4.102	1.547
070102 Logistiek en procesindustrie	3.343	4.020	2.176	103	103	103
070103 Landbouw en visserij	993	832	1.015	105	24	24
070104 Vrijetijdseconomie	2.458	2.091	1.817	610	610	610
079999 Ambtelijke inzet en overhead	4.304	5.555	5.421	5.074	5.055	5.066
Totaal	16.863	17.923	16.154	9.459	9.894	7.350

Toelichting

In het algemeen geldt dat de economische budgetten grotendeels samenhangen met de Economische Agenda, die loopt tot en met 2015. Na deze periode moeten budgetten opnieuw worden bepaald op basis van een nieuw op te stellen economisch beleidsplan voor na 2015.

070101 Excellent economisch vestigingsklimaat

Vanaf 2016 lopen de projecten herstructurering bedrijventerreinen, grote projecten economische agenda en Zeeland promotie af; hierdoor ontstaat een lagere besteding vanaf 2016. Vanaf 2017 valt de saneringsbijdrage Zeeland Seaports weg.

070102 Logistiek en Procesindustrie

Vanaf 2014 vallen de budgetten die beschikbaar zijn gesteld voor de Economische Agenda weg. Na 2015 vallen de gelden voor het tidal centre Zeeland, de energietransities 2012-2015 en Green Deal restwarmtebenutting Sloegebied weg.

070103 Landbouw en Visserij

In 2016 zijn alle budgetten voor de Economische Agenda afgerond.

070104 Vrijetijdseconomie

In 2016 zijn alle budgetten voor de Economische Agenda afgerond.

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken economie (saldo lasten) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
6.689	9.512	16.202	6.776	2.709	9.485	7.241	2.680	9.920	5.696	2.680	8.376

Beheer- en ontwikkeltaken economie (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
6.642	9.512	16.154	6.750	2.709	9.459	7.214	2.680	9.894	4.670	2.680	7.350

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 6,6 miljoen naar € 4,7 miljoen in 2018. Totaal ontwikkeling van 2015 € 9,5 miljoen naar € 2,7 miljoen in 2018.

Budgetten beheer betreffen met name onderwijs en kennisinfrastructuur en Zeeland promotie algemeen, beiden € 0,4 miljoen, de subsidie voor natuur- en milieueducatie en salarislasten € 5,4 miljoen. Qua ontwikkeling zijn met name middelen beschikbaar voor ontwikkelingsbedrijf (NV Economische Impuls Zeeland) € 1 miljoen, cofinanciering Europese projecten € 1,8 miljoen, grote projecten Economische Agenda € 2,2 miljoen, biobased economy € 0,9 miljoen, Green Deal en herstructurering bedrijventerreinen n topsport € 1,3 miljoen. Van deze ontwikkelbudgetten is vanaf 2016 met name nog het budget voor NV Economische Impuls Zeeland beschikbaar.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Programma 8

Mobiliteit

Inleiding

Voor het goed functioneren van de samenleving is mobiliteit een voorwaarde. Het gebied waarbinnen de activiteiten van mensen zich afspelen alsmede de afstanden waarover goederen worden vervoerd, wordt steeds groter. De kwaliteit van de vervoersmogelijkheden en van de beschikbare verbindingen is dan ook van groot belang voor de Zeeuwse economie en voor de maatschappelijke participatie.

Mobiliteit heeft echter ook een keerzijde. De groei van het gemotoriseerd verkeer veroorzaakt knelpunten op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Het is aan de Provincie als wegbeheerder en mobiliteitsregisseur om met dit spanningsveld om te gaan.

Als Provincie hebben we wettelijke taken op het gebied van mobiliteit. Een belangrijk onderscheid daarbij is de rol van gebiedsregisseur voor mobiliteit en de taak van wegbeheerder voor regionale (vaar)wegen. Vanuit beide rollen is samenwerking met de regionale partners (gemeenten, instellingen, bedrijfsleven) en met het Rijk belangrijk. Meer specifiek gaat het om

- het opstellen van een Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP), dat niet alleen richting geeft aan het handelen van de Provincie, maar ook aan het regionale mobiliteitsbeleid
- het verzorgen van het regionale openbaar vervoer (bus en Fast Ferry)
- het optimaliseren van de infrastructurele netwerken van alle modaliteiten (fiets, OV, goederen, auto)
- het creëren van een zo verkeersveilig mogelijk Zeeland
- beheerder van regionale wegen en vaarwegen

Er wordt gewerkt aan een nieuw PVVP, waarvan de vaststelling medio 2015 is voorzien. Voor het nieuwe PVVP gaan de gedachten uit naar een loskoppeling van visie en programmering in de vorm van een drie-trapsraket, bestaande uit een beleidsvisie, beleidsprogramma en jaarprogramma met looptijd van respectievelijk 12, 4 en 1 jaar. Dit om het 'gat' tussen het nieuwe mobiliteitsbeleid en de concrete maatregelen te verkleinen.

De provinciale planstructuur op het gebied van verkeer en vervoer bestaat nu nog uit twee hoofdonderdelen, namelijk een beleidskader inclusief uitvoeringsparagraaf (PVVP) en een sectorale uitwerking in beleidsplannen: Wegencategoriseringsplan (2010-2020), Actieplan Fiets (2005-2015), Beleidsplan Openbaar Vervoer (2015-2025), Beleidsplan Goederenvervoer (2012-2018), Beleidsplan Verkeersveiligheid (2010-2020) en een Integraal Beheerplan provinciale infrastructuur 2010.

Beleidsnota's bij dit programma

(klik op een titel om de link te openen)

Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland – Mobiliteit op Maat, Actualisatie 2009-2015

(vastgesteld door PS op 24 oktober 2008)

Actieplan PVVP 2015 inclusief Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland 2015-2019

Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025 – Nieuwe lijnen

Actieplan Fiets (2005-2015)

Beleidsplan Goederenvervoer Zeeland 2012-2018

Beleidsplan Verkeersveiligheid 2010-2020

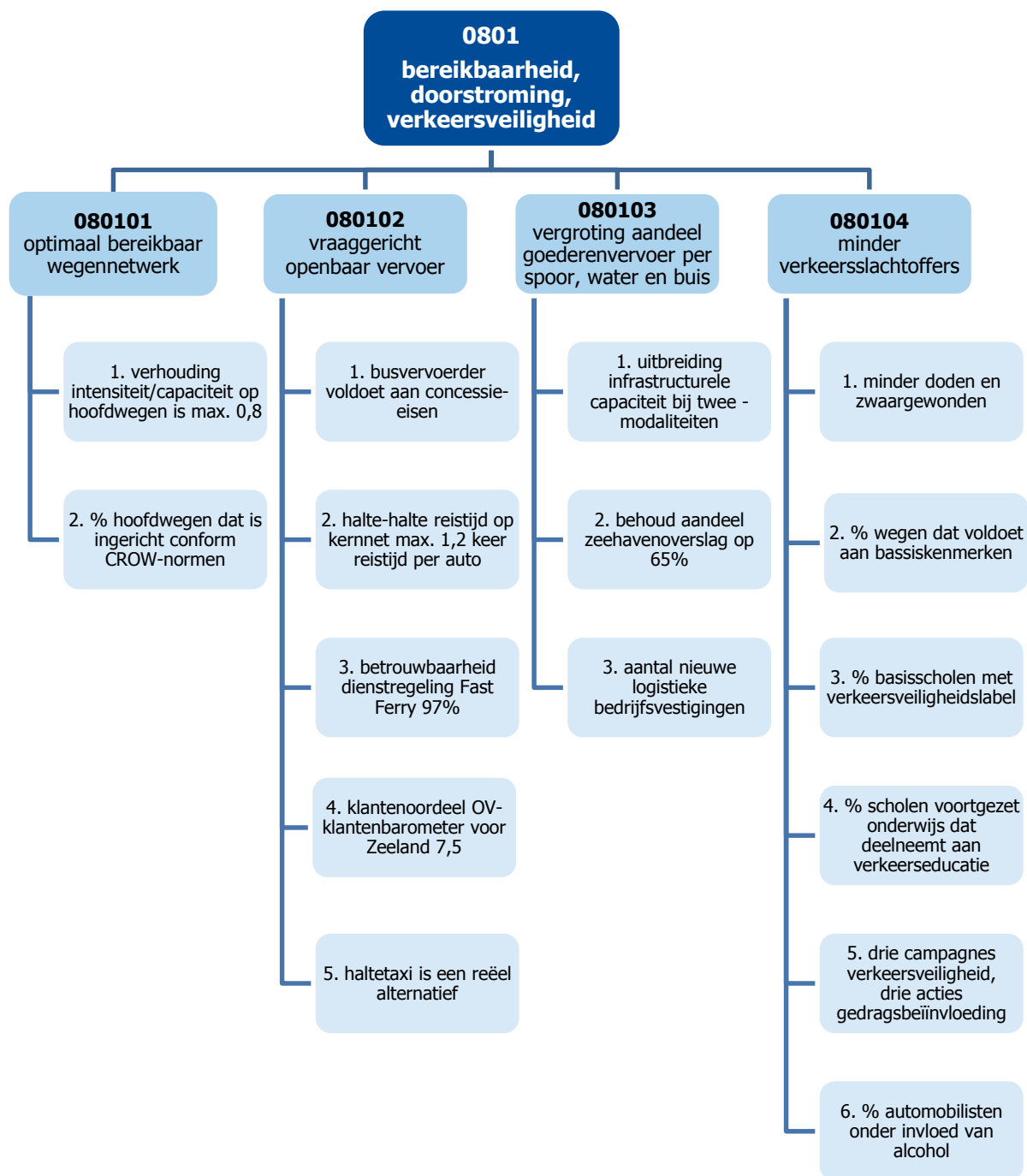
Integraal Beheerplan provinciale infrastructuur 2010

Beleidsplan categorisering wegennet 2010-2020

Relevante speerpunten

- Het jaar 2015 staat in het teken van het formuleren van nieuw beleid. Een nieuw Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, voorafgegaan door een kadernota. Beide producten worden door Provinciale Staten vastgesteld.
- De uitvoering van het huidige PVVP loopt door en de verschillende activiteiten en investeringen voor 2015 en volgende jaren zijn beschreven in het Actieprogramma PVVP 2015 dat in januari ter informatie aan PS wordt voorgelegd. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland 2015-2019 (MIZ) is hiervan onderdeel. Uit dit brede scala aan activiteiten en investeringen is een aantal speerpunten te benoemen.
- Voor infrastructuur staat een aantal projecten gepland dat zowel de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid als de leefbaarheid dient. De opening van de tunnel Sluiskil in het voorjaar is een historisch moment. Een al lang bestaand knelpunt voor het wegverkeer behoort daarmee tot het verleden. De nieuwe Sloeweg en de verbreding van de Tractaatweg zorgen voor een betere bereikbaarheid van de havens en bedrijven-terreinen in Sloegebied, Kanaalzone en het economisch hart van Zeeland. Voor het project Grote Zeesluis verschijnt in 2015 het ontwerptractébesluit met het milieueffectrapport (MER). Dit project is van belang voor de verbetering van de afhandeling van goederenstromen over water vanaf de Westerschelde naar het Kanaal Gent-Terneuzen.
- De bereikbaarheid maar vooral ook de leefbaarheid van de recreatieve kuststrook op Schouwen-Duiveland wordt verbeterd door de Recreatieverdeelweg. Na voltooiing van de tweede fase in 2014 zullen de voorbereidingen starten voor de derde fase in 2015.
Investerings voor de veiligheid en het comfort van de fietser vinden plaats door aanleg van fietspaden Oud Vossemeer-Broeksedijk en Lewedorp-Arnhemuiden. Met aanleg van het fietspad bij Oud Vossemeer behoort de laatste provinciale weg waar 80 km per uur gereden mag worden zonder fietspad, tot het verleden.
- Met de parallelweg langs de rondweg Poortvliet wordt er een belangrijke schakel in de logistieke landbouwroute op het eiland Tholen voltooid. Langs de N258 (Absdale-Hulst) zal een parallelweg aan de noordzijde worden aangelegd. Daarmee kan het landbouwverkeer van de hoofdrijbaan worden gehaald. De gemeente Hulst zal langs de N290 een speciaal voor het landbouwverkeer ontworpen route voltooien tussen De Verrekijker en de Hogeweg. De veiligheid voor de fietsers alsmede de doorstroming van het landbouwverkeer is hiermee gediend.
- In 2015 wordt met de start van de nieuwe busconcessie een grote stap gezet in het vraaggericht opzetten van het Zeeuwse openbaar vervoer. Voor de grote reizigersstromen (zoals scholieren) zijn er directe buslijnen met comfortabele bussen en goede onderlinge aansluitingen. Op het platteland wordt de buurtbus verder ontwikkeld. De afgelopen jaren is dit door de burgers zelf ontwikkelde en geëxploiteerde busstelsel succesvol gebleken. Voor de resterende 'witte vlekken' komt er een flexibel vervoersstelsel, de haltetaxi. Met dit aanbod van vast en flexibel vervoer, is er voor iedereen in Zeeland mobiliteitsgarantie.
- Ook is 2015 het jaar waarin de Fast Ferry, na de niet gelukte aanbesteding in 2014, start met een tijdelijke exploitatievorm. Dit is tijdelijk ter overbrugging van de concessieperiode, die eind 2014 eindigt en de nieuwe concessieperiode die in 2018 of 2019 begint. Ter voorbereiding van de aanbesteding voor de nieuwe periode, wordt in 2015 een toekomstvisie Fast Ferry opgesteld en aan Provinciale Staten voorgelegd.
- Het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) gaat door op weg naar nul vermijdbare verkeersslachtoffers. Zij zet daarvoor een verscheidenheid aan instrumenten in. Allereerst de permanente verkeerseducatie in het basis- en voortgezet onderwijs als fundament. Streven is om nog meer scholen te betrekken bij het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (basisscholen) en Verkeerseducatie Voortgezet Onderwijs. Het accent van de sensibiliseringscampagnes (gedragsbeïnvloeding) ligt ook in 2015 op fiets (met name helm, gebruik smartphone) en snelheid (30- en 60 km/uur-gebieden). Voor het programma gericht op het tot stand komen van een duurzaam veilige infrastructuur, is er in 2015 een belangrijke mijlpaal in de vorm van het samen met de andere wegbeheerders vaststellen van een nieuw wegcategoriseringsplan. In dit plan zijn de uitgangspunten van Duurzaam Veilig vertaald naar een eenduidige categorisering

van wegtypen (stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen) met bijbehorende inrichtingskenmerken.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0801

In Zeeland zijn functies en voorzieningen voor alle modaliteiten goed en veilig bereikbaar (dat is vervoer via weg, water, spoor en buisleiding). De verwezenlijking van die bereikbaarheid is een gezamenlijke taak voor alle bij verkeer en vervoer betrokken partners.

0802

Zeeland beschikt over een (vaar)wegennet dat goed is ingepast in de omgeving en waarvan het beheer en onderhoud voldoet aan een van tevoren bepaald kwaliteitsniveau.

effect

0801 bereikbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid

▼ *doelstelling*

080101 optimaal bereikbaar wegennetwerk

Om gebruik te maken van functies en voorzieningen is een goede bereikbaarheid via verschillende modaliteiten belangrijk. Op de wegen binnen Zeeland is geen sprake van structurele vertraging als gevolg van een te hoge verkeersintensiteit en benadert de reistijd de zogeheten *free-flow* reistijd (ongehinderde doorgang). Periodiek optredende vertraging en barrièrevorming als gevolg van kruisende infrastructuur worden tot een minimum beperkt, bijvoorbeeld door optimalisatie van brugopeningen. Zeeland is van buiten bereikbaar via een, als zodanig ingericht, netwerk van stroomwegen waar zich geen structurele vertraging voordoet. Dit geldt dan zowel voor de ring van stroom(snel)wegen rondom Zeeland als de zogeheten inprikkers naar Zeeland toe.

Bijzondere aandacht is er voor de bereikbaarheid van Zeeland voor verkeer van buiten de provincie en de provincie uit vanwege eventuele (toekomstige) bereikbaarheidsknelpunten die zich daar kunnen voordoen. Voor de korte afstanden heeft de fiets een sterke positie ten opzichte van de auto, als functioneel vervoermiddel én voor recreatief gebruik.

Om bovenstaande doelstellingen te bereiken, worden diverse instrumenten ingezet. Onder de speerpunten zijn al de belangrijkste projecten genoemd waar de Provincie als wegbeheerder in investeert. Het grootste deel van de middelen gaat naar de diverse onderdelen van de N62. Naast de investeringen in het eigen provinciale wegennet is jaarlijks een budget van € 2 miljoen beschikbaar om bij te dragen in projecten van de gemeenten en het waterschap. Hoewel het

primaire doel van deze projecten veelal de verkeersveiligheid betreft, is er vaak ook een bereikbaarheidscomponent aan verbonden. Datzelfde geldt voor het in 2015 vast te stellen nieuwe wegcategoriseringsplan. Naast verkeersveiligheid zijn principes van bundelen en doorstromen het uitgangspunt. Streefbeeld is om in 2040 het grootste deel van de doorgaande wegen volgens de CROW-norm te hebben ingericht. In 2015 worden prioriteiten gesteld, zodat uitvoering in 2016 kan starten.

De Provincie gaat door met de versterking van de fietsstructuur in de totale bereikbaarheidsmix. Op basis van de in 2014 in kaart gebrachte fietsnetwerken worden in het kader van het programma netwerken de (kwaliteits)normen herijkt. Dit betreft onder meer de breedte van fietspaden, waarbij eventueel onderscheid wordt gemaakt naar type gebied en de veiligheid bij het oversteken. Oogmerk hierbij is om fietsen zo snel, veilig en comfortabel mogelijk te maken.

▼ *doelstelling*

080102 vraaggericht openbaar vervoer

Er is in Zeeland een betrouwbaar openbaar-vervoernetwerk dat is georganiseerd vanuit de omvang van de vervoervraag en vanuit de wensen van de reizigers. Tussen de grotere kernen en naar aangrenzende regio's bestaan directe en snelle verbindingen. Voor iedereen die niet beschikt over eigen vervoer is er een mobiliteitsgarantie in de vorm van een (vraagafhankelijke) haltetaxi.

Het bovenstaande is de doelstelling van waaruit de nieuwe bus-concessie Zeeland in 2015 van start moet gaan. Door juridische procedures rond de concessieverlening worden de drie bestaande concessies tijdelijk verlengd ('overgangsconcessies'). Daarbij wordt al wel rekening gehouden met een lager OV-budget per 2015. Als vangnet voor perioden en plekken waar geen bus meer rijdt, is de regiotaxi beschikbaar. Deze rijdt ook in de avonduren. In 2015 pakken we parallel daaraan de implementatie van de nieuwe bus-concessie op. De planning daarvoor is afhankelijk van het verloop van de juridische procedure.

Voor 2015 willen we – vooruitlopend op de nieuwe concessie – het concessiebeheer verder ontwikkelen. Hoewel de vervoerder een grote vrijheid heeft in de uitvoering van de nieuwe concessie, wil de Provincie op essentiële onderdelen van de dienstverlening de vinger aan de pols te houden. Aandachtspunten daarbij zijn punctualiteit, rituitval, vervoerplicht, kwaliteit bussen en ontwikkeling vervoervraag.

Verder werken we in 2015 in samenwerking met de gemeenten en de Gemeentelijke Vervoercentrale Zeeland verder aan de voorbereiding van de haltetaxi, zodat deze direct na het aflopen van de overgangsconcessies kan starten.

Blijvend aandacht is er voor productdifferentiatie, uitgaande van specifieke wensen van de doelgroepen. Dit zijn met name toeristen (speciale toeristenpas), mensen met een beperking (OV-ambassadeurs) en scholieren (speciaal scholierenabonnement).

Tenslotte is ook de communicatie en de afstemming met de consumentenorganisaties (OPOV) van groot belang, zeker in een jaar met onzekerheid over de definitieve gunning van de nieuwe bus-concessie.

▼ *doelstelling*

080103 een duurzaam goederenvervoernetwerk

De Provincie wil een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een duurzaam goederenvervoernetwerk in Zeeland en zo de randvoorwaarden scheppen voor de verdere versterking van de Zeeuwse economie met inachtneming van de kwaliteit van het milieu en landschap.

Daartoe richt de Provincie zich allereerst op realisatie en handhaving van goede verbindingen van en naar de Zeeuwse zeehavens (Kanaalzone en Sloegebied) via weg, water, spoor en buisleiding. Daarnaast zet de Provincie vanuit de eigen sterktes in op logistieke ontwikkelingen die verband houden met de combinatie van zee- en binnenvaart, de waardetoevoegende combinatie in de havens van havenoverslag, industrie en logistieke bedrijvigheid en de agro-logistieke stromen. Verder stimuleert de Provincie de toepassing van logistieke ontwikkelingen en innovaties die zorgen voor efficiënter en duurzamer vervoer in Zeeland.

Met het oplossen van de knelpunten uit het kwaliteitsnet goederenvervoer en met de grote wegenprojecten zoals de verdubbeling van de Sloeweg en de Tractaatweg scheidt de provincie in

directe zin de randvoorwaarden voor goederenvervoer. Daarnaast stimuleren de Provincie en partners andere wegbeheerders en verantwoordelijken voor vaarwegen, spoor en buisleidingen om te investeren in een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens. Dit doen we door middel van onderzoek, lobby en inhoudelijke inbreng. Denk bijvoorbeeld aan de lobby ten behoeve van de spoorverbinding tussen Vlissingen-Oost en Antwerpen (VEZA) en aan het meedenken over de nieuwe grote zeesluis bij Terneuzen.

De Provincie ondersteunt logistieke projecten en innovaties. Niet alleen omdat het logistieke bedrijfsleven daarmee gediend is, maar ook omdat mens en omgeving profiteren van duurzamer en efficiënter goederenvervoer. Hierbij worden accenten gelegd op activiteiten die passen bij de kracht en het karakter van Zeeland. Ontwikkelingen in de binnenvaart hebben daarom speciale aandacht vanuit de Provincie Zeeland.

▼ *doelstelling*

080104 minder verkeersslachtoffers

Door een veilige inrichting van het wegennet en het bevorderen van verkeersveilig gedrag bij de weggebruikers zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk.

Maatregelen concentreren zich op de totstandkoming van een duurzaam veilige infrastructuur volgens de BKWO (Basis Kenmerken Wegontwerp), permanente verkeerseducatie en -voorlichting, sensibilisering en verkeershandhaving.

Voor 2015 zijn er twee speerpunten benoemd. De eerste is de snelheid in 30- en 60-kilometer zones. Hierbij worden twee pilot-trajecten uitgevoerd met de combinatie van burgerparticipatie, gedragsbeïnvloeding, mogelijke infrastructurele ingrepen en handhaving. We willen hiermee de effecten bepalen op de snelheid in die betrokken gebieden en daarmee ook op de verkeersveiligheid.

Verder is er een stijgende tendens in de slachtofferongevallen onder fietsers. In 2014 kwamen de resultaten van het diepteonderzoek naar fietsongevallen onder 50-plussers in Zeeland beschikbaar. In 2015 is er specifiek aandacht voor de diverse oorzaken van de fietsongevallen. Om ongevallen te verminderen zetten we vooral in op het gedrag van de fietsers, door middel van campagnes en trainingen. Daarnaast werken we via de diverse wegbeheerders aan de infrastructuur.

In 2015 gaan we bovendien in op een breed scala aan structurele onderwerpen. Zo zetten we in op een duurzaam veilige infrastructuur zodat meer wegen voldoen aan de Basiskennmerken Wegontwerp (BKWO), en veilige landbouw- en fietsroutes. Verder besteden we aandacht aan educatie in basis en voortgezet onderwijs, alsmede educatie en sensibilisering van risicogroepen, waaronder jongere bestuurders, campagnes inzake alcohol in het verkeer en afspraken over een gerichte handhaving ter versterking van de educatie-, campagne- en infrastructurele inspanningen.

effect

0802 gebruikskwaliteit van het (vaar)wegennet

▼ *doelstelling*

080201 beheer en onderhoud van het (vaar)wegennet

Het uitvoeren van beheer en onderhoud van het (vaar)wegennet conform het door Provinciale Staten gekozen beleids- of kwaliteitsprofiel. Hierbij zoeken we voor het optimaliseren van het Zeeuwse wegbeheer samenwerking met de verschillende wegbeheerders, indien dat meerwaarde heeft.

Hiertoe worden onder andere maai-, markerings- en onderhoudsbestekken aanbesteed. Alle uit te voeren onderhoudswerkzaamheden worden planmatig uitgevoerd, om de vastgestelde kwaliteitsniveaus te realiseren. Momenteel wordt gewerkt aan een ambitiedocument, waarin de provinciale rol van wegbeheerder onder de loep genomen wordt. Een herijking van het kwaliteitsbeleid is hierin opgenomen.

Samenwerking met de andere Zeeuwse wegbeheerders vindt plaats op diverse vlakken. Bekend is de samenwerking op het gebied van de gladheidbestrijding. Verder wordt afstemming gezocht over verkeersmanagement en groenbeheer. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden om wegensteunpunten gezamenlijk met het waterschap in te richten.

Wat gaan we daarvoor doen?

effect

0801 bereikbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid

▼ doelstelling

080101 optimaal bereikbaar wegennetwerk

▼ acties

1. de I/C-verhouding op de Zeeuwse stroom- en gebieds-ontsluitingswegen alsmede de belangrijkste toegangswegen naar Zeeland bedraagt maximaal 0,8 (nader toe te spitsen op periodiek terugkerende pieken in het verkeersaanbod)
Voor 2013 zijn hierover geen cijfers beschikbaar. De actuele stand wordt in 2014 bepaald.

▼

2. verhoging van het percentage gebiedsontsluitings- en stroomwegen dat is ingericht conform de CROW-normen. Streefwaarde 2040: 100%

Voor 2013 zijn hierover geen cijfers beschikbaar. De actuele stand wordt in 2014 bepaald.

▼ doelstelling

080102 vraaggericht openbaar vervoer

▼ acties

1. de busvervoerder voldoet aan concessie-eisen over vervoerplicht, rituitval en punctualiteit

Streefwaarde: voor 100% voldoen aan concessie-eisen (behoudens overmacht)

Met ingang van 2015 start de nieuwe bus-concessie met een aangepast netwerk (inclusief halte-taxi) met gewijzigde eisen. Momenteel zijn daarom geen basisgegevens beschikbaar.

▼

2. de halte-halte reistijd op het kernnet (overstappen inbegrepen) is maximaal 1,2 keer de reistijd per auto (volgens de routeplanner ANWB)

Met ingang van 2015 start de nieuwe bus-concessie met een aangepast netwerk (inclusief haltetaxi) met gewijzigde eisen. Momenteel zijn daarom geen basisgegevens beschikbaar.

▼

3. betrouwbaarheid dienstregeling Fast Ferry over een heel jaar gemeten bedraagt minimaal 97%

Betrouwbaarheid 2103 is >97%

▼

4. gemiddeld klantoordeel op basis van de OV-klantenbarometer is voor Zeeland minimaal 7,5

Klantoordeel 2013 is 7,2

▼

5. de haltetaxi is een reëel alternatief voor alle reizigers voor wie busvervoer niet beschikbaar is

Streefwaarde 100%

Met ingang van 2015 start de nieuwe bus-concessie met een aangepast netwerk (inclusief haltetaxi) met gewijzigde eisen. Momenteel zijn daarom geen basisgegevens beschikbaar.

▼ doelstelling

080103 een duurzaam goederenvervoernetwerk

▼ acties

1. uitbreiding van de infrastructurele capaciteit bij ten minste twee van de vier vervoersmoda-liteiten vóór 2018

De nulmeting is de in 2012 aanwezige infrastructurele capaciteit.

▼

2. aandeel vervoer over water van zeehavenoverslag handhaven op ten minste 65% (gebaseerd op tonnage)

2013: 68% (bron: Zeeland Seaports)

3. aantal nieuwe logistieke bedrijven dat zich in Zeeland vestigt.

Streefwaarde en actuele stand van zaken worden in 2014 bepaald.

▼ *doelstelling*

080104 minder verkeersslachtoffers

▼ *acties*

1. aantal doden en zwaargewonden in het Zeeuwse verkeer

Het aantal zwaargewonden in het verkeer is op dit moment niet inzichtelijk vanwege een beperkte registratie. In de loop van 2014 en 2015 verbetert dit en krijgen we wel inzicht in de cijfers. De ambitie voor 2020: op weg naar nul vermijdbare verkeersslachtoffers!

2. percentage van de Zeeuwse wegen dat voldoet aan de BKWO (Basiskenmerken Wegontwerp)

Streefwaarde en actuele stand van zaken worden in 2014 bepaald.

3. percentage basisscholen met een ZVL (Zeeuws Verkeersveiligheidslabel)

Streefwaarde: 100% in 2020
2013: 33%

4. percentage scholen voor voortgezet onderwijs dat deelneemt aan de VeVO (Verkeerseducatie Voortgezet Onderwijs)

Streefwaarde: 100% in 2020
2013: 92%

5. jaarlijks minimaal drie verkeersveiligheidscampagnes en minimaal drie sensibiliseringsacties (bewustmakingsacties)

6. percentage automobilisten onder invloed van alcohol

Streefwaarde: 1,15% in 2020
2012: 2,1%

effect

0802 gebruikskwaliteit van het (vaar)wegennet

▼ *doelstelling*

080201 beheer en onderhoud van het (vaar)wegennet

▼ *acties*

1. percentage areaal dat voldoet aan de eisen zoals gesteld in het gekozen kwaliteitsprofiel, volgens uit het monitoringprogramma

Streefwaarde en actuele stand nog te bepalen in 2014.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	131.382	92.262	106.078	102.927	68.022	65.301
Baten	-101.608	-62.804	-69.031	-64.825	-34.393	-25.400
resultaat voor bestemming	29.774	29.458	37.048	38.103	33.629	39.901
toevoeging reserve	1.323	152	1.862	-100	719	-2.212
onttrekking reserve	-1.574	-2.775	-8.616	-9.386	-6.865	-9.116
resultaat na bestemming	29.523	26.835	30.294	28.616	27.483	28.572
Per Doelstelling						
080101 Optimaal bereikbaar wegennetwerk	1.308	2.374	6.705	12.468	6.641	11.262
080102 Vraaggericht openbaar vervoer	1.878	1.707	1.775	1.796	2.011	1.790
080103 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis	132	430	908	0	0	0
080104 Minder verkeersslachtoffers	444	784	1.842	-1	-1	1.649
080201 Beheer en onderhoud van het (vaar)wegennet	13.414	9.417	11.367	10.315	11.505	11.696
089999 Ambtelijke inzet en overhead	12.597	14.746	14.450	13.524	13.474	13.504
Totaal	29.774	29.458	37.048	38.103	33.629	39.901

Toelichting

080101 Optimaal bereikbaar wegennetwerk

Er ontstaan fluctuaties in de meerjarenreeks door de programmering van het MIZ-programma. Daarnaast is op deze doelstelling de bouw van de Sluiskiltunnel en de N62 opgenomen, waardoor dit programma een grillig beeld vertoont.

080102 Vraaggericht openbaar vervoer

Deze doelstelling heeft geen noemenswaardige schommelingen.

080103 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis

Vanaf 2016 is de toegekende prioriteit infrastructuur-goederenvervoer beëindigd, waardoor deze doelstelling van 2016 daalt naar nul.

080104 Minder verkeersslachtoffers

In 2015 en 2018 er € 1,65 miljoen gereserveerd voor de spoormaattregelen bij Goes.

080201 Beheer en onderhoud van het (vaar)wegennet

In 2018 staat het onderhoud van een Basculebrug in de Zeelandbrug op de rol. Hierdoor laat deze doelstelling in 2018 een stijging zien van ongeveer € 5 miljoen.

Beheer- en ontwikkeltaken

Beheer- en ontwikkeltaken mobiliteit (saldo lasten) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
47.568	58.510	106.078	45.677	57.250	102.927	45.331	22.691	68.022	49.972	15.329	65.301

Beheer- en ontwikkeltaken mobiliteit (saldo baten + lasten = resultaat voor bestemming) (bedrag x € 1.000)											
2015			2016			2017			2018		
beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal	beheer	ontwikkel	totaal
24.678	12.369	37.048	22.914	15.188	38.103	22.694	10.935	33.629	27.316	12.585	39.901

Budget en toelichting

Totaal beheer van 2015 € 47,5 miljoen naar € 49,9 miljoen in 2018. Totaal ontwikkeling van 2015 € 58,5 miljoen naar € 15,3 miljoen in 2018.

Budgetten beheer betreffen met name de vervoersonderneming openbaar vervoer € 13,2 miljoen, exploitatiebijdrage flexnet € 2,3 miljoen, bijdrage Fast Ferry (BDU) resp. € 2,3 en € 2,9 miljoen en salarislasteren € 14,4 miljoen. Qua ontwikkeling zijn met name middelen beschikbaar voor de N62 Sloeweg, N62 Tractaatweg en de KKS.

Alle ambtelijke inzet en overhead worden tot de beheertaken gerekend, de verdere uitsplitsing naar beheer en ontwikkel taken zal worden bekeken bij de Begroting 2016. Het saldo lasten en 'resultaat voor bestemming' is overeenkomstig de tabel 'Wat mag het kosten'.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien worden de provinciale baten verantwoord die niet vanuit de baten of lasten verplicht aan een beleidsprogramma's te koppelen zijn. De baten van de algemene provinciefondsuitkering, de motorrijtuigenbelasting en het Delta-dividend vormen de autonome inkomsten van de provincie. De Provincie heeft de vrijheid om deze middelen in te zetten voor ieder willekeurig beleidsprogramma.

De provinciefondsuitkering wordt via het provinciefondsmodel toegelicht bij 'Wat willen we bereiken'. De overige posten worden toegelicht bij de doelstellingen.

Wat willen we bereiken?

Provinciefondsmodel; onderhoud en actualisatie

In IPO verband wordt onderzocht hoe de Natuur- en BDU-gelden structureel ingepast kunnen worden in het provinciefondsmodel als algemene uitkering. Die omzettingen zullen impact hebben op het provinciefondsmodel, omdat enerzijds de maatstaven uit het model in hun huidige gebruik niet naadloos aansluiten op de (technische) verdeelsleutels van de Natuur- en BDU-gelden. Anderzijds is het meer dan een verdubbeling van de algemene provinciefondsuitkering.

In IPO-verband is hierover in 2014 intern en extern overleg gevoerd om deze ontwikkelingen in te passen in het provinciefondsmodel met als eindresultaat de provinciefondsuitkering.

Overigens is de actualisering een doorlopend proces van een periodiek onderhoud op elementen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft sinds het tweede halfjaar van 2013 met de provincies een werkgroep onderhoud provinciefonds actief om het model uit 2011 te verbeteren. Een van de aanpassingen is om vanaf 2016 voor de MRB-norminkomsten de werkelijke uitkomst van MRB-opbrengsten van het betreffende kalenderjaar te gebruiken in plaats van de uitkomst van twee jaar terug.

Provinciefondsuitkering; provinciale kerntaken

De omvang van de provinciefondsuitkering per provincie wordt bepaald via het provinciefondsmodel. Op 29 maart 2011 is een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds gepresenteerd door het Rijk onder verantwoording van BZK. Deze herijking was ingegeven door bezuinigingen, aanpassing van de interprovinciale verdeling en de herziening van verdeling van de takenpakketten tussen de Rijksoverheid en de drie decentrale overheidslagen, Provincies, Gemeenten en Waterschappen (aard en omvang).

De uitkomst is vastgelegd in het Onderhandelingsakkoord 2011-2015. Hierop is het provinciefondsmodel gebaseerd.

Provinciefondsmodel; beheer- en ontwikkeltaken

De provinciale kerntaken zijn vanuit het Rijk ingedeeld in 7 beheer- en 6 ontwikkeltaken. De kerntaken van de provincies zijn beschreven in het rapport van de commissie Lodders en zijn vastgelegd in het bestuursakkoord 2011-2015. Deze zijn in het nieuwe verdeelmodel opgenomen. De verdeling van het budget voor beheertaken is genormeerd aan de hand van maatstaven die periodiek de actuele ontwikkelingen volgen, onder andere via het CBS. Het budget voor de ontwikkeltaken is via vaste bedragen per jaar per ontwikkeltaak per provincie structureel vastgelegd als speciale decentralisatie-uitkering.

Provinciefondsmodel; weging van drie inkomstenonderdelen per provincie.

Het Rijk gaat ervan uit dat de provincies de eigen inkomsten inzetten voor de ontwikkelopgaven in hun eigen gebied. In de berekeningen wordt ook rekening gehouden met de uitgangspunten uit de Financiële verhoudingswet.

Voor de berekening van de algemene uitkering provinciefondsuitkering gaat het model uit van het landelijk totaal van onderstaande 3 onderdelen:

1. Landelijke omvang van de Provinciefondsuitkering,
2. Landelijke genormeerde inkomsten motorrijtuigen belasting (MRB), normtarief € 65,9 per opcent
3. Landelijke genormeerde berekening van de autonome rendementsinkomsten uit overige eigen middelen

(OEM), norm 35% van de omvang met een normrendement van 3%.

In het provinciefondsmodel worden de landelijke totaal (norm)inkomsten verdeeld over de provincies op basis van de uitgavesleutels per provinciaal taakveld. Hiermee worden de totale uitgaven per provincie bepaald, rekening houdend met de beschikbare middelen.

De provinciefondsuitkering per provincie wordt als volgt berekend	
€ bedrag totaal taken	Door het uitgave totaal van die provincie voor de beheer- en ontwikkeltaken
€ MRB-norminkomsten -/-	te verminderen met de berekende MRB-norm-inkomsten van die provincie en vervolgens
€ OEM-norminkomsten -/-	te verminderen met de berekende OEM norm-inkomsten van die provincie
€ provinciefondsuitkering	geeft het saldo de provinciefondsuitkering van die provincie

Van de 12 provincies is het relatieve aandeel van de provinciefondsuitkering het hoogst voor Zeeland (Zeeland 61% ten opzichte van landelijk 36%). Verandering van sleutels heeft voor de provincie Zeeland relatief de meeste invloed. Dit maakt dat wij meer afhankelijk zijn van deze uitkering dan de andere provincies, want zij hebben meer autonome middelen. De provincie Zeeland heeft de laagste MRB-normopbrengst (Zeeland 29 ten opzichte van 54% landelijk) en de OEM-normopbrengst is gelijk aan het landelijk gemiddelde (10%).

Taakverschuivingen

De taakverschuivingen uit het Onderhandelingsakkoord 2011-2015 worden stapsgewijs als volgt doorgevoerd.

Jaar	Taakverschuiving	Budgetverschuiving (landelijk)
2011	Bestuursakkoord 2011-2015	
2014	Regionale Omroepen naar het Rijk, met uitname uit het provinciefonds	Uitname € 143,5 miljoen
2014	Deel van de vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken (VTH-taken) naar de gemeenten	Uitname € 41 miljoen vanaf 2014 en vanaf 2018 extra uitname van € 6 miljoen, totaal 47 miljoen naar de gemeenten
2015+ 2016	overdracht Jeugdzorg aan de gemeenten 2015	Korting van € 20 miljoen in 2015 bijdrage incidenteel frictiekosten van het Rijk en vanaf 2016 structurele korting € 90 miljoen uit autonome middelen
2016	omzetting doeluitkering Brede Doel Uitkering(BDU) naar het provinciefonds, met aanpassing van (een belangrijk deel van) de WGR+ gebieden	Toevoeging van ongeveer € 800 miljoen van de huidige provinciale BDU uitkeringen verhoogd met het aandeel van de opgeheven oude WGR plus gebieden. (Er blijft ongeveer € 1 miljard uit de BDU bij de nieuwe vervoersregio's Amsterdam/ Almere en Rotterdam/Den Haag)
2012	Regeerakkoord aanvullende taakinvoering	en extra middelen voor Natuur
2014	stopzetting doeluitkering ILG en de natuurtaken en -gelden uit Natuurakkoord Jansen I en II naar het provinciefonds (zie verderop)	Toevoeging € 205 miljoen in 2014 en 2015, € 405 miljoen in 2016 en 2017 en vanaf 2018 € 305 miljoen
2015	decentralisatie van een deel van DLG-taken (incl. deel personeel) naar de provincie	Toevoeging € 41 budget (officieel voornemen in de septembercircularisatie 2014)

Provinciefondsuitkering; omvang

Omvang

De ontwikkelingen van de provinciefondsuitkering voor Zeeland (en landelijk) zijn in onderstaande tabel weergegeven in meerjaren perspectief volgens de Meicircularisatie 2014:

€ x 1 miljoen

	2013		2015		2018	
	Zeeland	Landelijk	Zeeland	Landelijk	Zeeland	Landelijk
totale uitkering	82,1	1553	71,0	€ 1.031	70,1	€ 1.028
Waarvan						
algemene uitkering	65,7	872	56,2	€ 701	54,0	€ 618
Decentralisatie-uitkeringen	16,4	681	14,8	€ 330	16,1	€ 410
Overig:			= 3,3	= 84	= 1,3	= 64
Natuur:			+ 9,7	+ 205	+ 13,0	+ 305
Dienst Landelijk Gebied:			+ 1,8	+ 41	+ 1,8	+ 1,8

Toelichting decentralisatie-uitkering

Natuurgelden	
2013	Afwikkeling ILG Zeeland was al in 2012 via de doeluitkering afgerekend.
2015	hierin zit de in het provinciefonds verdeelde uitkering Natuurbeheer
2018	hierin zit de toegezegde € 305 miljoen voor Natuur, die vanaf 2016 nog niet financieel is toegekend per provincie in de meicirculaire 2014.
DLG vanaf 2015	In de septembercirculaire 2014 komt de uitkering; de inkomsten zijn echter geraamd op basis van het juni akkoord om ook de uitgaven integraal in de begroting op te nemen

Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering worden er via het provinciefonds ook incidentele decentralisatie-uitkeringen uitbetaald op 'projectbasis'. Decentralisatie-uitkeringen worden uitgekeerd om aanvullende specifieke beleidstaken uit te voeren. Een deel hiervan zijn omzettingen van incidentele doeluitkering, zodat de administratieve lasten tussen Provincie en het Rijk verminderen (geen SISA).

De bepaling van decentralisatie-uitkeringen per provincie wordt per regeling op het vakministerie berekend op basis van de bijbehorende beleidsafspraken. Deze berekening staat los van de sleutels in het provinciefondsmodel en de uitkering uit het provinciefonds.

Onder het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien zijn de decentralisatie-uitkeringen toegelicht per jaar.

Circulaires provinciefondsuitkering

De provinciefondsuitkering per provincie wordt via circulaire aan de provincies medegedeeld door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De Kabinetsvoorstellen die door de Tweede Kamer zijn vastgesteld, zijn hierin verwerkt. Per jaar zijn er drie circulaire provinciefondsuitkering:

1. De Meicirculaire op basis van de Voorjaarsnota van het Kabinet,
2. De Septembercirculaire op basis van de Kabinetsbegroting (de Miljoenennota) en
3. De Decembercirculaire op basis van de najaarsnota van het Kabinet.

Deze circulaire worden in de meerjaren begroting geraamd als mutatie op de baten. Na de integrale afweging worden de effecten op de lasten gelijktijdig in de begroting geraamd. Onderstaande kortingen zijn hierin verwerkt.

Kortingen

Naast de taakverschuivingen zijn er ook structurele kortingen opgelegd op de algemene provinciefondsuitkering in en na het bestuursakkoord 2011-2015:

Jaar vanaf	Korting	(Bedrag in € x 1 miljoen)	
		Zeeland	Landelijk
2011	Bestuursakkoord 2011-2015		
2012	een algemene korting en herverdeeffecten	13,3	300
2016	een aanvullende algemene korting in verband met overdracht Jeugdzorg naar de gemeenten.	2,0	90
2015	een incidentele korting als bijdrage aan de landelijke frictiekosten Jeugdzorg. Akkoord juni 2014	0,2	20

2012	Regeerakkoord		
2015	een korting in verband met vermindering politieke ambtsdragers.	0,5	10
2015	een jaarlijks oplopende korting in verband met efficiency door vermindering aantal provincies naar vijf landsdelen in 2025. De totale korting loopt op tot € 3,45 miljoen (landelijk € 75 miljoen) in 2025.	€ 0,23 tot € 3,45 in 2025	€ 5 tot € 75 in 2025
2014	Algemene korting bij de verhoging van de BTW van 19% naar 21%, doordat het provinciefonds gekort werd om het BTW-compensatiefonds aan te vullen uit eigen middelen.	1,4	26
2013	Financieel akkoord		
2015	Algemene korting om het BTW-compensatiefonds niet af te schaffen. Dit was op verzoek van de Provincies en Gemeenten en de korting geldt als bijdrage aan het niet kunnen korten op Rijksuitgaven bij de belastingdienst. Het Financieel akkoord bevat ook de Wet HOF en het verplicht schatkistbankieren voor de decentrale overheden.	1,8	40

Korting op decentralisatie-uitkeringen.

Daarnaast zijn er decentralisatie-uitkeringen die na 2014 stopgezet worden of die het Rijk nog niet verlengd heeft in de Meicirculaire 2014. Dit betreft circa € 14 miljoen per jaar vanaf 2015 en 2016 (landelijk is dit ongeveer € 180 tot 218 miljoen). Dit betreft de decentralisatie-uitkeringen Bodemsanering, Externe veiligheid, luchthavens, Zwemwaterrichtlijn, Investerings Stedelijk Gebied (ISV), Toppergelden bedrijventerreinen, FES-gelden bedrijventerreinen en Nationale gebiedsontwikkelingsgelden. De laatste drie betreft voornamelijk specifieke projecten.

Provinciefondsuitkering; ontwikkelingen

De meicirculaire 2014 van het provinciefonds is verwerkt in deze begroting. Naar aanleiding hiervan zijn er twee aanvullende inkomsten stelposten opgenomen op de provinciefondsuitkeringen vanaf 2016, namelijk een verhoging in verband met de stijging van de MRB-normopbrengst en het structureel opnemen van de inkomsten voor Natuurbeheer. Dit wordt hieronder toegelicht met de ontwikkeling BDU vanaf 2016.

1. Stelpost vanaf 2016 voor verhoging provinciefondsuitkering door de stijging van de MRB-normopbrengst. De stijging van de MRB-normopbrengst in 2014 met effect op de provinciefondsuitkering vanaf 2016 zijn in de meicirculaire niet meegenomen. BZK zal in de septembercirculaire 2014 en anders 'automatisch' in de meicirculaire hiermee rekening gaan houden. Vooruitlopend hierop is een inkomstenstelpost geraamd vanaf 2016 om het negatieve effect door de daling MRB-normopbrengst in 2013 te neutraliseren, met effect vanaf 2015 op de provinciefondsuitkering.
2. Stelpost vanaf 2016 voor inkomsten Natuurbeheer. De verdeling van de gelden conform het Onderhandelingsakkoord Natuur (de deelakkoorden Jansen I en II) zijn wel meerjarig in de Meicirculaire 2014 vermeld, maar in de financiële uitwerking niet verdeeld over en toegekend aan de individuele provincies vanaf 2016. Het provinciale aandeel van € 9,7 miljoen in 2014 en 2015 in de landelijke uitkering van € 205 miljoen voor hoofdzakelijk Natuurbeheer is vanaf 2016 structureel op stelposten geraamd. Hiermee wordt een reëler en evenwichtiger beeld in de begroting gepresenteerd. De extra middelen voor Natuurontwikkeling (Robuuste EHS) in 2016 en 2017 van € 200 miljoen per jaar en vanaf 2018 van € 100 miljoen per jaar zijn nog buiten de begroting gehouden tot het Rijk deze verdeelt in de Meicirculaire 2015 voor 2016. Het doel is deze als algemene uitkering in het provinciefonds op te nemen.
3. Het Kabinet stuurt aan op overheveling van de doeluitkering BDU naar het provinciefonds vanaf 2016 als een algemene uitkering. De WGR plus gebieden worden aangepast en aan de betreffende provincies uitgekeerd. De effecten van de structurele verwerking in het provinciefonds zijn nog niet bekend.

Om deze ontwikkelingen in te passen in het provinciefonds, zal in IPO verband hierover intern en extern overleg gevoerd worden in 2015.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

9001

Algemene Dekkingsmiddelen

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

De algemene baten zo optimaal mogelijk managen voor de uitvoering van provinciaal beleid ten behoeve van de Zeeuwse burgers.

Effect

Algemene Dekkingsmiddelen

Doelstelling(en)

900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Doelstelling: In de voorjaarsnota 2011 hebben Provinciale Staten het voornemen vastgesteld om in de periode tot en met 2015 het tarief van de opcenten van 78,3 niet verder te verhogen.

Het verschil tussen de werkelijke provinciale heffing en het wettelijk toegestane aantal opcenten is de vrije belastingcapaciteit. Op basis van de verwachting 2014 is dit 29 opcenten. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt de berekende vrije belastingcapaciteit genoemd als onderdeel van beschikbare provinciale weerstandscapaciteit.

Voor de actuele ontwikkelingen en verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Provinciale heffingen.

900102 Provinciefonds

De uitkering is in lijn met de toebedeelde provinciale taken en in een juiste verhouding met de andere provincies.

Algemeen

In 1948 is het provinciefonds opgericht. De uitkeringen uit het provinciefonds zijn vrij besteedbaar door de Provincie (niet-geoordeelde middelen).

De provinciefondsuitkering en het provinciefondsmodel zijn toegelicht bij 'Wat willen we bereiken'.

900103 Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Momenteel wordt rekening gehouden met dividendbaten van twee bedrijven: DELTA N.V., de N.V. Westerscheldetunnel (WST).

De deelnemingen worden toegelicht in de paragraaf 'Verbonden partijen'.

Het concept wetsvoorstel VPB-overheidsbedrijven is inmiddels bekend. Het doel van het Kabinet is om deze wet vanaf 2016 in werking te laten treden. Er zijn vermoedelijk geen aanpassingen op de dividend uitkeringen WST en met de vermoedelijke gevolgen voor de dividend aanpassing bij DELTA (Evides) is rekening gehouden in de ramingen.

DELTA NV.

Doelstelling: Het DELTA-dividend wordt evenals alle dividenden beschouwd als incidentele bate en wordt gebruikt voor dekking van de incidentele lasten voortvloeiend uit het collegeprogramma.

Op 1 november 2013 is de nieuwe Aandeelhoudersstrategie DELTA door Provinciale Staten vastgesteld waarin het volgende dividendbeleid is opgenomen:

- Een dividendbeleid waarbij het rendement van gereguleerde activiteiten volledig aan de DELTA aandeelhouders wordt uitgekeerd en voor de commerciële activiteiten een rendement op eigen vermogen van 10% wordt nagestreefd met een 50% pay-out ratio;

- Bij het dividendbeleid wordt rekening gehouden met marktomstandigheden en de financiële positie van de onderneming om de continuïteit van de onderneming niet te schaden.

In lijn met de aandeelhoudersstrategie DELTA NV wordt in de provinciale raming in de uitkeringsjaren 2015 tot en met 2018 rekening gehouden met een totaal dividend van € 30 miljoen per jaar, waarvan voor de Provincie Zeeland € 15 miljoen. Voor de jaren vanaf 2016 is een stelpost opgenomen voor de uitvoering van het nieuw collegeprogramma van gelijke omvang als het DELTA-dividend (€ 15 miljoen per jaar) bij het onderdeel 'onvoorzien'.

Conform het dividendbeleid wordt bij de bepaling van het uit te keren dividend rekening gehouden met de marktomstandigheden en de financiële positie van DELTA om de continuïteit van de onderneming niet te schaden. De winstgevendheid van DELTA staat de komende jaren sterk onder druk, wat voor de Provincie Zeeland de nodige onzekerheden geeft ten aanzien van de hoogte van het te verwachte dividend. Dit wordt enerzijds veroorzaakt, doordat er ten aanzien van energieproductie sprake is van overcapaciteit terwijl anderzijds afsplitsing van het netwerkbedrijf dreigt, waardoor relatief zekere kasstromen in gevaar zouden kunnen komen. In geval van een daling van de kasstromen is er minder financiële ruimte om dividend uit te keren. Er dient dan ook rekening mee te worden gehouden dat het te ontvangen dividend in 2015 (boekjaar DELTA 2014) naar beneden dient te worden bijgesteld.

N.V. Westerscheldetunnel

Doelstelling: De dividendbaten worden vanaf 2009 volgens Statenbesluit van 29 mei 2009 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel. Daarmee worden de financieringslasten van de aankoop van 100% van de aandelen WST en het provinciaal aandeel voor de aanleg en exploitatielasten van de Sluiskiltunnel gedekt. Daarna dient de investering in het aandelenkapitaal WST hiermee volledig terugverdiend te worden voor de overdracht van de WST aan het Rijk in 2034.

900104 Saldo van de financieringsfunctie

Doelstelling; De financiering functie van de provincie zo goed mogelijk sturen, beheersen en controleren. Vanaf 2012 wordt er per saldo geleend.

De rentelasten in verband met de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel worden in dit programma onttrokken aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, zodat dit jaarlijks neutraal is voor de provinciale exploitatie.

In de paragraaf financiering vindt u meer detailinformatie.

900106 Onvoorzien inclusief stelposten

Doelstelling: zo min mogelijk hier te ramen, tenzij het tijdelijk even niet anders kan.

Het betreft specifieke algemene lasten, zoals onvoorzien, toevoegingen en onttrekkingen aan algemene voorzieningen en algemene stelposten (zoals, uitgavebudget voor het nieuw college programma overeenkomstig het DELTA-dividend, initiatieven Provinciale Staten, indexering 2015).

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

(bedragen x €1000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
opcenten motorrijtuigenbelasting	-34.413	-35.500	-35.500	-35.500	-35.500	-35.500
provinciefonds	-82.081	-84.442	-69.955	-66.642	-66.316	-65.783
dividend	-22.486	-16.756	-23.759	-22.728	-24.086	-23.407
saldo van de financieringsfunctie	1.790	2.146	2.510	3.648	3.757	3.637
onvoorzien inclusief stelposten	-897	1.474	2.385	17.074	16.824	16.619
resultaat voor bestemming	-138.087	-133.078	-124.320	-104.148	-105.321	-104.434
toevoeging reserve	29.501	30.288	21.566	13.669	17.273	13.069
onttrekking reserve	-53.059	-23.019	-18.308	-11.446	-13.055	-8.260
resultaat na bestemming	-161.645	-125.809	-121.062	-101.925	-101.103	-99.625

Toelichting

Het verschil tussen de omvang van de provinciefondsuitkering op basis van de meicirculaire zoals in de tekst is vermeld en de hier boven genoemde ramingen in de meerjaren raming komt door toepassing van het voorzichtigheidsprincipe op ramingen in de meicirculaire. Dit zijn de inschatting van de bijstellingen provinciefondsuitkering op basis van ontwikkeling rijksuitgaven (onder meer accres vanaf 2016 in verband met indexeringsbeleid), ontwikkelingen provinciefondsmaatstaven (MRB-normopbrengst, aantal inwoners e.d.) en onzekere inkomsten (verschil werkelijke Btw declaraties en BCF-plafond). Sommigen hiervan worden pas na afloop van het kalenderjaar definitief vastgesteld. Hiervoor zijn stelposten in gebruik, welke bij de reguliere P&C momenten geactualiseerd worden.

In 2015 wordt dit verschil € 1,0 miljoen veroorzaakt door het saldo van deze stelposten. In 2018 is dit verschil € 4,3 miljoen. In 2018 komt € 1,0 miljoen hiervan door de hierboven genoemde stelposten en € 3,3 miljoen door de hieronder genoemde PM-raming van de decentralisatie-uitkering Inkomsten Natuurontwikkeling 2016 tot en met 2027.

Decentralisatie-uitkering provincie

(bedragen x €1 miljoen)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bodemsanering 2010 t/m 2014,	0,3	0,3				
Investeringsbudget Stedelijk						
Vernieuwing (ISV) 2010 t/m 2014	3,8	3,5				
Externe Veiligheid 2011 t/m 2014	0,9	0,9				
Toppergelden bedrijventerreinen						
2012 t/m 2014	1,0	0,5				
FES-gelden bedrijventerreinen						
2011 t/m 2015	0,8	1,4	1,8			
Luchthavens 2011 t/m 2014	0,1	0,1				
Nationale gebiedsontwikkeling						
(Waterdunen) 2011 t/m 2015	6,0	7,2				
Monumentenzorg vanaf 2012						
structureel	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Zwemwaterrichtlijn 2012 t/m 2015	0,1	0,1	0,1			
Invoeringskosten Jeugdzorg						
2012 t/m 2014	0,2	0,2				
Natuur in provinciefonds berekend	2,0	9,7	9,7			
Inkomsten stelpost Natuurbeheer				9,7	9,7	9,7
Inkomsten stelpost						
Natuurontwikkeling 2016 t/m 2027				PM	PM	PM
Inkomsten stelpost DLG			1,8	1,8	1,8	1,8
Totaal	16,4	25,1	14,8	12,8	12,8	12,8

3.1 Paragraaf Provinciale heffingen

Wat willen we bereiken?

Uit provinciale ofwel lokale heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de burgers en – in mindere mate – het bedrijfsleven, van de provincies. Met het heffen van lokale heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend (op onder meer de uitkering uit het provinciefonds) collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te dekken. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Het profijtbeginsel is gebaseerd op de gedachte dat burgers en bedrijven moeten bijdragen in de kosten van de door de overheid voortgebrachte voorzieningen naar de mate van het profijt dat zij van die voorzieningen hebben. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen dan bij belastingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- **Belastingen:** betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie heft provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- **Heffingen:** betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie kent de grondwaterheffing.
- **Retributies:** betalingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie heft leges/rechten.

Belastingen

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliftten, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcententarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Aan de hand van aantallen en gewicht van de motorrijtuigen in Zeeland bepalen we de te verwachten opbrengst van de opcenten. Per 1 januari 2014 is de vrijstelling voor de motorrijtuigenbelasting voor de meeste energiezuinige auto's afgeschaft, hetgeen resulteert in een hogere opbrengst. Vanaf 2014 is rekening gehouden met deze meeropbrengst.

Per 1 januari 2012 zijn de opcenten met 9 opcenten verhoogd tot 78,3 opcenten conform de vastgestelde voorjaarsnota 2011. Hiermee is een structurele meeropbrengst gerealiseerd van ongeveer € 4 miljoen per kalenderjaar. Wij hebben het voornemen in de periode tot en met 2015 het opcententarief van 78,3 niet verder te verhogen.

Heffingen

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale belasting geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om de kosten die we hiervoor maken te dekken. In de grondwaterheffingsverordening Provincie Zeeland 2010 zijn de belastbare feiten en de tarieven opgenomen. De grondwaterheffingsverordening wordt periodiek geactualiseerd. Het tarief bedraagt € 0,292 per kubieke meter onttrokken grondwater. We actualiseren de grondwaterheffingsverordening elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is vindt tussentijds een aanpassing van de grondwaterheffingsverordening plaats.

De opbrengst van de grondwaterheffing bestaat voor een groot deel (ongeveer € 120.000) uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater 'permanent' is. Deze opbrengst blijft jaarlijks gelijk. Daarnaast is er jaarlijks een extra opbrengst van de grondwaterheffing uit inkomsten van

belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater 'incidenteel' is. Dit bedrag varieert. In de meerjarenraming wordt uitgegaan van een totale opbrengst van € 170.000 per jaar.

Retributies

Leges

De Provincie legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2011 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We actualiseren de legesverordening elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats.

Wabo

Voor de vergunningen die de RUD-Zeeland namens de Provincie Zeeland op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) verleent kunnen leges worden geheven. In bepaalde gevallen (met name bij aanvragen in verband met bouwen, slopen en afwijken van het bestemmingsplan) beoordeelt de betreffende gemeente de aanvraag en levert (een deel van) de vergunning. Met de Zeeuwse gemeenten is daarom afgesproken dat zij rechtstreeks hun leges in rekening brengen bij de aanvragers van een bij de Provincie aangevraagde omgevingsvergunning. In de gemeentelijke legesverordening zijn deze aanvragers als belastingplichtige aangewezen omdat zij van de gemeentelijke dienst profijt hebben.

In procedures waarin de Provincie bevoegd gezag is voor een omgevingsvergunning treedt de RUD-Zeeland namens de Provincie Zeeland op als procescoördinator. Het betreft dan met name taken als het aansturen van de adviesaanvragen, het optreden als loket, het organiseren van vooroverleg, het afstemmen en integreren van de adviezen in één omgevingsvergunning. Daarnaast levert de RUD-Zeeland de publicatietekst aan de Provincie die dan zorgdraagt voor de publicatie van de omgevingsvergunning in de daarvoor bestemde media. Aan deze dienstverrichting door de RUD-Zeeland, namens de provincie, zijn kosten verbonden die in aanmerking komen voor legesheffing. Met de gemeenten is overeenstemming over een kostendekkende verrekening van de provinciale coördinatie- en publicatiekosten. Dit betekent dat deze door de Provincie gemaakte kosten volledig gedekt worden door de vergoeding die daarvoor van de gemeenten wordt ontvangen.

Op 1 januari 2014 is de in 2013 opgerichte Zeeuwse Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) van start gegaan; de RUD is opgericht voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van de Wabo. De met de betrokken partijen gemaakte afspraken over de heffing van leges en verrekening van kosten voor de bedrijven die door de RUD worden bediend, worden opgenomen in de overkomst van de gemeenschappelijke regeling RUD. De leges opbrengsten met betrekking tot de RUD blijven in de provinciale begroting tot de legesverdeling nader is afgesproken in de gemeenschappelijke regeling.

Wat mag het kosten? / Wat brengt het op?

Geraamde baten provinciale heffingen	(bedragen x € 1.000)					
	realisatie					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Opcenten motorrijtuigenbelasting	34.413	35.500	35.500	35.500	35.500	35.500
Leges	97	80	80	80	80	80
Grondwaterheffing	152	170	170	170	170	170
Totaal	34.662	35.750	35.750	35.750	35.750	35.750

Toelichting op de tabel

Leges

Naar verwachting is de totale legesopbrengst, exclusief de grondwaterheffing voor het jaar 2015 gelijk aan het jaar daarvoor. Voor 2015 en verder is de schatting € 80.000.

Grondwaterheffing

De opbrengst van de leges grondwaterheffing zal naar verwachting voor het jaar 2015 gelijk zijn aan het jaar daarvoor. In de meerjarenraming gaan we uit van een opbrengst van € 170.000 per jaar.

Zeeuwse heffing van opcenten in vergelijking met landelijk gemiddelde

Het Rijk stelt jaarlijks het maximale niveau van de opcenten vast. Het belastingtarief is na een aanscherping in 2012 wettelijk gemaximeerd op 105 conform het Bestuursakkoord 2011-2015. De jaarlijkse verhoging van dit maximumtarief wordt met ingang van april 2013 beperkt tot de tabelcorrectiefactor (gemiddelde prijsindexcijfer). Voor de periode 1 januari tot en met 31 december 2015 moet het maximum nog worden vastgesteld. Op basis van deze tabelfactor is de verwachting dat het wettelijk maximum voor 2015 ongeveer 110,7 is.

Ontwikkeling opcenten Motorrijtuigenbelasting						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Provincie Zeeland	78,3	78,3	78,3	nmb	nmb	nmb
landelijk gemiddelde	80,6	81,3	82,2	nmb	nmb	nmb
Provincie Zeeland als % van landelijk gemiddelde	97,1	96,3	95,3	nmb	nmb	nmb
wettelijk maximum	107,3	109,2	110,7	nmb	nmb	nmb
Provincie Zeeland als % van het wettelijk maximum	73,0	71,7	70,7	nmb	nmb	nmb

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risico-beheersing

1. Algemeen

De Provincie loopt bij het uitvoeren van haar taken risico's. Een risico zien we als een onzekere gebeurtenis met een negatieve invloed op het bereiken van de provinciale doelstellingen. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laat zien of de Provincie in voldoende mate weerbaar is. Hiervoor gebruiken we het begrip weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is het vermogen van de Provincie om financiële tegenvallers op te vangen. Om het weerstandsvermogen te bepalen zijn twee elementen van belang. Ten eerste de financiële risico's die de Provincie loopt (het risicoprofiel) en ten tweede de financiële middelen om die risico's op te vangen (de weerstandscapaciteit).

2. Risicoprofiel: benodigde weerstandscapaciteit

Ten behoeve van het risicoprofiel is een risico-inventarisatie gehouden onder de budgethouders.

Daartoe zijn de bestaande 11 risicokaarten door de betreffende deskundigen geactualiseerd, te weten:

- Schade bij uitvoering werken
- Terugbetalen EU-gelden
- Controle op Leader +
- Controle op POP-2
- Uitvoering jeugdzorg
- Grondexploitatie Perkpolder
- Aanbestedingswet
- Ganzenakkoord
- Onderhoudskosten natte infrastructuur
- Sanering Thermphos
- Delta dividend

Deze 11 risico's leidden in de jaarrekening 2013 tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 24 mln. en een weerstandsratio van 2,7.

Van deze lijst kunnen nu 3 risico's worden afgevoerd, omdat die zich in 2015 niet meer voordoen, te weten: Controle Leader + (is beëindigd), Uitvoering jeugdzorg (wordt beëindigd) en Aanbestedingswet (niet meer als significant ingeschat).

De risico-inventarisatie heeft nieuwe risico's opgeleverd, zonder dat daar nu al de kans en omvang van te berekenen zijn en er ook (nog) geen risicokaarten van gemaakt kunnen worden. Risico's die genoemd zijn: Publiciteit, Participatiewet, Overname DLG, Toezicht gemeenten, Onteigening, Bijdrage uit IPO, Rente-ontwikkeling, Informatieveiligheid, Bedrijfscontinuïteit en WOB-verzoeken. Deze risico's worden nauwlettend gevolgd en als die meer concreet worden in risicokaarten omgezet.

De risico-inventarisatie heeft ook 7 nieuwe risicokaarten opgeleverd:

- Grondprijs Waterdunen
- Onvoldoende compensatie vervoerders
- Aanbesteding bus concessie
- Exploitatie Fast Ferry
- Frictiekosten Klaverblad
- Implementatie Zaak-systeem
- Wijziging licentiestructuur

Risico's worden gekwantificeerd op basis van de impact en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Het gaat om de kans dat het risico zich manifesteert. Vervolgens wordt de impact bepaald indien het risico zich voor zou doen. Hierbij worden de volgende scenario's vastgesteld:

- Best case: Dit is de verwachte impact in euro's van het risico in het meest gunstige geval.
- Worst case: Dit is de verwachte impact in euro's van het risico in het meest slechte geval.
- Most likely: Dit is de meest waarschijnlijke impact in euro's van het risico als het zich voordoet

Het maken van een inschatting per risico van kans en impact geschiedt door deskundigen. In eerste instantie worden deze inhoudelijk specialisten binnen de organisatie gezocht. Het kan echter voorkomen dat een externe deskundige input moet leveren om inzicht te krijgen in specifieke risico's.

Bij de beoordeling van de vijftien risicokaarten zijn twee risico's 'afgevallen', omdat die feitelijk in verband met de budgettaire verwerking geen risico's meer zijn, namelijk:

- Exploitatie Fast Ferry;
- Delta dividend; is als taakstelling opgenomen.

De uitkomst van de resterende risico's qua kans (%) en omvang (€) is als volgt:

Risicomatrix

naam	kans	best case	most likely	worst case
terugbetalen van Europese gelden	9%	0	2.226.467	12.282.208
grondprijs Waterdunen	10%	0	2.700.000	2.700.000
schade bij uitvoering van werken	90%	0	700.000	2.000.000
ganzenakkoord	33%	0	200.000	500.000
onvoldoende compensatie vervoerders	5%	0	400.000	400.000
aanbesteding bus concessie*	n.t.b.	p.m.	p.m.	p.m.
frictiekosten Klaverblad	50%	162.500	275.000	387.500
grondexploitatie Perkpolder	15%	0	300.000	1.500.000
controle op POP-2	9%	0	2.791.000	13.955.000
onderhoudskosten natte infrastructuur	100%	0	2.000.000	4.000.000
implementatie Zaaksysteem	50%	150.000	600.000	1.900.000
wijziging licentiestructuur	30%	0	0	500.000
totaal				40.624.708

tabel 1

* Voor de aanbesteding van de busconcessie zijn de risico's wel in beeld, maar kunnen er nog geen exacte berekeningen worden gemaakt.

Hoewel de kans hierop klein is, zijn er scenario's mogelijk dat meerdere risico's zich binnen korte tijd of zelfs gelijktijdig manifesteren. Om de financiële gevolgen hiervan op te kunnen vangen, heeft de provincie een toereikende financiële buffer nodig (de weerstandscapaciteit). Door middel van een Monte-Carlosimulatie wordt de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

Uit de risico-simulatie blijkt dat van het totaal aan risico's één risico verreweg de grootste is:

Onderhoudskosten natte infrastructuur (42%)

Op dit moment gaat veel aandacht uit naar de Zeelandbrug. Door een grote toename van de intensiteit en het gewicht van het verkeer vertoont de brug kleine scheurvormingen. Op dit moment wordt het verval en de actuele status van de brug in kaart gebracht. De kans dat onderhoud plaats dient te vinden buiten de lange termijn onderhoudsplanung om is zeer aanwezig. In welke mate onderhoud, op welke termijn en met welke kosten zal worden uitgezocht door alvast te starten met het in beeld brengen van de mogelijkheden en engineering van mogelijke oplossingen.

Van één significant risico zijn de risico's wel in beeld, maar kunnen er, mede gelet op recente ontwikkelingen, nog geen exacte berekeningen worden gemaakt:

Aanbesteding bus concessie (p.m.)

Er is door Syntus een bezwaar ingediend tegen het voornemen van de Provincie Zeeland om de busconcessie te gunnen aan Connexxion. Ondanks dat de gunning definitief is, geeft de bezwarenprocedure onzekerheid ten aanzien van de daadwerkelijk start van de nieuwe concessie. Er is een voorlopige voorziening aangevraagd, die nog gevolgd kan worden door een bodemprocedure. Vooralsnog wordt eerst de uitkomst van de voorlopige voorziening en de reactie van Syntus hierop afgewacht alvorens wordt besloten over eventueel te nemen beheersmaatregelen.

Op basis van de ingevoerde risico's wordt een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag € 40.624.708 ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening gaat de risico-simulatie uit van een bepaald zekerheidspercentage. De hoogte van dit percentage bepaalt hoeveel risico je als organisatie wilt lopen en je als reserve wilt aanhouden.

Benodigde weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1 miljoen)

benodigde weerstandscapaciteit	
zekerheidspercentage	benodigde weerstandscapaciteit
95%	11,0
99%	15,1

tabel 2

Uit tabel 2 volgt dat met 99% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 15,1 miljoen (= benodigde weerstandscapaciteit).

De Provincie Zeeland houdt vooralsnog 99% aan als zekerheidspercentage. Er zijn overheden, die 95% aanhouden.

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Provincie Zeeland bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. (Voor deze berekening is de stand medio 2014 uit de voorjaarsnota opgenomen)

Beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x 1 miljoen)

beschikbare weerstandscapaciteit	
weerstand	startcapaciteit
algemene reserve	36,1
bestemmingsreserve	0,9
vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	14,2
ruimte meerjarenbegroting	0
stille reserves	p.m.
totale weerstandscapaciteit	51,2

tabel 3

4. Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit welke uit de risicosimulatie voortvloeit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 51,2 \text{ mln.}}{€ 15,1 \text{ mln.}} = 3,4$$

Weerstandsnorm

Deze normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een algemeen aanvaarde waardering van het berekende ratio.

weerstandsnorm		
waarderingscijfer	ratio	betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

tabel 4

De ratio weerstandsvermogen van de Provincie Zeeland valt daarmee nu in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. De stijging ten opzichte van vorig jaar is het directe gevolg van twee grote beheersmaatregelen, namelijk het treffen van een voorziening voor de sanering Thermphos en een taakstelling voor het Delta dividend. Echter, er is ook nog één significant risico niet meegenomen in de berekening. De feitelijke weerstandsratio ligt dus lager! Mede gelet op de verwachte daling van de algemene reserve in de komende jaren zal die verder onder druk komen te staan.

5. Ontwikkeling weerstandsvermogen

Ter toelichting volgt onderstaand de ontwikkeling van het weerstandsvermogen over de jaren 2010 – 2013 uit de jaarrekening 2013 en wordt verwezen naar de tabel over de ontwikkeling van de algemene reserve 2014 – 2018 uit de hoofdlijnen uit deze begroting (2015).

(bedragen x € 1 miljoen)				
weerstandsvormogen	2010	2011	2012	2013
totale omvang beschikbare weerstandscapaciteit	107	115	68	64
totale omvang benodigde weerstandscapaciteit	14	7	11	24
dekkingsgraad	7,6	16,4	6,2	2,7

tabel 5

(bron: Jaarrekening 2013)

Bij een gelijkblijvend risicoprofiel zal de ratio weerstandsvermogen in 2015 op ongeveer 3,0 uitkomen en daarna geleidelijk dalen naar ongeveer 2,5 in 2018. Feitelijk ligt die ratio daar nog onder!

De commissie voor het Besluit begroting en verantwoording (commissie BBV) geeft aan dat overheden dienen te streven naar een dekkingsgraad van minimaal 1 – 1,5.

3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Algemeen

In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' gaan we in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende consequenties voor het beheer en onderhoud van onze grote kapitaalgoederen.

Het beleidskader moet inzicht geven in de huidige onderhoudssituatie van het object, het gewenste onderhoudsniveau en de daarmee gemoeide jaarlijkse kosten in meerjarenperspectief. Dat leggen we vast in onderhoudsplannen, nota's, managementsystemen en andere documenten en deze stukken actualiseren we frequent.

In artikel 12 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de volgende kapitaalgoederen voorgescreven die ten minste opgenomen dienen te worden in de paragraaf kapitaalgoederen:

- Wegen
- Riolering
- Water
- Groen
- Gebouwen

Omdat bij de Provincie riolering niet van toepassing is, wordt hierover niet gerapporteerd. Het onderdeel water is uitgebreid met bruggen, sluizen en schepen, omdat die onder ons beheer vallen. Tot slot zijn de onderdelen ICT en wandtapijten en overig kunstbezit toegevoegd, die voor de Provincie grote kapitaalgoederen vormen.

2. Wegen & Water (infrastructuur)

2.1 Het beleidskader

Landelijke wet- en regelgeving en het provinciale verkeer- en vervoerbeleid met bijbehorende deelplannen vormen het beleidskader voor de bij ons in beheer zijnde infrastructuur. Ook kaders afkomstig van andere beleidsvelden kunnen invloed hebben op het gebruik en onderhoud van de infrastructuur, bijvoorbeeld ecologisch bermbeheer en gebruik milieuvriendelijke bouwstoffen. Daarnaast zijn er ook een aantal specifieke beleidsnota's voor de instandhouding van de infrastructuur opgesteld. De stand van zaken lichten we hieronder toe.

2.2 Beleidsplan wegen en vaarwegen

Het kwaliteitsbeleid voor de (vaar)wegen onderscheidt de thema's bereikbaarheid, veiligheid, comfort, leefbaarheid, aanzien en milieu. Voor elk beleidsthema is een kwaliteitsniveau vastgesteld door Provinciale Staten. In 2004 hebben Provinciale Staten de hoofdlijn van het gekozen kwaliteitsniveau 'goed is goed genoeg' vastgesteld. Voor de droge infrastructuur is het landelijk gemiddeld gangbare niveau (R) de norm, met positieve afwijkingen voor de gladheidbestrijding en groenvoorzieningen en bij de natte infrastructuur positieve afwijkingen voor veiligheid en bereikbaarheid. Dit kwaliteitsniveau staat onder grote druk als gevolg van de bezuinigingstaakstelling.

Op basis van het besluit van Provinciale Staten van 12 maart 2010 zijn de bezuinigingen uitgewerkt in het 'Integrale Beheerplan Provinciale Infrastructuur'. Met de bezuinigingen op het onderhoud zijn ook de normen bijgesteld voor het 'Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur'. In 2012 tot en met 2015 worden voor de renovatie van de wegen extra middelen ingezet om de wegen weer 100% op CROW-norm te brengen (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeertechniek). Vanuit de recente kerntakendiscussie (Cebeon) is besloten tot een structurele verlaging van de kosten onderhoud wegen van € 388.000 per jaar vanaf 2013. Daarnaast is in de Najaarsnota 2012 een aanvullende bezuiniging opgenomen op de budgetten voor het dagelijks beheer en onderhoud van € 450.000,--. Een deel van deze bezuinigingen ad € 450.000,-- is inmiddels structureel ingevuld. Op basis van een eind 2013, begin 2014 uitgevoerd extern onderzoek is gebleken

dat een verdere reductie van de budgetten voor beheer en onderhoud zou betekenen dat het onderhoudsniveau lager zou uitkomen dan het landelijk minimum onderhoudsniveau (=R-). Mede op basis van dit rapport hebben uw Staten bij de Voorjaarsnota 2014 besloten structureel extra middelen beschikbaar te stellen. Als vervolg op dit rapport hebben wij intern opdracht gegeven voor een ambitiesdocument voor de infrastructuur waarvoor de provincie in haar rol van wegbeheerder verantwoordelijk voor is. Dit ambitiesdocument hopen wij eind 2014 te kunnen presenteren.

2.2.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Investeringen in infrastructuur zijn veelal investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. De infrastructurele projecten komen direct ten laste van de exploitatie, waardoor ze geen beslag leggen op middelen in de meerjarenraming. De bedragen aan investeringen zijn in detail opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland. Dit programma stelt het college jaarlijks vast; daarna wordt het ter informatie aan Provinciale Staten aangeboden.

Totaal onderhoud wegen

(bedragen x € 1.000)						
onderhoud wegen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
structureel onderhoud	3.806	3.892	3.961	4.434	4.792	4.911
incidenteel onderhoud	700	700	600	0	0	0
totaal	4.506	4.592	4.561	4.434	4.792	4.911

Voor onderhoud zijn in de begroting voor de sector infrastructuur de volgende bedragen opgenomen: onderhoud wegen structureel € 4,1 tot € 4,2 miljoen.

In eerste instantie is besloten voor de jaren 2012 tot en met 2015 voor de renovatie van de wegen extra middelen (€ 2,7 miljoen) in te zetten om de provinciale wegen weer 100% op CROW-norm te brengen. Vanwege de bezuinigingen zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2014 hebben wij deze ambitie noodzakelijkerwijs enigszins moeten bijstellen.

Totaal onderhoud vaarwegen

(bedragen x € 1.000)						
onderhoud vaarwegen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
structureel onderhoud	756	1.000	1.034	1.011	1.063	1.011
incidenteel onderhoud	2.395	1.147	2.039	839	2.247	2.371
totaal	3.150	2.148	3.073	1.850	3.310	3.383

Betreft structureel onderhoud aan het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. Incidenteel onderhoud wordt volgens de meerjarenplanning uitgevoerd.

2.3 Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen van het Kanaal door Walcheren en Zeelandbrug. Het onderhoud aan de gebouwen wordt verricht op basis van inspectie door eigen technisch personeel. Het reguliere beheer en onderhoud aan deze gebouwen maakt onderdeel uit van het Beheerplan (onderdeel bedrijfsvoeringskosten).

In mei 2012 is het uitvoeringsprogramma *Beleidsvisie steunpunten tot 2016* door het college van Gedeputeerde Staten vastgesteld. In deze collegeperiode wordt het aantal steunpunten teruggebracht van 18 naar 13 om tot een optimale regionale verdeling te komen. Door ook incidentele aanpassingen op de bestaande steunpunten door te voeren wordt als totaaleffect een uniform en efficiënt steunpuntenbestand verkregen, van waaruit het beheer van de provinciale infrastructuur toekomstbestendig uitgevoerd kan worden. Dit vergemakkelijkt een eenduidig beheer en is een voorwaarde om bijvoorbeeld diensten en onderhoudswerkzaamheden aan de steunpunten gebundeld aan te besteden.

Door het afstoten van een aantal steunpunten is er ruimte ontstaan om de logistieke problemen rond het steunpunt in Goes op te lossen. Ons college is voornemens het provinciaal steunpunt in 's-Heer Arendskerke uit te breiden, waardoor we het steunpunt in Goes kunnen afstoten. Inmiddels is de gemeente Goes akkoord met onze plannen en de voorgestelde landschappelijke inpassing en heeft onze architect een voorlopig schetsplan opgesteld. In de tweede helft van 2013 is gestart met de voorbereidingen voor de aanbesteding. Naast eisen rond landschappelijke inpassing hebben wij nog aanvullende eisen gesteld over duurzaamheid en toepassing van biobased materialen. Het Waterschap Scheldestromen heeft aangegeven te willen participeren in deze nieuwbouw. De bestuurlijke besluitvorming over de condities waaronder deze samenwerking in 's-Heer Arendskerke en mogelijke andere steunpunten gestalte moet krijgen, zal in het najaar van 2014 plaatsvinden. Inmiddels wordt vanwege de vertraging van project de verdubbeling van de N62 – Sloeweg de start van de nieuwbouw voorzien in medio 2015.

2.3.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud bedrijfsgebouwen en infrastructuur

(bedragen x € 1.000)

onderhoud bedrijfsgebouwen infrastructuur	2013	2014	2015	2016	2017	2018
structureel onderhoud	323	245	233	233	233	233
incidenteel onderhoud	0	-557	1.332	682	32	32
totaal	323	-312	1.565	915	265	265

In 2014 worden een aantal wegsteunpunten verkocht om de investering in steunpunt 's Heer Arendskerke (2 miljoen) te bekostigen. Vanaf 2014 voor incidenteel onderhoud € 31.000 jaarlijks beschikbaar volgens het meerjarig 'Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur'.

2.4 SWATH-schepen, aanlandingsvoorzieningen en terminals fietsvoetveer

In 2004 zijn de twee SWATH-schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de terminals voor het fietsvoetveer in gebruik genomen.

De Provincie Zeeland is eigenaar van deze SWATH-schepen en verhuurt ze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens (nu nog Veolia). De uitvoering en de kosten van het door de Provincie vastgestelde onderhoudsplan van de schepen worden meegenomen in het project om te komen tot een eigen rechtspersoon die vanaf 2015 de exploitatie en de dienstverlening van de Fast Ferry gaat verzorgen. De aanlandingsvoorziening, gebouwen en terreinen zijn en blijven in deze constructie eigendom van de Provincie. Naast het traject om te komen tot deze rechtspersoon heeft ons college aan Provinciale Staten toegezegd te starten met het opstellen van een toekomstvisie voor deze veerverbinding. In deze visie zal ook worden ingegaan op de beide schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de gebouwen, inclusief de inrichting daarvan.

2.4.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud Fast Ferry

(bedragen x € 1.000)

onderhoud Fast Ferry (S structureel, I incidenteel)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
S; gebouwen en terreinen	54	75	68	68	135	68
S; schepen/configuratie	64	200	190	187	187	187
S; aanlandingsinrichting	66	71	71	71	71	71
I; update motoren	0	0	0	0	0	0
I; terminal gates	0	0	0	0	0	0
I; schepen casco	0	0	0	0	207	0

totaal	184	346	329	326	600	326
---------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

2.5 Overige Vaartuigen

Voor het onderhoud van de Zeelandbrug en het Kanaal door Walcheren heeft de Provincie drie vaartuigen (Roggenplaat, Koolmees en Buizer) in eigendom.

2.5.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud overig vaartuigen

(bedragen x € 1.000)

overig vaartuigen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
structureel onderhoud	1	60	60	60	60	60
incidenteel onderhoud	0	0	0	0	0	0
totaal	1	60	60	60	60	60

Voor het planmatig onderhoud is structureel € 59.000 in de begroting opgenomen.

3. Groen

3.1 Het beleidskader

Het 'beheerplan groen' maakt onderdeel uit van het *Integrale Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. Het plan beschrijft hoe we vanuit een maatschappelijk verantwoorde benadering het beste met de provinciale beplantingen kunnen omgaan en waarom. De bomen die deel uitmaken van de huidige provinciale wegbeplanting zijn opgenomen in een Boombeheersysteem (BBS). In het BBS staat alle informatie (mutaties en resultaten jaarinspecties) die van belang is voor een effectieve zorgplicht en voor een systematische aanpak van het boomonderhoud. Het BBS verschaft dus inzicht in de behoefte aan periodiek boomonderhoud en de noodzaak om andere beheersmaatregelen aan de boombeplanting uit te voeren. Vanuit de invalshoek natuur en landschap is een groenstructuurvisie voor de provinciale beplantingen opgesteld. Duurzame veilige inrichting van de wegen stelt eveneens voorwaarden en eisen voor wat betreft de aanvaardbaarheid en plaats van bomen en struiken in wegbermen.

3.2 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud groen

(bedragen x € 1.000)

onderhoud groen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
structureel onderhoud	384	361	346	343	343	343
incidenteel onderhoud	0	0	0	0	0	0
totaal	384	361	346	343	343	343

4. Gebouwen

Als gevolg van de reorganisatie is besloten om de nieuwe organisatie per 1 januari 2013 te concentreren binnen het Abdijcomplex. Hierdoor is de locatie Het Groene Woud niet meer nodig voor de huisvesting van medewerkers. Deze locatie zal worden verkocht of worden verhuurd. Het pand Achter de Houttuinen te Middelburg, waarin voorheen SCOOP was gehuisvest, zal eveneens zo spoedig mogelijk worden afgestoten. Dit geldt ook voor het pand De Burg, waar tot voor kort de kantoorfuncties van de SCEZ waren gehuisvest. Met betrekking tot de voorgenoemde panden voeren wij een actief beleid met als doel om deze zo spoedig mogelijk af te stoten.

Op 1 januari 2015 zullen de DLG-medewerkers worden gehuisvest binnen het Abdijcomplex in nog beschikbare kantoorruimten.

4.1 Het beleidskader

Zodra er (deel)besluitvorming is met betrekking tot huisvesting worden de effecten hiervan meerjarig geraamd in de begroting.

Het doel is om de huisvesting ondersteunend te laten zijn aan 'Het Nieuwe Werken'. Het gaat praktisch om de inrichting van de ruimtes, de IT-voorzieningen en het meubilair. Het was niet mogelijk om het Abdijcomplex voor 1 januari 2013 klaar te hebben voor 'Het Nieuwe Werken'. De keuze is gemaakt om iedereen per 1 januari 2013 te huisvesten in het Abdijcomplex zonder dat wordt voldaan aan de inrichtingsprincipes van 'Het Nieuwe Werken'. De komende tijd zullen plannen worden gemaakt om de ruimtes gefaseerd aan te passen. Het Abdijcomplex heeft momenteel nog genoeg 'wisselruimtes' om dit gefaseerd mogelijk te maken.

De uitgangspunten voor het onderhoud aan de provinciale gebouwen liggen vast in het onderhoudsbeleidsplan 2015-2021. Voor deze begroting is dit beheersplan de basis. Op basis van bovenstaande besluitvormingsproces wordt het beheersplan meerjarig geactualiseerd en geraamd.

In het beheersplan zijn alle gebouwen en installaties geïnventariseerd, geïnspecteerd en meerjarig opgenomen. In 2011 is er een second opinion uitgevoerd naar de uitgangspunten van het bouwkundig deel. Het installatietechnisch deel is al eerder door een derde geïnspecteerd. Renovaties van gebouwen zijn opgenomen in dit beheers- en onderhoudsplan. Uitgangspunt hierbij is om alle periodieke werkzaamheden in/aan de gebouwen zoveel mogelijk te combineren.

Hieronder wordt per type onderhoud en complex van het jaarlijks te actualiseren meerjarig onderhoudsplan beschreven.

4.1.1 Binnenonderhoud

Hiervoor is een meerjarige planning opgesteld door de eigen technische dienst gebaseerd op de te verwachten levensduur van voorzieningen en apparatuur. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en in de meerjarenbegroting meegenomen. In 2014 is de meerjarenraming geactualiseerd. Hieruit blijkt dat er binnen de meerjarenraming onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn om het huidige binnen en buiten onderhoudsniveau te handhaven en de principes van het Nieuwe Werken te vertalen binnen de huisvesting.

4.1.2 Buitenonderhoud

Basis voor het beleidskader voor het regulier onderhoud aan de buitenkant (leien daken, schilderwerk, goten, metselwerk) zijn de tweejaarlijkse inspectierapporten van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ). In deze inspectierapporten vindt een kwalificatie plaats van de onderhoudstoestand van voornoemde gebouwen verdeeld in: 'goed, redelijk, matig en slecht'.

Het provinciaal beleid is erop gericht de onderdelen die de kwalificatie 'slecht' en 'matig' hebben op te nemen in de planning van het Beheers- en onderhoudssysteem (BOS) voor de daaropvolgende jaren.

4.2 Abdijcomplex inclusief Sint Jorisdoelen, gebouw De Burg en Gistpoortgebouw

Het Abdijcomplex valt binnen het beschermd stadsgezicht van de gemeente Middelburg en is aangewezen als beschermd monument. Voor onderhoud aan beschermde monumenten bestaat afzonderlijke Wet- en regelgeving. Voor verbouwplannen vindt toetsing plaats bij de monumenten-/welstandcommissie van de gemeente Middelburg evenals door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de vroegere Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

4.3 Renovatie, nieuwbouw en aankopen/afstoten

De Provincie onderhoudt de gebouwen overeenkomstig het meerjarig onderhoudsplan. Grootchalige interne renovaties zijn voorzien als gevolg van de implementatie van Het Nieuwe Werken. Hiervoor zijn zoals hiervoor vermeld onvoldoende financiële middelen aanwezig binnen de meerjarenbegroting.

Naar een passende oplossing wordt gezocht. Eén van de opties is het financieren van deze te korten uit de opbrengst afstoot panden.

Zoals hierboven al is aangegeven, hebben we besloten de gebouwen die niet meer nodig zijn af te stoten (Groene Woud, Achter de Houttuinen, De Burg (allen te Middelburg)).

4.4 Veiligheidsaspecten

Sinds 1 januari 2008 is de wet- en regelgeving op het gebied van gebruiksvergunningen aangepast, waardoor er geen gebruikersvergunning meer nodig is. Wel is men meldingsplichtig. Voor alle provinciale gebouwen is een gebruiksvergunning aanwezig, deze is automatisch overgegaan in een gebruikersmelding. Volgens de huidige regelgeving blijft de veiligheid in de gebouwen een taak van de werkgever. Jaarlijks worden controles uitgevoerd om te zien of nog wordt voldaan aan de gebruiksvergunningen en worden de benodigde maatregelen uitgevoerd volgens het onderhoudsplan.

4.5 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal kapitaalgoederen gebouwen

(bedragen x € 1.000)

activiteit	2014	2015	2016	2017	2018
onderhoud en vervanging	926	709	709	709	709
onderhoud gebouwen en terreinen	32	32	32	32	32
onderhoud grenstekens	3	3	3	3	3
Achter de Houttuinen 8	13	13	13	13	13
Zeeuws Museum	86	86	86	86	86
depots Zeeuws Museum	45	45	45	45	45
pand Schuytvlot	66	66	66	66	66
totaal	1.172	955	955	955	955
structureel	747	530	530	530	530
incidenteel	425	425	425	425	425
totaal	1.172	955	955	955	955

In de begroting is structureel € 425.000 gereserveerd voor incidenteel onderhoud, dit onderhoud wordt volgens een meerjarenplanning uitgevoerd.

5. Informatie en Communicatietechnologie (ICT)

5.1 Het beleidskader

Zoals in het Rekenkamerrapport 'Informatiebeleid in een veranderende tijd' staat aangegeven, vormt Informatiebeleid de basis voor het nemen van beslissingen op ICT-gebied. Het beleid omvat de doelen, middelen, wegen en prioriteiten om informatievoorziening te ontwikkelen en te beheren. Provincies zijn steeds meer informatieverwerkende en informatieproducerende organisaties. De meeste medewerkers houden zich bezig met het verzamelen, verwerken, beheren en analyseren van informatie en producten van de provinciale organisatie hebben over het algemeen ook steeds meer een informatiekarakter: beleidsdocumenten, beschikkingen, kaarten, bestekken en contracten.

Door bovenstaande ontwikkelingen neemt het belang van ondersteunende technologieën zoals ICT toe. ICT is niet alleen meer een middel om de bedrijfsvoering efficiënter en effectiever te maken of om de dienstverlening aan de klanten van de provincie te verbeteren. Het ontwikkelt zich ook steeds meer als een wettelijke verplichting in relatie tot de kern van het provinciale takenpakket. Steeds meer wet- en regelgeving vereist een goed functionerende ICT-component.

Met de reorganisatie van het Provinciale apparaat is het bovenstaande als belangrijk uitgangspunt gehanteerd bij het inrichten van de nieuwe organisatie. Naast beheer en continuïteit heeft de regie op het informatiebeleid een centrale rol gekregen. Een van de uitwerkingen hiervan is dat vrijwel alle ICT-budgetten in beheer van de afdeling I&A zijn gebracht waardoor meer regie, integratie en efficiency mogelijk is.

5.2 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

In de begroting zijn structurele middelen opgenomen om de vervanging van de ICT-kapitaalgoederen te dekken. Tot deze kapitaalgoederen worden ook gerekend de investeringen voor de bekabeling van het netwerk, inclusief telefonie.

Totaal ICT hardware, software en onderhoudscontracten

(bedragen x € 1.000)

	2014	2015	2016	2017	2018
Structureel onderhoud	2.271	2.045	2.122	2.138	2.201
Incidenteel onderhoud	185	216	0	0	0
Totaal	2.456	2.261	2.122	2.138	2.201

Bovenstaande bedragen hebben betrekking op het onderhoud en de vervanging van hardware en software.

Toelichting:

In 2014 is er incidenteel € 170.000 beschikbaar voor de uitzendapparatuur Statenvergaderingen en in 2015 is incidenteel € 147.500 beschikbaar voor de aanschaf van ICT-voorzieningen voor Statenleden. Voor 2012 is een incidentele prioriteit toegekend van € 350.000 vanwege structurele tekorten op het gebied van ICT. Voor de periode vanaf 2013 is een structurele prioriteit toegekend van € 530.000. Door het wegvallen van de ondersteuning van de medewerkers die naar de RUDT vertrekken, zal er vanaf 2014 een bezuiniging op het ICT-budget plaatsvinden van respectievelijk: € 87.000 in 2014, € 210.000 vanaf 2015.

In dit overzicht is geen rekening gehouden met de structurele afschrijvingslasten voor de ICT-investeringen in het zaaksysteem voor e-dienstverlening van € 246.000 per jaar, deze zijn opgenomen in de staat van activa (bijlage 5.1).

In deze paragraaf zijn de incidentele ICT-kosten voor aanpassing aan de OV-chipkaart in de gebouwen van de Fast Ferry meegenomen bij punt 2.4.1.

6. Wandtapijten

6.1 Het beleidskader

De collectie wandtapijten van de Provincie Zeeland is in langdurig bruikleen gegeven aan het Zeeuws Museum. Het museum heeft een meerjarig plan voor beheer en onderhoud van de wandtapijten opgesteld. Voor de uitvoering daarvan is een meerjarig contract gesloten met Paswerk (de voormalige werkplaats tot herstel van antiek textiel) in Haarlem. In de structurele subsidie aan het Zeeuws Museum is een bedrag voor de uitvoering van dit plan opgenomen.

6.2 Overig kunstbezit

De Provincie Zeeland heeft diverse kunstvoorwerpen in haar eigen bezit. Daarnaast heeft de Provincie Zeeland van diverse instellingen kunstvoorwerpen in bruikleen (onder andere van het Instituut Collectie Nederland, het Zeeuws Genootschap, Rijksmuseum Amsterdam, Roosevelt Study Center). In 2012 heeft er een (her)waardering van de provinciale kunstcollectie plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een herselectie met mogelijk een kleinere collectie. Het beheer is hierop afgestemd. Ook is er een lijst aangemaakt van af te stoten werken. Een gedeelte van het beheer (onder andere beeldende

kunst) van de provinciale kunstcollectie vindt in opdracht plaats door het Zeeuws Museum. Voor de overige kunstvoorwerpen wordt het beheer door de afdeling Facilitaire Dienstverlening geregeld. Afgelopen jaren heeft deze afdeling een meerjarenprogramma uitgevoerd om deze voorwerpen te restaureren. De komende jaren zal het beheer gericht zijn op het in goede conditie houden van de collecties, conform de eisen die hiervoor gelden.

7. Conclusie

Uit deze paragraaf blijkt enerzijds dat er voor het onderhoud planmatig gewerkt wordt op basis van beheerplannen, welke frequent geactualiseerd worden en anderzijds dat de onderhoudslasten op basis van de beheerplannen in de meerjaren begroting opgenomen zijn. Hierdoor wordt het onderhoud beheerst en het risico op achterstallig onderhoud op kapitaalgoederen geminimaliseerd.

3.4 Paragraaf Financiering

Wat willen we bereiken?

De financiering van de provincie Zeeland vindt plaats conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de uit de Treasuryfunctie voortvloeiende risico's. De Treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)
- Financiële verordening Provincie Zeeland 2009
- Besluit Financieringsstatuut 2013 Provincie Zeeland

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in het Besluit Financieringsstatuut. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen
- Beheersen van financiële risico's
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities

Wij houden ons bij het uitvoeren van de Treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving.

Wat gaat we daarvoor doen?

Schatkistbankieren

De staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. De provincie profiteert van de fundingtarieven van de overheid.

Het verplicht schatkistbankieren is per 16 december 2013 ingevoerd. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen en beleggingen aan te houden in de schatkist. De schatkist biedt geen leenfaciliteit. De middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van hun publieke taak. In maart 2014 is het statenvoorstel Besluit Financieringsstatuut 2013 Provincie Zeeland (FIN-123) vastgesteld. Dit statuut sluit aan op de wet verplicht schatkistbankieren.

Omdat de Provincie Zeeland geen geld uitzet, er sprake is van een leensituatie, heeft het verplicht schatkistbankieren naar verwachting de komende jaren een gering financieel effect.

Risicobeheer vlottende schuld

De zogenaamde 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotings-totaal). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met kort geld (looptijd gemiddeld 1 jaar), waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

Dit is van belang omdat juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten.

In tabel 1 bij deze paragraaf is het verwachte verloop van de financieringspositie weergegeven. Vanaf 2012 is sprake van een meerjarig liquiditeitstekort. Dit tekort ontstaat met name door de uitgaven voor de investering in de Sluiskiltunnel. Het tekort was vanaf 2012 zo groot dat dit niet alleen met kort geld gefinancierd kon worden. Het maximale bedrag dat als kort geld aangetrokken mag worden is ongeveer € 18 miljoen, op basis van 7% van afgerond € 261 miljoen in 2015. Halverwege 2012 is een leenfaciliteit bij de BNG afgesloten. Om aan onder andere de kasgeldlimiet te voldoen is een SWAP afgesloten op 90% van de in februari 2012 geschatte financieringsbehoefte tot en met 2029. Door de SWAP worden de kort aangetrokken middelen omgezet (geswapt) naar langlopende (> 1 jaar) schuld. Volgens de laatste liquiditeitsprognose is vanaf 2029 de leensituatie beëindigd.

Tabel 2 bij deze paragraaf geeft de kasgeldlimiet weer over 2015. De Provincie voldoet in 2015 ruimschoots aan de kasgeldlimiet.

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening),
- het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar opnieuw gefinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt per 1 januari 2009 de renterisiconorm gedefinieerd als 'een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar'. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2015 op het moment van vaststellen in november 2014 wordt geschat op € 261 miljoen (totale lasten voor toevoegingen aan reserves). De renterisiconorm voor de Provincie Zeeland bedraagt hiermee € 52 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (SWAP). Van de aan te trekken gelden is 90% afgedekt door de SWAP. Deze SWAP zorgt ervoor dat de rente is gefixeerd gedurende de hele looptijd van de geschatte financieringsbehoefte. Bovendien worden alle aflossingen op de leenfaciliteit gefinancierd met eigen middelen en wordt hiervoor geen externe financiering afgesloten. Er is dus geen sprake van herfinanciering. Met andere woorden: de lening wordt binnen de looptijd volledig afgelost. Hierdoor zullen we gedurende de hele looptijd van de financieringsbehoefte voldoen aan de renterisiconorm zolang de leenbehoefte binnen de afgesloten SWAP blijft.

Financieringspositie

Zoals aangeven heeft de Provincie Zeeland te maken met een meerjarig liquiditeitstekort als gevolg van met name de bouw van de Sluiskiltunnel. De rentelasten in verband met de Sluiskiltunnel en aankoop tot 100% aandelen van de Westerscheldetunnel (WST) worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel. Deze financieringslasten zijn daardoor per saldo voor de overige exploitatieposten budgetneutraal.

Opgenomen leningen

De Provincie Zeeland is vanaf 2012 in een leensituatie terechtgekomen. De Provincie Zeeland heeft in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel.

In termen van geldstromen zit er verschil tussen de dividendontvangsten van de Westerscheldetunnel ieder jaar (op basis van het gerealiseerd resultaat) en de uitgaven die gedaan worden aan de B.V. KKS voor de bouw van de Sluiskiltunnel. Deze uitgaven zijn fors en concentreren zich vooral in de periode 2012 tot en met 2015. Hiervoor is dus langdurige financiering nodig.

Voor het aangaan van deze financiering is deskundig advies ingewonnen. Bij de keuze voor een specifieke financieringsstructuur spelen verscheidene aspecten een rol. De voornaamste hiervan zijn de zekerheid gepaard gaande met de financiering – zowel met betrekking tot beschikbaarheid van de financiering als over het te betalen rentetarief – en behoud van flexibiliteit. Deze constructie voldoet aan relevante wet- en regelgeving, waaronder het financieringsstatuut van de Provincie, de Wet fido en de Ruddy.

De benodigde financiering is aangetrokken in de vorm van een kasgeldfaciliteit bij de BNG Bank en het renterisico is grotendeels afgedekt met een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De SWAP heeft een looptijd tot en met 2029. Met de SWAP wordt een variabel rentetarief (driemaands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de Provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, betaalt de Provincie per saldo het vaste tarief op de SWAP, verhoogd met de opslag op de leenfaciliteit. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Deze SWAP zorgt er voor dat de rente is gefixeerd gedurende de totale duur van de geschatte financieringsbehoefte.

De BNG Bank heeft de Provincie verplicht vanaf april 2013 minimaal 10% van de faciliteit van € 150 miljoen (€ 15 miljoen) af te nemen en vanaf april 2014 tot en met april 2017 20% (€ 30 miljoen). Het tarief voor de opgenomen financiering bedraagt het driemaands Euribor tarief plus een opslag van 0,7% (70 basispunten). De Provincie kan momenteel veel voordeliger geld aantrekken op de geldmarkt. De Provincie wordt als zeer veilig aangemerkt en partijen zijn bereid tegen een lage rentevergoeding geld uit te lenen aan de Provincie. Naast de verplichte afname van de leenfaciliteit bij de BNG Bank leent de Provincie het overige deel van de benodigde financiering op de geldmarkt. De leenfaciliteit bij de BNG kan 1 april 2017 kosteloos beëindigd worden.

Naast de genoemde leningen heeft de Provincie Zeeland een rekening-courantverhouding met het fonds nazorg stortplaatsen Zeeland, waarvoor een vast rendement verstrekt wordt van 5% op jaarbasis.

Huidige situatie SWAP

Uit de meest recente liquiditeitsplanning blijkt dat er tot en met eind 2015 sprake is van een hogere rente afdekking dan leenbehoefte. Voor het ineffectieve deel van de SWAP tot en met 2015 is sprake van een zogenaamde 'overhedge' (lagere afdekking dan leenbehoefte). In de jaarrekening is hiervoor een voorziening getroffen. Afhankelijk van de verdere liquiditeitsbehoefte wordt, indien nodig, jaarlijks de hoogte van de aan te houden voorziening berekend en verwerkt in de jaarrekening. Deze voorziening kan vrijvallen op het moment dat de overhedge situatie niet meer bestaat.

Volgens de huidige cijfers is vanaf 2016 de leenbehoefte groter dan de renteafdekking. Dit verschil is groter dan de wettelijk toegestane kasgeldlimiet en zal minimaal tot aan deze wettelijke norm afgedekt moeten worden door het afsluiten van een vaste geldlening of herstructurering/verhoging van de bestaande SWAP. Hiermee zijn kosten gemoeid. Hoe hoog deze zijn is afhankelijk van de op dat moment geldende rente, het aan te passen bedrag en de looptijd. In de voorjaarsnota 2014 is al extra budget vrijgemaakt voor extra rentekosten.

Uitzettingen/deposito's

Door de langdurige leensituatie van de Provincie zijn geen middelen uitgezet, met uitzondering van de uitzettingen ten behoeve van de wachtgeldvoorziening PSD. De middelen van de wachtgeldvoorziening PSD hebben we via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. We kunnen deze middelen daarom niet gebruiken voor financiering.

In enkele gevallen wordt een doeluitkering via een aparte bankrekening verstrekt. Dit betreft Natuurcompensatie Westerschelde, Investerings Landelijk Gebied en de Kanaal Kruising Sluiskil onderdeel Rijk (mobiliteitsfonds). Eventuele renteontvangsten blijven op die rekening staan om ingezet te worden voor het betreffende doel.

Relatiebeheer

Door middel van onderhandse aanbesteding is het huisbankierschap in 2012 aanbesteed. De BNG Bank is tot en met 1 oktober 2017 onze huisbankier. In het contract heeft de provincie de mogelijkheid opgenomen om na deze periode het contract onder dezelfde voorwaarden twee jaar te verlengen.

Rentevisie

Voor de rentevisie laten we ons extern adviseren door financiële deskundigen.

Vanaf 2012 heeft de Provincie een meerjarige leenfaciliteit getroffen met daaraan gekoppeld een rente product (SWAP). Het totaal te betalen rentetarief van deze leenconstructie bedraagt maximaal 3,05% op jaarbasis. Deze 3,05% is inclusief een opslag van 0,7% die vijf jaar vaststaat tot 2017. In 2017 wordt opnieuw onderhandeld over het te betalen opslagpercentage. Op dat moment kan de leenfaciliteit kosteloos worden opgezegd. Voor de komende jaren gaan we uit van een rentepercentage van 3,05% op leningen.

Rente op kortlopende leningen

Bij kortlopende leningen (< 1 jaar) buitenom de huidige leenfaciliteit, gaan wij uit van het op dat moment geldende percentage op de geldmarkt van de eenjaarsrente.

Rente op kortlopende uitzettingen/deposito's

Omdat de Provincie vanaf 2012 in een meerjarige leensituatie zit, zijn kortlopende uitzettingen de komende jaren niet aan de orde.

Rente bij investeringsberekeningen

We wegen de rentelasten bij investeringsbeslissingen altijd mee en verwerken deze structureel in de begroting.

In investeringsberekeningen wordt voor de financieringslasten altijd uitgegaan van de actuele rente op (meerjarige) leningen op de kapitaalmarkt vermeerderd met een risico-opslag. De risico-opslag is afhankelijk van het project.

Rente bij grondexploitatieberekeningen

Het proces van kopen, bewerken en verkopen van grond heet het exploiteren van grond. Grondexploitatie is het proces van productie van bouw- en woonrijpe grond. Details zijn verder in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) na te lezen. Voor de realisatie van sommige projecten is het nodig om gronden te exploiteren. Grondexploitatie is outputgericht en vraag en aanbod spelen een belangrijke rol. Dit is een vorm van maatschappelijk ondernemerschap. Dit is wezenlijk anders dan inputgerichte activiteiten. Daar ligt de nadruk op de besteding van middelen om een doel te bereiken.

De grondexploitatieberekening is het instrument om bij de productie van bouwrijpe grond een goed inzicht te houden in het meerjarige verloop van kosten en opbrengsten. Op basis van de vergelijking tussen kosten en opbrengsten wordt bepaald of een project financieel haalbaar is. In een grondexploitatieberekening is de rente een belangrijke variabele. Meestal is er sprake van meerjarige projecten en komen bij grondexploitaties de lasten in de tijd gezien voor de baten. Daardoor is de rentelast een belangrijke kostenpost van de grondexploitatie.

De hoogte van het rentepercentage in een grondexploitatieberekening is afhankelijk van meerdere factoren. Belangrijk is de manier waarop een project wordt gefinancierd. Met vreemd vermogen, eigen vermogen of beide. Iedere vorm van financiering eist namelijk een bepaald rendement op het ingebrachte vermogen die door het project opgebracht moet worden. De basis van deze eis is de risico-vrije rentevoet. Vervolgens wordt deze risicovrije rentevoet verhoogd met diverse opslagen. Bijvoorbeeld een opslag door vergelijking met alternatieve beleggingen en een opslag ter afdekking van risico's in het project. Rentevoeten verschillen in de tijd en het bepalen van opslagen is gebaseerd op schattingen en derhalve subjectief. Met name de hoogte van renteopslagen verschillen hierdoor per financier.

Door het arbitraire karakter van rentebepaling wordt per project beoordeeld met welk rentepercentage wordt gerekend in een grondexploitatieberekening. Er wordt dus niet één vast rentepercentage voor alle projecten gehanteerd.

Het uitgangspunt is dat bij verkoop van de grond de rente over rente wordt doorberekend aan de koper. Deze wordt conform het verkoopcontract geraamd.

Interne rente

Conform de Financiële verordening 2009 wordt geen interne rente toegerekend aan de activa.

EMU Saldo

Het kabinet wil met de Wet Hof realiseren dat decentrale overheden evenredig bijdragen aan de Europese afspraken over het bereiken van evenwicht op de Rijksbegroting. Provincies hebben echter altijd een bepaalde tekortruimte nodig voor investeringen in bijvoorbeeld regionale infrastructuur. Dergelijke investeringen komen niet jaarlijks voor en kunnen niet uit de inkomsten van het betreffende jaar worden gefinancierd. De intentie is dat het EMU-tekort van decentrale overheden in 2017 is gedaald tot 0,2% van het nationale inkomen. In 2015 mogen de decentrale overheden nog een tekort van 0,5% hebben. Eind 2015 wordt aan de hand van een evaluatie gekeken of het realistisch en verantwoord is om de tekorten terug te brengen naar 0,4% in 2016 en 0,3% in 2017.

Zoals aangegeven in de tabel 3 van deze paragraaf overschrijdt de Provincie Zeeland de EMU-norm in 2015 tot en met 2017 op basis van de huidige ramingen en inschatting van de referentiewaarde (maximaal toegestane tekort). De referentiewaarde voor 2015 wordt vastgesteld in de september-circulaire. De overschrijding wordt met name veroorzaakt door de kosten van de non-activiteits-regeling (57+), uitgaven Natuur Pakket Westerschelde, Tunnel Sluiskil en Sloeweg/Tractaatweg.

Wat mag het kosten?

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. Omdat wij in een structurele leensituatie verkeren verwachten wij op basis van de laatste liquiditeitsprognose in 2015 een negatief renteresultaat van € 3.200.000.

Financieringspositie

(bedragen x € 1 miljoen)

financieringspositie per 31 december van:	2014	2015	2016	2017	2018
Te lenen financieringsmiddelen	-101	-143	-171	-169	-157
Gemiddeld te beleggen kapitaal, begin- en eindwaarde gedeeld door 2		-122	-157	-170	-163

tabel 1

Kasgeldlimiet

(bedragen x € 1 miljoen)

	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Begrotingstotaal 2014	261	261	261	261
1 Toegestane kasgeldlimiet				
In % van de grondslag	7%	7%	7%	7%
In bedrag	18	18	18	18
2 Vlottende schuld (Nazorg)	9	9	9	9
3 Vlottende middelen	0	0	0	0
Toets kasgeldlimiet				
4 Saldo vlottende middelen	-9	-9	-9	-9
Toegestane kasgeldlimiet	18	18	18	18
5 Ruimte (+) / Overschrijding (-) (1-4)	9	9	9	9

tabel 2

Economische en Monetaire Unie (EMU) saldo begroting 2015

(bedragen x € 1 miljoen)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1 Het exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-5	-14	-12	-8	-4	-7
2 + De afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2	2	8	9	9	9
3 + De bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	3	2	1	1	1	0
4 - De uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-8	0	-1	-11	-2	0
5 + Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	62	-38	-44	-56	-11	-1
6 + Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord						
7 - Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-15	-22	-1	0	0	0
8 + Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	4	0	26	0	0	0
9 - Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-17	-16	-13	-11	-8	-5
10 - Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten						
11 - Verkoop van effecten: Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?						
Emu saldo voor de provincie	26	-86	-36	-76	-15	-4
Maximaal toegestane tekort (2014 e.v. inschatting)	-39	-30	-30	-30	-30	-30
Verschil per jaar	65	-56	-6	-46	15	26

tabel 3

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering is het sturen en beheersen van processen en activiteiten om gestelde doelen te bereiken. De doelen die de Provincie Zeeland wil bereiken staan beschreven in de programma's van de Begroting. De bedrijfsvoeringstaken zijn ondergebracht binnen het Werkveld Services. Services draagt zorg voor de benodigde ondersteunende dienstverlening ten behoeve van het stellen van concern brede kaders, de uitvoering van programma's, projecten en reguliere taken. De dienstverlening is gericht op het efficiënt leveren van kwalitatief goede producten en adviezen.

Wat willen we bereiken?

- De organisatie wordt in staat gesteld deskundig, snel en integraal te adviseren met een hoge mate van bestuurlijke- en politieke sensitiviteit.
- De Provincie Zeeland is een moderne werkgever; een organisatie waar talentvolle en betrokken medewerkers een bijdrage leveren aan het beter maken van de provincie.
- De organisatie beschikt over de juiste faciliteiten zodat de externe oriëntatie en het extern presteren wordt vergroot. Daardoor weten de Zeeuwen waar de Provincie Zeeland over gaat en waar het college voor staat.

Wat gaat we daarvoor doen?

Organisatieontwikkeling

Op gebied van organisatieontwikkeling worden resultaten geboekt dankzij een programmatische aanpak. Er worden geleidelijk stappen gezet in de cultuurverandering. Hiertoe zijn diverse aanjaagteams en projectgroepen aan de slag. Dit resulteert in een aantal concrete acties, waaronder: een medewerkerstevredenheidsonderzoek, activiteiten op het gebied van kennis delen en ontmoeten (intern en extern), en diverse organisatiebrede trainingen en opleidingen.

Transitie DLG

Er worden voorbereidingen getroffen voor de transitie van DLG-taken en -formatie naar de provincies. Met ingang van 1 januari 2015 wordt structureel aan directe taken 18 fte (voltijdpersoneel) aan de organisatie toegevoegd. Dat vraagt een zorgvuldige inpassing in zowel beleid als in organisatie (verscheidene administratieve, IT en facilitaire veranderingen).

Financiële en administratieve basis

We werken aan de verdere ontwikkeling van onze administraties, en in het bijzonder het systeem van planning & control. Zo zijn we beter in staat om de organisatie op koers te houden en de noodzakelijke ombuigingen te kunnen realiseren. Kwalitatief hoogwaardige informatie uit de P&C-cyclus maakt de organisatie transparant, waardoor Provinciale Staten in staat wordt gesteld haar kaderstellende en controlerende taak uit te oefenen.

De adviezen op het gebied van administratieve organisatie, interne beheersing en rechtmatigheid van onze accountant en anderen worden benut voor het optimaliseren van onze processen, procedures en regelingen.

Nieuw inkoop- en aanbestedingsbeleid

In 2015 worden verdere voorbereidingen getroffen om tegemoet te komen aan de eis om volledig digitaal te kunnen aanbesteden. Op 15 januari 2014 heeft het Europees parlement ingestemd met nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen. Zodra het Rijk deze aanpassingen in wetgeving heeft doorgevoerd, vertalen wij deze door naar onze inkoop- en aanbestedingsregels.

Scherper sturen op risico's

Door middel van een expliciete koppeling tussen het risicomanagement en de doelstellingen van Staten, college en ambtelijk apparaat wordt het risicobeleid aangescherpt, inclusief bijbehorende beheersmaatregelen.

Continuïteit van de dienstverlening

Continuïteit van de (IT) systemen en facilitaire voorzieningen is een basisvoorwaarde binnen de bedrijfsvoering. Daarnaast vraagt (informatie)beveiliging onverminderd aandacht. Het monitoren, auditen en bewaken van onze systemen, activiteiten en gebouwen ter bevordering van bewustwording van de risico's binnen onze organisatie worden vastgelegd in het Informatiebeveiligingsjaarplan. Dit plan wordt gebaseerd op een nulmeting die begin 2015 wordt gedaan.

Volledig digitaal in 2017

De provinciale organisatie werkt in 2017 volledig digitaal. Dit betekent naast een verdere ontwikkeling van een informatiebeleid ook verdergaande digitale dienstverlening aan klanten.

Deze dienstverlening ligt voor een belangrijk deel vast in diverse wettelijke verplichtingen, richtlijnen en programma's. Belangrijke aandachtsgebieden daarbij zijn het eenmalig vastleggen van gegevens (basisregistraties), informatiebeveiliging en presentatie van informatie (documenten processtatus en kaartmateriaal), vooral via internet. Op het gebied van informatievoorziening en automatisering leidt dit tot steeds meer nadruk op de onderlinge structuur van informatie, de onderliggende informatiesystemen en de benodigde hardware en infrastructuur. Vaststelling van nieuw informatiebeleid is hiervoor noodzakelijk

Zaakgericht werken

Als belangrijk onderdeel van de E-dienstverlening wordt zaakgericht werken verder in de organisatie uitgebouwd. Op basis van de ervaringen die in 2014 met het systeem en de werkwijze rond zaakgericht werken zijn opgedaan, zal optimalisatie van het systeem en de nieuwe werkwijze plaatsvinden.

Flexibel werken

Flexibel werken (tijd- en plaats onafhankelijk) / het (nieuwe) werken is een project binnen het programma organisatieontwikkeling. Het project richt zich vooral op de gewenste cultuur binnen de organisatie waarbij het in de kern gaat om flexibel werken (minder tijd- en plaatsgebonden) mogelijk te maken met optimale samenwerking als doel, zowel in- als extern. Naast diverse ICT-middelen en ondersteuning (waaronder Wi-Fi voorzieningen) en een nieuwe werktijdenregeling (op 1 april 2014 ingegaan) worden er voorbereidingen getroffen om functionele ontmoetingsruimtes te realiseren om flexibel werken volgens de 4 O's (Ontwikkelen, Ontspannen, Ontmoeten, Overleggen) gemakkelijker te maken.

Participatiewet

Het IPO-bestuur heeft op 14 november 2013 de werkgeversvisie vastgesteld voor 'de CAO van de toekomst, een CAO voor daadkrachtige provincies'. De provincies willen een maatschappelijke rol vervullen en binnen de financiële kaders een bijdrage leveren aan het stimuleren van werkgelegenheid voor bijzondere groepen, zoals jongeren en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In aansluiting op de Participatiewet, die op 1 januari 2015 ingaat, treft het kabinet nu voorbereidingen voor een Quotumwet. In verband hiermee heeft het IPO-bestuur op 22 mei 2014 ingestemd met een verdeelsleutel voor de te realiseren 340 extra banen binnen provincies voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor Provincie Zeeland betekent deze forse maatschappelijke doelstelling het creëren van drie extra banen in 2015 oplopend naar negen banen in 2018 en naar achttien banen in 2023. Deze aantallen hebben betrekking op nieuwe banen.

Inhuur derden

Met het inhuren van externen wordt terughoudend omgegaan. Van belang is het onderscheid te maken tussen het inhuren van externen en het uitbesteden van diensten en het verlenen van opdrachten. Wij hanteren de rijksnorm die de rijksoverheid voor haar eigen bedrijfsvoering hanteert. De rijksnorm voor de inhuur van extern personeel is maximaal 10% van de totale loonsom.

Online communicatiestrategie

In 2015 werken we met een nieuw www.zeeland.nl, geven we fasegewijs verder uitvoering aan de online strategie en maken we nog meer gebruik van sociale media.

Actualisering merkstijl Land in Zee!

De geleidelijke verdere actualisering van de huisstijl van de provincie vindt ook plaats in 2015. Deze sluit aan bij de in ontwikkeling zijnde merkstijl van het gebied Zeeland. De aanpak om de merkstijl van Zeeland (LAND IN ZEE!) en die van de provinciale organisatie als familie te zien, ondersteunt in het verder profileren van Zeeland. Dat geldt onder andere bij relatie-evenementen.

Contentagenda

We zetten in op het denken van buiten naar binnen; daarvoor zetten we actief communicatie-instrumenten en werken we met een contentagenda.

In 2015 gaan we die profilering nog meer vanuit de corporate gedachte doen, cross-mediaal en digitaal. Zo laten we zien hoe de Provincie Zeeland ontwikkelingen in de Zeeuwse samenleving mogelijk maakt en helpt de Zeeuwse toekomst gunstig te beïnvloeden, uitgaande van de kracht van Zeeland.

Zeeland in de media

In 2015 wordt verder ingezet op het formuleren van kernboodschappen, voorbereiden van woordvoeringslijnen en Q & A's, events, framing, GS-besluitenlijst, redigeren van teksten voor profilering en positionering van GS-leden. Net als de media-aanpak bij ad hoc-kwesties in de media. Hier hoort ook communicatie bij rond behaalde resultaten van de collegeperiode 2011-2015.

Communicatie vanuit één identiteit

Daarnaast is er een intensieve samenwerking met projectleiders rond projecten en programma's om te laten zien waar de Provincie werk van maakt voor een beter Zeeland. Dat doen we door te communiceren vanuit één identiteit, met gezamenlijke ambities en doelen. Dat houdt ook in dat we het aantal projectwebsites gaan terugbrengen.

Subsidies inzichtelijk

We voeren een openbaar subsidieregister in dat via onze website toegankelijk is en informatie geeft over onder andere subsidieaanvragers, de naam van het gesubsidieerde project en de hoogte van het toegekende bedrag.

Wat mag het kosten?

Kosten per onderdeel van bedrijfsvoering

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Personeels- en organisatieontwikkeling	3.262	2.426	2.369	1.643	1.638	1.595
ICT en Informatie- & Documentatieverzorging	2.850	2.938	3.077	2.776	2.667	2.730
Financiën en Planning & Control	286	271	271	287	298	272
Facilitaire zaken	2.386	2.281	2.299	2.326	2.325	2.326
Communicatie	96	87	108	118	118	118
Juridische ondersteuning	51	51	51	51	51	51
Ambtelijke inzet bedrijfsvoeringstaken	16.189	15.684	16.017	15.192	15.170	15.214
Totaal	25.120	23.738	24.192	22.393	22.267	22.306
Ambtelijke inzet beleidsprogramma's	21.131	18.475	19.796	18.777	18.750	18.803
Totaal	46.251	42.213	43.988	41.170	41.017	41.109

Toerekening aan de beleidsprogramma's

(bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Programma 1 - Bestuur	4.853	5.017	4.893	4.579	4.563	4.573
Programma 2 - Cultuur & samenleving	3.583	3.763	3.673	3.438	3.425	3.433
Programma 3 - Milieu	9.557	1.040	1.015	950	946	948
Programma 4 - Ruimtelijke omgeving	3.506	3.869	3.680	3.444	3.431	3.439
Programma 5 - Water	2.559	3.059	3.219	3.013	3.002	3.009
Programma 6 - Natuur en landschap	5.292	5.164	7.637	7.148	7.121	7.137
Programma 7 - Economie	4.304	5.555	5.421	5.074	5.055	5.066
Programma 8 - Mobiliteit	12.597	14.746	14.450	13.524	13.474	13.504
Totaal	46.251	42.213	43.988	41.170	41.017	41.109

3.6 Paragraaf Verbonden Partijen

1. Het begrip verbonden partijen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijke belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht. Een financieel belang betekent hierbij dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

2. Aan de Provincie Zeeland verbonden partijen

Onderstaande organisaties zijn verbonden partijen die voldoen aan bovengenoemd begrip.

Privaatrechtelijke organisaties:

1. DELTA N.V. – paragraaf 5.1
2. N.V. Zeeland Seaports (ZSP) – paragraaf 5.2
3. N.V. Westerscheldetunnel (WST) – paragraaf 5.3
4. N.V. Economische Impuls Zeeland (EIZ) – paragraaf 5.4
5. B.V. Kanaalkruising Sluiskil (KKS) – paragraaf 5.5
6. Perkpolder Beheer B.V. – paragraaf 5.6
7. Nederlandse Waterschapsbank N.V.
8. Zeeuws Participatiefonds B.V.
9. Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
10. Stichting Grootschalige BasisKaart Nederland voor Zeeland

Publiekrechtelijke organisaties:

11. Zeeland Seaports GR – paragraaf 5.2
12. Natuur- en recreatieschap De Grevelingen GR
13. Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta i.o. GR
14. Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) 'Linieland van Waas en Hulst'
15. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland GR – paragraaf 5.7

3. Algemene visie op het aangaan en aanhouden van verbonden partijen

Kernvragen die de Provincie Zeeland zichzelf stelt ten aanzien van de bestaande verbonden partijen:

- Corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de Provincie?
- Worden de doelstellingen van de Provincie via de verbonden partij gerealiseerd?

Bij verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen. Bij het beantwoorden van de vraag of aan een samenwerking wordt deelgenomen speelt dit onderscheid een belangrijke rol. Ten aanzien van nieuwe verbonden partijen hanteert de Provincie Zeeland de volgende uitgangspunten.

3.1 Publiekrechtelijke samenwerking

Voor een samenwerkingsverband kiezen wij meestal de publiekrechtelijke vorm. Onze grondhouding hierbij is 'ja, mits' aan een aantal voorwaarden is voldaan voor aansturing, beheer en verantwoording.

3.2 Privaatrechtelijke samenwerking

De benadering voor privaatrechtelijke samenwerkingsvormen is omgekeerd. In algemene zin nemen we hier niet aan deel, tenzij er bijzondere redenen zijn die een uitzondering op deze regel rechtvaardigen. De belangrijkste bijzondere reden om te besluiten tot een privaatrechtelijke samenwerking is wanneer het samenwerkingsverband zich bezighoudt met activiteiten die voornamelijk liggen op het commerciële vlak. Deze afweging is een zaak van Provinciale Staten en wordt van geval tot geval gezien. De grondhouding is 'nee, tenzij' er bijzondere redenen zijn om van de regel af te wijken. We kennen deelnemingen in:

- Vennootschappen, met een min of meer structureel karakter;
- Privaatrechtelijke Publiekrechtelijke Samenwerking (PPS) bij grote (infrastructurele) projecten. Hier wil de overheid samen met ondernemers (projectontwikkelaars) of bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties een concreet project realiseren en wordt de samenwerking veelal door middel van het participeren in commanditaire, besloten of naamloze vennootschappen gerealiseerd. Op die manier wordt de verdeling zowel van zeggenschap als van risico's vastgelegd. Doeleinden, belangen, zeggenschap, inbreng, risico's en verantwoording dienen door en voor alle partijen helder te zijn geformuleerd;
- Stichtingen en verenigingen.

4. Beleidsnota verbonden partijen

Het beleid van de Provincie Zeeland ten aanzien van verbonden partijen is niet vastgelegd in een aparte nota. Voorgestelde wijzigingen in de verbonden partijen zijn steeds afzonderlijk door Provinciale Staten beoordeeld. Wij verwachten in de loop van 2014 een overkoepelende beleidsnota verbonden partijen op te stellen. Hierbij zal nader ingegaan worden op de drie W-vragen per verbonden partij:

- **Wat willen we bereiken?**
Op welke wijze draagt de deelname in de verbonden partij bij aan de realisatie van provinciale doelstellingen.
- **Wat gaat we daarvoor doen?**
Oprichten, deelnemen, afstoten van/aan verbonden partijen en via het bestuurlijk belang, invloed uitoefenen op de koers van de verbonden partij ter realisatie van provinciale doelstellingen.
- **Wat mag het kosten?**
Dit kan bestaan uit bijvoorbeeld het inbrengen van startkapitaal, het verwerven van aandelen, een deelnemersbijdrage op grond van de gemeenschappelijke regeling, garantie- en aansprakelijkheidsbepalingen.

5. Beleidsmatige doelstellingen en voornemens belangrijkste verbonden partijen

Hierna zijn de belangrijkste verbonden partijen uiteengezet. Als bijlage bij deze paragraaf zijn de factsheets met onder meer financiële kengetallen opgenomen van deze belangrijkste verbonden partijen. Op de laatste bladzijde van de bijlage zijn kort kengetallen opgenomen van de andere verbonden partijen.

5.1 DELTA N.V.

De Provincie Zeeland participeert sinds jaren in het aandelenkapitaal van DELTA N.V.

Aandeelhouderschap

Op 1 november 2013 is de nieuwe Aandeelhoudersstrategie DELTA N.V. door Provinciale Staten als volgt vastgesteld:

- Doel en de legitimatie van publiek aandeelhouderschap:

- Waarborgen wettelijk gedefinieerde publieke belangen (Evides, Delta Netwerkbedrijf of DNWB, EPZ);
- Duurzame werkgelegenheid (in Zeeland);
- Algemene doelstellingen publiek aandeelhouderschap:
 - Een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder;
 - Een marktconform financieel rendement dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten;
- Invulling van het aandeelhouderschap:
 - Gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's) beoogt de Provincie Zeeland actief aandeelhouder van DELTA N.V. te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten;
 - De Provincie Zeeland streeft naar frequente communicatie met DELTA N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormings-trajecten;
 - Daarnaast streeft de Provincie Zeeland ernaar jaarlijks te toetsen in hoeverre de onderdelen van DELTA N.V. voldoen aan de behartiging van de aandeelhoudersbelangen en zal zij op basis van deze evaluaties de invulling van haar aandeelhouderschap heroverwegen;
 - De Provincie Zeeland streeft naar handhaving van de 50-50 verdeling tussen de Provincie Zeeland enerzijds en de overige aandeelhouders van DELTA N.V. anderzijds.
- Dividendbeleid:
 - Een dividendbeleid waarbij het rendement van gereguleerde activiteiten volledig aan de DELTA N.V. aandeelhouders wordt uitgekeerd en voor de commerciële activiteiten een rendement op eigen vermogen van 10% wordt nagestreefd met een 50% pay-out ratio;
 - Bij het dividendbeleid wordt rekening gehouden met marktomstandigheden en de financiële positie van de onderneming om de continuïteit van de onderneming niet te schaden.
 - Deze aandeelhoudersstrategie wordt jaarlijks bij de jaarstukken geëvalueerd.

Onderzoek strategie

Na de vaststelling van de aandeelhoudersstrategie DELTA N.V. door de aandeelhouders is de directie van DELTA N.V. verzocht op een onderzoek uit te voeren naar de verschillende strategische opties voor DELTA in het licht van de in de aandeelhoudersstrategie geformuleerde aandeelhoudersbelangen. Een vergelijking van de niveaus van duurzame werkgelegenheid, risicobeperking en de aandeelhouderswaarde op lange termijn tussen de scenario's (i) verkoop van commerciële activiteiten, (ii) fusie en (iii) de huidige bedrijfsstrategie zou daarbij kernonderdelen van de analyse moeten vormen. Ter begeleiding van het onderzoek van DELTA is een aandeelhouderscommissie ingesteld.

DELTA en de aandeelhouderscommissie voorzien een proces, waarbij naar aanleiding van het onderzoek van DELTA in gezamenlijkheid een voorkeursscenario wordt gedefinieerd. Zodra DELTA en de aandeelhouderscommissie van mening zijn dat een voldoende uitgewerkt voorstel beschikbaar is, zal dit ter goedkeuring aan de AvA moeten worden voorgelegd. Hiermee wordt geborgd dat iedere individuele aandeelhouder zijn eigen afwegingen kan maken ten aanzien van zijn aandelenpositie. De gebruikelijke statutaire bepalingen zullen bij deze besluitvorming van toepassing zijn. Dit betekent dat het voorstel, naar verwachting in het vierde kwartaal van 2014, vooraf aan PS ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

Risico's

De risico's voor DELTA N.V. en de maatregelen die genomen zijn, luiden als volgt:

De winstgevendheid van DELTA staat de komende jaren sterk onder druk, hetgeen voor de Provincie Zeeland de nodige onzekerheden geeft ten aanzien van de hoogte van het te verwachte dividend. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat er ten aanzien van energieproductie sprake is van overcapaciteit, anderzijds dreigt afsplitsing van het netwerkbedrijf waardoor relatief zekere kasstromen in gevaar zouden kunnen komen. Naast de normale operationele risico's is er gezien de economische situatie ook sprake van verhoogde kredietrisico's.

Maatregelen: Overeenkomstig de procedure voor risicomanagementprocedures zijn in de zomerperiode van 2013 Strategic Risk Assessments uitgevoerd door de divisies. De uitkomsten hiervan zijn door de divisiedirecties toegelicht aan de concerndirectie. De belangrijkste risico's en beheersmaatregelen zijn tezamen met enkele substantiële risico's die op Holdingniveau spelen, besproken met de Raad van Commissarissen. De (ontwikkelingen in de) risico's en de beheersmaatregelen zijn vaak onderwerp van gesprek tussen de concerndirectie en de directie van de betreffende divisie. De risico's zijn derhalve in beeld, worden actief gemonitord en waar mogelijk worden maatregelen genomen om de risico's te verkleinen.

Evides

Vanuit de aandeelhouders van DELTA N.V., met name de Provincie Zeeland, is de wens geuit om de aandelen Evides rechtstreeks in handen van de publieke aandeelhouders te plaatsen. Hierbij is verwezen naar het publieke belang van drinkwater en de wettelijke eis dat drinkwateractiviteiten in publieke handen moeten blijven.

In de aandeelhoudersvergadering van DELTA N.V. (juni 2010) is unaniem een voorstel aangenomen om de verhangning van de aandelen Evides eind 2012 te evalueren en vervolgens eind 2013 de aandelen te verhangen.

Er is een Letter of Intent of intentieverklaring vastgesteld tussen DELTA N.V. en de andere 50% aandeelhouder, Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) met afspraken over de periode van heden tot aan de verhangning van de aandelen Evides. Daarnaast is een Memorandum of Understanding (Memorandum van Overeenstemming) vastgesteld waarin de intenties uitgesproken zijn tussen GBE en de DELTA N.V. aandeelhouders voor de periode na verhangning.

In oktober 2013 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Provincie Zeeland en het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) inzake Evides. I&M heeft zich op het standpunt gesteld dat er een toezegging ligt aan de Tweede Kamer dat de drinkwaterwet gerepareerd zal worden en middellijk aandeelhouderschap (dat wil zeggen, indirect, zoals nu bij DELTA/Evides het geval is) niet meer zal worden toegestaan. Men wil DELTA N.V. en haar aandeelhouders echter de ruimte geven om zelf Evides op passende wijze te verhangen op de voor DELTA N.V. minst schadelijke wijze, alvorens de wet wordt aangepast. Wat I&M betreft, staat de uitkomst dus vast, maar is men bereid om de verhangning van Evides onderdeel te laten zijn van een totaaloplossing voor DELTA N.V., zoals beoogd wordt met de aandeelhoudersstrategie.

In november 2013 hebben Provinciale Staten besloten de besluitvorming over de mogelijke verhangning van de aandelen Evides uit te stellen tot het moment dat duidelijkheid bestaat over de strategische koers van DELTA naar aanleiding van het onderzoek naar de scenario's (i) verkoop van commerciële activiteiten, (ii) fusie en (iii) de huidige bedrijfsstrategie.

5.2 Zeeland Seaports

Zeeland Seaports (ZSP) is het havenbedrijf van de Provincie Zeeland. Om slagvaardig en toekomstgericht te kunnen opereren, is het bedrijf in 2011 verzelfstandigd en een N.V. geworden. De Provincie Zeeland heeft samen met de gemeenten Borsele, Vlissingen en Terneuzen een Gemeenschappelijke Regeling (GR ZSP) die 100% van de aandelen in de N.V. ZSP bezit. In 2014 wordt een aandeelhouderstrategie opgesteld.

Voor de Provincie Zeeland is Zeeland Seaports (ZSP) een belangrijke verbonden partij. ZSP is verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en de exploitatie van de Zeeuwse havens terwijl de havens weer van groot belang zijn voor de economische ontwikkeling van Zeeland. Daarom werkt dit bedrijf aan:

1. het aantrekken van nieuwe bedrijven en de uitgifte van grond;
2. de aanleg, het beheer en het onderhoud van alle infrastructuur en
3. de veiligheid in het algemeen en het scheepvaartverkeer in het bijzonder.

De GR ZSP staat financieel garant voor NV ZSP. Dit is noodzakelijk om financiering aan te kunnen trekken. In de garantie- en dienstverleningsovereenkomst (GDO) tussen de GR en de N.V. is overeengekomen, dat het maximaal opgenomen bedrag door N.V. ZSP nooit boven de € 500 miljoen uitkomt. De Provincie Zeeland staat dan voor maximaal € 250 miljoen garant. Uit de jaarrekening van ZSP over 2013 blijkt dat de vreemd vermogen positie op 31 december 2013 € 390,5 miljoen bedraagt. Hiermee blijft ZSP ruimschoots onder het plafond.

In 2028 moet N.V. ZSP volledig gefinancierd worden zonder garantstelling van de participanten. Het is de bedoeling dat dan ook de GR opgeheven wordt.

Voordat derden een beroep kunnen doen op de door de GR ZSP afgegeven garantie moet eerst het eigen vermogen van N.V. ZSP worden aangesproken. Banken kunnen zich pas tot de GR ZSP wenden bij een faillissement van N.V. ZSP. De afspraken over deze garantiestelling tussen de GR ZSP en N.V. ZSP zijn opgenomen in de door het Algemeen Bestuur (AB) vastgestelde Garantie- en Dienstverleningsovereenkomst in zijn vergadering van 8 december 2010.

Verder staat de GR ZSP ook nog garant voor € 65 miljoen in verband met WarmCO₂. In het derde kwartaal 2011 is een aanvulling op de GDO opgesteld, waarin geregeld wordt dat alle financiële gevolgen in verband met WarmCO₂ voor rekening van N.V. ZSP komen. Medio 2013 heeft ZSP een krediet aan WarmCO₂ verstrekt om daarmee een economisch zware periode te kunnen overbruggen. Inmiddels zijn er nieuwe glastuinbouwers in het gebied gestart en is het economisch perspectief weer beter.

Daarnaast zijn er in 2011 overeenkomsten over garantstelling tussen de GR en verschillende banken ondertekend, waarbij de totale beschikbare garantstelling hoger is dan € 500 miljoen; de bedoeling hiervan was betere financieringscondities te krijgen voor N.V. ZSP door meer flexibiliteit in te bouwen. Conform de GDO mag de N.V. ZSP nooit leningen aangaan die het plafond van € 500 miljoen overschrijden.

Op 27 juni 2014 is de jaarrekening vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). De totale schuld van N.V. ZSP uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg aan het einde van het boekjaar 2013 € 390,5 miljoen. N.V. ZSP beschikt per einde van het boekjaar 2013 over een eigen vermogen van € 126 miljoen.

Risico's

De Provincie Zeeland heeft, getrapt via de GR ZSP, een belang van 50% in de NV ZSP. Aangezien het eigen vermogen eind 2013 € 126 miljoen bedraagt is het directe risico € 63 miljoen. Indien er in de toekomst verliezen worden geleden kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden. Het totaal aan garanties bedraagt € 565 miljoen. Voor Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 282,5 miljoen opgevraagd kan worden. Op dit moment is dit niet aan de orde, er is sprake van een indirect risico. Indien ZSP geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten zoals bijvoorbeeld voor de sanering van het Thermphos terrein kan een dergelijke situatie ontstaan.

5.3 N.V. Westerscheldetunnel

De Provincie is 100% aandeelhouder sinds 1 juli 2009 door de aankoop van de aandelen van het Rijk. Het doel van deze aankoop is het mogelijk maken van de Sluiskiltunnel. De Tweede Kamer heeft toegezegd dat het overrendement van de Westerscheldetunnel ter beschikking gesteld wordt voor de Kanaalkruising Sluiskil. Gebaseerd op de aankoop is nu gerealiseerd dat het overrendement ingezet wordt ter dekking van de investering en de exploitatie van de Sluiskiltunnel.

Als gevolg hiervan zijn de ontvangen dividenden voor de Provincie Zeeland niet vrij besteedbaar. Vanuit de resultaatbestemming vindt de komende jaren toevoeging aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel plaats. De kosten van de nieuw te bouwen Sluiskiltunnel en de exploitatie worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Provinciale Staten hebben besloten dat zij, na de afbetaling van de Sluiskiltunnel, het dividend – onder aftrek van exploitatielasten – zullen gebruiken om het totale aankoopbedrag van de N.V. Westerscheldetunnel terug te verdienen. Op 14 maart 2033 gaat de tunnel over naar het Rijk voor € 1.

In oktober 2009 is een tarievenbeleid van de Westerscheldetunnel vastgesteld en hebben Provinciale Staten de interne bevoegdheidsverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten vastgesteld. In juni 2010 hebben Provinciale Staten een veelgebruikerskorting vastgesteld en in 2012 een aanvullende verlaging van de toltarieven voor de Westerscheldetunnel voor specifieke doelgroepen (de t-taghouders, de veelgebruikers en de bestuurders van busjes, campers en motoren). Bovendien zijn vier tolvrije dagen per jaar geïntroduceerd. Dankzij een financiële meevaller in de aanbesteding van het onderhoud van de Westerscheldetunnel is het tarievenbeleid in 2013 herijkt. In de jaren 2014 en 2015 worden de nominale tarieven bevroren. In de jaren daarna worden de tarieven verhoogd met 2% per jaar. Daarnaast wordt het aantal tolvrije dagen verhoogd van vier naar zes. Gedeputeerde Staten zullen een aandeelhoudersstrategie NV Westerscheldetunnel opstellen. Naar verwachting zal de Sluiskiltunnel op 22 mei 2015 voor het verkeer opengaan.

De doelstelling van de deelneming is om met de dividendopbrengst van de N.V. Westerscheldetunnel het volgende te realiseren:

1. het provinciale aandeel in de investering van de aanleg van de Sluiskiltunnel dient, in verband met een mogelijke overdracht naar het Rijk, uiterlijk in 2025 te zijn afgeschreven;
2. de kosten van de aanschaf van de aandelen in de N.V. Westerscheldetunnel dienen, in verband met de datum van overdracht, uiterlijk op 15 maart 2033 te zijn terugverdiend en
3. de afschrijvingslasten en de lasten voor beheer, onderhoud en verkeersmanagement van de Sluiskiltunnel en de Westerscheldetunnel moeten over de gehele eigendomsperiode kunnen worden terugverdiend.

Op basis van de ramingen in het daarvoor opgezette rekenmodel is het mogelijk de voorgaande doelstellingen te realiseren. De financiële ruimte op basis van het huidige tarievenbeleid bedraagt in het jaar 2025 € 19 miljoen en in het jaar 2033 € 124 miljoen.

In 2007 richtte de N.V. Westerscheldetunnel dochterbedrijf Movenience B.V. op. De kernactiviteiten daarvan zijn het uitgeven van de t-tag, het afwikkelen van financiële transacties met de t-tag en het debiteurenbeheer, het verzorgen van de klantenservice voor de WST en Movenience en de ontwikkeling van nieuwe diensten via de t-tag. Het dochterbedrijf is voor 60% in handen van N.V. Westerscheldetunnel.

Risico's

De risico's voor de N.V. Westerscheldetunnel en de maatregelen die genomen zijn, luiden als volgt:

- Belastingrisico

De N.V. Westerscheldetunnel is op dit moment vrijgesteld van het betalen van vennootschapsbelasting, omdat de vennootschap 100% eigendom is van een overheidsorgaan. Op 21 mei 2013 heeft de Staatssecretaris van Financiën schriftelijk gereageerd op het voorstel van de Europese Commissie (EC) om de vrijstelling van vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven af te schaffen. Hierin laat hij weten voornemens te zijn de wet uiterlijk per 1 januari 2015 te wijzigen. De wet zou dan op 1 januari 2016 in werking moeten treden. Op 14 april 2014 heeft de regering een concept wetsvoorstel en toelichting gepubliceerd die voorzien in wijzigingen in de vennootschapsbelastingplicht van overheidsbedrijven. Met het concept wetsvoorstel wil de regering mogelijke concurrentievervalsingen uit de weg ruimen. In de nieuwe regeling geldt voor elke onderneming van een overheidslichaam in beginsel vennootschapsbelastingplicht. Of de onderneming al dan niet in een afzonderlijke rechtspersoon is ondergebracht is niet relevant. In de concept wettekst zijn diverse vrijstellingen opgenomen. Bepalend in deze is de vraag of er sprake is van een overheidstaak en of er in concurrentie wordt getreden met private ondernemingen.

De mogelijke invoering zou, op basis van de huidige meerjarenramingen, tot en met het jaar 2033 kunnen leiden tot een totale afname van het dividend van in totaal € 71 miljoen. Bij dit bedrag wordt dan geen rekening gehouden met een mogelijke andere waardering van de WST bij een nog op te stellen fiscale openingsbalans.

Maatregelen: Hoewel de Provincie van mening is dat de exploitatie van de Westerscheldetunnel een overheidstaak is en dat daarbij niet in concurrentie wordt getreden met private ondernemingen zijn Gedeputeerde Staten met de directie van de NV Westerscheldetunnel in overleg met het

Ministerie van Financiën over een mogelijke vrijstelling voor de N.V. Westerscheldetunnel. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht om de financiële gevolgen van een eventuele vennootschapsbelastingplicht te beperken.

- Verkeersprognose

In de meerjarenraming wordt over de gehele looptijd rekening gehouden met een jaarlijkse volumestijging van 2%. Op middellange termijn, voorbij 2015, hebben de realisatie van de Sluiskiltunnel en de verbreding van de Sloeweg en de Tractaatweg vermoedelijk een positief effect op de verkeersstromen en dus op het aantal passages bij de WST. Daar staat tegenover dat de economische ontwikkeling, de krimp en de vergrijzing van de Zeeuwse bevolking een negatieve rol kan gaan spelen in het aantal passages.

Maatregelen: Vooralsnog geen; de groei van het aantal tunnelpassages is een niet direct beïnvloedbare ontwikkeling, maar wordt wel nauwgezet gevolgd..

- Onderhoudsovereenkomst

De aard van het huidige onderhoudscontract, met een looptijd van twintig jaar, is anders dan het vorige contract met Combinatie Middenplaat Westerschelde (KMW, de bouwer van de tunnel). Zo kan er bijvoorbeeld niet meer in alle gevallen een beroep worden gedaan op garanties en komen sommige risico's voor rekening van de WST.

Maatregelen: In de begroting van de N.V. Westerscheldetunnel is met dit verschoven risico zo goed mogelijk rekening gehouden.

- Operationele risico's

Met de operationele risico's worden de risico's bedoeld die optreden bij de exploitatie van de tunnel. Dit omvat risico's van ongevallen, technische mankementen, rampen en dergelijke die tot stremming van en schade aan de tunnel kunnen leiden.

Maatregelen: De N.V. Westerscheldetunnel evalueert deze risico's regelmatig. De N.V. Westerscheldetunnel heeft hiervoor een verzekering afgesloten met een uitgebreide schadedekking, een limiet van € 100 miljoen per jaar en een eigen risico van € 50.000 per aanspraak. Daarnaast is een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten met een maximale dekking van € 20 miljoen per jaar en een eigen risico van € 10.000 per aanspraak.

5.4 N.V. Economische Impuls Zeeland

De N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls) is op 2 juli 2007 opgericht. Impuls dient het gat te dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling aan de ene kant en de daadwerkelijke uitvoering van projecten aan de andere kant. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor de vennootschap zijn opgenomen in de Economische Agenda 2013-2015. Impuls is voor de Provincie Zeeland een belangrijke partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls neemt initiatieven, trekt nieuwe bedrijven aan, helpt veelbelovende starters en ontwikkelt projecten.

Deze taken zijn door de directie van Impuls verder uitgewerkt in een jaarprogramma dat door de aandeelhouders wordt goedgekeurd. De provinciale doelstellingen, met name vanuit de Economische Agenda 2013-2015, komen duidelijk tot uiting in het jaarprogramma.

Met Impuls werden in 2014 concrete prestatieafspraken gemaakt op zes clusters:

1. Vestigen.
2. Financiering: het stimuleren van nieuwe bedrijvigheid door het begeleiden en (mede)financieren van startende innovatieve ondernemers;
3. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsectoren Biobased Economy & Food;
4. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsectoren Maintenance & Logistiek;
5. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsector Vrijtijdseconomie en
6. Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsector Zorg economie.

Het ligt in de lijn van de verwachtingen om ook in 2015 prestatieafspraken met Impuls te maken op de terreinen Vestigen, Financiering en Projectontwikkeling in de Zeeuwse topsectoren.

De Provincie Zeeland bezit 98.997 aandelen Impuls en heeft hiermee een aandeel van 66% in Impuls.

Risico's:

De financiële aansprakelijkheid voor de Provincie met betrekking tot Impuls is beperkt tot het door de Provincie Zeeland ingebrachte aandelenkapitaal (€ 98.997). De Provincie Zeeland heeft Impuls geen garanties verstrekt. Impuls ontvangt van Provincie Zeeland een integrale kostensubsidie. Indien Provincie Zeeland overgaat tot verkoop van haar aandelen dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. Provincie Zeeland dient bij stopzetting van de integrale kostensubsidie de hiervoor gestelde wettelijke termijnen voor de afbouw van deze subsidie in acht te nemen.

5.5 B.V. Kanaalkruising Sluiskil

De B.V. Kanaalkruising Sluiskil (BV KKS) bouwt in opdracht van de Provincie Zeeland de Sluiskiltunnel. Op 1 juli 2009 is de BV KKS opgericht. Reden voor de keuze van de BV als rechtsvorm was dat de organisatie slagvaardig moest kunnen handelen, gelet op de aard en omvang van het project. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Bij de voorbereiding en bouw van de Westerscheldetunnel zijn eerder goede ervaringen opgedaan met de realisatie van de tunnel binnen een private rechtspersoon; het is gebleken dat we op die manier een project voor de bouw van een tunnel beheersbaar kunnen houden. B.V. KKS is aan de slag met een afgebakende opdracht en richt zich primair op praktische en technische aspecten rond de bouw en realisatie van de tunnel.

In 2010 is de Europese aanbestedingsprocedure afgerond. De opdracht tot het bouwen van de tunnel met toeleidende wegen is gegund aan Aannemerscombinatie BAM – TBI, die in 2011 met de werkzaamheden is gestart. Inmiddels zijn de tunnelbuizen geboord en de wegen aangelegd. In 2014 wordt de tunnel afgebouwd met dwarsverbindingen en verkeerstechnische installaties. De werkzaamheden liggen voor op schema. De oplevering van de tunnel is gepland op 22 mei 2015.

Het projectbudget is € 295,6 miljoen (excl. indexering) conform PS besluit 5-11-2010. De bijdrage van de Provincie Zeeland bedraagt € 112,3 miljoen. In het projectbudget is ook een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Gezien het spoedige verloop van de bouw van de tunnel blijft er wellicht een bedrag over. Dit zal blijken op het moment van afrekening wat voorzien is in 2015.

Risico's:

Naarmate het project vordert, gedurende de bouw van de tunnel, nemen de risico's af. De bijdrage van de Provincie Zeeland is reeds volledig overgemaakt op de rekening van de BV KKS. De uitgaven blijven binnen het budget. Provincie voorziet geen risico's meer.

5.6 PPS Perkpolder

De gemeente Hulst en de Provincie Zeeland zijn per 31 december 2013, elk voor 50%, de enige aandeelhouders in de grondexploitatie maatschappij Perkpolder Beheer B.V.

Met deze samenwerking beogen partijen een integrale ontwikkeling van het Plangebied tot een gebied bestaande uit het Hart (permanente woningen en een hotel op het voormalige veerplein), deeltijdwoningen en recreatieve natuur in de westelijke Perkpolder, een jachthaven, een golfbaan, buitendijkse natuur met primaire waterkeringen en de aanpassing van de N689. In 2024 moet het plan gerealiseerd zijn. Tot nu toe is voorbereidend werk verricht, is een contract gesloten met een ontwikkelaar voor de ontwikkeling van de westelijke Perkpolder en is de opdracht voor de ophoging van het veerplein verstrekt. Verder ligt er een onherroepelijk bestemmingsplan, waarvoor in 2014 de procedure is gestart om deze op een aantal punten te wijzigen en zijn de benodigde gronden verworven.

Risico's:

Provincie Zeeland staat samen met de gemeente Hulst garant voor de door Perkpolder BV bij de huisbankier aangegane lening/ kredietfaciliteit. Provincie Zeeland staat gaant voor een totaal bedrag van € 15,66 miljoen. De gemeente Hulst staat voor € 3,92 miljoen garant. In totaal staan beide aandeelhouders richting de huisbankier garant voor een bedrag van € 19,58 miljoen.

Op basis van de afspraken zoals die gemaakt zijn in de SOK (AvA 27 november 2013) staan de gemeente Hulst en Provincie Zeeland beide voor 50% garant voor Perkpolder BV.

Indien de Rabobank gebruik maakt van zijn garantie dan dient Provincie Zeeland € 15,66 miljoen te betalen aan de Rabobank en de gemeente Hulst € 3,92 miljoen. De Provincie staat op basis van de SOK echter garant voor € 9,79 miljoen (50% van € 19,58 miljoen). Provincie Zeeland kan dan een bedrag van € 15,66 miljoen -/- € 9,79 miljoen = € 5,87 miljoen in rekening brengen bij de gemeente Hulst.

5.7 GR RUD Zeeland

Op 28 juni 2013 is de GR RUD Zeeland formeel opgericht. De RUD Zeeland voert sinds 1 januari 2014 milieutaken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast voert zij specialistische taken uit, zoals op het gebied van externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en de handhaving van de groene wetten; dit doet zij in opdracht van de Zeeuwse gemeenten, waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland. Voor alle inrichtingen met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen zoals genoemd in het Besluit Risico Zware Ongevallen 1999 (BRZO) of de Richtlijn Industriële Emissies (RIE) categorie 4 voert de RUD Zeeland deze taken uit in een samenwerkingsverband met de DCMR. Vanaf 1 januari 2014 is de RUD Zeeland/DCMR gemandateerd voor deze taken en is de Provincie Zeeland naast deelnemer ook opdrachtgever aan de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland blijft ook na de mandatering eindverantwoordelijk voor alle taken die de RUD/DCMR in mandaat voor de Provincie Zeeland uitvoert.

Risico's:

De Provincie Zeeland is als deelnemer in de GR RUD Zeeland aansprakelijk voor financiële tekorten waarmee de RUD Zeeland in de toekomst te maken krijgt. De RUD heeft voor 2015 een sluitende begroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

6. Risico's

Voor zover van toepassing wordt voor de specifieke risico's vanuit de risico-analyse verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In deze jaarrekening wordt geen van de verbonden partijen genoemd, omdat de risico's in beeld zijn en beheerst worden bij het bevoegd gezag van de verbonden partijen. Op bestuurlijk niveau zijn wij betrokken bij de bedrijfsontwikkelingen en hebben we inzicht in de rendementsontwikkelingen, risico's en het weerstandsvermogen.

Voor de risico's van verbonden partijen geldt in het algemeen een hoger risico bij gemeenschappelijke regelingen dan bij vennootschappen. Voor vennootschappen is het risico beperkt tot de kapitaalbreng.

Tot slot verwijzen we naar de bijlagen bij deze paragraaf, waarin de business-sheets zijn weergegeven van de belangrijkste zeven verbonden partijen.

Overzicht belangrijkste verbonden partijen

Statutaire naam deelneming 1

DELTA N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)	
20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 454		
Totaal maatschappelijk kapitaal dus		€	9.080
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:			
15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 454		
Totaal geplaatst kapitaal dus		€	6.937

50% van het geplaatste aandelenkapitaal is in bezit van de Provincie Zeeland.

DELTA N.V. Doelstelling

DELTA N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, internet en de inzameling, be- en verwerking van afval en water.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij is het waarborgen van wettelijk gedefinieerde publieke belangen (Evides, DNWB, EPZ) duurzame werkgelegenheid (in Zeeland). Daarbij geldt als uitgangspunt een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder en wordt van DELTA N.V. een markt-conform financieel rendement verwacht dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten.

Ten aanzien van het Netwerkbedrijf en Evides verwacht de Provincie dat de door DELTA ontvangen dividenden volledig worden uitgekeerd aan de DELTA aandeelhouders.

Ten aanzien van de commerciële activiteiten streeft de Provincie naar een rendement van 10% op de boekwaarde van het eigen vermogen van die activiteiten, zoals vastgelegd in de jaarrekening van DELTA. De dividend uitkeringsratio (pay-out ratio) zou op 50% van het totale rendement op deze onderdelen moeten liggen. Jaarlijks wil de Provincie als aandeelhouder met DELTA beoordelen in hoeverre de financiële positie (inclusief financierings- en investeringsplan) van DELTA dividenduitkering uit de commerciële activiteiten toestaat, met het oog op de continuïteit van de onderneming.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij DELTA N.V. gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013		(bedragen x € 1.000)
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2013	€	79.536
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€	20.000
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€	10.000
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar	€	1.213.429
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar	€	1.182.481
Het balanstotaal per einde van het boekjaar	€	3.818.677
Het balanstotaal per begin van het boekjaar	€	3.903.376
Het aantal formatieplaatsen (fte) per 31 december 2013		3.216

De raming van het te verwachten eigen en vreemd vermogen voor het huidige boekjaar 2014 en het begrotingjaar 2015 wordt door DELTA weergegeven in het beleidsdocument "Financiële Plan". Dit document wordt jaarlijks in december, strikt vertrouwelijk, ter beschikking gesteld aan de aandeelhouders. Op het moment van het vaststellen van de jaarrekening van DELTA door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt informatie over het eigen en vreemd vermogen openbaar.

In lijn met de aandeelhoudersstrategie DELTA NV wordt in de provinciale raming in de uitkeringsjaren 2015 t/m 2017 rekening gehouden met een totaal dividend van € 30 miljoen per jaar waarvan voor de Provincie Zeeland € 15 miljoen. Voor de jaren 2016 en 2017 is een stelpost opgenomen 'uitvoering nieuw collegeprogramma' voor een bedrag van € 15 miljoen per jaar.

Overige bijzonderheden

- De wetgeving staat niet toe dat de waterdivisie van DELTA N.V., Evides, wordt geprivatiseerd;
- De energienetten, ondergebracht bij DELTA Netwerkbedrijf, zijn niet vrij verkoopbaar (in elk geval niet aan niet-overheden of buitenlandse investeerders);
- DELTA N.V. is niet gesplitst. Over de splitsing lopen nog gerechtelijke procedures met de Staat;
- Wanneer de Provincie Zeeland of één van de andere aandeelhouders de aandelen wenst te verkopen, dan moeten deze op statutaire gronden eerst worden aangeboden aan de overige aandeelhouders.

Statutaire naam deelneming 2

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borssele

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit een vast aantal leden (vijf personen). De leden van de RvC worden weer benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)
2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 45	
Totaal maatschappelijk kapitaal is		€ 90.000
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:		
1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 45	
Totaal geplaatst kapitaal is		€ 76.140
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland		

Met de aankoop van de aandelen van het Rijk heeft de Provincie Zeeland sinds 1 juli 2009 100% van de aandelen in haar bezit; tot 30 juni 2009 had de Provincie Zeeland 4,6% van de aandelen in bezit.

Doelstelling van de vennootschap

Het doel van de vennootschap is omschreven in artikel 3 van de statuten: 'De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord'.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De doelstelling is niet het aanhouden van de verbonden partij. Het doel is immers de realisatie van een vaste oeververbinding en de realisatie van de Sluiskiltunnel. De daaruit voortvloeiende verbondenheid met de WST is een gegeven waarmee we ten minste dertig jaar rekening moeten houden – tot en met 13 maart 2033, te rekenen vanaf de ingebruikname op 14 maart 2003.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij de N.V. Westerscheldetunnel gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013 (bedragen x € 1.000)		
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2013	€	6.756
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld in 2014	€	6.756
Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar 2013 aan dividend ontvangen	€	6.756
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	83.950
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	79.569
Het balanstotaal per einde van het boekjaar	€	537.419
Het balanstotaal per begin van het boekjaar	€	557.680
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2013		61

De begroting 2015 van NV Westerscheldetunnel is nog niet opgesteld c.q. vastgesteld.

De meest recente verwachting voor het jaar 2015, waarover cijfers beschikbaar zijn, is ontleend aan de meerjarenbegroting behorend bij het Beleidsplan 2014 (bedragen x € 1.000)		
De voor winstverdeling beschikbare winst voor 2015	€	7.728
Hiervan is aan dividend beschikbaar in 2016	€	7.728
Door de Provincie Zeeland is voor 2015 aan dividend te ontvangen	€	7.728
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	84.286
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	85.317
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	403.393
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	426.666
Het balanstotaal per einde van het boekjaar	€	487.679
Het balanstotaal per begin van het boekjaar	€	511.983

Statutaire naam deelneming 3

Zeeland Seaports

Vestigingsplaats

Terneuzen

Bestuurlijk belang

De GR ZSP is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland (50%), de gemeente Terneuzen (25%), de gemeente Vlissingen (12,5%) en de gemeente Borsele (12,5%). Het Algemeen Bestuur van Zeeland Seaports bestaat uit acht personen, waarvan er twee worden benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. Eén van de twee door de Provincie Zeeland aangewezen leden van het AB wordt tevens benoemd als voorzitter van het AB. Er is ook een Dagelijks Bestuur (DB). Dit bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het AB (iedere deelnemer levert één DB-lid). De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB.

Per 1 januari 2011 zijn alle activiteiten en rechten en verplichtingen overgegaan van de GR ZSP naar N.V. ZSP. De GR ZSP blijft alleen bestaan voor de aflopende garantstelling voor financieringsdoeleinden. De GR ZSP bezit 100% van de aandelen in N.V. ZSP. Zodra de GR ZSP de aandelen van N.V. ZSP overdraagt aan de participanten van de GR ZSP (en desgewenst de GR ZSP kan worden opgeheven), zijn de individuele toekomstige aandeelhouders als volgt gerechtigd in het aandelenkapitaal van de Vennootschap: Provincie Zeeland 50%, gemeente Terneuzen $16\frac{2}{3}\%$, gemeente Borsele $16\frac{2}{3}\%$ en de gemeente Vlissingen eveneens $16\frac{2}{3}\%$.

Financieel belang

Zoals hiervoor aangegeven bij het bestuurlijk belang is de Provincie Zeeland voor 50% deelnemer in de GR Zeeland Seaports en ook 50% aandeelhouder van N.V. ZSP.

Doelstelling rechtspersoon

De vennootschap heeft het volgende doel: 'het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken'. Deze doelstelling is opgenomen in artikel 2 van de statuten van de naamloze vennootschap.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De reden van deelname aan de gemeenschappelijke regeling/naamloze vennootschap is met name gericht op het provinciale belang van het ontwikkelen, beheren en exploiteren van het haven- en industriegebied in Zeeland. Zeeland Seaports is één van de organisaties die wij inzetten om uitvoering te geven aan de provinciale beleidsdoelstellingen.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij Zeeland Seaports gelijk aan het kalenderjaar.

GR Zeeland Seaports

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is 2013	(bedragen x € 1.000)	
Totaal negatief resultaat over 2013	€	0
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	160.637
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	160.637
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	0
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	0

Op basis van de vastgestelde begroting van de GR ZSP zijn er geen wijzigingen te verwachten voor 2015. Als gevolg van de verzelfstandiging resteren er geen activiteiten in de GR behoudens die van aandeelhouder en garantsteller. De GR heeft dan ook geen eigen personeel in dienst. De GR is 100% aandeelhouder in de N.V. Zeeland Seaports. De verkrijgingsprijs van de deelneming betreft € 160.637,- (x 1.000).

N.V. Zeeland Seaports

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013	(bedragen x € 1.000)	
Totaal negatief resultaat over 2013 voor resultaatbestemming	€	15.101
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	126.232
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	141.333
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	435.698
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	446.061
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2013 in vaste dienst		79

Op 27 juni 2014 is de jaarrekening 2013 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

De begroting voor 2015 wordt vastgesteld tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 19 december 2014. Derhalve zijn de laatst bekende cijfers die van de jaarrekening 2013.

Overige bijzonderheden

Zeeland Seaports werkt samen met DOW Chemical N.V. in de joint venture Valuepark Terneuzen. In 2008 is er door de oprichting van WarmCO₂ een samenwerkingsverband aangegaan met Volker Wessel en Yara Sluiskil.

Statutaire naam deelneming 4

Economische Impuls Zeeland N.V. (NV EIZ)

Vestigingsplaats

Middelburg

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door een Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
750.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal maatschappelijk kapitaal is	€ 750
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het boekjaar 2011 geplaatst en volgestort:	
150.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal geplaatst kapitaal is	€ 150
Hiervan is 66% (98.977 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland	

Doelstelling vennootschap / openbaar belang

De voornaamste doelstelling is het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis) economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders. Een andere belangrijke doelstelling is onder andere het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm ook. NV EIZ stimuleert en faciliteert ontwikkeling op het gebied van de (kennis) economie in de meest brede zin van het woord.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

NV EIZ moet het gat dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor de vennootschap zijn opgenomen in de Economische Agenda 2013-2015. NV EIZ is voor de Provincie Zeeland een belangrijke partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij NV EIZ gelijk aan het kalenderjaar. De begroting 2015 van Impuls is nog niet beschikbaar. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2013, de laatst beschikbare cijfers. Naar verwachting is ultimo 2015 66% (98.977 aandelen) van het aandelenkapitaal in bezit van de Provincie Zeeland.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013		(bedragen x € 1.000)	
De resultaat over 2013 bedroeg	€	0	
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar 2013	€	386	
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar 2013	€	371	
Het totale vreemd vermogen per einde van het boekjaar 2013	€	1.972	
Het totale vreemd vermogen per begin van het boekjaar 2013	€	1.331	
Het balanstotaal per einde van het boekjaar 2013	€	2.358	
Het balanstotaal per begin van het boekjaar 2013	€	1.702	
Het aantal formatieplaatsen (fte) bedraagt gemiddeld over het boekjaar 2013		13,3	

Statutaire naam deelneming 5

BV Kanaalkruising Sluiskil (BV KKS)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één lid, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC zelf bestaat uit vijf onafhankelijke leden. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	1.000
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€ 1.000
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het 2008 geplaatst en volgestort:		
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	1.000
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€ 1.000
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland.		

Doelstelling van de vennootschap

De vennootschap heeft als doel: het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) bouwen van de Sluiskiltunnel met aansluitende wegen en ervoor zorgen dat het beheer, onderhoud en verkeers- en incidentmanagement voor een nog nader door de Provincie te bepalen periode op verantwoorde wijze wordt verzorgd door een derde partij en het verrichten van al wat met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De BV KKS werkt met een afgebakende opdracht en kan zich primair richten op praktische en technische aspecten rondom de bouw en realisatie van de Sluiskiltunnel.

Enige financiële cijfers

Het totale budget voor de bouw van de Sluiskiltunnel is € 295,6 miljoen (prijspeil oktober 2010). Het boekjaar is bij de BV KKS gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013		(bedragen x € 1.000)
Winstsaldo 2013	€	0
Doorberekende kosten aan Provincie Zeeland 2013*	€	67.250
Het totale eigen vermogen aan het einde van het boekjaar	€	1.000
Het totale eigen vermogen aan het begin van het boekjaar	€	1.000
Het totale vreemd vermogen aan het begin van het boekjaar	€	59.111
Het totale vreemd vermogen aan het einde van het boekjaar	€	53.126
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2013 in vaste dienst		0

*Gedeclareerde termijnen excl. btw

Op 26 juni 2014 is de jaarrekening 2013 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

De begroting voor 2015 wordt vastgesteld tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 4 december 2014. Derhalve zijn de laatst bekende cijfers die van de jaarrekening 2013.

De BV KKS maakt kosten voor de bouw en aanleg van de tunnel en berekent deze gedurende het jaar door aan de Provincie Zeeland. Hierdoor is gedurende de bouw het winstsaldo van BV KKS nul. De jaarcijfers van BV KKS geven daarom niet zoveel nuttige informatie. Mutaties inzake de bouwkosten kunnen gevolgd worden in de Staat van restant investeringskredieten (in de bijlagen bij deze begroting) en in de 'bestemmingsreserve Sluiskiltunnel' van de Provincie Zeeland. Zie hiervoor de 'toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva', ook in de bijlagen. Vanwege het tijdelijke karakter van de BV KKS wordt gewerkt met ingeleend personeel. Het aantal fte op de loonlijst is daardoor nul.

Statutaire naam deelneming 6

Perkpolder BV

Vestigingsplaats

Kloosterzande

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de algemene vergadering van Aandeelhouders. De directeur niet direct of op voordracht van Provincie Zeeland benoemd. De gemeente Hulst en Provincie Zeeland hebben beide 50% stemrecht in Perkpolder BV.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:

Totaal geplaatst en gestort kapitaal is		€ 20.000
Het geplaatst en gestort kapitaal is als volgt opgebouwd		
Gemeente Hulst	50%	€ 10.000
Provincie Zeeland	50%	€ 10.000

Doelstelling vennootschap / openbaar belang

Met de ingebruikname van de Westerscheldetunnel is het veer Kruiningen-Yerseke komen te vervallen. Dat heeft gevolgen gehad voor de economie, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van het gebied. Via het door Perkpolder Beheer BV getrokken project Perkpolder beoogt de provincie door middel van ruimtelijke ontwikkelingen te zorgen voor economische vitaliteit en een hoge ruimtelijke kwaliteit, wat moet resulteren in een goede leefbaarheid.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

Tot nu toe is voorbereidend werk verricht, is een contract gesloten met een ontwikkelaar voor de ontwikkeling van de westelijke Perkpolder en wordt gewerkt aan de ophoging van het veerplein, aanpassing aan de N689 en de aanleg van buitendijkse natuur met primaire waterkering. Verder ligt er een onherroepelijk bestemmingsplan, waarvoor in 2014 de procedure is gestart om deze op een aantal punten te wijzigen en zijn de benodigde gronden verworven. De woningbouw en aanleg van de golfbaan moeten nog plaats gaan vinden, waarna in 2024 het plan gerealiseerd moet zijn.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij Perkpolder BV gelijk aan het kalenderjaar. De begroting 2015 van Perkpolder BV is nog niet beschikbaar. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2013 en de begroting 2014, de laatst beschikbare cijfers. Naar verwachting is ultimo 2015 50% (€ 10.000) van het aandelenkapitaal in bezit van Provincie Zeeland.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2013		(bedragen x € 1.000)	
Het resultaat over 2013 bedroeg / resultaatsverwachting voor 2014 en 2015	€		0
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar 2013	€		97
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar 2013	€		97
Het totale vreemd vermogen per einde van het boekjaar 2013	€		4.420
Het totale vreemd vermogen per begin van het boekjaar 2013	€		3.806
Het balanstotaal per einde van het boekjaar 2013	€		4.517
Het balanstotaal per begin van het boekjaar 2013	€		3.903
De vennootschap heeft geen personeel in dienst			

Statutaire naam deelneming 7

GR RUD Zeeland

Vestigingsplaats

Terneuzen

Bestuurlijk belang

De GR RUD Zeeland is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en Waterschap Scheldestromen. Het Algemeen Bestuur (AB) van RUD Zeeland bestaat uit vijftien personen, waarvan er één is benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. Er is ook een Dagelijks Bestuur (DB). Dit bestaat uit vijf leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door Gedeputeerde Staten van de provincie heeft zeven stemmen. De leden van het AB, aangewezen door de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten en door het dagelijks bestuur van het waterschap hebben ieder één stem. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming wordt de volstreekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht. Voor de volgende besluiten is een tweederde meerderheid nodig: begroting, dienstverleningshandvest, bijdrageverordening, benoeming secretaris, oprichting van een deelneming, stichting ed.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt jaarlijks bij in de exploitatiekosten van de GR RUD Zeeland. In 2015 betreft dit een bijdrage van € 4,243 miljoen op een totale exploitatieomvang van € 9,186 miljoen in 2015.

Doelstelling rechtspersoon

Doel van deze gemeenschappelijke regeling is vergunningverlening, toezicht en handhaving in Zeeland robuuster te maken en de kennis te vergroten door de bundeling met de expertise van de Zeeuwse gemeenten en het waterschap. De RUD Zeeland doet dit klantvriendelijk, professioneel, doelmatig en conform de vastgelegde kwaliteitseisen en dienstverleningsnormen.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De RUD Zeeland draagt namens de Provincie Zeeland zorg voor de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De RUD Zeeland voert deze werkzaamheden uit conform de voorstellen en condities zoals uitgewerkt in het bedrijfsplan Regionale uitvoeringsdienst Zeeland d.d. 14 januari 2013 en de dienstverleningsovereenkomst tussen Provincie Zeeland en RUD Zeeland.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij RUD Zeeland gelijk aan het kalenderjaar. De GR RUD Zeeland is per 1 januari 2014 opgericht. De beschikbare cijfers betreffen de begroting 2014 en de begroting 2015. Er zijn geen gegevens beschikbaar over de omvang van het verwachte eigen en vreemd vermogen van de GR RUD Zeeland. De GR RUD Zeeland heeft voor 2015 een sluitende begroting en het verwachte resultaat in 2015 bedraagt derhalve € 0,-.

Overige bijzonderheden: BRZO RUD

De Provincie is sinds 1 mei 2013 deelnemer aan het samenwerkingsverband tussen de milieudiensten in de Provincie Zuid-Holland en de Provincie Zeeland. Op 1 januari 2014 is deze samenwerking uitgebreid

en heeft de Provincie een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de Milieudienst Rijnmond (DCMR), de Provincie Zeeland en de RUD Zeeland. De taken zijn vanaf 1 mei 2013 gemandateerd aan de directeur van de DCMR en die heeft vanaf 1 januari 2014 de taken doorgemandateerd aan de RUD Zeeland. Onder het mandaat aan de directeur van de DCMR vallen alle werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) voor alle BRZO- en RIE4-inrichtingen in onze provincie.

Doel van deze samenwerking is de borging van van de specialistische kennis en om de coördinatiekosten voor de BRZO-bedrijven zo laag mogelijk te houden. Coördinatie vindt plaats op het gebied van de inzet, de kwaliteit van de VTH-taken voor de BRZO-bedrijven en de verantwoording richting het bevoegd gezag. Voor alle dienstverlening op het gebied van de BRZO gaat de RUD dezelfde procedures en dezelfde instructie ontwikkelen.

Overige verbonden partijen

In de volgende tabel is informatie opgenomen van de overige verbonden partijen van de Provincie Zeeland.

bedragen x € 1.000

verbonden partij	resultaat 2013	prognose 2015	eigen vermogen	vreemd vermogen	uitkering resultaat	GR
			31.12.2013	31.12.2013		bijdrage 2015
a Nederlandse Waterschapsbank N.V.	34.000	-	1.256.000	71.750.000	-	nvt
b Zeeuws Participatiefonds B.V.	-38	-	1.020	4	-	nvt
c Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)	258	-	258	7.816	258	nvt
d Stichting GBN Zeeland	nog geen informatie ontvangen					nvt
e GR de Grevelingen	118	-	10.120	6.560	-	117
f GR Zuidwestelijke Delta i.o.	nvt	-	nvt	nvt	nvt	nvt
g EGTS Linieland van Waas en Hulst	-2	-	134	1	-	17

- a In deze bank een beperkt belang via aandelenkapitaal.
- b Kapitaalstorting in dit fonds voor ondersteuning van startende ondernemers.
- c Samenwerkings- en overlegorgaan van alle Nederlandse provincies.
- d Samenwerkingsverband van overheden voor het vervaardigen en bijhouden van de grootschalige basiskaart Nederland.
- e Gemeenschappelijke regeling voor het beheer en ontwikkeling van het Grevelingenmeer.
Andere deelnemers: Provincie Zuid-Holland (62,5%), gemeente Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee (12,5%)
- f Gemeenschappelijke regeling in oprichting voor het beheer en ontwikkeling van het Grevelingenmeer en het GR de Grevelingen zal hierin opgaan. Naast bestaande deelnemers komen de gemeenten Cromstrijen, Bernisse, Spijkenisse en Hellevoetsluis.
- g Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het betreffende grensgebied. Andere deelnemers: Provincie Oost-Vlaanderen (B), gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B).

3.7 Paragraaf Grondbeleid

1. Inleiding

De Provincie Zeeland is in het landelijk gebied actief om provinciale beleidsdoelen te realiseren. Grondbezit is daarbij een belangrijke ondersteunende factor.

Grond is veelzijdig en inzetbaar voor bijvoorbeeld infrastructuur, landbouwstructuurverbetering, landbouwroutes, aquacultuur, natuur & landschap en recreatie. We proberen gronden te verwerven tegen een redelijke prijs en binnen een acceptabele termijn met de meest geschikte instrumenten.

De Provincie vervult een regierol in het landelijk gebied door belanghebbende partijen in een specifiek gebied bij elkaar te brengen, waarbij de belangen van alle partijen worden besproken en ingezet wordt op een integrale realisatie van doelen. De Provincie neemt daarbij een brede verantwoordelijkheid voor het realiseren van publieke doelen, waarbij zij ook doelen meewegen van bijvoorbeeld het Waterschap, Rijkswaterstaat en gemeenten. De autonome bevoegdheden van partijen verschuiven daarmee niet.

Op 18 december 2009 hebben Provinciale Staten de Nota Grondbeleid vastgesteld.

De nota geeft criteria en kaders voor de grondpolitiek die de Provincie wil voeren, de wijze van verwerving en de inzet van instrumenten. In 2013 vond overleg plaats tussen provincies en het Rijk over de afwikkeling van het deelakkoord Natuur & Landelijk Gebied. Met het Bestuursakkoord Natuur zijn door de provincies en het Rijk afspraken vastgelegd over de decentralisatie van de natuurtaken. Grond speelde in deze overleggen een cruciale rol. In de Bestuursovereenkomst Grond zijn vervangende en aanvullende afspraken gemaakt ten opzichte van het Bestuursakkoord Natuur voor het onderdeel grond. Een van de aanvullende afspraken betreft de overdracht met gedeeltelijke aankoop per 1 januari 2014 van het economisch eigendom van de BBL-oud gronden aan de provincies. Ten behoeve van de overdracht heeft de Provincie op 16 december 2013 een afzonderlijke vaststellings-overeenkomst met het Rijk afgesloten. Verder wordt rekening gehouden de benodigde omvang van de totale ruilgronden in relatie tot de nog te realiseren doelstellingen en de mogelijke invloed op de beleidsuitvoering.

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) waarvan het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) een onderdeel is, is een belangrijke uitvoeringsorganisatie bij de uitvoering van het provinciale Grondbeleid.

Met ingang van 1 maart 2015 zullen 18 voltijd arbeidsplaatsen van DLG overgaan naar de provincie. Hierin zit ook arbeidscapaciteit voor het uitvoeren van de werkzaamheden die aan grond gekoppeld zijn (bijvoorbeeld; aan- en verkopen, kavelruilen, beheer). Daarnaast zal de BBL grondadministratie geïmplementeerd dienen te worden in de provinciale administratie. Vanwege de beëindiging van DLG zal dit uiterlijk op 1 juli 2015 zijn uitgevoerd. Dit is projectmatig opgepakt om provinciaal hierop in te spelen.

Naast bovenstaande spelen er ook andere ontwikkelingen. Wij gaan de huidige Nota Grondbeleid actualiseren. Hierin wordt onder andere ingegaan worden op de provinciale rol in het landelijke gebied en stedelijk gebied. Door ontwikkelingen in het stedelijk gebied stellen wij ons zelf de vraag, welke rol de provincie wenst in te gaan nemen. Door alle ontwikkelingen zal de term 'Grondbeleid' niet langer de lading dekken. Het centrale thema zal daarom zijn: van Grondbeleid naar Vastgoedbeleid. In de nieuwe Nota Vastgoedbeleid wordt hierop teruggekomen. In de loop van 2015 komen wij met een statenvoorstel.

2. Beleidsuitgangspunten

2.1. Beleidsnota's bij deze paragraaf

beleidsnota's bij paragraaf grondbeleid

[Nota Grondbeleid 2009](#)

[Rapportage nota Grondbeleid 2011](#)

2.2. Wat willen we bereiken?

Grondpolitiek

Voorafgaand aan het realiseren van een project bepalen we of een actieve dan wel een faciliterende grondpolitiek nodig is. De keuze tussen een actieve of faciliterende grondpolitiek is een bewuste afweging waarbij we enkele vastgestelde criteria hanteren, vooral gericht op noodzakelijkheid, rechtmatigheid en risicobeheersing.

Bij de besluitvorming over te realiseren gebiedsdoelen maken we gebruik van de beleidsnota's, een quick scan of aankoopstrategieplan en een financiële onderbouwing.

Op de grondmarkt zijn diverse partijen actief met ieder hun eigen doelstellingen en opgaven. Voor de realisatie van onze doelstellingen kan een samenwerking met andere partijen nodig zijn. Bij een samenwerking in het landelijk gebied met andere overheden nemen we de regierol, overeenkomstig de wet (WILG, zie hieronder) en de Nota Grondbeleid. Recent hebben we met het Waterschap Scheldestromen en DLG een convenant gesloten om (werk)processen en grondportefeuilles efficiënter en effectiever op elkaar af te stemmen.

2.3. Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Verwerving geschiedt altijd in het kader van provinciale beleidsdoelen, bijvoorbeeld doelen uit het Omgevingsplan, de Economische Agenda of het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan.

2.3.1. Omgevingsplan en Economische Agenda

In het programma Ruimtelijke omgeving is de doelstelling van de ruimtelijke economische ontwikkeling aangegeven: 'Het bevorderen van een gezonde regionale economie is een van de kerntaken van de Provincie. In de Economische Agenda zijn de door Zeeland gekozen topsectoren verder uitgewerkt. Het ruimtelijk beleid geeft voldoende ruimte aan economische ontwikkelingen en bevordert duurzame groei.'

Gebiedsgerichte aanpak is een belangrijke manier om provinciale doelen op allerlei beleidsterreinen te verwezenlijken. Bij een aantal indicatoren en gebiedsgerichte projecten speelt het grondbeleid met het instrument ruilgrondbank een rol om de doelstelling te verwezenlijken.

Projecten waar grondbeleid van belang is in de periode 2015-2018 zijn bijvoorbeeld:

- Ontwikkeling Zeeuwse Passage
- Kanaalzone
- Marinierskazerne
- Aquacultuur
- Landbouwkundige structuurverbetering

2.3.2. Plattelandsontwikkeling, Natuur en Landschap

Met de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG 2007) en de decentralisatie van de taken via het Deelakkoord Natuur en Landelijk Gebied (2011) tussen het Rijk en provincies is de Provincie regisseur geworden voor de ontwikkeling in het landelijk gebied voor het realiseren van ILG-doelstellingen. De Provincie is verantwoordelijk voor en heeft de regierol op zich genomen van het integrale beleid in het

landelijk gebied (provincie breed) en de plattelandsontwikkeling, zoals vastgesteld in de nota Grondbeleid. Op het gebied van grondbeleid is de Provincie verantwoordelijk voor de grondverwerving (aankoop en verkoop), het kavelruilen en de aansturing van DLG.

Eind 2012 is het deelakkoord Natuur en Landschapsbeheer tussen Rijk en Provincies gesloten. In 2013 zijn de gemaakte afspraken nader uitgewerkt.

Na de afwikkeling van de ILG in de jaarrekening 2012 heeft Kabinet Rutte II aangegeven structureel middelen beschikbaar te stellen voor natuurbeheer en natuurontwikkeling voor bijvoorbeeld de 'Roibuuste EHS' (structureel € 200 miljoen per jaar vanaf 2013). Bij natuurontwikkeling is de taakstelling voor Zeeland om ongeveer 1.150 hectare gronden te verwerven op locatie (en in te richten) voor 2027.

2.3.2.1. Natuurpakket Westerschelde

In 2005 is besloten tot een derde verdieping van de Westerschelde. In dat kader zijn ook afspraken met het Rijk gemaakt over de aanleg van zeshonderd hectare nieuwe natuur. Wij hebben de regierol bij de verwerving van gronden voor de zeshonderd hectare estuariene natuurontwikkeling. Deze loopt via de overlopende passiva Natuur Pakket Westerschelde. De tijdsperiode zal langer doorlopen dan 2015 in verband met de politieke besluitvorming en mogelijk gerechtelijke procedures rondom de Hedwigepolder. Zie ook de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva in de bijlagen, onderdeel E, nummer 00342.

2.3.3. Mobiliteit

Er zijn percelen aangekocht voor infrastructurele projecten zoals de Kanaalkruising Sluiskil, reconstructie, aanleg en verbreding van wegen, bijvoorbeeld Sloeweg, Tractaatweg, tweede fase Recreatieverdeelweg en logistieke landbouwroutes en fietspaden.

3. Wat gaan we daarvoor doen?

3.0. Grondbeleid als instrument

Zoals in de inleiding van deze paragraaf is aangegeven, is het voorhanden hebben van grondposities een belangrijke factor om beleidsdoelen verwezenlijkt te krijgen.

3.1. Grondbank Zeeland

Per 1 januari 2010 is de Grondbank Zeeland ingesteld als strategisch instrument om de provinciale beleidsdoelen op *minnelijke* wijze te realiseren, door te beschikken over voldoende ruilgronden. Met die gronden kunnen we snel en flexibel inspelen op strategische kansen en mogelijkheden voor het realiseren van beleidsopgaven.

Provinciale Staten hebben het plafond van de grondbank voor de periode 2009-2018 vastgesteld op € 13 miljoen. In het kader van de decentralisatie van taken op het gebied van natuur en landelijk gebied heeft Provinciale Staten op 13 december 2013 ingestemd met overname/aankoop van Rijksgronden en is het investeringskrediet budget Grondbank Zeeland verhoogt met € 25,6 miljoen tot € 38,6 miljoen.

In Zeeland is er een bijzondere situatie door uitvoering van het Rijksproject Natuurpakket Westerschelde (NPW). Naast de grondbank Zeeland, zijn er tweetal tijdelijke ruilgrondposities die volledig gefinancierd vanuit de doeluitkering NPW:

1. tijdelijke ruilgronden Natuur Pakket Westerschelde
2. tijdelijke ruilgronden Landbouw Flankerend Beleid.

3.2. Kavelruilbureau Zeeland

Ruilen met grond is een wezenlijk instrument voor (gebiedsgerichte) projecten in de ruimtelijke omgeving en infrastructurele projecten. Het bezit van ruilgronden op alternatieve locaties buiten de projectgebieden is voor ons dan ook van belang. De kans op het vrijwillig verwerven van gronden op de gewenste locatie is groter als we aan grondeigenaren een perceel op een alternatieve locatie kunnen aanbieden. We kennen verschillende manieren van ruil. Op basis van een quick scan bepalen we per project welke vorm van kavelruil wordt ingezet.

Op 5 september 2012 hebben wij, onder provinciale verantwoording, het Kavelruilbureau Zeeland officieel ingesteld (looptijd tot 2015). We hebben DLG gevraagd om de uitvoering daarvan op zich te nemen. In 2014 hebben wij besloten om het Kavelruilbureau voort te zetten. Dit is mede gebaseerd op de bereikte resultaten in afgelopen jaren. Mede in het licht van de komende wijzigingen van DLG, wensen wij dat lopende en toekomstige kavelruilprocessen ongestoord kunnen plaats (blijven) vinden en daarmee op minnelijke wijze doelen gerealiseerd kunnen (blijven) worden. Tevens is door het instellen van het Kavelruilbureau de samenwerking bevorderd tussen alle overheidspartijen die op de Zeeuwse grondmarkt actief zijn: het Rijks Ontwikkelings- en Vastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat, de Zeeuwse gemeenten en het Waterschap Scheldestromen. Door het instellen van één loket kunnen ook wensen en ideeën vanuit de markt daar waar mogelijk gefaciliteerd worden. Het voorhanden hebben van (voldoende) ruilgrond is cruciaal om kavelruilprocessen te faciliteren.

3.3. Tijdelijk Anders Beheer

De afgelopen tijd is ook gekeken naar het (tijdelijk) beheer van de aanwezige ruilgronden in Zeeland. Hierbij is gekeken of het tijdelijk beheer kan bijdragen aan het realiseren van provinciale doelstellingen. Zo is bij het pilotproject Vlasteelt voor de teeltseizoenen 2013 en 2014 tijdelijk ongeveer 100 hectare grond via het BBL beschikbaar gesteld. Door de ontstane samenwerking in het Kavelruilbureau, hebben RWS, RVOB en provincie ook in dit kader samenwerking met elkaar gezocht en gevonden. In 2014 hebben zowel RWS als RVOB gronden beschikbaar gesteld voor het pilotproject. Bij het opstellen van een nieuwe Nota Vastgoedbeleid zal o.a. onderzocht worden op welke terreinen het tijdelijk beheer provinciale doelstellingen verder kan gaan ondersteunen.

3.3. De verwerving en uitgifte van gronden

De afgelopen jaren hebben wegronden aangekocht en verkocht. Vaak wordt de uitvoeringsopdracht aan Dienst Landelijk Gebied (DLG) verstrekt waarbij dan de juridische afwikkeling via het BBL loopt. De provincie is economisch eigenaar. Door de decentralisatie van DLG zal hier per 01 januari 2015 veranderingen in op gaan treden. In 2014 wordt projectmatig onderzocht of dit via de provincie kan gaan verlopen.

4. Wat mag het kosten?

4.1. Omvang grondvoorraden en investeringskrediet

De omvang en het verloop van de provinciale grondvoorraden en het investeringskrediet zijn opgenomen in de toelichtingen bij de staat van activa en de staat van restant investeringskredieten in de bijlagen. In de jaarrekening wordt de samenstelling en de financiële waardering van de voorraad opgenomen bij toelichting op de balans bij het onderdeel voorraden.

De totale voorraad grond in ons (economisch) eigendom per 31 december 2013 was ongeveer 1.200 hectare. Deze voorraad is exclusief de gronden in provinciaal eigendom ingezet voor wegen, provinciale gebouwen en nog niet overgedragen natuurgebieden in bewerking buiten de NPW-doelen.

In de uitwerking van vaststellingsovereenkomst met het Rijk van eind 2013 heeft de provincie enerzijds gronden gekocht (685 hectare; peildatum 01-01-2011). Het investeringskrediet is in 2013 structureel verhoogd tot € 38,6 miljoen.

Daarnaast komen er Rijksgronden over (om niet) ter dekking van natuurontwikkeling, al of niet op natuurlocatie (peildatum 1 januari 2011). De definitieve vaststelling van de BBL-grondvoorraad in de provinciale voorraadadministratie vindt plaats in november 2014. Dan worden deze gronden in de

provinciale vastgoedadministratie vastgelegd. Dit nieuwe aspect wordt beleidstechnisch meegenomen in de op te stellen nota Vastgoedbeleid.

4.2. Waardering

De waarde van provinciale gronden is terug te vinden op de balans. De meeste gronden waarderen we tegen verkrijgingsprijs (inclusief notaris- en kadasterkosten) met aftrek van een eventuele bijdrage van derden. Het komt voor dat gronden onderdeel zijn van een grondexploitatie. De gronden worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, zolang deze onder de verwachte verkoopprijs ligt (marktwaarde). Als de verkoopprijs eronder ligt, dan wordt voor het verschil een voorziening gevormd overeenkomstig de BBV.

De specificatie van de grondvoorraden op de balans is opgenomen in de staat van activa.

Nota bene. Als de gronden volledig gefinancierd zijn uit bijdragen van derden is de balanswaarde nul en worden ze niet apart op de balans vermeld. In de voorraadadministratie (provinciaal en bij DLG) worden deze wel geregistreerd als bezit.

4.3. Risicomanagement

Het aanhouden van grondvoorraden brengt risico's en kosten met zich mee. Er zijn kosten verbonden aan de tijdelijke investeringen in de gronden, zoals transactiekosten en rentekosten. Daarnaast zijn er de uitvoeringskosten als gevolg van het ruilen en verwerven van gronden. Deze worden meerjarig geraamd in de begroting.

Bij grondaankopen op locatie voor meer risicovolle projecten voeren we een risicoanalyse uit op basis van een business case (een zakelijke afweging van baten en lasten).

Het aanhouden van een strategische grondvoorraad brengt risico's van waardedaling van de aangekochte gronden met zich mee. Vanuit de voorraadregistratie zijn de mutaties per jaar steeds inzichtelijk en minimaal bij iedere jaarrekening wordt de boekwaarde getoetst op de actuele grondwaarden volgens de financiële verordening.

Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's betreffende grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen.

In de op te stellen Nota zullen beleidsmatige principes worden vastgesteld waarbij een splitsing wordt gemaakt tussen enerzijds gronden op locatie/binnen plangebied en anderzijds gronden die buiten deze locaties liggen (de zogenaamde ruilgronden). Ten aanzien van deze laatste categorie kan reeds opgemerkt worden dat deze ruilgronden vallen in het budget Grondbank Zeeland. Dit budget heeft een revolverend karakter.

Uitgangspunt bij de verwerving van gronden is dat we niet bieden boven de marktprijs of bieden op basis van volledige schadeloosstelling en we houden rekening met de wettelijke regelingen op het gebied van staatssteun.

4.1 Overzicht baten en lasten per programma begrotingsjaar 2015

(bedragen in € 1.000)

Programma	Lasten	Baten	Saldo Lasten/baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo reserves	Resultaat
1 Bestuur	7.367	-201	7.165	0	0	0	7.165
2 Cultuur & Samenleving	24.185	-1.211	22.974	39	-355	-316	22.658
3 Milieu	5.957	-101	5.856	54	-396	-341	5.515
4 Ruimtelijke omgeving	48.586	-29.973	18.613	32	-407	-375	18.237
5 Water	3.829	-15	3.814	0	0	0	3.814
6 Natuur en landschap	51.968	-27.008	24.960	0	-4.844	-4.844	20.115
7 Economie	16.202	-47	16.154	529	-2.694	-2.165	13.989
8 Mobiliteit	106.078	-69.031	37.048	1.862	-8.616	-6.754	30.294
Totaal beleid programma's	264.172	-127.588	136.584	2.516	-17.312	-14.797	121.787
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	6.648	-130.967	-124.320	21.566	-18.308	3.258	-121.062
Totaal lasten en baten	270.819	-258.555	12.264	24.081	-35.620	-11.539	725

4.2 Overzicht baten en lasten meerjarig

Totaal	(bedragen x € 1.000)					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	292.347	299.066	264.172	213.506	155.635	142.582
Baten	-149.330	-152.247	-127.588	-101.048	-46.304	-31.359
Subtotaal programma's	143.016	146.819	136.584	112.458	109.331	111.223
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-138.087	-133.078	-124.320	-104.148	-105.321	-104.434
Resultaat voor bestemming	4.929	13.741	12.264	8.311	4.010	6.789
Toevoeging reserve	66.460	31.877	24.081	13.608	17.993	10.857
Onttrekking reserve	-77.162	-46.356	-35.620	-22.310	-22.295	-17.821
Resultaat na bestemming	-5.773	-738	725	-392	-292	-175

Een positief cijfer wil zeggen een tekort op de budgettaire ruimte en een negatief cijfer wil zeggen dat er nog budgettaire ruimte is.

Het saldo van de jaarrekening is tijdelijk toegevoegd aan de reserve 00110 algemene reserve rekeningresultaat. In het huidige boekjaar is bij de behandeling van de jaarrekening hieraan bestemming gegeven. Hierop is de genoemde reserve 00110 in het huidige dienstjaar leeggeboekt. Zie bijlage 5.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

De toelichting op het verloop van de baten en lasten per jaar is in het programmaplan per programma weergegeven, gesplitst in toekomst perspectief en in historisch perspectief ten opzichte van het begrotingsjaar

4.3 Toelichting mutatie reserves per programma

Totaal (bedragen x €1000)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal Toevoeging	66.460	31.877	24.081	13.608	17.993	10.857
Totaal Onttrekking	-77.162	-46.356	-35.620	-22.310	-22.295	-17.821

01 Bestuur (bedragen x €1000)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P01 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	53	87				
Totaal Onttrekking	-50	-44				

02 Cultuur & Samenleving (bedragen x €1000)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P03 reserve verbouwing zeeuw museum						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-200	-200	-200	-200	-200	-200
P03 reserve pand schuytvlot						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-154	-155	-155	-155	-155	-155
P02 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	39	39	39	39		
Totaal Onttrekking	-220					
Totaal 02 Cultuur & Samenleving						
Toevoeging	39	39	39	39		
Onttrekking	-574	-355	-355	-355	-355	-355

03 Milieu (bedragen x €1000)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P03 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	47	21	54			
Totaal Onttrekking	-431	-301	-396	-94	-94	-89

04 Ruimtelijke omgeving (bedragen x €1000)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P04 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	1.923	791	32			
Totaal Onttrekking	2.029	-4.283	-407		-425	

05 Water (bedragen x €1000)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P05 algemene reserve						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking		-129				

06 Natuur en landschap						(bedragen x €1000)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P08 reserve afwikkeling ILG						
Totaal Toevoeging	11.274					
Totaal Onttrekking	-10.422	-561				
P06 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	21.801					
Totaal Onttrekking	-12.597	-13.888	-4.844			
Totalen 06 Natuur en landschap						
Onttrekking	-23.018	-14.449	-4.844			
Toevoeging	33.075					

07 Economie						(bedragen x €1000)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P07 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	500	500	529			
Totaal Onttrekking	-483	-1.000	-2.694	-1.028	-1.500	

08 Mobiliteit						(bedragen x €1000)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P13 reserve sluiskiltunnel						
Totaal Toevoeging		-2.003	1.031	-1.358	679	-2.212
Totaal Onttrekking			-6.987	-8.432	-8.432	-8.432
P13 reserve wegsteunpunt mauritsfort						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-95	-95	-95	-95	-95	-95
P13 reserve ff aanlandingsvoorzieningen						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-152	-152	-152	-152	-152	-152
P13 reserve ff gebouwen en terrein						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-92	-92	-92	-92	-92	-92
P13 reserve wegsteunpunt 's Heer Arendskerke						
Totaal Toevoeging		2.000				
Totaal Onttrekking				-67	-67	-67
P08 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	1.323	155	831	1.258	40	
Totaal Onttrekking	-1.235	-2.435	-1.289	-548	1.973	-278
Totalen 08 Mobiliteit						
Onttrekking	-1.574	-2.775	-8.616	-9.386	-6.865	-9.116
Toevoeging	1.323	152	1.862	-100	719	-2.212

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						(bedragen x €1000)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
P90 reserve sluiskiltunnel						
Totaal Toevoeging	4.486	8.159	9.728	11.086	10.407	12.619
Totaal Onttrekking	-4.791	-5.168	-5.181	-5.130	-5.064	-4.969
P90 reserve vervangende nieuwbouw groene woud						
Totaal Toevoeging						

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						(bedragen x €1000)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal Onttrekking	-111	-111	-111	-111	-111	-111
P90 reserve gistpoortgebouw						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-102	-102	-102	-102	-102	-102
P90 reserve duurzaam archiveren						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-143					
P90 alg reserve rekeningresultaat						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-12.727	-5.773				
P90 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	25.014	22.128	11.838	2.583	6.866	450
Totaal Onttrekking	-35.185	-11.865	-12.914	-6.103	-7.779	-3.078
Totalen 90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Onttrekking	-53.059	-23.019	-18.308	-11.446	-13.055	-8.260
Toevoeging	29.501	30.288	21.566	13.669	17.273	13.069

4.3.1 Toelichting op de reservemutaties per programma

Algemene reserve

De mutaties op de algemene reserve per programma betreffen voornamelijk het overboeken van budgetramingen tussen de verschillende begrotingsjaren in verband met fasering van projecten. Ramingen met een andere oorzaak worden toegelicht:

Dekkingsreserves

De werkwijze rondom investeringen en dekkingsreserves is beschreven in Bijlage 4.3.1, onderdeel 4.3.1.2 Algemene toelichting; Reserves. De mutaties betreffen de dekking van de afschrijving waarvoor de dekkingsreserve gevormd is.

Programma 04 Ruimtelijke omgeving

Mutaties op de algemene reserve gaan voornamelijk over de fasering in de uitvoering van projecten voor de herstructurering van bedrijventerreinen en Waterdunen.

Programma 06 Natuur en landschap

Mutaties op de algemene reserve gaan voornamelijk over de fasering van de cofinanciering op Waterdunen en reserveringen voor decentralisatie natuur- en landschapsbeheer.

Programma 07 Economie

Mutaties op de algemene reserve gaan over de toevoeging van € 0,5 miljoen per jaar gedurende vier jaren voor de vorming van het Seedfonds in 2011. Dit in verband met het verkrijgen van een nationale subsidie hiervoor. De onttrekking 2015 betreft het doorschuiven van gereserveerde budgetten voor investeringen in de Kanaalzone uit het college programma. De onttrekking 2016 (en 2017) betreft de provinciale bijdrage aan het rijksproject de Zeesluis te Terneuzen.

Programma 8 Mobiliteit

De mutaties op de Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel (00200)* na 2015 gaan over de provinciale afschrijvings- en onderhoudslasten na ingebruikname van de Sluiskiltunnel vanaf 2015. Het verloop van deze reserve is terug te vinden in Bijlage 4.3 en de toelichting in Bijlage 4.3.1, onderdeel B. Bestemmingsreserve.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De mutaties op de Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel (00200)* gaan over de toevoeging van de dividendinkomsten Westerscheldetunnel. Vanaf 2012 tot en met 2033 wordt € 2 miljoen toegevoegd uit de autonome middelen van de Provincie. De onttrekking houdt verband met de financiële lasten van de Sluiskiltunnel en Westerscheldetunnel tot de overdracht aan het Rijk in 2033.

*Het verloop van deze reserve is terug te vinden in Bijlage 4.3 en de toelichting in Bijlage 4.3.1, onderdeel B. Bestemmingsreserve.

In Bijlage 4.3.1, onderdeel A. Algemene reserve (00100) staat een nadere toelichting op de mutaties op de Algemene reserve (naast de overboeking budgetramingen). Ook de raming van het Rekeningresultaat (00110) wordt daar toegelicht en loopt via dit programma.

4.4 Meerjarenperspectief begroting 2015 (incl. Doeluitkeringen)

01 Bestuur										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
010101	-15	1.491	1.476	-15	1.093	1.078	-20	1.027	1.007	-20	1.098	1.078
010102	-144	741	598	-144	741	598	-144	741	598	-144	741	598
010103	-43	142	100	-43	198	155	-43	142	100	-43	142	100
010104	0	99	99	0	98	98	0	98	98	0	98	98
019999	0	4.893	4.893	0	4.579	4.579	0	4.562	4.562	0	4.573	4.573
Totaal	-201	7.367	7.165	-201	6.709	6.508	-206	6.571	6.365	-206	6.652	6.446
02 Cultuur & Samenleving										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
020101	0	582	582	0	894	894	0	900	900	0	900	900
020102	-1.238	9.047	7.809	-1.238	7.087	5.849	-1.238	7.018	5.780	-1.238	7.018	5.780
020103	0	3.984	3.984	0	3.683	3.683	0	3.721	3.721	0	3.721	3.721
020104	0	214	214	0	0	0	0	0	0	0	0	0
020105	0	1.802	1.802	0	154	154	0	154	154	0	154	154
020201	0	100	100	0	100	100	0	100	100	0	100	100
020202	26	4.263	4.290	0	3.675	3.675	0	3.332	3.332	0	3.332	3.332
020203	0	521	521	0	425	425	0	425	425	0	425	425
029999	0	3.673	3.673	0	3.438	3.438	0	3.425	3.425	0	3.432	3.432
Totaal	-1.211	24.185	22.974	-1.238	19.456	18.218	-1.238	19.075	17.838	-1.238	19.083	17.846
03 Milieu										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
030101	-74	4.611	4.536	-74	4.618	4.543	-74	4.618	4.543	-74	4.591	4.517
030102	-26	331	305	-26	301	275	-26	301	275	-26	296	270
039999	0	1.015	1.015	0	950	950	0	946	946	0	948	948
Totaal	-101	5.957	5.856	-101	5.868	5.768	-101	5.865	5.764	-101	5.836	5.735
04 Ruimtelijke omgeving										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
040101	0	8.405	8.405	0	4.555	4.555	0	4.555	4.555	0	4.555	4.555
040201	-29.973	36.501	6.528	0	986	986	0	986	986	0	561	561
049999	0	3.680	3.680	0	3.444	3.444	0	3.431	3.431	0	3.439	3.439
Totaal	-29.973	48.586	18.613	0	8.985	8.985	0	8.973	8.973	0	8.555	8.555
05 Water										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
050101	-15	597	582	-15	694	679	-15	2.204	2.189	-15	704	689
050102	0	13	13	0	13	13	0	3	3	0	3	3

05 Water										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
059999	0	3.219	3.219	0	3.013	3.013	0	3.002	3.002	0	3.009	3.009
Totaal	-15	3.829	3.814	-15	3.720	3.705	-15	5.208	5.194	-15	3.715	3.700
06 Natuur en landschap										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
060101	-608	6.582	5.973	-6	3.217	3.210	-6	3.217	3.210	-6	3.217	3.210
060102	0	7.839	7.839	0	7.829	7.829	0	7.829	7.829	0	7.829	7.829
060103	0	74	74	0	74	74	0	74	74	0	74	74
060104	-26.400	29.151	2.751	-34.636	37.409	2.773	-10.319	13.092	2.773	-3.367	6.140	2.773
060105	0	685	685	0	679	679	0	667	667	0	667	667
069999	0	7.637	7.637	0	7.148	7.148	0	7.121	7.121	0	7.137	7.137
Totaal	-27.008	51.968	24.960	-34.642	56.355	21.713	-10.325	32.000	21.675	-3.373	25.064	21.691
07 Economie										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
070101	-48	5.774	5.726	-26	3.594	3.568	-26	4.128	4.102	-1.026	2.573	1.547
070102	0	2.176	2.176	0	103	103	0	103	103	0	103	103
070103	0	1.014	1.014	0	105	105	0	24	24	0	24	24
070104	0	1.817	1.817	0	610	610	0	610	610	0	610	610
079999	0	5.421	5.421	0	5.074	5.074	0	5.055	5.055	0	5.066	5.066
Totaal	-48	16.202	16.154	-26	9.485	9.459	-26	9.920	9.894	-1.026	8.376	7.350
08 Mobiliteit										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
080101	-43.866	50.571	6.705	-40.686	53.155	12.468	-10.381	17.021	6.641	-1.369	12.630	11.262
080102	-20.963	22.738	1.775	-20.981	22.777	1.796	-21.000	23.010	2.011	-21.019	22.808	1.790
080103	0	908	908	0	0	0	0	0	0	0	0	0
080104	-3.650	5.492	1.842	-2.750	2.749	-1	-2.750	2.749	-1	-2.750	4.399	1.649
080201	-552	11.920	11.367	-407	10.722	10.315	-262	11.767	11.505	-262	11.959	11.696
089999	0	14.450	14.450	0	13.524	13.524	0	13.474	13.474	0	13.504	13.504
Totaal	-69.031	106.078	37.048	-64.825	102.927	38.103	-34.393	68.022	33.629	-25.400	65.301	39.901
Totaal	-127.588	264.172	136.584	-101.048	213.506	112.458	-46.304	155.635	109.331	-31.359	142.582	111.223

4.5 Meerjarenperspectief begroting 2015 (excl. Doeluitkeringen)

01 Bestuur											(Bedragen x €1000)	
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
010101	-15	1.491	1.476	-15	1.093	1.078	-20	1.027	1.007	-20	1.098	1.078
010102	-35	574	539	-35	574	539	-35	574	539	-35	574	539
010103	-43	142	100	-43	198	155	-43	142	100	-43	142	100
010104	0	99	99	0	98	98	0	98	98	0	98	98
019999	0	4.893	4.893	0	4.579	4.579	0	4.562	4.562	0	4.573	4.573
Totaal	-93	7.200	7.107	-93	6.542	6.449	-98	6.404	6.307	-98	6.485	6.387
02 Cultuur & Samenleving											(Bedragen x €1000)	
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
020101	0	582	582	0	894	894	0	900	900	0	900	900
020102	-1.238	9.047	7.809	-1.238	7.087	5.849	-1.238	7.018	5.780	-1.238	7.018	5.780
020103	0	3.984	3.984	0	3.683	3.683	0	3.721	3.721	0	3.721	3.721
020104	0	214	214	0	0	0	0	0	0	0	0	0
020105	0	1.802	1.802	0	154	154	0	154	154	0	154	154
020201	0	100	100	0	100	100	0	100	100	0	100	100
020202	0	4.263	4.263	0	3.675	3.675	0	3.332	3.332	0	3.332	3.332
020203	0	521	521	0	425	425	0	425	425	0	425	425
029999	0	3.673	3.673	0	3.438	3.438	0	3.425	3.425	0	3.432	3.432
Totaal	-1.238	24.185	22.948	-1.238	19.456	18.218	-1.238	19.075	17.838	-1.238	19.083	17.846
03 Milieu											(Bedragen x €1000)	
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
030101	-74	4.611	4.536	-74	4.618	4.543	-74	4.618	4.543	-74	4.591	4.517
030102	-2	307	305	-2	277	275	-2	277	275	-2	272	270
039999	0	1.015	1.015	0	950	950	0	946	946	0	948	948
Totaal	-77	5.933	5.856	-77	5.844	5.768	-77	5.841	5.764	-77	5.812	5.735
04 Ruimtelijke omgeving											(Bedragen x €1000)	
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
040101	0	8.405	8.405	0	4.555	4.555	0	4.555	4.555	0	4.555	4.555
040201	-27.237	33.765	6.528	0	986	986	0	986	986	0	561	561
049999	0	3.680	3.680	0	3.444	3.444	0	3.431	3.431	0	3.439	3.439
Totaal	-27.237	45.850	18.613	0	8.985	8.985	0	8.973	8.973	0	8.555	8.555
05 Water											(Bedragen x €1000)	
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
050101	0	580	580	0	692	692	0	2.202	2.202	0	702	702
050102	0	13	13	0	13	13	0	3	3	0	3	3

05 Water										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
059999	0	3.219	3.219	0	3.013	3.013	0	3.002	3.002	0	3.009	3.009
Totaal	0	3.812	3.812	0	3.718	3.718	0	5.206	5.206	0	3.713	3.713
06 Natuur en landschap										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
060101	-6	5.980	5.973	-6	3.217	3.210	-6	3.217	3.210	-6	3.217	3.210
060102	0	7.839	7.839	0	7.829	7.829	0	7.829	7.829	0	7.829	7.829
060103	0	74	74	0	74	74	0	74	74	0	74	74
060104	0	4.423	4.423	0	2.773	2.773	0	2.773	2.773	0	2.773	2.773
060105	0	685	685	0	679	679	0	667	667	0	667	667
069999	0	7.637	7.637	0	7.148	7.148	0	7.121	7.121	0	7.137	7.137
Totaal	-6	26.638	26.632	-6	21.720	21.713	-6	21.681	21.675	-6	21.697	21.691
07 Economie										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
070101	-48	5.774	5.726	-26	3.594	3.568	-26	4.128	4.102	-1.026	2.573	1.547
070102	0	1.951	1.951	0	103	103	0	103	103	0	103	103
070103	0	1.014	1.014	0	105	105	0	24	24	0	24	24
070104	0	1.817	1.817	0	610	610	0	610	610	0	610	610
079999	0	5.421	5.421	0	5.074	5.074	0	5.055	5.055	0	5.066	5.066
Totaal	-48	15.977	15.930	-26	9.485	9.459	-26	9.920	9.894	-1.026	8.376	7.350
08 Mobiliteit										(Bedragen x €1000)		
	2015			2016			2017			2018		
Doelstelling	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
080101	-112	7.693	7.580	-34	12.781	12.748	-34	6.985	6.952	-34	11.606	11.573
080102	-2.181	2.513	332	-2.199	2.552	354	-2.217	2.785	568	-2.235	2.582	347
080103	0	908	908	0	0	0	0	0	0	0	0	0
080104	0	1.842	1.842	0	49	49	0	49	49	0	1.699	1.699
080201	-552	11.920	11.367	-407	10.722	10.315	-262	11.767	11.505	-262	11.959	11.696
089999	0	14.450	14.450	0	13.524	13.524	0	13.474	13.474	0	13.504	13.504
Totaal	-2.846	39.326	36.481	-2.640	39.629	36.989	-2.513	35.060	32.547	-2.531	41.350	38.819
Totaal	-31.544	168.921	137.378	-4.079	115.379	111.299	-3.958	112.161	108.204	-4.976	115.072	110.096

4.5.1 Toelichting meerjarenperspectief per doelstelling

Het overzicht 'Meerjarenperspectief begroting 2015' wordt tweemaal gepresenteerd; inclusief en exclusief doeluitkeringen.

Per programma worden op het niveau van doelstelling de baten en de lasten getoond voor de periode 2015 tot en met 2018. Zoals u kunt zien worden zowel per programma als in de doelstellingen de totalen weergegeven.

Beide overzichten worden afgesloten met een totalisering over alle programma's heen.

4.6 Uiteenzetting van de financiële positie

1. Financiële positie

De financiële positie heeft te maken met de beoordeling van het provinciale vermogen op de balans in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de risico's. De financiële positie is een breder begrip dan het vermogen dat kan worden afgeleid van de balans. Voor inzicht in de financiële positie zijn alle onderdelen van de begroting van belang.

In deze meerjarenbegroting zijn de financiële consequenties naar aanleiding van bestaand en nieuw beleid verwerkt. Dit reguliere principe is gelijk aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Vanuit het BBV is het in de begroting niet verplicht om ook de volledige balans meerjarig op te stellen.

Hieronder worden beknopt de belangrijkste onderdelen die invloed hebben op de financiële positie opgesomd:

- De meerjarenbegroting is structureel sluitend (zie 3.2 overzicht baten en lasten meerjarig);
- Provinciale Staten hebben besloten dat het dividend van Delta vanaf 2012 wordt inzet voor het college programma vanaf 2012 en dat beiden als incidenteel beschouwd worden. Indien deze baten tot en met 2015 nog niet direct door het college bestemd worden voor incidentele lasten loopt het saldo per jaar in het resultaat na bestemming (de budgettaire ruimte). Vanaf 2016 staan de Delta dividend inkomsten gereserveerd op een lastenstelpost voor het volgende college;
- Er zijn voldoende reserves aanwezig om de risico's op te vangen. Voor de risico's en de weerstandscapaciteit en de relatie er tussen wordt verwezen naar 2.3.2 de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Het risico op onvoorzien achterstallig onderhoud is zeer klein. Alle vervangingsinvesteringen worden direct in de exploitatie meerjarig geraamd en onderhoud kapitaalgoederen wordt uitgevoerd en meerjarig geraamd conform de actuele beheersplannen (zie 2.3.3);
- Er worden geen structurele lasten gedekt met incidentele baten. Dit blijkt uit de meerjarige bijlage 3.4 staat van incidentele baten en lasten.

Conclusie:

De provinciale begroting voldoet meerjarig aan de criteria van duurzaam financieel evenwicht of het nieuwe begrip 'structureel en reëel evenwicht'.

Ontwikkelingen regeerakkoord.

Nadat het Kabinet Rutte I is aangetreden en ook nu Bij Kabinet Rutte II, zijn er de nodige ontwikkelingen op de provincies afgekomen. Genoemd kan worden:

- Overheveling van taken naar gemeenten (sociaal domein, met name jeugdzorg in 2015 en deel WABO taken);
- Overheveling taken naar het Rijk (Regionale omroepen)
- Overheveling taken van het Rijk (deel DLG)
- Financiële kortingen; overdracht Jeugdzorg, vermindering politieke ambtsdragers, vermindering aantal provincies en instandhouding BCF (onderhandelingsakkoord 18 januari 2013) (ook op (tijdelijke) doeluitkeringen en decentralisatie uitkeringen, inclusief het niet verlengen ervan)
- Omzetting doeluitkeringen in provinciefonds uitkering (aanpassingen en bezuinigingen bij de decentralisatie van de taken voor natuur- en landschapsbeheer en natuurontwikkeling en omzetting BDU)

Een aantal van deze maatregelen moet nog zijn beslag krijgen. Duidelijk is wel geworden dat in verschillende opzichten de provincies flink geraakt zijn en daarbij ook Provincie Zeeland.

De besluiten tot ombuiging zijn in 2013 en 2014 in gang gezet na het kerntakenbesluit van 21 juni 2012 en worden verder uitgewerkt, maar het volledige effect hiervan komt tot uiting in de jaren erna. Het effect van de besluiten geleidelijke ombuiging bij gesubsidieerde instellingen (december 2013) komt pas in 2017 volledig beschikbaar in de budgettaire ruimte. Deze 'omgebogen middelen' worden ingezet voor

de provinciale kerntaken, waarbij ook de uitdaging daar is om bovengenoemde 'ombuigingen regeerakkoord' voor een belangrijkdeel hiermee op te vangen. Vanuit het collegeprogramma en de vastgestelde beleidsnota's wordt de provinciale investeringsagenda opgezet en afgestemd met de gemeentelijke investeringsagenda's. Medio 2013 is er een gemeenschappelijk kader voor verder afstemming van gemeentelijke en provinciale investeringsbeslissingen.

Vanuit het BBV is het in de begroting niet verplicht om ook de volledige balans meerjarig op te stellen. Er worden wel balans gerelateerde posten toegelicht bij de onderdelen 3, 4, 6 en 7.

2. Uitgangspunten voor de Begroting 2015 en de meerjarenbegroting 2016 – 2018

De provinciale wettelijke taken en beleidsnotities worden meerjarig in de begroting verwerkt volgens de wettelijke regelgeving (het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)), de provinciale financiële verordening en de provinciale uitgangspunten financieel beleid (1.2).

In de voorjaarsnota zijn de uitgangspunten voor de begroting 2015 vastgesteld in de statenvergadering van 6 juni 2014. Een samenvatting van de uitgangspunten volgt hieronder:

Inkomsten:

- De provinciefondsuitkering 2015 in deze begroting is berekend op basis van de meicirculaire 2014. Vanaf 2012 wordt er weer een accres aangegeven gebaseerd op de systematiek van 'samen de trap op en af'. Na het begrotingsjaar is dit meerjarig accres geraamd en is het ook aan de lastenzijde als stelpost geraamd, omdat dit conform de systematiek van indexeren pas geboekt wordt als dat jaar het begrotingsjaar wordt, ter dekking van de indexering van de lasten. Het accres vanaf 2015 wordt tot de najaarsnota nog structureel op de stelpost gehouden per jaar;
- Voor de provinciale heffingen wordt uitgegaan van opbrengsten in de laatste jaarrekening (2013), de actuele gegevens over het lopende jaar en de inschatting van de nieuwe ontwikkelingen, om de budgetten van het lopende jaar en meerjarig te berekenen (zie paragraaf provinciale heffingen);
- Bij de dividenduitkeringen wordt uitgegaan van de actuele resultaatverwachtingen van de deelnemingen (met eventueel extrapolatie naar 2018). Hierop is voor Delta een uitzonderings-situatie. Voor 2014 heeft Delta over de hoogte van het dividend een toezegging gedaan op € 15 miljoen per jaar. Voor de andere jaren uit de meerjarenbegroting is in de voorjaarsnota besloten om voorlopig ook € 15 miljoen per jaar te ramen als incidentele baten. Provinciale Staten hebben besloten dat het dividend van Delta vanaf 2012 wordt inzet voor het college programma vanaf 2012. Het bedrag voor het nieuwe college staat vanaf 2016 op een stelpost.

Uitgaven:

- Voor de salarissen en sociale lasten wordt in 2014 uitgegaan van de berekende salarissen per 01-01-2014 (inclusief CAO tot en met 31 mei 2012 en sociale lasten). Het huidige arbeidsvoorwaarden-akkoord loopt tot 01-06-2012;
- Voor een jaarlijkse stijging van de salarissen door incidentele loonsverhoging is er een stelpost gevormd geprognoseerd op basis van de huidige personele bezetting die nog kunnen doorgroeien naar de 100% eindschaal van de functie;
- De inkomsten- en uitgavenbudgetten zijn vanaf het begrotingsjaar 2015 niet geïndexeerd, behalve de subsidiebudgetten.

3. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

3.1 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden van Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is een voorziening aangelegd. In IPO verband is in mei 2013 besloten om de pensioenverplichtingen van de actieve Gedeputeerden onder te brengen bij het ABP vanaf 2016.

In de (meerjaren)begroting zijn navolgende posten opgenomen:

Wachtgeldverplichtingen en pensioenuitkering		(bedragen x € 1.000)
Vakantiegelden		€ 1.000

Voor verplichtingen met een niet-jaarlijks gelijk volume zoals de wachtgeldverplichtingen aan voormalig personeel van de Provinciale Stoombootdiensten (PSD) en de Non-Activiteit regeling (NAR) is een voorziening opgenomen.

3.2 Garantieverplichtingen

Bij de jaarlijkse risico-inventarisatie worden de garantieverplichtingen en gewaarborgde geldleningen aan deelnemingen en overigen meegenomen. Zoals in de 2.3.2 paragraaf Weerstandsvermogen en risico-beheersing is aangegeven leiden ze niet tot risico's van materiële omvang door indekking van risico's en provinciale (in)directe bestuurlijke invloed bij betrokken bedrijven en instellingen.

In hoofdstuk 1.2 punt 6 is als uitgangspunt van financieel beleid aangegeven: 'In verband met beperking langdurige risico's worden geen nieuwe garanties en geldleningen verstrekt'.

De gewaarborgde geldleningen hebben in de jaarrekening 2013 een omvang van € 3,5 miljoen.

De geprognoseerde stand per eind 2017 is ongeveer € 2,5 miljoen. Van de overige posten van 'niet uit de balans blijvende verplichtingen uit de jaarrekening 2012 blijft nog een bedrag over van ongeveer € 2 miljoen eind 2018 aan de Stichting Roosevelt Academy.

Per eind 2018 zijn er nog garantstellingen bij drie deelnemingen; Zeeland Seaports N.V. en PPS Perkpolder beheer B.V. en een tweejarige garantstelling na de oplevering van de bouw van de Sluiskiltunnel. Deze zijn toegelicht in de paragraaf verbonden partijen (2.3.6).

4. Investerings

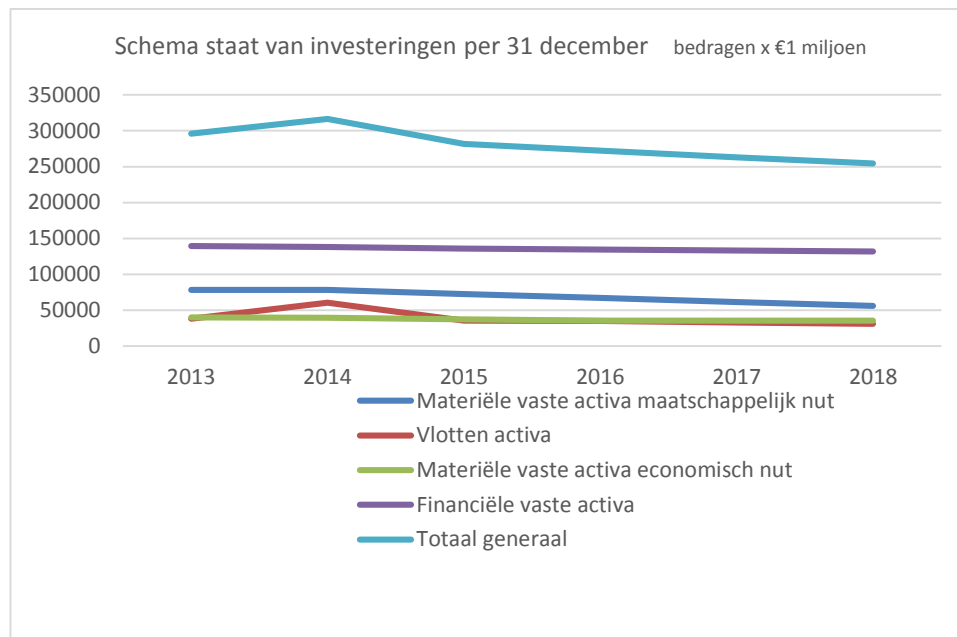
De investeringen van de Provincie die geactiveerd worden beperken zich in principe tot materiële vaste activa met economisch nut, omdat dit volgens BBV zo verplicht is, en financiële vaste activa.

Wanneer geïnvesteerd wordt in materiële vaste activa met economisch nut, wordt indien mogelijk direct een bestemmingsreserve gevormd voor de toekomstige afschrijvingslasten, zodat ook hier geen sprake is van langdurig beslag op middelen.

Investerings in materiële vaste activa met maatschappelijk nut in openbare ruimten, zoals wegen komen direct ten laste van de exploitatie als uitgaven, zodat geen meerjarig beslag op middelen in de meerjarenraming wordt gelegd. De uitzondering vormt de activering van de investering in de Sluiskiltunnel, maar hiervoor is een bestemmingsreserve aangelegd, zodat de afschrijvingslasten hieruit onttrokken kunnen worden. Het gedetailleerde meerjarig actieprogramma Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan (PVVP) wordt door ons college jaarlijks vooraf vastgesteld en ter informatie aan uw staten overlegd en is integraal in de begroting verwerkt (zie bijlage 4.1.1 Toelichting staat van activa).

De financiële vaste activa bevat de geactiveerde aandelen kapitalen van de deelnemingen en verstrekte langlopende leningen.

Met de vaststelling van de nota grondbeleid door Provinciale Staten worden de investeringen in vlottende activa hier ook aangegeven, inclusief grondexploitaties Perkpolder en Waterdunen. Voor de financiering wordt bij de investeringsberekening ten tijde van de besluitvorming uitgegaan van de actuele rente van (meerjarige) leningen op de kapitaalmarkt eventueel verhoogd met een risico opslag (zie 2.3.4 paragraaf financiering).

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage 4.1 Staat van activa en 4.2 Staat van verloop van de investeringskredieten.

5. Financiering

Voor de uitvoering van de provinciale taken zijn vanaf 2012 niet meer voldoende liquide middelen aanwezig. Dit wordt met name veroorzaakt door twee onderdelen.

- Enerzijds de investering in de bouw van de Sluiskiltunnel,
- Anderzijds de uitgaven in 2014 tot en met 2018 van reeds ontvangen doeluitkeringen.

Voor de investering in de bouw van de Sluiskiltunnel is de provinciale bijdrage € 114 miljoen op het totaal van € 296 miljoen. De dekking is 100% uit dividend Westerscheldetunnel (WST), maar het kas ritme van de uitgaven is eerder dan de ontvangsten. De rente over de middelen die hiervoor aangetrokken worden, worden cumulatief ten laste gebracht van het project KKS/WST. Hierdoor zijn deze investering en rentelasten exploitatieneutraal. Volgens die projectplanning op basis van het huidige beleid komen de geïnvesteerde liquide middelen weer terug naar de Provincie vanuit het dividend van WST vóór de overdracht van de WST aan het Rijk.

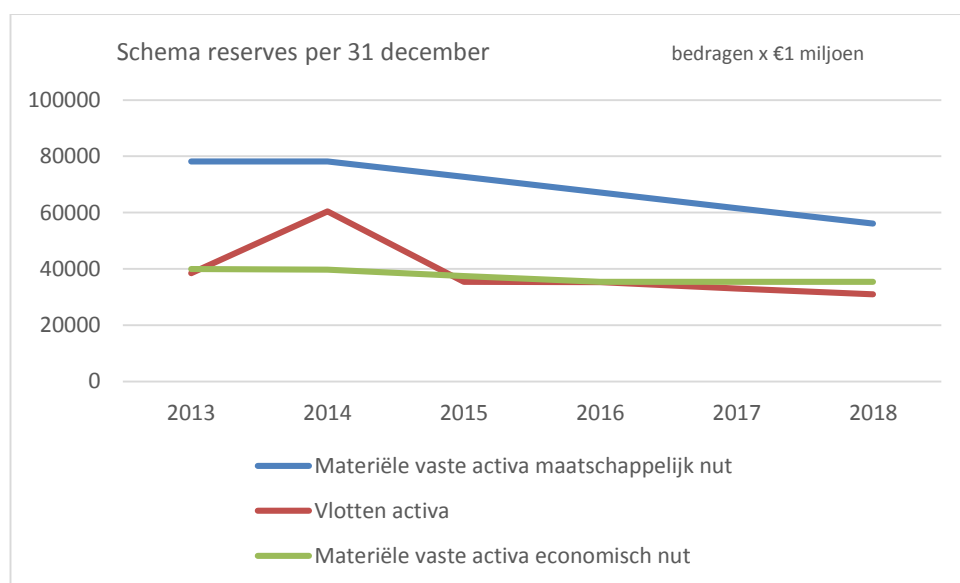
De reeds ontvangen doeluitkeringen zijn tijdelijk geboekt op een overlopende passiva, omdat de ontvangsten voor lopen op de uitgaven. De stand van de overlopende passiva van ruim € 175 miljoen in de jaarrekening 2013 worden uitgegeven in 2014 tot en met 2018.

Er zijn niet voldoende liquide middelen voor deze uitgaven, daarom is er een lening aangegaan. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

6. Stand en het verloop van de reserves

De reserves vormen het eigen vermogen. Voor besteding van de reserves is een besluit van Provinciale Staten noodzakelijk.

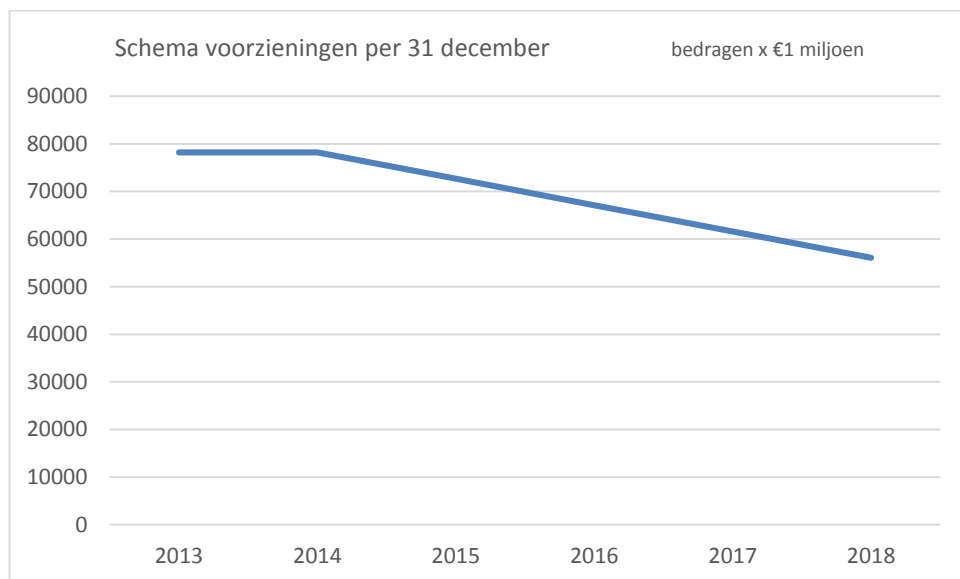
In 4.3 de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva is het verloop weergegeven. In 4.3.1 de 'toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva' wordt het verloop van het eigen vermogen (lees; de reserves) uiteengezet. De bestemmingsreserve Sluiskiltunnel wordt volledig aangevuld na 2015 uit dividend van de Westerscheldetunnel tot de Sluiskiltunnel is afbetaald. De omvang van het 'vrije deel' van de algemene reserve is de laatste jaren sterk afgenomen in verband met besluit om de algemene reserve in te zetten voor het opvangen van de incidentele kortingen voor de jaren 2008 tot en met 2011 en het opvangen van de structurele kortingen op het provinciefonds vanaf 2011 in de overgangsjaren en de vorming van de NAR. Het vrije deel van de algemene reserve positie komt uit op € 21 miljoen per 2020. (zie 4.3.1. Algemene reserve) In de voorjaarsnota 2011 is besloten bij uitgangspunten financieel beleid (1.2) dat het uitgangspunt van het college is om een vrij deel van de algemene reserve positie aan te houden van minimaal € 25 miljoen.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

7. Stand en het verloop van voorzieningen

De voorzieningen vormen een onderdeel van het vreemde vermogen, waarvoor de besteding volledig is vastgelegd. De bestedingsverplichtingen zijn actueel geraamd per voorziening in de komende jaren.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage 5.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

4.7 Overzicht beheer en ontwikkeling saldo lasten per programma meerjarig

(Bedragen x €1000)					
Programma		2015	2016	2017	2018
Bestuur	Beheer	7.367	6.709	6.571	6.652
	Ontwikkeling	0	0	0	0
	Totaal	7.367	6.709	6.571	6.652
Cultuur & Samenleving	Beheer	18.863	14.638	14.258	14.266
	Ontwikkeling	5.322	4.817	4.817	4.817
	Totaal	24.185	19.456	19.075	19.083
Milieu	Beheer	5.298	5.140	5.136	5.112
	Ontwikkeling	659	728	728	723
	Totaal	5.957	5.868	5.865	5.836
Ruimtelijke omgeving	Beheer	3.802	3.505	3.492	3.500
	Ontwikkeling	44.784	5.480	5.480	5.055
	Totaal	48.586	8.985	8.973	8.555
Water	Beheer	3.307	3.048	3.037	3.043
	Ontwikkeling	522	672	2.172	672
	Totaal	3.829	3.720	5.208	3.715
Natuur en landschap	Beheer	19.464	18.939	18.761	18.650
	Ontwikkeling	32.503	37.416	13.239	6.414
	Totaal	51.968	56.355	32.000	25.064
Economie	Beheer	6.689	6.776	7.241	5.696
	Ontwikkeling	9.512	2.709	2.680	2.680
	Totaal	16.202	9.485	9.920	8.376
Mobiliteit	Beheer	47.583	45.677	45.331	49.972
	Ontwikkeling	58.495	57.250	22.691	15.329
	Totaal	106.078	102.927	68.022	65.301
Totaal programma's	Beheer	112.374	104.432	103.827	106.891
	Ontwikkeling	151.798	109.074	51.808	35.690
	Totaal	264.172	213.506	155.635	142.582
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Beheer	6.648	21.441	21.773	21.376
	Ontwikkeling	0	0	0	0
	Totaal	6.648	21.441	21.773	21.376
Mutatie Reserves	Beheer	13.322	3.880	6.906	450
	Ontwikkeling	10.759	9.728	11.086	10.407
	Totaal	24.081	13.608	17.993	10.857
Budgettaire ruimte	Beheer	-725	392	292	175
	Ontwikkeling	0	0	0	0
	Totaal	-725	392	292	175
Totaal Dekkingsmiddelen, Reserves, Budgettaire ruimte	Beheer	19.245	25.713	28.972	22.001
	Ontwikkeling	10.759	9.728	11.086	10.407
	Totaal	30.004	35.441	40.058	32.408
Eindtotaal	Beheer	131.619	130.145	132.799	128.892
	Ontwikkeling	162.557	118.801	62.894	46.098
	Totaal	294.176	248.947	195.693	174.990

4.8 Overzicht beheer en ontwikkeling saldo baten en lasten per programma meerjarig

(Bedragen x €1000)					
Programma		2015	2016	2017	2018
Bestuur	Beheer	7.165	6.508	6.365	6.446
	Ontwikkeling	0	0	0	0
	Totaal	7.165	6.508	6.365	6.446
Cultuur & Samenleving	Beheer	17.652	13.401	13.020	13.028
	Ontwikkeling	5.322	4.817	4.817	4.817
	Totaal	22.974	18.218	17.838	17.846
Milieu	Beheer	5.200	5.042	5.038	5.014
	Ontwikkeling	656	726	726	721
	Totaal	5.856	5.768	5.764	5.735
Ruimtelijke omgeving	Beheer	3.802	3.505	3.492	3.500
	Ontwikkeling	14.811	5.480	5.480	5.055
	Totaal	18.613	8.985	8.973	8.555
Water	Beheer	3.292	3.033	3.022	3.028
	Ontwikkeling	522	672	2.172	672
	Totaal	3.814	3.705	5.194	3.700
Natuur en landschap	Beheer	19.002	18.548	18.509	18.525
	Ontwikkeling	5.958	3.165	3.165	3.165
	Totaal	24.960	21.713	21.675	21.691
Economie	Beheer	6.642	6.750	7.214	4.670
	Ontwikkeling	9.512	2.709	2.680	2.680
	Totaal	16.154	9.459	9.894	7.350
Mobiliteit	Beheer	24.693	22.914	22.694	27.316
	Ontwikkeling	12.354	15.188	10.935	12.585
	Totaal	37.048	38.103	33.629	39.901
Totaal programma's	Beheer	87.448	79.700	79.355	81.527
	Ontwikkeling	49.135	32.758	29.976	29.696
	Totaal	136.584	112.458	109.331	111.223
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Beheer	-124.320	-104.148	-105.321	-104.434
	Ontwikkeling	0	0	0	0
	Totaal	-124.320	-104.148	-105.321	-104.434
Mutatie Reserves	Beheer	-2.090	-3.320	-1.941	-3.692
	Ontwikkeling	-9.449	-5.382	-2.362	-3.272
	Totaal	-11.539	-8.703	-4.302	-6.964
Budgettaire ruimte	Beheer	-725	392	292	175
	Ontwikkeling	0	0	0	0
	Totaal	-725	392	292	175
Totaal Dekkingsmiddelen, Reserves, Budgettaire ruimte	Beheer	-127.135	-107.076	-106.970	-107.951
	Ontwikkeling	-9.449	-5.382	-2.362	-3.272
	Totaal	-136.584	-112.458	-109.331	-111.223
Eindtotaal	Beheer	-39.686	-27.376	-27.614	-26.423
	Ontwikkeling	39.686	27.376	27.614	26.423
	Totaal	0	0	0	0

4.9 Incidentele en structurele lasten en baten per programma meerjarig

	2014			2015			2016			2017			2018		
Lasten															
Programma	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel
Bestuur	8.092	303	7.790	7.367	9	7.358	6.709	64	6.645	6.571	9	6.562	6.652	9	6.643
Cultuur & Samenleving	58.824	8.942	49.882	24.185	3.420	20.765	19.456	63	19.393	19.075	0	19.075	19.083	0	19.083
Milieu	7.634	253	7.381	5.957	0	5.957	5.868	0	5.868	5.865	0	5.865	5.836	0	5.836
Ruimtelijke omgeving	42.414	31.802	10.612	48.586	43.782	4.803	8.985	4.474	4.511	8.973	4.474	4.498	8.555	4.474	4.081
Water	3.977	389	3.588	3.829	63	3.766	3.720	10	3.710	5.209	1.500	3.709	3.715	0	3.715
Natuur en landschap	66.428	54.639	11.789	51.968	36.938	15.030	56.355	34.636	21.720	32.000	10.319	21.681	25.064	3.367	21.697
Economie	19.434	7.785	11.649	16.202	7.047	9.155	9.485	1.117	8.368	9.920	1.555	8.365	8.376	0	8.376
Mobiliteit	92.262	35.127	57.134	106.078	45.118	60.961	102.927	44.140	58.787	68.022	9.314	58.708	65.301	4.435	60.866
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.219	-109	4.329	6.648	111	6.536	21.441	15.000	6.441	21.773	15.000	6.773	21.376	15.000	6.376
Totaal lasten	303.285	139.131	164.154	270.819	136.488	134.331	234.947	99.504	135.443	177.408	42.171	135.236	163.958	27.285	136.673
Baten															
Bestuur	-287	-15	-272	-201	0	-201	-201	0	-201	-206	0	-206	-206	0	-206
Cultuur & Samenleving	-35.299	-3.027	-32.272	-1.211	26	-1.237	-1.238	0	-1.238	-1.238	0	-1.238	-1.238	0	-1.238
Milieu	-542	-326	-216	-101	0	-101	-101	0	-101	-101	0	-101	-101	0	-101
Ruimtelijke omgeving	-6.087	-5.982	-104	-29.973	-29.973	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Water	-126	-25	-101	-15	0	-15	-15	0	-15	-15	0	-15	-15	0	-15
Natuur en landschap	-45.592	-44.415	-1.177	-27.008	-27.002	-6	-34.642	-34.636	-6	-10.325	-10.319	-6	-3.373	-3.367	-6
Economie	-1.511	-329	-1.182	-48	-21	-27	-26	0	-26	-26	0	-26	-1.026	-1.000	-26
Mobiliteit	-62.804	-34.833	-27.971	-69.031	-44.353	-24.678	-64.825	-39.895	-24.930	-34.393	-9.012	-25.381	-25.400	0	-25.400
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-137.297	-10.289	-127.008	-130.967	-15.414	-115.553	-125.589	-15.000	-110.589	-127.094	-15.000	-112.094	-125.810	-15.000	-110.810
Totaal baten	-289.544	- 99.241	- 190.303	- 258.555	- 116.737	- 141.818	- 226.636	- 89.531	- 137.106	- 173.398	- 34.331	- 139.067	- 157.169	- 19.367	- 137.802
Totaal saldo lasten en baten	13.741			12.264			8.311			4.010			6.789		
Toevoeging reserve	31.877	31.877		24.081	24.081		13.608	13.608		17.993	17.993		10.857	10.857	
Onttrekking reserve	-46.356	-46.356		-35.620	-35.620		-22.310	-22.310		-22.295	-22.295		-17.821	-17.821	
Resultaat	-738			725			-392			-292			-175		
Totaal structurele Lasten			164.154			134.331			135.443			135.236			136.673
Totaal structurele Baten			-190.303			-141.818			-137.106			-139.067			-137.802
			-26.149			-7.488			-1.663			-3.830			-1.129

Het overzicht incidentele en structurele lasten en baten is opgesteld op basis van de richtlijnen die zijn voorgeschreven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de notitie van de commissie BBV. Met uitzondering van de uitkering van het Delta-dividend, deze hebben Provinciale Staten als incidentele bate aangemerkt en zijn conform dit besluit verwerkt in dit overzicht. De incidentele projecten, zoals Natuurpakket Westerschelde, Sluiskiltunnel, N62 Sloeweg en Tractaatweg zijn als incidentele uitgaven aangemerkt.

5.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)				
Activiteit code	Omschrijving van de investering	Oorspronkelijke investering per 1-1-2013	Wijze van afschrijving	Boekwaarde per 01-01-2013
investeringen met een economisch nut				
gronden en terreinen				
00004	herinrichting abdijplein	677	30 jr	180
gebouwen				
00008	pand achter de houttuinen 8	1.650	30 jr	880
00034	vervangende nieuwbouw groene woud	3.334	30 jr	2.555
00036	gistpoortgebouw	3.053	30 jr	2.547
00037	verbouwing zeeuws museum	5.977	30 jr	4.803
00038	verbouwing pand schuytvlot	4.549	30 jr	4.119
00048	wegsteunpunt mauritsfort	1.235	30 jr	760
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke			
grond- weg- en waterbouwkundige werken				
00001	aanlandingsinrichtingen	4.401	30 jr	3.197
00002	infrastructurale voorzien fast ferry	2.766	30 jr	2.023
vervoermiddelen				
00018	swath boten	26.575	30 jr	18.839
machines apparaten installaties				
00014	nieuwe telefooncentrale	475	10 jr	285
00049	duurzaam archiveren	716	5 jr	143
00056	investering e-dienstverlening	1.232	5 jr	1.232
00057	investering e-dienstverlening crm			
totaal investeringen met een economisch nut		56.639		41.563
investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
grond-weg en waterbouwkundige werken mn				
00059	sluiskiltunnel	72.101		72.101
00067	marinierskazerne vlissingen			
00069	sloeweg			
00070	tractaatweg			
totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut		72.101		72.101
financiële vaste activa				
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen				
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel	131.421		125.257
00020	aandelenkapitaal delta nv	568		568
00046	aandelenkap. economische impuls zld	103		103
00050	aandelenkapitaal bv kks	1.000		1.000
00051	perkpolder beheer bv	5		5
00052	perkpolder beheer cv	19		19
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds	200		200
00064	risicodekking zws participatiefonds	-200		-200
overige langlopende geldleningen				
00023	geldleningen zws studiefonds			16
00025	hypothecaire geldleningen			
00027	leningen werkgelegenheidsfonds			44
00031	risicodekking lening werkgel.h.fonds			-44
00044	duurzaamheidlening woningverbet	2.000		2.000
00068	lening nv economische impuls			
overige uitzettingen rentetypische looptijd >of gelijk 1 jr				
10016	fortis 241878918 belegging	34.425		11.998
totaal financiële vaste activa		169.542		140.968
totaal vaste activa		298.282		254.631
vlottende activa				
				voorraden
00035	grondbank zeeland	7.512		7.512
00053	grondexpl perkpolder rode zone	8.802		8.802
00055	grondexpl waterdunen rode zone	4.512		4.512
00061	grondbank landb flankerend beleid	6.643		6.643
00065	Voorraad vastgoedobjecten			
totaal vlottende activa		27.470		27.470
totaal generaal		325.752		282.101

Vervolg 5.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)					
Mutaties 2013	Afschrijving of aflossing in 2013	Boekwaarde per 31-12-2013	Mutaties 2014	Afschrijving of aflossing in 2014	Boekwaarde per 31-12-2014
0	0	0	0	0	0
	22	158		22	135
	55	825		55	770
	111	2.444		111	2.333
	102	2.445		102	2.343
	200	4.603		200	4.403
80	154	4.045		155	3.889
	95	665		95	570
			50		50
	152	3.044		152	2.892
	92	1.930		92	1.838
	897	17.942		897	17.045
	48	237		48	190
	143				0
339		1.571		246	1.325
					0
419	2.072	39.910	50	2.176	37.784
0	0	0	0	0	0
6.115		78.216			78.216
					0
					0
					0
6.115		78.216			78.216
0	0	0	0	0	0
		125.257			125.257
		568			568
-3		101	-2		99
		1.000			1.000
		5			5
-19					0
		200			200
		-200			-200
	2	14		1	14
					-0
	39	5			5
	-39	-5			-5
1.000		3.000		150	2.850
				-500	500
	2.375	9.623		1.951	7.672
978	2.377	139.568	-2	1.602	137.965
7.512	4.449	257.694	48	3.778	253.964
8.092		15.604	17.519		33.123
1.074		9.876	-1.074		8.802
356		4.868	4.684		9.552
-820		5.823	820		6.643
2.288		2.288			2.288
10.989		38.459	21.949		60.407
18.501	4.449	296.153	21.997	3.778	314.372

Vervolg 5.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)				
Activiteit code	Omschrijving van de investering	Mutaties 2015	Afschrijving of aflossing in 2015	Boekwaarde per 31-12-2015
investeringen met een economisch nut				
gronden en terreinen				
00004	herinrichting abdijplein		22	112
gebouwen				
00008	pand achter de houttuinen 8		55	715
00034	vervangende nieuwbouw groene woud		111	2.222
00036	gistpoortgebouw		102	2.241
00037	verbouwing zeeuws museum		200	4.203
00038	verbouwing pand schuytvlot		155	3.734
00048	wegsteunpunt mauritsfort		95	475
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke	1.300		1.350
grond- weg- en waterbouwkundige werken				
00001	aanlandingsinrichtingen		152	2.740
00002	infrastructurale voorzien fast ferry		92	1.746
vervoermiddelen				
00018	swath boten		897	16.148
machines apparaten installaties				
00014	nieuwe telefooncentrale		48	142
00049	duurzaam archiveren			
00056	investering e-dienstverlening		246	1.078
00057	investering e-dienstverlening crm			
Totaal investeringen met een economisch nut		1.300	2.176	36.908
investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
grond-weg en waterbouwkundige werken mn				
00059	sluiskiltunnel		5.542	72.674
00067	marinierskazerne vlissingen			
00069	sloeweg			
00070	tractaatweg			
Totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut			5.542	72.674
financiële vaste activa				
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen				
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel			125.257
00020	aandelenkapitaal delta nv			568
00046	aandelenkap. economische impuls zld			99
00050	aandelenkapitaal bv kks			1.000
00051	perkpolder beheer bv			5
00052	perkpolder beheer cv			
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds			200
00064	risicodekking zws participatiefonds			-200
overige langlopende geldleningen				
00023	geldleningen zws studiefonds		1	13
00025	hypothecaire geldleningen			
00027	leningen werkgelegenheidsfonds			5
00031	risicodekking lening werkgel.h.fonds			-5
00044	duurzaamheidlening woningverbet		150	2.700
00068	lening nv economische impuls			500
overige uitzettingen rentetypische looptijd >of gelijk 1 jr				
10016	fortis 241878918 belegging		1.780	5.892
Totaal financiële vaste activa			1.931	136.034
totaal vaste activa		1.300	9.649	245.615
vlottende activa				
voorraden				
00035	grondbank zeeland			33.123
00053	grondexpl perkpolder rode zone	-8.802		
00055	grondexpl waterdunen rode zone	-9.552		
00061	grondbank landb flankerend beleid	-6.643		
00065	Voorraad vastgoedobjecten			2.288
totaal vlottende activa		-24.997		35.411
totaal generaal		-23.697	9.649	281.026

Vervolg 5.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)					
Mutaties 2016	Afschrijving of aflossing in 2016	Boekwaarde per 31-12-2016	Mutaties 2017	Afschrijving of aflossing in 2017	Boekwaarde per 31-12-2017
	0	0	0	0	0
	22	90		22	68
	55	660		55	605
	111	2.111		111	2.000
	102	2.140		102	2.038
	200	4.003		200	3.803
	155	3.579		155	3.424
	95	380		95	285
650	67	1.933		67	1.867
	152	2.588		152	2.436
	92	1.653		92	1.561
	897	15.251		897	14.354
	48	95		48	47
	246	832		246	585
650	2.243	35.315		2.243	33.072
	0	0	0	0	0
	5.542	67.132		5.542	61.590
5.306	312	4.994		312	4.682
4.862		4.862	2.050	432	6.480
10.168	5.854	76.988	2.050	6.286	72.752
	0	0	0	0	0
		125.257			125.257
		568			568
		99			99
		1.000			1.000
		5			5
		200			200
		-200			-200
	1	12		1	11
		5			5
		-5			-5
	150	2.550		150	2.400
		500			500
	1.476	4.416		1.142	3.274
	1.626	134.407		1.293	133.114
10.818	9.723	246.710	2.050	9.822	238.938
		33.123			33.123
		2.288			2.288
		35.411			35.411
10.818	9.723	282.121	2.050	9.822	274.349

Vervolg 5.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)				
Activiteit code	Omschrijving van de investering	Mutaties 2018	Afschrijving of aflossing in 2018	Boekwaarde per 31-12-2018
investeringen met een economisch nut				
gronden en terreinen				
00004	herinrichting abdijplein		22	45
gebouwen				
00008	pand achter de houttuinen 8		55	550
00034	vervangende nieuwbouw groene woud		111	1.889
00036	gistpoortgebouw		102	1.936
00037	verbouwing zeeuws museum		200	3.603
00038	verbouwing pand schuytvlot		155	3.268
00048	wegsteunpunt mauritsfort		95	190
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke		67	1.800
grond- weg- en waterbouwkundige werken				
00001	aanlandingsinrichtingen		152	2.283
00002	infrastructurale voorzien fast ferry		92	1.469
vervoermiddelen				
00018	swath boten		897	13.457
machines apparaten installaties				
00014	nieuwe telefooncentrale		48	
00049	duurzaam archiveren			
00056	investering e-dienstverlening			585
00057	investering e-dienstverlening crm			
Totaal investeringen met een economisch nut			1.996	31.076
investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
grond-weg en waterbouwkundige werken mn				
00059	sluiskiltunnel		5.542	56.048
00067	marinierskazerne vliissingen			
00069	sloeweg		312	4.370
00070	tractaatweg		432	6.048
Totaal investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut			6.286	66.466
financiële vaste activa				
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen				
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel			125.257
00020	aandelenkapitaal delta nv			568
00046	aandelenkap. economische impuls zld			99
00050	aandelenkapitaal bv kks			1.000
00051	perkpolder beheer bv			5
00052	perkpolder beheer cv			
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds			200
00064	risicodekking zws participatiefonds			-200
overige langlopende geldleningen				
00023	geldleningen zws studiefonds		1	11
00025	hypothecaire geldleningen			
00027	leningen werkgelegenheidsfonds			5
00031	risicodekking lening werkgeelh.fonds			-5
00044	duurzaamheidlening woningverbet		150	2.250
00068	lening nv economische impuls			500
overige uitzettingen rentetypische looptijd >of gelijk 1 jr				
10016	fortis 241878918 belegging		884	2.390
Totaal financiële vaste activa			1.034	132.080
totaal vaste activa			9.316	229.622
vlottende activa				
voorraden				
00035	grondbank zeeland			33.123
00053	grondexpl perkpolder rode zone			
00055	grondexpl waterdunen rode zone			
00061	grondbank landb flankerend beleid			
00065	Voorraad vastgoedobjecten			2.288
totaal vlottende activa				35.411
totaal generaal			9.316	265.032

5.1.1 Toelichting staat van activa

Toelichting

Activiteiten 00001, 00002, 00018, 00034, 00036, 00037, 00038, 00048, 00049, 00062:

Voor de kapitaallasten van deze activa is een bestemmingsreserve gevormd.

Activiteit 00055 en 00053 Grondexploitatie Waterdunen en Perkpolder rode zone:

Aan het eind van de grondexploitatieprojecten wordt de vlottende activa overgedragen aan de eindgebruikers conform de verkoopovereenkomsten. Na levering van een project aan de eindgebruiker is de stand op de balans weer € 0 voor dat project.

Activiteit 00059 Sluiskiltunnel

De investeringen in de Sluiskiltunnel zijn tot en met 2010 direct ten laste gebracht van de Exploitatie (€ 7 miljoen). Toen was de prognose dat deze investering direct ten laste van de exploitatie gebracht kon worden. Van 2011 tot en met 2015 worden de investeringen (€ 105 miljoen) opgenomen op de balans. Van 2015 tot en met 2033 wordt jaarlijks een bedrag van € 5,5 miljoen afgeschreven ten laste van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, zodat geen meerjarig beslag gelegd wordt op de middelen in de meerjarenraming.

Algemeen

- 1) Er vindt vanaf 1 januari 2009 geen interne renteberekening plaats conform de financiële verordening.
- 2) Investerings in materiële vaste activa met maatschappelijk nut in openbare ruimten, zoals wegen, komen sinds 2006 direct ten laste van de exploitatie als uitgaven. Deze investeringen worden direct als last genomen en hebben geen meerjarig beslag op middelen in de meerjarenraming na het besluit. Uitzondering hierop is de investering in de Sluiskiltunnel, maar er is de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel gevormd om daaruit de lasten exploitatieneutraal te dekken. In het meerjarig actieplan MIZ wordt voor gemiddeld € 10 miljoen per jaar geïnvesteerd in provinciale (water)wegen tijdens de jaren uit de meerjarenbegroting. Aanvullend zijn er 2 projecten waarin wordt geïnvesteerd:
 - 1) Voor de periode 2009 t/m 2015 wordt € 296 miljoen geïnvesteerd in Kanaal Kruising Sluiskil (KKS). Het provinciale deel van de investering wordt van 2011 tot en met 2015 opgenomen op de balans (zie 00059). In de exploitatie lopen de bijdragen derden via OP-KKS Rijk (00372) en OP-KKS regionale bijdrage (00395) (zie ook 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva).
 - 2) Voor de periode 2007 t/m 2015 wordt € 104 miljoen geïnvesteerd in N62 Sloeweg-Tractaatweg. (zie ook 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva; OP 00403 N62 Sloeweg en 00422 OP N62 Tractaatweg).
- 3) Op enkele investeringen van voor het inwerking treden van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een bijdrage van derden ontvangen. Deze bijdragen zijn direct in mindering gebracht, waarna de afschrijving berekend is over het netto investeringsbedrag.
- 4) Financiële vaste activa; kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:

Bij deelnemingen die niet in deze staat zijn opgenomen, zijn de aandelen in het verleden voor het inwerking treden van het BBV volledig gedekt uit de exploitatie, zoals onder andere de Nederlandse Waterschapsbank N.V. en het Zeeuws Participatiefonds B.V. De marktwaarde van de deelnemingen is hoger dan de boekwaarde. De boekwaarde is gelijk aan de verkrijgingprijs.

5.2 Staat van verloop investeringskredieten

(bedragen x 1000)

Activiteit code	Omschrijving	Totaal krediet	Uitgaven tm 2012	Restant krediet per 31-12-2012	Uitgaven 2013	Restant krediet per 31-12-2013	Uitgaven 2014
investerings met een economisch nut							
gebouwen							
00038	verbouwing pand schuytvlot	4.629	4.549	80	80		
00056	investering e-dienstverlening	1.571	1.232	339	339		
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke	2.000		2.000		2.000	50
totaal investerings met een economisch nut		8.200	5.781	2.419	419	2.000	50
investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut							
grond-weg en waterbouwkundige werken mn							
00059	sluiskiltunnel	78.216	72.101	6.115	6.115		
00069	sloeweg	5.306		5.306		5.306	
00070	tractaatweg	6.912		6.912		6.912	
totaal investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut		90.434	72.101	18.333	6.115	12.218	
financiële vaste activa							
overige langlopende geldleningen							
00044	duurzaamheidlening woningverbet	3.000	2.000	1.000	1.000		
00046	aandelenkap. economische impuls zld	99	103	-4	-3	-2	-2
00052	perkpolder beheer cv	0	19	-19	-19		
totaal financiële vaste activa		3.099	2.123	976	978	-2	-2
vlottende activa							
voorraden							
00035	grondbank zeeland	38.611	7.512	31.098	8.092	23.007	17.519
00053	grondexpl perkpolder rode zone	-0	8.802	-8.803	1.074	-9.876	-1.074
00055	grondexpl waterdunen rode zone	0	4.512	-4.512	356	-4.868	4.684
00061	grondbank landb flankerend beleid	0	6.643	-6.643	-820	-5.823	820
00065	voorraad vastgoedobjecten	2.288		2.288	2.288		
totaal vlottende activa		40.898	27.470	13.429	10.989	2.440	21.949
Totaal generaal		142.631	107.474	35.157	18.501	16.656	21.997

(bedragen x 1000)

Restant krediet per 31-12-2014	Uitgaven 2015	Restant krediet per 31-12-2015	Uitgaven 2016	Restant krediet per 31-12-2016	Uitgaven 2017	Restant krediet per 31-12-2017	Uitgaven 2018	Restant krediet per 31-12-2018
1.950	1.300	650	650					
1.950	1.300	650	650					
5.306		5.306	5.306					
6.912		6.912	4.862	2.050	2.050			
12.218		12.218	10.168	2.050	2.050			
5.488		5.488		5.488		5.488		5.488
-8.802	-8.802							
-9.552	-9.552							
-6.643	-6.643							
-19.509	-24.997	5.488		5.488		5.488		5.488
-5.341	-23.697	18.356	10.818	7.538	2.050	5.488		5.488

5.2.1 Toelichting staat van verloop investeringskredieten

Toelichting

Activiteit 00035 Grondbank Zeeland:

Provinciale Staten hebben het plafond van het meerjarig krediet voor 2009 – 2018 vastgesteld op € 13 miljoen. Dit Krediet is in 2014 structureel verhoogd met € 25,6 miljoen in verband met de overname van de Rijksgronden bij natuurpact. Totaal krediet is € 38,6 miljoen. In deze staat is het verloop van de door uit het college geplande aan- en verkopen van de ruilgrond opgenomen.

Activiteit 00055 en 00053 Grondexploitatie Waterdunen en Perkpolder rode zone:

Aan het eind van de grondexploitatieprojecten worden de activa overgedragen aan de eindgebruikers conform de verkoopovereenkomsten. Na levering van een project aan de eindgebruiker is de stand op de balans weer € 0 voor dat project en wordt het krediet opgeheven.

Activiteit 00059 Sluiskiltunnel

De investeringen in de Sluiskiltunnel (€ 7 miljoen) zijn tot en met 2010 direct ten laste gebracht van de Exploitatie. Vanaf 2011 t/m 2015 worden de investeringen opgenomen op de balans (€ 105 miljoen). Vanaf 2015 tot en met 2033 wordt jaarlijks een bedrag van € 5,5 miljoen afgeschreven ten laste van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, zodat er meerjarig geen beslag gelegd wordt op de budgettaire ruimte in de meerjarenraming. Zie verdere toelichting bij het onderdeel 'bestemmingsreserve Sluiskiltunnel' op de staat "balansmutaties per reserve en voorziening"

5.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva

Totaal generaal		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A Algemene reserve	Begin	-60.516	-50.317	-40.092	-30.869	-26.975	-26.057
	Af	60.899	39.718	22.545	7.774	7.825	3.446
	Bij	-50.700	-29.494	-13.322	-3.880	-6.906	-450
	Eind	-50.317	-40.092	-30.869	-26.975	-26.057	-23.061
B Bestemmingsreserve (algemeen)	Begin	-79.873	-79.371	-80.889	-78.573	-73.765	-70.381
	Af	16.262	6.637	13.076	14.536	14.470	14.376
	Bij	-15.760	-8.156	-10.759	-9.728	-11.086	-10.407
	Eind	-79.371	-80.889	-78.573	-73.765	-70.381	-66.412
D Voorzieningen	Begin	-64.718	-51.254	-37.805	-26.101	-16.384	-9.075
	Af	16.850	15.503	13.274	10.724	7.988	4.866
	Bij	-3.386	-2.054	-1.570	-1.007	-679	-453
	Eind	-51.254	-37.805	-26.101	-16.384	-9.075	-4.662
E Overlopende passiva	Begin	-112.936	-175.151	-137.155	-92.855	-36.968	-26.333
	Af	136.826	141.012	98.761	99.997	45.343	29.379
	Bij	-199.040	-103.016	-54.460	-44.110	-34.708	-28.144
	Eind	-175.151	-137.155	-92.855	-36.968	-26.333	-25.098

Totaal reserves, voorzieningen en overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Begin	-318.044	-356.093	-295.942	-228.398	-154.092	-131.846
	Af	230.838	202.871	147.656	133.032	75.626	52.066
	Bij	-268.887	-142.720	-80.112	-58.726	-53.380	-39.454
	Eind	-356.093	-295.942	-228.398	-154.092	-131.846	-119.234

A. Algemene reserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00100 algemene reserve	Begin	-47.789	-50.317	-40.092	-30.869	-26.975	-26.057
	Af	48.172	33.945	22.545	7.774	7.825	3.446
	Bij	-50.700	-23.721	-13.322	-3.880	-6.906	-450
	Eind	-50.317	-40.092	-30.869	-26.975	-26.057	-23.061
00110 alg reserve resultaat na bestemming	Begin	-12.727	0	0	0	0	0
	Af	12.727	5.773	0	0	0	0
	Bij	0	-5.773	0	0	0	0

B. Bestemmingsreserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00200 bestemmingsreserve sluiskiltunnel	Begin	-59.726	-59.422	-60.409	-59.000	-55.166	-52.757
	Af	4.791	5.169	12.168	13.562	13.496	13.401
	Bij	-4.486	-6.156	-10.759	-9.728	-11.086	-10.407
	Eind	-59.422	-60.409	-59.000	-55.166	-52.757	-49.763
00201 dekk res vervangende nieuwb gr woud	Begin	-2.555	-2.444	-2.333	-2.222	-2.111	-2.000
	Af	111	111	111	111	111	111
	Eind	-2.444	-2.333	-2.222	-2.111	-2.000	-1.889
00207 dekk res verbouwing zeeuws museum	Begin	-4.804	-4.604	-4.404	-4.204	-4.004	-3.804
	Af	200	200	200	200	200	200
	Eind	-4.604	-4.404	-4.204	-4.004	-3.804	-3.604
00208 dekk res	Begin	-2.547	-2.445	-2.343	-2.241	-2.140	-2.038

B. Bestemmingsreserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
gistpoortgebouw							
	Af	102	102	102	102	102	102
	Eind	-2.445	-2.343	-2.241	-2.140	-2.038	-1.936
00210 dekk res verbouwing pand schuytvlot	Begin	-4.119	-3.965	-3.810	-3.654	-3.499	-3.344
	Af	154	155	155	155	155	155
	Eind	-3.965	-3.810	-3.654	-3.499	-3.344	-3.188
00211 dekk res wegsteunpunt mauritsfort	Begin	-760	-665	-570	-475	-380	-285
	Af	95	95	95	95	95	95
	Eind	-665	-570	-475	-380	-285	-190
00212 dekk res duurzaam archiveren	Begin	-143	0	0	0	0	0
	Af	143	0	0	0	0	0
	Eind	0	0	0	0	0	0
00214 dekk res ff aanlandingavoorz.	Begin	-3.197	-3.044	-2.892	-2.740	-2.588	-2.436
	Af	152	152	152	152	152	152
	Eind	-3.044	-2.892	-2.740	-2.588	-2.436	-2.283
00215 dekk res ff gebouwen en terr.	Begin	-2.022	-1.930	-1.838	-1.745	-1.653	-1.561
	Af	92	92	92	92	92	92
	Eind	-1.930	-1.838	-1.745	-1.653	-1.561	-1.469
00216 wegsteunpunt s heer arendskerke	Begin	0	0	-2.000	-2.000	-1.933	-1.867
	Af	0	0	0	67	67	67
	Bij	0	-2.000	0	0	0	0
	Eind	0	-2.000	-2.000	-1.933	-1.867	-1.800
00423 Bestemmingsreserve afwikkeling ILG	Begin	0	-852	-291	-291	-291	-291
	Af	10.422	561	0	0	0	0
	Bij	-11.274	0	0	0	0	0
	Eind	-852	-291	-291	-291	-291	-291

C. Dekkingsreserve (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
--------------	-------	------	------	------	------	------	------

Totaal reserves (bedragen x € 1.000)

	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Begin	-140.390	-129.688	-120.982	-109.442	-100.740	-96.438
	Af	77.162	46.356	35.620	22.310	22.295	17.821
	Bij	-66.460	-37.649	-24.081	-13.608	-17.993	-10.857
	Eind	-129.688	-120.982	-109.442	-100.740	-96.438	-89.474

D. Voorzieningen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00300 voorziening waterbeheer	Begin	-720	-456	-421	-431	-441	-451
	Af	441	205	160	160	160	160
	Bij	-177	-170	-170	-170	-170	-170
	Eind	-456	-421	-431	-441	-451	-461
00308 voorziening wachtgelden psd	Begin	-12.286	-9.054	-7.071	-5.218	-3.721	-2.590
	Af	3.658	2.317	2.114	1.695	1.280	1.046
	Bij	-426	-333	-261	-198	-149	-110
	Eind	-9.054	-7.071	-5.218	-3.721	-2.590	-1.653
00314 voorziening nme: natuurcomp braakman	Begin	-5	-5	0	0	0	0
	Af	0	5	0	0	0	0

D. Voorzieningen		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00411 voorziening non activiteitsregeling	Eind	-5	0	0	0	0	0
	Begin	-51.007	-40.089	-28.513	-18.503	-10.272	-4.085
	Af	12.751	12.976	11.000	8.870	6.548	3.660
	Bij	-1.834	-1.401	-989	-639	-361	-173
	Eind	-40.089	-28.513	-18.503	-10.272	-4.085	-598
00420 Voorziening financiële derivaten	Begin	-700	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
	Bij	-300	0	0	0	0	0
	Eind	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
00424 Voorziening waardeoverdr.GS Pensioen	Begin	0	-650	-800	-950	-950	-950
	Bij	-650	-150	-150	0	0	0
	Eind	-650	-800	-950	-950	-950	-950

Totaal voorzieningen		(bedragen x € 1.000)					
	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Begin	-64.718	-51.254	-37.805	-26.101	-16.384	-9.075
	Af	16.850	15.503	13.274	10.724	7.988	4.866
	Bij	-3.386	-2.054	-1.570	-1.007	-679	-453
	Eind	-51.254	-37.805	-26.101	-16.384	-9.075	-4.662

E. Overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00307 OP jeugdzorg	Begin	-2.289	-1.963	-1.737	-1.764	-1.764	-1.764
	Af	32.163	31.983	0	0	0	0
	Bij	-31.837	-31.758	-26	0	0	0
	Eind	-1.963	-1.737	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
00313 OP nme: natuurcomp w scheld	Begin	-1.994	-843	0	0	0	0
	Af	1.155	843	0	0	0	0
	Bij	-4	0	0	0	0	0
	Eind	-843	0	0	0	0	0
00327 OP BDU brede doeluitering	Begin	-7.956	-5.467	-3.158	-3.007	-3.171	-5.303
	Af	29.889	29.275	28.457	27.832	25.865	25.865
	Bij	-27.400	-26.965	-28.306	-27.996	-27.996	-27.996
	Eind	-5.467	-3.158	-3.007	-3.171	-5.303	-7.434
00337 OP implem OV-chipkaart	Begin	-1.687	-1.340	-250	0	0	0
	Af	101	840	0	0	0	0
	Bij	245	250	250	0	0	0
	Eind	-1.340	-250	0	0	0	0
00342 OP Natuur Pakket Westerschelde	Begin	-38.126	-102.043	-59.363	-42.028	-23.021	-19.267
	Af	4.471	42.832	26.400	34.636	10.319	3.367
	Bij	-68.388	-152	-9.065	-15.629	-6.565	0
	Eind	-102.043	-59.363	-42.028	-23.021	-19.267	-15.900
00356 x OP Staats SpaaLinies interreg 4A	Begin	36	0	0	0	0	0
	Af	280	0	0	0	0	0
	Bij	-316	0	0	0	0	0
	Begin	-86	-46	0	0	0	0
00357 OP Stimuleringsregeling voordeltaE&M	Af	55	46	0	0	0	0
	Bij	-15	0	0	0	0	0
	Eind	-46	0	0	0	0	0
00359 OP Actief bodembeheer	Begin	-43	-45	0	0	0	0
	Af	13	69	24	24	24	24
	Bij	-15	-24	-24	-24	-24	-24

E. Overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00360 OP Platform diffuse bronnen	Eind	-45	0	0	0	0	0
	Begin	-28	-11	0	0	0	0
	Af	29	26	15	15	15	15
	Bij	-12	-15	-15	-15	-15	-15
	Eind	-11	0	0	0	0	0
00363 OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	Begin	-87	-76	0	0	0	0
	Af	36	114	0	0	0	0
	Bij	-25	-37	0	0	0	0
	Eind	-76	0	0	0	0	0
00372 OP KKS Rijk	Begin	-24.574	-14.576	-11.571	0	0	0
	Af	33.714	12.339	11.571	0	0	0
	Bij	-23.715	-9.334	0	0	0	0
	Eind	-14.576	-11.571	0	0	0	0
00375 OP N2000 beheerplan Voordelta (RMW)	Begin	-184	-228	0	0	0	0
	Af	42	328	0	0	0	0
	Bij	-86	-99	0	0	0	0
	Eind	-228	0	0	0	0	0
00384 OP Leren voor duurzame ontwikkeling	Begin	0	-112	0	0	0	0
	Af	0	212	0	0	0	0
	Bij	-112	-100	0	0	0	0
	Eind	-112	0	0	0	0	0
00386 OP Waterpoort naar waterdunen	Begin	182	1.136	-300	0	0	0
	Af	954	314	2.736	0	0	0
	Bij	0	-1.750	-2.436	0	0	0
	Eind	1.136	-300	0	0	0	0
00390 x OP project neem de mensen mee	Begin	-28	0	0	0	0	0
	Af	28	0	0	0	0	0
	Begin	-177	-135	0	0	0	0
	Af	422	135	0	0	0	0
00394 OP trans coast	Bij	-380	0	0	0	0	0
	Eind	-135	0	0	0	0	0
00395 x OP regiobijdrage kks	Af	25.216	0	0	0	0	0
	Bij	-25.216	0	0	0	0	0
	Begin	17	42	0	0	0	0
	Af	81	-42	0	0	0	0
00397 OP Waterdunen natura people	Bij	-56	0	0	0	0	0
	Eind	42	0	0	0	0	0
00398 OP Natuurlijk Vitaal	Begin	-96	-89	0	0	0	0
	Af	42	89	0	0	0	0
	Bij	-34	0	0	0	0	0
	Eind	-89	0	0	0	0	0
00399 OP Grenzeloze Kanaalzone	Begin	-37	-58	0	0	0	0
	Af	32	58	0	0	0	0
	Bij	-53	0	0	0	0	0
	Eind	-58	0	0	0	0	0
00400 OP Delta Water Award	Begin	-21	-55	0	0	0	0
	Af	4	75	0	0	0	0
	Bij	-37	-20	0	0	0	0
	Eind	-55	0	0	0	0	0
00401 OP Proeftuin KRW	Begin	-56	0	0	0	0	0
	Af	98	0	0	0	0	0
	Bij	-42	0	0	0	0	0
	Eind	-550	-363	0	0	0	0
00402 Op kerend tij	Af	514	908	0	0	0	0
	Bij	-328	-544	0	0	0	0
	Eind	-363	0	0	0	0	0

E. Overlopende passiva							(bedragen x € 1.000)
Omschrijving	Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018
00403 OP n62 sloeweg	Begin	-32.986	-19.745	-28.521	-7.564	0	0
	Af	1.729	11.286	23.985	7.595	0	0
	Bij	11.512	-20.062	-3.028	-31	0	0
	Eind	-19.745	-28.521	-7.564	0	0	0
00405 OP Flood aware	Begin	62	0	0	0	0	0
	Af	86	0	0	0	0	0
	Bij	-148	0	0	0	0	0
00406 OP World War II Heritage	Begin	-24	-73	0	0	0	0
	Af	318	2.099	0	0	0	0
	Bij	-367	-2.026	0	0	0	0
	Eind	-73	0	0	0	0	0
00407 OP Veerse Dam	Begin	-33	-33	0	0	0	0
	Af	0	33	0	0	0	0
	Eind	-33	0	0	0	0	0
00408 x OP Project EU(regio)2020	Begin	27	0	0	0	0	0
	Bij	-27	0	0	0	0	0
00410 OP Mobiliteitscentrum Zalco	Begin	0	0	0	0	0	0
	Af	0	0	0	0	0	0
	Bij	0	0	0	0	0	0
	Eind	0	0	0	0	0	0
00414 OP Prio Tidal Test Centre Interreg	Begin	0	-127	0	0	0	0
	Af	131	127	0	0	0	0
	Bij	-257	0	0	0	0	0
	Eind	-127	0	0	0	0	0
00416 OP Green Deal Biodiversiteit	Begin	15	-25	0	0	0	0
	Af	0	25	0	0	0	0
	Bij	-40	0	0	0	0	0
	Eind	-25	0	0	0	0	0
00419 OP grond voor grond	Begin	-2.214	-1.562	-602	0	0	0
	Af	652	1.610	602	0	0	0
	Bij	0	-650	0	0	0	0
	Eind	-1.562	-602	0	0	0	0
00421 OP MIRG	Begin	0	1	0	0	0	0
	Af	10	-1	0	0	0	0
	Bij	-9	0	0	0	0	0
	Eind	1	0	0	0	0	0
00422 OP n62 tractaatweg	Begin	0	-27.245	-31.653	-38.493	-9.012	0
	Af	4.424	5.049	4.863	29.787	9.012	0
	Bij	-31.670	-9.457	-11.702	-306	0	0
	Eind	-27.245	-31.653	-38.493	-9.012	0	0
00425 OP lobbyiest Den Haag	Begin	0	-44	0	0	0	0
	Af	65	166	109	109	109	109
	Bij	-108	-123	-109	-109	-109	-109
	Eind	-44	0	0	0	0	0
00426 OP Zuid	Begin	0	-26	0	0	0	0
	Af	74	26	0	0	0	0
	Bij	-100	0	0	0	0	0
	Eind	-26	0	0	0	0	0
00427 OP EU MAD	Begin	0	149	0	0	0	0
	Bij	0	-149	0	0	0	0

Totaal overlopende passiva							(bedragen x € 1.000)
Saldo	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Begin	-112.936	-175.151	-137.155	-92.855	-36.968	-26.333	
Af	136.826	141.012	98.761	99.997	45.343	29.379	
Bij	-199.040	-103.016	-54.460	-44.110	-34.708	-28.144	
Eind	-175.151	-137.155	-92.855	-36.968	-26.333	-25.098	

5.3.1 De toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva

1. Inleiding

Conform het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dienen op de balans de reserves, voorzieningen en overlopende passiva toegelicht te worden, naar de aard en reden enerzijds en de wijzigingen in de stand anderzijds. De toelichting wordt per balanspost gegeven.

Het meerjarig verloop van de stand van de reserves, voorzieningen en overlopende passiva is in het cijfermatig deel aangegeven.

In de regels af (onttrekking) en bij (toevoeging) is een opsomming gegeven van verplichtingen ten laste van de balansposten, waartoe Provinciale Staten reeds besloten hebben of welke in deze begroting vastgesteld worden.

2. Algemene toelichting

Hieronder volgt eerst een algemene toelichting op reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

A. B. C. Reserves

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat als eigen vermogen wordt aangemerkt. Reserves zijn vrij te besteden, tenzij de politiek aan een reserve een bestemming heeft gegeven. De bevoegdheid om te beschikken over de reserves ligt bij Provinciale Staten. Voorts mag aan een reserve rente worden toegerekend, maar de Provincie Zeeland heeft in de financiële verordening 2009 besloten dit niet te doen.

Met ingang van 2004 is het BBV provincies en gemeenten van toepassing. Dit besluit schrijft voor dat mutaties in reserves uitsluitend via resultaatbestemming mogen plaatsvinden. Dit betekent dat elk voorstel tot wijziging van de lasten van een programma, dat gedekt wordt middels een beschikking over een (bestemmings)reserve ter goedkeuring wordt voorgelegd aan Provinciale Staten. Op deze manier is de bevoegdheid over de bestemming van de reserves door Provinciale Staten geborgd.

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Voor het vrije deel van de algemene reserve kan het provinciaal bestuur nog een nadere bestemming bepalen. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan Provinciale Staten al een bestemming hebben gegeven.

Als besloten wordt dat projecten later in de tijd uitgevoerd worden of eerder in uitvoering komen dan oorspronkelijk begroot en daarbij verschuiven over de jaargrens, dan worden deze kredieten met instemming van Provinciale Staten van het ene naar het andere jaar budgetneutraal overgeboekt via de algemene reserve (de toevoeging en onttrekking zijn per saldo van gelijke omvang).

D. Voorzieningen

Een voorziening is een vermogensbestanddeel dat als vreemd vermogen wordt aangemerkt. Voorzieningen zijn niet vrij te besteden. Op grond van artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten – en in enkele gevallen mogen – voorzieningen gevormd worden door Gedeputeerde Staten volgens bepaalde criteria:

- 1a. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- 1b. Op de balansdatum bestaande risico's voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- 1c. Gelijkmatisering van de lasten;
2. Niet bestede bijdragen van derden voor een specifiek doel (derde is niet een Europees of Nederlands overheidslichaam).

Aan een voorziening mag geen rente worden toegerekend. Behalve wanneer de berekening van een voorziening gebaseerd is op contante waarde, dan wordt er jaarlijks wel rente toegevoegd aan de voorziening.

Het kenmerkende van een voorziening is dat de omvang van een voorziening altijd even hoog moet zijn als de verplichting of het ingeschatte risico. Beleidsuitgangspunt met betrekking tot voorzieningen is dat jaarlijks de hoogte en de noodzaak van handhaving van de voorzieningen worden beoordeeld en eventueel middels een toevoeging of onttrekking aangepast via een begrotingswijziging in de exploitatie.

E. Overlopende passiva

Een overlopende passiva is een vermogensbestanddeel dat als vreemd vermogen wordt aangemerkt. Overlopende passiva zijn niet vrij te besteden.

Voor ontvangen voorschotbedragen van een Europees of Nederlands overheidslichaam met een specifiek bestedingsdoel is het BBV per 1 januari 2008 aangepast in artikel 44 lid 2 en uitgebreid met artikel 49 en 40a en 52a. Hierin worden deze ontvangsten nu als overlopende passiva verantwoord. Tot en met 31 december 2007 werden deze als voorziening verantwoord. De voorzieningen op basis van bovengenoemd criterium per 31 december 2007 zijn als overlopende passiva verantwoord vanaf 1 januari 2008.

Het BBV schrijft voor dat baten en lasten slechts eenmaal op een programma mogen worden gepresenteerd op basis van het uitgavenpatroon. Dit betekent dat lasten (uitgaven) en wijzigingen in de lasten (uitgaven) uit de overlopende passiva in de exploitatie worden voorgelegd ter goedkeuring aan Provinciale Staten met direct ook een bate mutatie van gelijke omvang. Inkomsten (kas ontvangsten) worden direct op de balans geboekt en zijn niet meer zichtbaar in de programma's.

Aan een overlopende passiva mag geen rente worden toegerekend. Alleen als het in de subsidie-beschikking door het Rijk voorgeschreven is wordt er jaarlijks een 'inflatiecorrectie' toegevoegd aan de overlopende passiva om de overlopende passiva middelen op contante waarde te houden. De berekening van deze 'inflatiecorrectie' wordt toegepast zoals in de individuele beschikking is aangegeven.

3. Toelichting per balanspost

Alle reservemutaties per programma worden toegelicht in de financiële begroting (zie 4.3).

A. Algemene reserve

00100 Algemene Reserve

Op de algemene reserve wordt het beschikbare eigen vermogen verantwoord. Provinciale staten kunnen een deel ervan oormerken. Veelal wordt een bestemmingsreserve gevormd. Op dit moment zijn er geen oormerken aangebracht. Het vrije, niet geoormerkte deel maakt deel uit van de weerstandscapaciteit (zie paragraaf 2.3.2 Weerstandsvermogen).

Zoals aangegeven in onderstaand schema daalt de algemene reserve de eerste jaren en met name door de vorming van de voorziening voor de Non-activiteitsregeling (NAR) van € 50 miljoen. De onttrekking in 2012 van € 50 miljoen in verband met de vorming van de NAR voorziening is vanaf 2013 en volgende jaren weer volledig aan de budgettaire ruimte toegevoegd.

Hieronder is het verloop per jaar aangegeven en het meerjarenperspectief.

(Bedragen x 1 miljoen)											
Algemene reserve	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beginstand	50,3	40,1	30,9	27,0	26,1	23,1	21,2	21,3	21,2	21,1	20,8
Onttrekkingen	-33,9	-22,5	-7,8	-7,8	-3,4	-2,3	-	-0,1	-0,1	-0,3	-
Toevoegingen	23,7	13,3	3,9	6,9	0,5	0,5	-	-	-	-	-
Eindstand algemene reserve	40,1	30,9	27,0	26,1	23,1	21,2	21,3	21,2	21,1	20,8	20,8

Het mutatieverloop van de algemene reserve

(bedragen x € 1 miljoen)

50 Stand per 31-12-2013

6 Rekeningsaldo 2013, 4e begrotingswijziging 2014

-15 Voorjaarsnota 2014

-8 Najaarsnota 2013

-5 Inflatiecorrectie voorziening Non-activiteitsregeling 2014-2017

-5 Opvangen bezuinigingen provinciefonds 2012-2015

23 Stand per 31-12-2018

-3 Mutaties na 2016, per saldo een onttrekking

1 Mutaties Non-Activiteitsregeling 2017 t/m 2020; het saldo van de toevoegingen en onttrekkingen

21 Het vrije deel van de algemene reserve in 2024

00110 Algemene Reserve rekeningresultaat na bestemming

Het rekeningresultaat van het vorig rekening jaar is het beginsaldo. Bij het vaststellen door Provinciale Staten van de bestemming van het rekeningresultaat in mei van het daaropvolgende jaar wordt het afgeboekt en aan de bestemming toegevoegd.

B. Bestemmingsreserves

00200 Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel

De reserve Sluiskiltunnel is gevormd ten behoeve van de aanleg van een tunnel onder het Kanaal van Gent naar Terneuzen ter hoogte van Sluiskil. Voor de aanleg van de Sluiskiltunnel is eind 2006 een intentieovereenkomst met het Rijk getekend. In de loop der jaren zijn incidentele toevoegingen gedaan bij voor- en najaarsconferenties en in 2009 bij de opheffing reserve Westerschelde Oever Verbinding. In de voorjaarsnota 2011 is besloten om structureel twee miljoen uit de autonome Provinciale middelen, in te zetten voor een korting op de toltarieven van de Westerscheldetunnel (WST).

De toevoegingen bestaan uit de dividend inkomsten van de Westerscheldetunnel en vanaf 2013 twee miljoen uit de autonome Provinciale middelen. Deze inkomsten worden conform statenvoorstel de eerste jaren toegevoegd aan deze reserve om de provinciale kosten aan de bouw van de Sluiskiltunnel volledig te bekostigen. De onttrekkingen betreffen de provinciale afschrijving en onderhoudskosten vanaf 2015 en de financieringskosten over de investeringen in de bouw van de Sluiskiltunnel en de gerealiseerde uitbreiding aandelenkapitaal naar 100% van de Westerscheldetunnel. Door de onttrekking van deze extra financieringslasten verloopt dit gedurende de projectduur 'exploitatie-neutraal'. Deze reserve blijft aangevuld worden uit de jaarlijkse dividendinkomsten Westerscheldetunnel en twee miljoen autonome middelen tot de bouw van de Sluiskiltunnel hieruit betaald is. Dit zal volgens de huidige prognose ongeveer in 2027 zijn.

Daarna dient de investering in de Westerscheldetunnel van € 125 miljoen (00019) en KKS (00050) uit deze inkomsten volledig afgeschreven te worden, voordat de overdracht aan het Rijk plaatsvindt voor het symbolische bedrag van € 1 (zie Staat van activa 4.1).

Het mutatieverloop van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel

(bedragen x € 1 miljoen)

59 Stand per 31-12-2013

-32 Afschrijving en onderhoudskosten 2015-2018

40 Dividendopbrengsten Westerscheldetunnel

8 Toevoeging 2 miljoen per jaar uit de autonome Provinciale middelen

- 22 Onttrekkingen 2012 t/m 2016 in verband met financieringslasten Sluiskil- en Westerscheldetunnel

53 Stand per 31-12-2017

- 119 Onttrekkingen na 2017 in verband met exploitatielasten; afschrijving en onderhoud

- 75 Onttrekkingen na 2017 in verband met exploitatielasten; financiering

141 Toevoegingen 2016 t/m 2027 tot de Sluiskiltunnel is afbetaald; Dividend Westerscheldetunnel en motorrijtuigenbelasting.

0 Eindsaldo.

00423 Bestemmingsreserve afwikkeling ILG

Het mutatieverloop van de bestemmingsreserve afwikkeling ILG (bedragen x € 1 miljoen)

1 Stand per 31-12-2013

-0,5 Bestedingsplan 2014

-0,5 Bestedingsplan 2015

0 Stand per 31-12-2018

C. Bestemmingsreserves dekking kapitaallasten

00201 Bestemmingsreserve vervangende nieuwbouw Groene Woud

De investering is in 2005 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00034).

00207 Bestemmingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00037).

00208 Bestemmingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00036).

00210 Bestemmingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00038)

00211 Bestemmingsreserve wegsteunpunt Mauritsfort

Vanuit de wegenoverdracht is in 2008 dit Bestemmingsreserve gevormd (zie bijlage 4.1 activiteit 00048).

00214 Bestemmingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4^e begrotingswijziging 2009) (zie bijlage 4.1 activiteit 00001).

00215 Bestemmingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4^e begrotingswijziging 2009) (zie bijlage 4.1 activiteit 00002).

00216 Bestemmingsreserve wegsteunpunt 's-Heerarendskerke

In verband met de investering in 2014 van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is een bestemmingsreserve gevormd.

D. Voorzieningen

00300 Voorziening waterbeheer

De voorziening is gevormd conform BBV art. 44 1c; Gelijkmatisering van de lasten.

De leges voor de waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze wateronttrekkingen en die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de op handen zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

00308 Voorziening wachtgelden PSD

De voorziening is gevormd voor de (wachtgeld)verplichtingen van ex-PSD-ers na de opheffing van de PSD in 2003, conform BBV art. 44 1a. Verplichtingen (en verliezen) waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten. Bij het beëindigen van de PSD heeft het Rijk de sanering afgekocht en zijn voor de wachtgelden deze middelen, aangevuld met provinciale middelen, op contante waarde toegevoegd aan deze voorziening. De voorziening komt voort uit het sociaal plan waarin de provincie garant staat voor een aanvulling op het inkomen tot een bepaald niveau.

Voor het bepalen van de wachtgeldrechten is gebruik gemaakt van de basisgegevens per wachtgelder, zoals deze ook worden gebruikt door Loyalis, de uitvoerende instantie voor de wachtgelden. Daarnaast op de inzichten die de bemiddelingscommissie heeft van de neveninkomsten nu en in de toekomst. De rentecomponent, de inflatie en het prijspeil van de berekening is in overeenstemming met het meerjarig besluit. De rechten zijn gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

De uitkering wachtgelden als aanvulling op andere inkomsten wordt jaarlijks onttrokken en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening. Deze is gelijk aan de renteopbrengst van de uitgezette middelen.

00314 Voorziening nme: natuurcompensatie Braakman

De voorziening is gevormd conform BBV art. 44.2 Niet bestede bijdragen van derden voor een specifiek doel. De gelden zijn verstrekt door Zeeland Seaports als compensatiegelden in verband met de aanleg van een logistiek park. De middelen zijn nagenoeg volledig ingezet in 2011 voor de versnelling van de bos- en natuurontwikkeling in de Braakman, die in 2013 afgerond wordt.

00411 Voorziening non activiteitsregeling 2013

In 2012 is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd overeenkomstig BBV art. 44.1 Verplichtingen (en verliezen) waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door de basisgegevens van alle deelnemers te bepalen en deze te waarderen tegen de netto contante waarde. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgelden PSD.

Het mutatieverloop van de voorziening non activiteitsregeling

(bedragen x € 1 miljoen)

40 Stand per 31-12-2013

Inflatiecorrectie voorziening non activiteitsregeling

-43 Onttrekkingen 2013-2017 uitbetaling salarissen

1 Stand per 31-12-2018

0 Toevoegingen na 2016 in verband met inflatiecorrectie

- 1 Onttrekkingen na 2016 salarisbetalingen

0 Eindsaldo

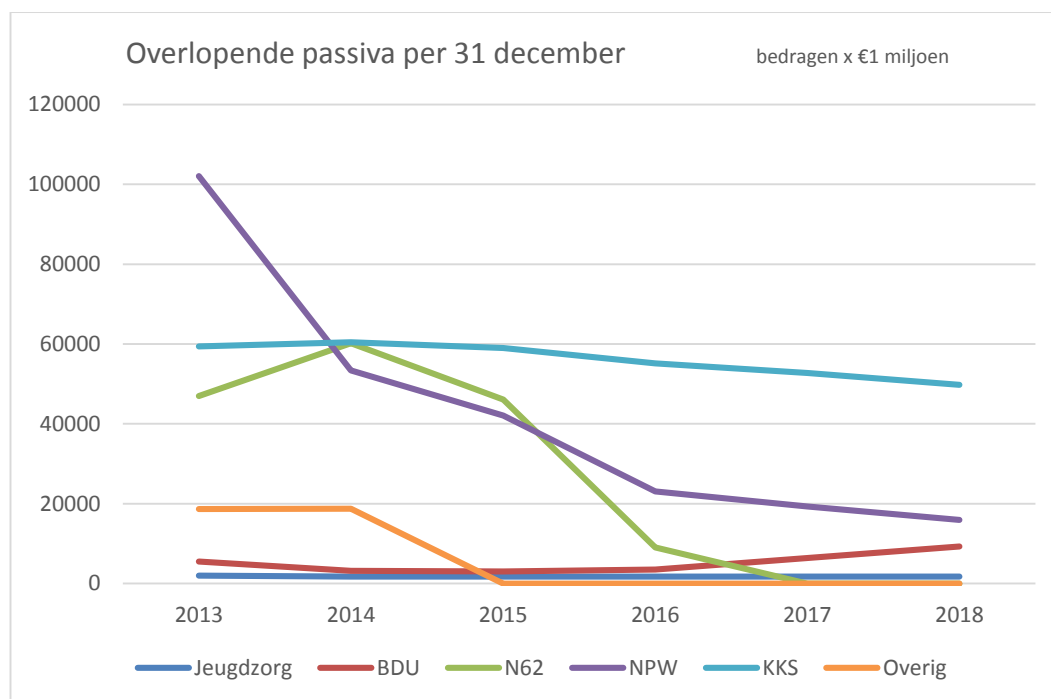
00420 Voorziening financiële derivaten

In 2012 is een zogenaamde SWAP (financieel derivaat) afgesloten. Op basis van de verslagvoorschriften van de Raad voor de Jaarverslaggeving is deze voorziening in 2012 gevormd. In de paragraaf financiering wordt hier nader op ingegaan.

E. Overlopende passiva

Voor iedere specifieke doeluitkering (subsidie) van een Europees of Nederlands overheidslichaam wordt een overlopende passiva aangelegd. De kasontvangsten worden direct aan de balans toegevoegd. De onttrekkingen vinden plaats aan de hand van de uitgavenraming van de provincie binnen de projectperiode en lopen via de lasten en baten in de exploitatie. Aan het eind van de projectperiode is het saldo van de overlopende passiva nul.

Hieronder volgt een grafische weergave van de belangrijkste projecten die uit deze overlopende passiva worden gefinancierd.

Toelichting op grafiek:

- 00307 Jeugdzorg; de bedragen die jaarlijks als uitgaven geraamd worden (ongeveer € 29 miljoen), worden ook jaarlijks ontvangen. Het saldo op de balans is structureel 2,5% van de jaarlijkse inkomsten om kleine afwijkingen in het uitgavenpatroon op te vangen; Jeugdzorg wordt vanaf 2015 gedecentraliseerd naar de gemeenten.
- 00327 Brede Doel Uitkering (BDU); De uitgaven per jaar fluctueren conform de ramingen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland (MIZ) en de inkomsten (ongeveer € 25 miljoen) zijn structureel verhoogd met de jaarlijkse inflatietoevoeging over het beginsaldo. Het saldo op de balans fluctueert met de MIZ projecten. Het saldo eind 2017 van ongeveer € 5 miljoen is een buffer die bestemd is voor nieuwe aanbesteding openbaar vervoer algemeen en verbeteren toegankelijkheid openbaar vervoer, verplichtingen aan toekomstige projecten onder uitvoering van gemeenten en waterschap(pen), reservering voor provinciale projecten en om uitgaven in MIZ op te vangen.

In het bestuursakkoord van 21 april 2011 is opgenomen dat de BDU verkeer en vervoer gede-centraliseerd wordt en wordt overgeheveld naar de provincie- en gemeentefondsen. Tot het

moment waarop het kabinetsvoornemen tot afschaffing van de WGR+ wordt geëffectueerd, wordt de huidige BDU systematiek gehandhaafd. Zodra de uitwerking inzicht biedt in de details aangaande het provinciefonds worden deze in de provinciefondscirculaire opgenomen;

- 00342 Natuur Pakket Westerschelde (NPW); de uitgaven betreffen vanaf 2013 het project Natuur Pakket Westerschelde (NPW);
- 00372 KKS Rijk en 00395 KKS regionale bijdrage; Het balanssaldo is ontstaan, omdat in de eerste jaren de ontvangsten groter zijn dan de uitgaven aan de investering. In 2015 wordt de investering afgerond. In 2013 gaat de overlopende passiva over in overlopende activa. Het moment van de ontvangst van de regionale bijdrage uit Vlaanderen van € 24 miljoen (prijsspeil 2008) is nog niet duidelijk, maar het Rijk staat hiervoor garant. De Rijksbijdrage wordt nog aangevuld uit indexering en renteopbrengsten en bij de eindafrekening wordt het geheel vereffend met het Rijk;
- 00373 N62; Het saldo eind 2016 is eigenlijk nul, maar de uitgaven worden pas geactualiseerd als de inflatietoevoeging en indexering exact bekend zijn;
- De overige projecten worden binnen de projectperiode uitgevoerd. Sommige zijn omgezet in decentralisatieuitkeringen via het provinciefonds.

Het totaal saldo van de overlopende passiva gaat van € 175 miljoen eind 2013 naar ongeveer € 95 miljoen eind 2018.

Beleidsnota's (PS) en Uitvoeringsnota's (GS)

Startnota Kadernota Beleidsnota Uitvoeringsnota	PS PS PS GS	Vast- stelling	2012				2013				2014				2015				2016				2017				2018			
			1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e
Toekomstvisie Zeeland 2040		1ekw/14									PS																			
Programma 1 Bestuur																														
Zeeuws bestuurlijk profiel		jun-12	PS																	E										
Programma 2 Cultuur & Samenleving																														
Voortgangsrapportage Rijksoverheid Bevolkingsontwikkeling "Koersvast voor Zeeland" 2011-2014		2011									V			E																
Beleidsnota Leefbaarheid & Bevolkingsontwikkeling 2014-2018		apr-14									PS																			E
Jaarplan Leefbaarheid & Bevolkingsontwikkeling 2014-2018		Jaarlijks										V			V			V					V							E
Uitvoeringsnotitie Jongerenparticipatie 2015		jan-15											V																	
Beleidskader Jeugdzorg 2013 -2014		dec-12		PS																										
Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg Zeeland		Jaarlijks					V																							
Nota Omroep Zeeland in een veranderend medialandschap 2009-2014		apr-10		V										E																
Beleidsnota cultuurbeleid 2013-2015		dec-12		PS															E											
Uitvoeringsprogramma cultuurbeleid		Jaarlijks			V					V			V		V			E												
Programma 3 Milieu, 4 Ruimtelijke omgeving, 5 Water en 6 Natuur en landschap																														
Nota omgevingsplan Zeeland 2012-2018 (V+E=Omgevingsbalans)		sep-12	PS	PS											V														E	
Uitvoeringsjaarplan omgevingsplan Zeeland 2012-2018 **		feb-13					V				V				V			V		V			V			V		E		
Programma 3 Milieu																														
Meerjarenprogramma bodemsanering 2010-2014 (RUD)		2009			V			V						E																
1 ^o Zeeuws bodemvenster		2eHJ/09			V			V						E																
Kaderrichtlijn Bodem 2014		4eKW/13								GS				V			V			V				V			V		E	
Handhavingbeleid Oog op Zeeland (02/2007) (RUD)		Jaarlijks			V		E																							
Provinciale Milieu Verordening		4eKW/13					V				V			V			V		V				V			V		E		
Programma Aanpak Stikstof (PAS)		apr-13					V				V			V			V		V				V			V		E		
Programma 4 Ruimtelijke omgeving																														
Verordening ruimte provincie Zeeland 2012-2018		sep-12													V														E	
Programma 5 Watermanagement																														
Zeeuws Kustbeleidplan 2010-2015		4eKW/09			V			V			V			V			E													
Integrale voortgangsrapportage Waterbeheer Zeeland, incl. herziening Regionale Bestuursakkoord Water (waterschap-provincie)		Jaarlijks		V			V				V			V																
Waterverordening 2014		4eKW/14								GS				V			V		V			V				E				
Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015 + "veilig, veerkrachtig, vitaal" KRW		apr-11					V						V				E													
Planherziening omgevingsplan EU KRW 2015-2020		4eKW/14												GS			PS		V			V				V				
Programma 6 Natuur en landschap																														
Natuurbeheerplan Zeeland 2013-2018		sep-13					V						V				V		V				V			V		E		
Nota toegankelijkheid natuurgebieden		2009			V					E																				
Natuurvisie		4e kw/2015															PS													
Programma 7 Economie																														
Economische agenda 2013-2015		dec-11		PS	PS	PS												E												
Beleidsnota Energie & Klimaat, energie als stuwende kracht! 2013-2015		jun-13									PS						E													
Jaarplan economische agenda		Jaarlijks			PS		PS						PS		PS		E													
Programma 8 Mobiliteit																														
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland 2009-2015		okt-08				V								E																
Actieplan PVVP (incl. MIZ)		Jaarlijks			V								V																	
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland 2016-2025		4ekw/15															PS										V			
Actieplan PVVP (incl. MIZ) 2016-2025		Jaarlijks															V			V			V			V				
Beleidsplan Openbaar Vervoer 2006-2014		nov-05		E																										
Start en Kadernota Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025		jan-13					PS																							
Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025		jun-13						PS																						
Beleidsplan Actieplan Fiets 2005-2015		dec-05					V										E													
Kadernota Goederenvervoer 2012-2016		2ekw/12		PS																										
Beleidsplan Goederenvervoer 2012-2016		1ekw/13					PS													E										
Beleidsplan Veerkracht 2010-2020		okt-10																												
Werkplan en monitorplan Veerkracht		3ekw/11			V					V			V		V			V		V			V			V				
Integraal Beheersplan Provinciale Infrastructuur		okt-10										V																		
Beleidsplan categorisering wegennet 2010-2020		jun-10															E													
Categoriseringsplan Zeeland 2014-2024		4ekw/15															PS													

* Onder Provinciaal Meerjaren programma landelijk gebied en de bestuursovereenkomst ILG vallen de volgende kaders: Milieu, Natuur & Landschap, Recreatie, Landbouw, Water, Bodem en Lopende verplichtingen en grondzaken. Alle kaders hebben een looptijd van 2007 en zijn in 2012 overgegaan in het Omgevingsplan.

** Wordt jaarlijks besproken in de Cie REW

Index

De kolommen per kalenderjaar zijn opgesplitst in kwartalen; de letters zijn ingevuld in de kwartalen indien vastgesteld.

V = Voortgangsrapportage.

E = Evaluatie.

PS = Vastgesteld in PS.

GS = Vastgesteld in GS.

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland,
september 2014

Tekst

Provincie Zeeland

Fotografie

Beeldbank Laat Zeeland Zien
Ben Biondina

Vormgeving

Provincie Zeeland

Print

Provincie Zeeland

Meer informatie over het
provinciaal beleid vindt u op
www.zeeland.nl